

समरपुंगवदीक्षितः, तदीयो यात्राप्रबन्धश्च ।

अतिरात्रयज्वा वाधूलकुलजलधिकौस्तुभः कनकाठपाठबिरुदाङ्कः श्रीसमरपुंगवदीक्षितनामायं कविः षोडश्याः ख्रिस्तशताब्द्या (१५७४ ख्रिस्ताब्दात् परम्) अन्ते दक्षिणदेशे बटवनाभिधाननाम्नि नगरे श्रीवेङ्कटेशादनन्तम्मायां जन्म लेभे इति तदीये यात्राप्रबन्धे लिखितया ग्रन्थनायकजननकालिकया ग्रहस्थित्या, द्वितीयाश्रासे 'सौभागिनेयः स तदा शोभायै श्रुतिसंपदाम् । असेवत शिवाकल्पकल्पमप्यदीक्षितम् ॥' इत्यादिना कृतेन तदा एव वर्तमानस्य सुप्रसिद्धस्य विद्वद्वरेण्यस्य श्रीरङ्गराजाध्वरेस्तनूद्रवस्य चित्रमांसाद्यनेकनिबन्धरचयितुः श्रीमदप्यदीक्षितस्य वर्णनेन च सुस्पष्टमभ्युपगम्यते ।

सा ग्रहस्थितिर्यथा—

‘अथाध्युषितकेमरिण्यद्विमन्तिते पते
कलावति तुलाधरोदयमुपसृष्टि श्राप्तिनि ।
स्वतुङ्गजुषि वाक्पती मकरभाजि मित्रान्मजे
शुभैकजनने दिने सुतमसृत शतोदरी ॥
मिहिकाननुभुवा सह योगः सांप्रतं मृगपतेरजनीति ।
स्पर्धमान इव पुत्रमुदारं प्रत्यपद्यत स पूरुषसिंहः ॥’ इति ।

श्रीमदप्यदीक्षितस्य समुद्रवसमयस्तु संस्कृतचन्द्रिकायाः पृष्ठे खण्डे तदीयजीवनचरितोपन्यासेऽस्मत्प्रियमुहत्प्रवरैः श्रीमद्भिर्विद्यावाचस्पतिभिः श्रीमदप्पाशास्त्रिभिर्वहुभिः प्रमाणैः श्रीमद्दीक्षितवंशोद्भवैः श्रीवैद्यनाथशास्त्रिभिः प्रेषितैस्तत्स्थितिसूचकश्लोकैश्च १५५४ ख्रिस्ताब्दे निर्णीत एव । उपरितना ग्रहस्थितिरप्यदीक्षितजन्मनो विंशतेर्वर्षेभ्यः परमासीदिति नातिरोहितं ग्रहस्थितिर्विदाम् । एतावता पर्यवसितं यत्किल कविरयं १५७४ ख्रिस्ताब्दात्परं बभूवेति ।

कवेरस्य अनन्ताम्मा श्रीवेङ्कटेशश्च पितरौ । द्राविडजातीय एवायं भवेदिति तदीयबिरुदावल्या तन्नाम्ना चानुमीयते ।

ग्रन्थोऽयं समरपुंगवदीक्षितेन स्वस्य ज्येष्ठभ्रातृस्त्रीर्थयात्रामधिकृत्य विरचित इति दक्षिणेषु तीर्थयात्राप्रबन्धनाम्नाप्यस्य प्रसिद्धिः ।

ग्रन्थस्यास्य पुस्तकमेकमध्यर्धसप्तमाश्रासपर्यन्तं स्वर्गवासिभिः श्रीकाशीनाथपरवमहोदयैः प्रेषितम् । अर्धसप्तमाश्रासात् समाप्तिपर्यन्तं मद्रपुरस्थराजकीयपुस्तकालयात् श्रीमतां राववहादुरपदविभूषितानां श्रीरङ्गाचार्यमहोदयानामनुज्ञया श्रीवरदाचार्यमहोदयैः प्रेषितमिति तयोः कृतज्ञाः स्मः । शंभुपीदोपादक्षरयोजकदोषाद्वा यदत्र स्वलिप्तं स्यात्तत्क्षाम्यं श्रीमद्भिरिति शम् ।

केदारनाथवासुदेवशर्माणौ

काव्यमालासंपादकौ ।

यात्राप्रबन्धस्य विषयक्रमः ।

प्रथम आश्वासे (पृ. १—१७ पृ.)

मङ्गलाचरणादिकम्, वटवनाभिधानाया राजधान्या वर्णनम्, तत्रत्यधर्मशिवयोगिनः स्वस्त्रा सह ग्रन्थकर्तृजनकस्य श्रीवेङ्कटेशस्य परिणयः । तस्याः पुत्रप्राप्त्यर्थं शिवाराधनम्, विमुक्तिकासारज्ञानम्, सूर्यस्तुतिः, कात्यायनीदर्शनम्, कात्यायनीस्तुतिः, द्विपास्यदर्शनम्, द्विपास्यस्तुतिः, नन्दिकेश्वरस्तुतिः, शिवस्तुतिः, गौरीस्तुतिश्च । तत्प्रसादात् गर्भधारणं चेत्येते विषयाः ।

द्वितीय आश्वासे (पृ. १७—२७ पृ.)

पुत्रोत्पत्तिः, पुत्रस्य विद्याभ्यासादिकम्, पाणिग्रहणम्, सोदर्याभ्यां समरपुंगवसूर्य-नारायणाभ्यां सह श्रीमदम्पयदीक्षितसविधे विद्याभ्यासश्चेत्येते विषयाः ।

तृतीय आश्वासे (पृ. २८—४९ पृ.)

वसन्तवर्णनम्, तीर्थयात्रार्थं प्रस्थानम्, प्रथमं काञ्चीपुरीगमनम्, काञ्चीपुरीवर्णनम्, एकाम्रेश्वरवर्णनम्, एकाम्रेश्वरस्तुतिः, कामाक्षीस्तुतिः, विष्णुदर्शनम्, विष्णुस्तुतिश्चेत्येते विषयाः ।

चतुर्थ आश्वासे (पृ. ४९—६५ पृ.)

सूर्योदयवर्णनम्, उद्यानवर्णनम्, सूर्यास्तमनवर्णनम्, चन्द्रोदयवर्णनम्, प्रसङ्गवशा-द्वृत्तीप्रेषणम्, संभोगवर्णनम्, चेत्येते विषयाः ।

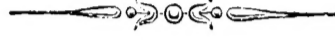
पञ्चम आश्वासे (पृ. ६५—८० पृ.)

कावेरीवर्णनम्, सेतुवर्णनम्, सेतुस्तुतिः, गन्धमादनपर्वतीयशिवस्तुतिः, पाण्ड्य-देशगमनम्, तत्र हालास्यपुरे मीनाक्षीस्तुतिः, शिवस्तुतिः, ग्रन्थनायकस्य द्वितीय उद्वा-हश्चेत्येते विषयाः ।

षष्ठ आश्वासे (पृ. ८०—१०६ पृ.)

ग्रीष्मवर्णनम्, गयातीर्थगमनोपक्रमः, मध्येमार्गं स्वामिकार्तिकस्तुतिः, माकनृपावलोकनम्, वेङ्कटेशदर्शनम्, कालहस्तिपतिशिवस्तुतिः, अम्बिकास्तुतिः, श्रीपर्वतगमनम्, अहोबलपतिदर्शनम्, पुनश्चण्डीस्तुतिश्चेत्येते विषयाः ।

काव्यमाला ।

श्रीसमरपुंगवदीक्षितविरचितो

यात्राप्रबन्धः ।

प्रथम आश्रमः ।

श्रियं स पुष्पातु वृषध्वजो मे जिगीषतो यस्य पुरानुपूर्वीम् ।
चक्रीभवद्भूधरचापसङ्गी बाणोऽपि चक्री भवति स जैत्रः ॥ १ ॥
पौलोम्यर्पितपादुका चरणयोः पाणिस्फुरद्वेत्रया
भारत्या पुरतो निवारितजना पद्माकरालम्बिनी ।
प्रक्रान्तस्तुतिरद्विराजतनया प्राचीनवाचां गणै-
रायान्ती पतिमन्दिरं निजगृहादन्तर्मम द्योतताम् ॥ २ ॥
वामस्तनवलदाननमन्यकुचादानतरलहस्ताग्रम् ।
आत्मजमवलोकयतोः शिवयोरेकः स्मिताङ्कुरो जयति ॥ ३ ॥
विरलीभवद्विलोकनतरलीकृतगोपभीरुचैतन्यम् ।
करलीलया मुखार्पितमुरलीवादनपरं महः सेवे ॥ ४ ॥
आनन्दायास्तु कालिन्दी पुरः स्तान्मे सरस्वती ।
निहृतां जहृतनया रंहसा राशिमंहसाम् ॥ ५ ॥
काञ्चीमुखानि परमावधिकाशिकानि
पुण्यस्थलानि कतिचित्क्षितिभूषणानि ।
चारूणि योजयितुमग्रजसत्कथायां
कुर्वे मतिं गुणतताविव मौक्तिकानि ॥ ६ ॥
देशिकस्य कृपया हि देहिनामापतन्ति पुरुषार्थसंपदः ।
तत्कथारसनिमज्जनं विना मत्कृतेरनघता कथं भवेत् ॥ ७ ॥

कल्याणनिधिमाचार्यकटाक्षं किमिति स्तुमः ।

ईश्वराणां प्रसादोऽपि यस्यावसरमीक्षते ॥ ८ ॥

कालिदासकविमुख्यभारतीपारणाकृतिन एव पण्डिताः ।

भाषिते मम भजेयुरादरं स्वादुसेविन इवाम्लवस्तुनि ॥ ९ ॥

फाणिताञ्चितपयःसहोदरे गद्यपद्यमयकाव्यगुम्फने ।

चापलं किमपि मे रसज्ञया स्वानुरूपमनयानुभूयते ॥ १० ॥

पद्येषु बाहुल्यमिह प्रबन्धे मितानि गद्यानि तु तावतापि ।

अस्त्येव लक्ष्मानुगमो रसज्ञैर्विच्छित्तिभेदाः परमीक्षणीयाः ॥ ११ ॥

महाकविसरस्वती मधुरकाव्यनिर्वर्तने

प्रसन्नपदलिप्सया परमुखानि नापेक्षते ।

अलंकृतिविधौ मणेरधिगमाय किं गाहते

भुवं त्रिदशधाम वा भुजगराजसीमन्तिनी ॥ १२ ॥

अस्ति समस्तविध्यण्डरञ्जनोच्चण्डताण्डवोदञ्चितचरणकंजनखमयूख-
शशाङ्कोदयसंकोचितभद्रकालीमुखनालीकस्य भ्रमणाटोपपर्यस्तजटाजूट-
गभस्तिझाटघटनाम्रेडिततडित्पुञ्जपिञ्जरिम्णो डामरडमरुडात्कारप्रतिरवपूरि-
तामरालयस्य भ्रमरालकानुरागसृमरापाङ्गभृङ्गास्वादितवदनारविन्दसौन्द-
र्यमकरन्दस्य चिरंतननर्तकशिखामणेरानर्तकभूमिरभूमिरापदामनेकलोका-
शयविभक्तरागाभिनिवेशविलासिनीकुचपीठमर्दकपीठमर्दकविटविदूषकजना
वटवनाभिधाना राजधानी ।

यस्यां वचःस्वादिमभिक्षुरिक्षुर्यानप्रशंसाकृत एव हंसाः ।

वन्दी मुखस्येन्दुरणूदरीणामिन्दीवरश्रीर्नयनांशुबन्दी ॥ १३ ॥

तत्र जयति विचित्रतरचरित्रातिशयसपत्राकृतात्रिमुखतपोधनानुभावः
स्वभावविमलमनीषादर्शदर्शनीयषड्दर्शनीरहस्यः प्रशस्यतरप्रादेशनयशो-
देशिकान्तेवसदरविन्देशसुतमन्दारजलदचिन्तामणिः शैवागमजैवातृकोदय-
शैवालिनीपतिर्नैष्ठिकाचारप्रतिष्ठापनगरिष्ठापदानो मन्मथविजयकर्मण्यपर
इव पिनाकी धर्मशिवयोगी ।

व्यत्यासं व्याससूनोर्विनिमयममराचार्यवर्यस्य वीप्सां
 पाराशर्यस्य मैत्रावरुणिगुणनिकां धर्मसूनोर्विभाषाम् ।
 प्रत्यादेशं दधीचेः सनकपरिणतिं नामभेदं मृकण्डो-
 स्तण्डोः पर्यायमत्रैर्यमकमिह सुधीधुर्यमाहुर्यमार्याः ॥ १४ ॥
 कलानिधेरस्य विधोरिव श्रीः कापि स्वसा काञ्चनपेशलाङ्गी ।
 श्रीवेङ्कटेशव्यपदेशभाजो वरस्य जाया हृदयंगमासीत् ॥ १५ ॥
 अस्याः किल रमणीमणेरपरगृहिणीसमाजदुरवापा गुणकलापास्तरु-
 णिमारम्भ एव जजृम्भरे ।

तस्याश्चङ्गमणे विलम्बनमभूत्तन्वया न दीनावने
 तारल्यं दृशि नेन्द्रियेषु तनुता मध्ये न नित्योत्सवे ।
 वामत्वं भ्रुवि न प्रियानुसरणव्यापारलीलाविधौ
 काठिन्यं च कुचे न चेतसि कचे नाभाषणे वक्रिमा ॥ १६ ॥
 एनां भरद्वाजकुलैकभूषामनन्तमाख्यामधिगम्य योषाम् ।
 बाधूलवंशप्रभवोऽनुरूपां सुधीमणिः सोऽयमवाप शोभाम् ॥ १७ ॥
 निरतिशयानुकूल्यनिष्ठागरिष्ठयोररुन्धतीवसिष्ठयोरिव परस्परानुभूति-
 सुभगभावबन्धमेदुरमनुपलम्भसरणिगोचरविप्रलम्भरसोदयमलघुविस्त्रम्भभर-
 निवारितरहस्यार्थनिगूहनमनिवेदितोपपादितहिताहितविधिप्रतिकारमखिल-
 गृहमेधिपरिषदननुकरणीयसांगत्यमनयोरजायतानुकूलदांपत्यम् ।
 नारीललास्रश्चरितैरुदारैर्दूरीकृतस्वर्गसुखाभिलाषः ।
 प्रज्ञाधिभूरेष पिनाकपाणेराज्ञा धिया कर्म समाचचार ॥ १८ ॥
 एष पुनरशेषधर्माचरणकर्मणि साचिव्यमाचरन्त्या नितान्तमसितेक्ष-
 णया प्रतिक्षणमापादितमनःसभाजनः सदनवर्तनमेव सकलपुरुषार्थमवधा-
 रयन्कदापि न वाराणसीप्रभृतिसेवासु भावमाबबन्ध ।
 सेयमविमुक्तरूपा श्रीपर्वतनिर्विशेषवक्षोजा ।
 पुष्करमुखी न कस्यै बभूव कान्तस्य कामनासिद्धयै ॥ १९ ॥
 तस्य च सुमेधसः प्रबोधतरङ्गिणीपतिकुरङ्गलाञ्छने वाञ्छितवरप्र-
 दानसंतानशाखिनि मन्दाकिनीतरङ्गमालतीदामशेखरे सागरमेखलाश-

ताङ्गसंचारकारिणि वारिधरमेचकांशुवास्तव्यकन्धरे सिन्धुरधूर्वहाजिननि-
र्व्यूढचेलकर्मणि सहधर्मिणीविवर्तभेदशरीरार्धमनोहरे वनेरुहभवादिशस्त-
चरितस्तोमशालिनि केलीविटावलेपनिर्वापणनिरीक्षणे सरीसृपाभरणधारिणि
वरीयसि महसि गरीयसी भक्तिरभूत् ।

वेधःशौरी मुकुटचरणौ वीक्षितुं यस्य नालं

प्राप्तो युद्धे यदुपकरणीभावमेष प्रपञ्चः ।

यस्मिन्विश्वाधिक इति पदं याति विश्रान्तिमुद्रां

कण्ठेकालः स खलु भुवने कस्य न स्यादुपास्यः ॥ २० ॥

मानं यस्य निवेदिताक्षिकमलो माहानुभाव्ये पुमा-

न्दातृत्वे वपुरर्धलाभसुखिता दाक्षायणी साक्षिणी ।

त्रातो दण्डधरान्मृकण्डुतनुभूर्द्रष्टा दयागौरवे

सेव्यश्चन्द्रशिखामणिः स हि कृतश्रेयोभिलाषैर्जनैः ॥ २१ ॥

संप्रदायसुगमं निगमानां तं प्रपद्य तरुणेन्दुकिरीटम् ।

देवतान्तरगिरापि दरिद्रां भावयन्स जगती प्रजहर्ष ॥ २२ ॥

तस्य च सदनान्तरे हृदन्तरालविहरदीशानमुकुटभूषामणीकृतसोदर्य-
प्रीतिपरवशेव सरसिजालया चिरमुवास । कुमारिकावलोकनकुतूहलसमा-
गतः कलशतरङ्गिणीपतिरिव तदीयशृङ्गिणीनां परिणाहमेदुरेषु परमूधः-
प्रकरेषु विरेजे पयोतिरेकः । तस्य तपस्विजनभागधेयस्य दयाविधेयमतेर-
धिनिक्तेतनमत्यादरोपनीतमभिजातगुणकरम्बितव्यञ्जनपरम्पराञ्चितमतिबहु-
लहैयंगवीनधारानुषङ्गसुरभिलं करनखंपचस्पर्शकमनीयभावसंभृतममृतरसा-
तिशायिमाधुरीविशेषसंपन्नमनैषमस्त्यशाल्यमवनीमखभुजो बुभुजिरे ।

भूसुरेषु गृहे तस्य भुञ्जानेषु न केवलम् ।

असंख्यानमभूत्तेषामवस्थानदिनेष्वपि ॥ २३ ॥

महीसुरातिथ्यमहोत्सवेषु समेधमाने श्रमगौरवेऽपि ।

प्रभातपद्मप्रतिमं प्रियाया मुखं स पश्यन्मुमुदे मनीषी ॥ २४ ॥

ऋतुभिरिहान्नदानविभवैरपि कन्दलितै-

रनुदिवसोऽवहृष्टविबुधावलितृप्तिविधेः ।

न खलु निकाममस्य हुतशेषमभूदमृतं
विघसपदाभिधेयमपि भोजनशेषमहो ॥ २५ ॥

उपासनामुक्तिरकृत्रिमेव प्रसूय कांचित्प्रथमं कुमारीम् ।

पुत्रोदये प्रत्ययजन्मनीव कुटुम्बिनी तस्य विलम्बते स्म ॥ २६ ॥

अथ कदाचिदपरिणतमणिसमूहामिव रोहणमहीधरतटीम्, अजनितपटी-
रसालामिव मलयशैलमेखलाम्, अपरिफुल्लरुचिरपल्लवामिव सुरविपिनवल्ल-
रीम्, अनङ्कुरितपतङ्गकिरणजालामिव प्रभातवेलाम्, अनधिगतकनकार-
विन्दामिव मन्दाकिनीम्, अनासादितसुधांशुबिम्बामिव जम्भारिककुभम्,
अनवकृष्टभाव्यनिर्वर्तनामिव यजनभावनाम्, अविभातव्यङ्ग्यामिव काव्यभ-
ङ्गीम्, अघटितसुखप्रकाशामिव ब्रह्मविद्याम्, अनासादितसमीरसारथिमिव
वितानवेदिम्, अनुपनततनयजननामसितनयनामवेक्ष्य हृदयसरणिधृत-
व्यथः परिणीरिदमभाणीत् ।

आह्लादावहमञ्जनं नयनयोरङ्गे सुधालेपनं

धैर्यं चेतसि खेदनामनि गदे तत्तादृशं भेषजम् ।

क्रीडापोतमिह प्रसूतिजलधौ गेहे प्रकाशोदयं

पुण्यैरायतलोचने परिणतैः पुत्रं लभन्ते जनाः ॥ २७ ॥

उरोरुहादुद्गमितैः पयोभिरापूर्य केल्या निजमास्यगर्भम् ।

फूत्कृत्य मातुर्वदने हसन्तं तनूभवं पश्यति कोऽपि धन्यः ॥ २८ ॥

सप्तद्वीपवसुंधराधिपतिना संक्रन्दनेनाथवा

पाथोजातभवेन कैटभजिता पश्यन्निटालेन वा ।

पुंसा केनचिदन्तरेण भुवने पुत्राभिधानं धनं

शक्या किं द्रविणान्तरैर्निरसितुं सा संपदि न्यूनता ॥ २९ ॥

किं बहुना ।

बाधूलवाचंयमशैलवर्यात्संभूय संतानलता प्रवृद्धा ।

नवाङ्कुरोद्भेदविलम्बिनीयं न सांप्रतं मे हृदयं धिनोति ॥ ३० ॥

श्रीसनाथमपि मे निकेतनं बालकेन रहितं न भासते ।

कंसशासनभुजान्तरं यथा कौस्तुभेन मणिना विनाकृतम् ॥ ३१ ॥

रङ्गवल्लिरचनादि भवत्या प्रस्तुतं किमपि पाणितलेन ।

अन्यथा विरचयन्पृथुको मे हा कदा भवतु लोचनलेखः ॥ ३२ ॥

अथवा हरिणाक्षि चिन्तया कृतयैतर्हि कृतं दुरन्तया ।

विभुरेव विधास्यति प्रियं मदिराक्षीमयवामविग्रहः ॥ ३३ ॥

अद्यप्रभृति समाराध्यतां कुमारावतरणाय वटवनीनिकेतनो भगवान्वृ-
षभकेतनः ।

मृकण्डुनाम्ने मुनिपुंगवाय दीर्घायुषं दत्तवतस्तनूजम् ।

सपर्यया यस्य रमाकुटुम्बी साम्बेन लेभे सह शम्बरारिम् ॥ ३४ ॥

इति प्रियतमादेशमिन्दीवरविलोचना ।

निशम्य परिजग्राह नियमाचरणक्रियाम् ॥ ३५ ॥

तथा हि । अहरहरियमवगाहनाय निर्गत्य निवासभवनादवनीविला-
समुकुरशेमुषीगोचरमरविन्दकरनिप्यन्दमानमकरन्दसलिलदानमन्दीकृतभ-
सलपान्थकुलपरिश्रान्तिगौरवं सरसविसभङ्गभोजनसभाजितविशदद्विजपरि-
पदनुवेलपरिशीलितं तरलतरपवनकीर्णतामरसपरागपालिकाभ्रेडितमज्जना-
गतनागरमत्तकाशिनीकुचकलशकुङ्कुमाङ्गरागमभोजसौधबिम्बोकलालसक-
लशजलधिकन्यकाजघनमेखलाकलापकलकलानुसारिसारसनिनादमेदुरम्,
अन्तरङ्गमिव तरङ्गिणीपतेः. प्राणसहायमिव मानसस्य, सोदर्यमिव पृथूद-
कस्य, पृथक्करणभेदमिव पुष्करस्य, विलासविशेषमिव प्रभासस्य, बिम्बान्तर-
मिव पम्पायाः, सगन्धमिव स्यमन्तपञ्चकस्य, सामन्तमिव बिन्दुसरसः, दुर-
न्तदुरितधोरणीनिवारणनिपुणशीकरासारमाससाद् विमुक्तिकासारम् ।

व्यालेन्द्रनिर्धार्यगभीरभावो विभाव्यते यः परिणाहशाली ।

त्रासादगस्त्यप्रभवात्कुतोऽपि तरङ्गमालीव निलीनमूर्तिः ॥ ३६ ॥

पयोमृणालीप्रमुखेन वर्तनं वितन्वती भूतिविलेपनिर्मला ।

अनेहसो यापनकर्म यत्र सा तनोति हंसावलिरात्मचिन्तया ॥ ३७ ॥

अस्तातपं क्षितिरुहैरधिगम्य तीरं

यस्याध्वनीनमुदृशो दिनयौवनेषु ।

कान्तोपनीतमधिपत्रपुटं नलिन्या

कह्लारकैरवसुगन्धि पयः पिबन्ति ॥ ३८ ॥

अथ तथात्वभवैरघसंहतिग्रहनिवारणयन्नगणैरिव ।

उपनतावृतिरूर्मिकदम्बकैरकृत तत्र निमज्जनमङ्गना ॥ ३९ ॥

कल्लोलगतिभिरुल्लोलमम्बजनिकरुम्बमपहाय समञ्जरन्ती षट्चरणप-

लिकां निरवधिभुजप्रतापदीपशलभीकृतरक्तबीजपुरोगमदैत्यावलिमलोकत
कात्यायनीम् ।

निद्रा हरेरमरशक्तिनिकायमूर्ति-

रङ्गादगेन्द्रजनुषः कृतसन्निधाना ।

दुर्गेति पद्मनिलयेति सरस्वतीति

शब्दैरनन्यविषयैरनुभूयते या ॥ ४८ ॥

प्रणिपत्य भगवतीं परमाणुमध्यमेयमित्यवादीत् । 'अविमृश्यकारिणी
हरिणीदृशां प्रकृतिः' इति निरपवाद एष निखिलजनवादः ।

विश्वत्रयाशयविमोहनताण्डवेन

केलीसखेन कृतविग्रहया भवत्या ।

विघ्ने विभाविनि तदात्वविकारजन्ये

प्रस्तावि.....महो बत साहसेन ॥ ४९ ॥

महिषदनुजेन्द्रमस्तकनृत्तभवा देवि निपुणता किं ते ।

नटनायकेन साकं नास्त्यविधाने ततान वैयात्यम् ॥ ५० ॥

अनन्तरमियमहरन्तविहरमाणखण्डपरशुताण्डवावलोकनसमयसमञ्ज-
सादरोद्धाटयोर्मुञ्चिकेशकार्कोटयोराविष्कृतनमस्कृतिरदसीयसंप्रदायपरम्प-
रान्तेवासिनमनघचरितानुबन्धभासिनं धर्मशिवदेशिकाभिधानमखिलनिर्म-
मजनप्रधानं प्राणंसीत् ।

पन्नग इव भयम.....भक्तिं भगवानिवेश्वरः साक्षात् ।

स्त्रीणां पितेव विनयं दर्शनमात्रेण यः स्मरविजेता ॥ ५१ ॥

तदनु तदनुमदगजगतिरवनिमुरयुवतिरियमचलपतिदुहितृसखभवन-
मुखसदनविहितरतिमवनतपरिषदभिलषितफलवितरणसुरविपिनतरुमुरुकर-
टतटगलितमदलहरिपरिमलमिलदलिनिकरमुखरमतिविमलवमथुसमुदयकप-
टनटदुडुपटलविहितगगनपथमिभवदनमभजत ।

क्रीडाविधौ यः कलधौतशैले रन्ध्राणि दन्ताहतिभिस्तनोति ।

पौरस्त्यविश्लेषितसंधिवन्धदाढ्याय शङ्कनिव दातुकामः ॥ ५२ ॥

द्विलेधा वक्रमम्भोरुहपरिहसनारम्भलोलं प्रवाल-
 व्रीलानिर्माणलीलाचतुरमपि करांस्त्रिश्चतुर्धा वहन्ती ।
 उत्तुङ्गे पश्चिमाङ्गे मरकतसुषमागर्हिणो बार्हिणस्य
 क्रीडामाग्नेडयन्ती ततिरिह महसां कापि भेजे कृशाङ्गचा ॥ ५३ ॥
 तदनु सुतनुरियं परिजनकरापवर्जितभाजनसलिलकृतचरणनिर्णेजना
 निटिललोचनभवनकक्ष्यान्तरमुपेत्य दाक्षायणी यवाधिरोहणविधिपूततरमति-
 तुङ्गशृङ्गभासुरमपरमिव रजतभूधरं महोक्षाधिराजमद्राक्षीत् ।
 यदीयनासाविवरोपरूढप्रौढानिलावर्तजुषो भजन्ते ।
 वातूलवेगाकुलतूलरीतिं सेवागतब्रह्मविमानहंसाः ॥ ५४ ॥
 क्लृप्तानतिर्गिरिशशाकरयोरथाग्ने
 भक्त्या प्रदक्षिणपरिक्रमणानि सापि ।
 सा तन्वती तनयसंभवकारणानि
 विद्योतते स सुकृतानि विचिन्वतीव ॥ ५५ ॥
 अथाभिधानान्तरमन्तकारेरन्तःपुरद्वारि कृताधिकारम् ।
 नाथं गणानां सुयशा सनाथं ननाम सा नन्दिनमानताङ्गी ॥ ५६ ॥
 अजोऽहमीशोऽहमहं मुरारिर्विज्ञापनीयो विभवे त्वयेति ।
 याच्ञावचो यं प्रति देवतानामुदेति सेवार्थमुपागतानाम् ॥ ५७ ॥
 अथ तदानीम्
 उर्व्यां न्यस्यापसव्यं चरणसरसिजं सव्यमुत्क्षिप्य कुर्व-
 न्पाणिं तस्योपरिष्ठात्परिकलिततिरोबाहुविक्षेपशालि ।
 त्वङ्गद्गङ्गातरङ्गं तरलतरजटाजूटरिङ्गन्मृगाङ्कं
 भ्राम्यद्भूषाभुजंगं पयसिरुहदृशादर्शि नृत्यन्नटेशः ॥ ५८ ॥
 दृष्ट्वा च तमष्टमूर्तिमादराविष्टमतिरवनतशिरःस्पृष्टभूतला हरिणशा-
 वहृष्टिरभितुष्टाव ।
 पञ्चायुधालम्बनवामभागं पायादिदं वस्तु भवाभिधानम् ।
 वस्त्रे यदीये बलशासनाद्या दिवौकसश्चित्रदशामयन्ते ॥ ५९ ॥

सोऽयं मदीयाशयरङ्गमध्ये सायंनटस्ताण्डवमातनोतु ।

पदारविन्दाभरणे यदीये दधाति नीलोपलतां मुरारिः ॥ ६० ॥

.....शीकरकणैरार्द्रा न चेज्जित्वर-

स्फीतालीकदृगर्चिषा कथमसौ चान्द्री कला जीविता ।

तत्तादृक्षफणीन्द्रपक्षमलविषज्वालावलिं वा भवा-

न्सोढा किं शिव कालकूटकलनापाण्डित्यमालम्ब्यते ॥ ६१ ॥

अस्याङ्घ्रिभोजममुध्य बन्धुं समुद्यतं चण्डकरं च जित्वा ।

तन्नन्दनं दण्डधरं जघान व्यथावहो विक्रमिणा विरोधः ॥ ६२ ॥

चेतः कदाचिदपि मुञ्च न मुञ्चकेश-

कार्कोटकव्रतिमनःकमलोदयार्कम् ।

चञ्चन्नखांशुशशिमुद्रितभद्रकाली-

वक्राम्बुजं वटवनेशितुरङ्घ्रिपद्मम् ॥ ६३ ॥

अनन्तरमसौ निरन्तरपरिष्क्रियमाणपश्यदलीकवामपार्श्वी कलधौतभू-
घरावलम्बिनीमिव कादम्बिनीमगराजनन्दनामभिवन्द्य वसुंधरासुरचको-
रलोचना वाचमेवमवोचत ।

निखिलचराचरपटलीनिर्माणमहेन्द्रजालशीलस्य ।

चण्डि शशिखण्डमौलेर्भवतीं शिखिपिञ्जमालिकां मन्ये ॥ ६४ ॥

छायेव चण्डधाम्ना ज्योत्स्नाकलिकासुधाकरेणेव ।

मणिना प्रभेव मातर्दीव्यसि मिलितादरेन्दुचूडेन ॥ ६५ ॥

तीव्रतपःस्फारदिने गतया पार्श्वस्थितिं गिरीशस्य ।

हरकोपातपपीडा चित्तभुवः कालिके त्वया जहे ॥ ६६ ॥

प्रेङ्खदपाङ्कितबाणा वेलङ्घूवलिकार्मुकोपेता ।

सेनेव चित्तयोनेरहत विभोरङ्गमम्बिके भवती ॥ ६७ ॥

शिखरितनये भवत्या स्वीकृतमविचार्य पशुपतेरर्धम् ।

शिरसि तदूढसपलीचरणाहतिरम्ब न खलु सहनीया ॥ ६८ ॥

दुरक्षराणि द्रुहिणार्पितानि संमार्जयन्तीव सरोरुहाक्षी ।

भूर्ति तदा पूजकलोकदत्तां हस्तेन फाले स्वयमाततान ॥ ६९ ॥

आबद्धखेलनमथो निगमाटवीषु
रूपश्रिया हिमरुचेरपि लोभनीयम् ।
रंहोनिवारितरतीशगजावलेपं
सिंहोदरी शिवमसेवत देवसिंहम् ॥ ७० ॥

समाचरितनमस्या मनस्येवमकरोत्सा ।

गङ्गानीरतरङ्गहारिशिरसे गेहीकृतच्छन्दसे
संध्यानर्तनसाक्षिलेखसदसे सत्यां नटचेतसे ।
तत्तादृग्गरलान्धसे निटिलदृग्दग्धाङ्गजातैधसे
सिद्धश्रेणिशिखादृताङ्घ्रिरजसे सेयं नतिस्तेजसे ॥ ७१ ॥

अथ कमपि सा जटालं हीरच्छायालमिन्दुचूडालम् ।
श्रितवटमूलमविद्याजृम्भणमूर्च्छालभेषजं भेजे ॥ ७२ ॥

नानाशाखाविवृतमहिमा नाटितश्रान्तहर्षो
मौनालम्बी प्रविततजटामण्डलोदारपार्श्वः ।

न्यग्रोधोऽयं विलसति वियन्निम्नगासङ्गिमूर्धा
प्रत्यासत्तेरिव पशुपतेः प्राप्य सारूप्यलक्ष्मीम् ॥ ७३ ॥

विश्वोन्मेषप्रभृतिरचनां व्यापरीतं धुरीणै-
राद्यैर्विद्यागुरुभिरभितो भूषितान्तेवसद्भिः ।

धन्यामाशामभिमुखतया तन्वती कुम्भयोने-
रीशस्याव्यादिह वटतले भद्रपीठासिका माम् ॥ ७४ ॥

अध्यासीना वटतरुतलं हासदिग्धारुणोष्ठी
शार्दूलस्य त्वचमधिकटि श्लाघनीयां वसाना ।

बद्धैणाङ्गा शिरसि दधती पाणिना बोधमुद्रा
कण्ठे श्यामा जयति करुणा कापि पश्यन्निटाला ॥ ७५ ॥

अङ्कस्थायाः किमपि वलता हैमवत्याः कुचाग्रे
व्याचक्षाणं मदननिगमान्वामहस्ताम्बुजेन ।

अन्येनार्थानकृतकगिरामञ्चता बोधमुद्रा-
मेक्षे साक्षादखिलजगतामीशमाद्यं गुरुणाम् ॥ ७६ ॥

साक्षात्कृत्य श्रवणमननोपासनाभिर्भवन्तं
 द्रक्ष्यन्त्यन्यत्किमिह यमिनस्तावकीनोपदेशैः ।
 चिन्तारूढां शिव तव चिदानन्दसत्तादिरूपा-
 माकाशाख्यामखिलजननीमद्रिजामन्तरेण ॥ ७७ ॥
 मोहातीतस्त्वमिह भगवन्मूर्तिमास्थाय तां तां
 वेलालङ्घिव्यवहतिरतो मूढवन्नानटीषि ।
 आत्मत्राणं भवजलनिधेरात्मनैव प्रणेतुं
 वाटे मूले वससि यदियं भाति ते कापि लीला ॥ ७८ ॥
 दूरीकर्तुं प्रभवति तवोपासनैव प्रजाना-
 मेनोराशीनिति पशुपते वक्ति वाणी पुराणी ।
 ध्वस्ताहंयुद्गुहिणवदनस्त्वं वटद्रोरधस्ता-
 दातः किंवा सृजसि भगवन्नीदृशीमात्मचिन्ताम् ॥ ७९ ॥
 शान्तरेकं सदनममृतासारशीतं प्रकृत्या
 हन्तेदानीं भवति भवतो रूपमालोकनीयम् ।
 ब्रह्माण्डानां प्रसभकवलीकारकाले तु तस्मि-
 न्द्रष्टुं दृष्ट्या त्रिनयन भवानेव शक्तो भवन्तम् ॥ ८० ॥
 बिम्बोष्ठीनामिव बहुविधाकूतपारिप्लवाना-
 मात्मायत्तीकरणघुटिकापङ्क्तिमाज्ञायवाचाम् ।
 पाणेरस्य प्रसवकलिकां पल्लवस्य स्मरारे
 स्तौमि ज्योतीरसमणिकृतां तावकीमक्षमालाम् ॥ ८१ ॥
 पाणिच्छायाततिभिररुणा स्फाटिकीनाक्षमाला
 बीजश्रेणी परिणतिमती दाडिमस्येयमास्ते ।
 चिन्मुद्रैषा शिव तव समादाय तत्रैकमेकं
 हस्तोपान्तस्थितशुकमुखेष्वर्पयन्तीव भाति ॥ ८२ ॥
 प्रज्ञावल्लीपरिणतिकृते भक्तिबीजव्रजानां
 पुष्यन्तीव व्रतिजनमनोभूमिषु न्यासलीलाम् ।

अर्थान्दातुं समभिलषितानाददानेव मह्यं
 भावत्कीयं त्रिभुवनगुरो भासते बोधमुद्रा ॥ ८३ ॥
 पाठीनाङ्कप्रमथनविधिप्रेष्ठ गीर्वाणमध्ये
 सद्योजातं सकलनिगमाः संगिरन्ते भवन्तम् ।
 सत्यप्येवं कथमिव पुनः साधवस्त्वामजातं
 निश्चित्यैकं निरवधिभवक्लेशभीत्या भजन्ते ॥ ८४ ॥
 दारान्बन्धूनपि तनुभुवस्तावकीर्णैर्वचोभिः
 सन्तस्त्यक्त्वा सकलमपरावृत्तयः कापि यान्ति ।
 कृत्वा कण्ठे गरलमलघुव्याहृतोदारसूक्तै-
 र्विन्दन्त्येते न खलु भवतो विप्रलम्भं पुरारे ॥ ८५ ॥
 विश्वस्य वेषविवृताममितां विरक्तिं
 पार्श्वं तपस्विजनता भजते गुरोस्ते ।
 त्वं दक्षिणाभिमुखतामुपदेशकाले
 पुष्पासि चेत्पुररिपो किमियं विधत्ताम् ॥ ८६ ॥
 विलसति वटमूले व्यञ्जितज्ञानमुद्रा-
 मतिशयरमणायामासिकामादधाना ।
 अनिशमुपदिशन्ती योगिनामागमार्था-
 न्दरहिमकरचूडा देवता सावतान्माम् ॥ ८७ ॥
 ओमित्यक्षरलक्ष्यमैन्दवकलामाविभ्रतं मौलिना
 नद्या कल्पितशेखरं मरकतच्छायां दधानं गले ।
 क्लींकारार्थविदं शिलीमुखपदन्यस्तारविन्देक्षणं
 वासःस्थानकृताजिनं यतिमनःसौधस्थमीशं भजे ॥ ८८ ॥
 कमपि जटालंकरणं मुक्तेर्वटमूलमणितटालंकरणम् ।
 श्रयत महासमयानां जनकं निगमागमेतिहासमयानाम् ॥ ८९ ॥
 नियतवचा रुद्राक्षसगलंकरणो गुणास्तचारुद्राक्षः ।
 आर्तसमाजपवटभागवतु गुरुर्यस्य हिमसमा जपवटभा ॥ ९० ॥

महती काचिन्मुद्रा करगतरुद्राक्षमालिकाचिन्मुद्रा ।
 निगमादिव्याख्यानस्वातन्त्र्यवती पुनातु दिव्याख्या नः ॥ ९१ ॥
 पुररिपवे भसितेन स्फुरता लिप्ताय वासवेभसितेन ।
 घटजन्माशास्याय क्रियतां प्रणतिर्महत्तराशास्याय ॥ ९२ ॥
 शान्त्या परमो दान्तः स गुरुर्जगतां चकास्ति परमोदान्तः ।
 शाम्यति तापः स्मारं स्मारं चरतां यमर्दितापस्मारम् ॥ ९३ ॥
 अञ्चितहासाननया रक्षन्त्या जातजनिजिहासाननया ।
 अस्मि भृशं पावन्या धन्या कृपया जटास्तशम्पावन्या ॥ ९४ ॥
 पावनपादपरागः फलघटनधृताक्षकल्पपादपरागः ।
 इह महसामतिरेकः क्रीडति हतनम्रतापसामतिरेकः ॥ ९५ ॥
 स्मरभेदि प्रकटाक्षस्रगुपेतकरः प्रसादप्रकटाक्षः ।
 जगदधिकं पाति शयस्थायि सुधागुण्डिकोऽनुकम्पातिशयः ॥ ९६ ॥
 जननरुजातापघनश्रेणिशरण्यः सुधाभिजातापघनः ।
 स्वदते मायातीतः शिव एव वरोरुचित्तमायातीतः ॥ ९७ ॥
 एष महीयानवतात्रिपुरं जिग्ये यतो महीयानवता ।
 यस्य च पञ्चाक्षरतस्तरति भयं विषयसप्रपञ्चाक्षरतः ॥ ९८ ॥
 मिलदुमया देवतया जितमधिकसदृक्कथालया देवतया ।
 सृजति च सेवनमस्या द्युसदामखिलापि धृतरसेव नमस्या ॥ ९९ ॥
 इति संभावयामास नुतिगुम्फामृतैरियम् ।
 दक्षिणाभिमुखं दीनरक्षणे रसिकं महः ॥ १०० ॥
 चण्डेशमानस्य ततस्तदग्रे चकार तन्वी करतालशब्दान् ।
 विवासयन्तीव वृषाङ्गभक्तिशालिद्रुहो दुष्कृतपक्षिसङ्घान् ॥ १०१ ॥
 सा मण्डपे शैलभुवो मुहूर्तमतिष्ठदीशानमनुस्मरन्ती ।
 पुरारिसंसेवनपुण्यभारैरासादितैः स्पन्दितुमक्षमेव ॥ १०२ ॥
 तदनु मदनाभियातिसदनादधिगम्य निजनिकेतनमनुमेयमध्यमा स-
 कलभूतसमुदायामोदसमर्पणकोविदमतिमात्रविशदगोत्रैकमण्डनमकुण्ठतर-
 वृषप्रचारमात्मनेतरमपरमिव ताराधिपशेखरमाराधयामास ।

इत्यादिनियमत्रातविध्याहितमहोत्सवा ।

दिनानि कतिचित्साध्वी निनाय निमिषं यथा ॥ १०३ ॥

अथ कदाचिदखिलजनतापातिरेकसमापादनदुरितपरिणतेरिव परि-
क्षीणतामुपेयुषि वासरायुषि, नवकुसुमसंभृतकमलिनीपरिरम्भजन्मनो दु-
ष्कृतस्येव निष्कृतिं विधातुमाचरति चरमसिन्धुसलिलावगाहनमरविन्दिनी-
पतौ, रविपतनवेगदूरापसृतनीरवाराकरोदरकुरुविन्दकिरणसंदोह इव वरु-
णहरिदन्तरालमुपरुन्धति संध्यारागे, संध्यानलकीलचुम्बितव्योमाटवी-
धूम इव धरणीमण्डलमवकुण्ठयति तिमिरषण्डभावितेजःप्ररोहपटल इव
समुन्मीलति दीपिकाजाले, नटनकेलीविहितोद्यमरजनीनर्तकविमुक्तपुष्पाञ्ज-
लिनिकर इव गगनमञ्चति तारकापुञ्ज, सकलदिक्चक्रवालसमाक्रमशीलत-
मिस्रकोपादिव पाटलवपुषि विजृम्भमाणे विभावरीकुटुम्बिनीबहुलान्धका-
रपरिपन्थिविजयवीततन्द्रस्य चन्द्रमसो यशवृन्द इव भुवनमानन्दयति म-
रीचिकन्दले, प्रयातैकयामायां त्रियामायामासादितनिद्रारसानुभूतौ परि-
णेतरि तदीयपदसदेश एव पतिदेवतेयमाशयनिवेशितपश्यदलीकचरणा
सुष्वाप ।

द्विगुणीकृतदोर्लतोपधाना तरुणी स्थण्डिल एव सा शयाना ।

निजनेतरि निद्रयोपगूढे विदधानेव रुषं तदा व्यलासीत् ॥ १०४ ॥

ततस्त्रियामासमये तरुण्याः पुण्येन साकं परिपाकभाजि ।

अगेन्द्रकन्यापरिणीरमुध्याः स्वप्ने स्वयं लोचनगोचरोऽभूत् ॥ १०५ ॥

उच्चावचानां जगतामुपरि स्थितिमानपि ।

भद्रासनवरं किञ्चिदध्यासीनः सहोमया ॥ १०६ ॥

मौलिमन्विच्छतो वक्रान्मरालस्य परिच्युतम् ।

मृणालवलयं तत्र मृगाङ्गच्छन्नना वहन् ॥ १०७ ॥

संबिभ्रदलिके किञ्चिच्चन्द्रमिशिखाङ्कुरम् ।

वतंसेन्दुसुधालोभवलज्जिह्मिवेक्षणम् ॥ १०८ ॥

कात्यायनीमुखाम्भोजनेत्रोत्पलविकासिकैः ।

आलोकैः प्रकटीकुर्वन्नक्षणोरकैन्दुरूपताम् ॥ १०९ ॥

सहजक्ष्वेलसौहार्दादधिगत्य गलान्तरम् ।
 निःसरन्तीमिव सुधां दधानः स्मितचन्द्रिकाम् ॥ ११० ॥
 केलीपरवशां मूर्ध्नि गङ्गामसहमानया ।
 कण्ठे गाढमिव श्लिष्टः कलिन्दगिरिकन्यया ॥ १११ ॥
 कस्तूरिकाभिरालिप्य कंधरामितराङ्गके ।
 परागैरिव कार्पूरैः परिकृतानुलेपनः ॥ ११२ ॥
 मनोवागपरिच्छेद्यमहिम्नि स्वस्य तादृशे ।
 विश्वविस्त्रम्भणायेव तन्वन्परशुधारणम् ॥ ११३ ॥
 द्वीपिचर्माम्बरा लोकत्रासेन मुकुटीविधोः ।
 निष्क्रान्तमिव सारङ्गमुद्गीवं धारयन्करे ॥ ११४ ॥
 आगतं गिरिजोत्सङ्गादङ्गे कृत्वा षडाननम् ।
 कराकृष्टजटाजूटखण्डेन्दुमुपलालयन् ॥ ११५ ॥
 विततार विभूषणाहिमौलेर्मणिमादाय मृडस्तदा नताङ्गचै ।
 सुरनाथदिशे सुमेरुपार्श्वदहरारम्भ इवारविन्दबन्धुम् ॥ ११६ ॥
 तादात्विकीभिः प्रमदातिरेकतरङ्गिणीवीचिपरम्पराभिः ।
 नीतेव कुत्रापि सुमध्यमाया निद्रा सहैव क्षपया व्यरंसीत् ॥ ११७ ॥

तथा हि ।

भूषामणिं दत्तवतः पुरारेश्चूडामणौ स्वार्पणशङ्कयेव ।
 शनैर्गलत्यम्बरतो जहास प्राचीदिशा पाण्डुरिमापदेशात् ॥ ११८ ॥
 घनकज्जलकर्दमापदेशान्मलिना मन्दिरदीपवर्तिरासीत् ।
 प्रमथाधिपतिं विहाय देवं प्रतिभेव श्रितदेवतान्तराणाम् ॥ ११९ ॥
 दिशि सांध्यरागमपदिश्य हरेः समये समेधयति वह्निशिखाम् ।
 भयसंवृताः प्रतिदिशं सपदि व्यघटन्त संतमसगन्धगजाः ॥ १२० ॥
 अभ्यस्य ताराकपटाक्षराणां पङ्क्तिं विहायःफलकाधिरूढाम् ।
 वर्णान्तरन्यासकृते ममार्ज कालाभिधानः किल कोऽपि बालः ॥ १२१ ॥
 क्षणदायां प्रयातायामपि तस्या मृगीदृशः ।
 सा दिनारम्भवेलैव क्षणदा समवर्तत ॥ १२२ ॥

अनन्तरमरविन्दलोचना सरयमुत्थाय समाचरिततीर्थाभिषेचनविधिर-
पर्णासखवितीर्णमणिसदृक्षतामिव परीक्षितुं प्रभातसमयवणिजा विभावित-
मम्बरमणिं प्रणिपत्य कृतकर्तव्यकलापा स्वापावसरविलोकितशोभनोदन्त-
भाषणैः प्राणबन्धुमानन्दयामास ।

प्रासादमासेदुषि नीलकन्धरे दुरन्तसंतापभिदाधुरंधरे ।
दधार गर्भे तनयं धरेव सा करीरमत्युन्नतवंशवृद्धये ॥ १२३ ॥
इति श्रीसमरपुंगवस्य कृता यात्राप्रबन्धचम्पूकाव्ये प्रथम आश्वासः ।

द्वितीय आश्वासः ।

दिनेषु यातेषु ततोऽमितेषु पचेलिमे तादृशि भागधाये ।
वामालका व्यक्तमुवाह गर्भं निधानमम्भोनिधिमेखलेव ॥ १ ॥
सा कृशाङ्गी शरीरेण शरकाण्डविपाण्डुना ।
अत्यशेत दिशं प्राचीमत्यासन्नविधूदयाम् ॥ २ ॥
आह्लादकारिण्यखिलप्रजानां जैवातृके जग्मुषि गर्भसीमाम् ।
प्रत्यग्रलोभ्रप्रसवाभिराममवाप सा रूपमपश्चिमेव ॥ ३ ॥
उदरे किमप्यमृतमुत्पलेक्षणा तपसार्जितं तनयनाम विभ्रती ।
अतिसौहितीमधिगतेव भोजने विभरांबभूव विगतादरं मनः ॥ ४ ॥
धृत्वान्ववायाभरणा स्वगर्भे दधौ न सा प्रागिव मण्डनानि ।
आसक्तिरर्थेषु शरीरभाजां विशिष्टवस्त्वन्तरलम्भनान्ता ॥ ५ ॥
हन्त मध्यमपरिष्करणार्हं वंशरत्नवरभूषितमासीत् ।
इत्यसोढवदिवाजनि तस्याः श्यामिकाञ्चितमुखं स्तनयुग्मम् ॥ ६ ॥
कुलाङ्कुरादर्शनखेदजन्मा वामभ्रुवो वक्रविवर्णभावः ।
गर्भोदयामोदभ्रुवः प्रसादाद्भीतो नु भेजे कुचभूधराग्रम् ॥ ७ ॥
साधयिन्खेदमिथ्यात्वमर्दयन्मध्यशून्यताम् ।
अर्भको गर्भगस्तस्या निर्भमे संमदाद्वयम् ॥ ८ ॥

काश्ये जहौ गर्भगते कुमारे वल्लभमस्या इति किं विचित्रम् ।
 समृद्धिमाधातुमकिंचनेषु संतानशाखीव स हि प्रवीणः ॥ ९ ॥
 अल्पानामपि च महत्त्वमाशु दातुं सर्वेषां प्रकटयितुं च सूक्ष्ममर्थम् ।
 निष्णातं पृथुकमवोचदस्य योगात्तन्मध्ये धृतमहिमप्रकाशभावः ॥ १० ॥
 वामभ्रुवो मध्यवलित्रयाभ्यां किं व्यत्ययेन स्वगुणौ दधाते ।
 आद्यं यदत्राजनि दर्शनीयं परं तु वीक्षापदवीमहासीत् ॥ ११ ॥
 विद्यानिधाने सविधं विभूषयति तादृशे ।
 अतिहर्षादिव जहौ नाभिरस्या गभीरताम् ॥ १२ ॥
 भक्तिमात्मनि विधास्यतः शिशोः पालनाय परमभ्रगङ्गया ।
 स्थापितेव यमुना तदन्तिके रोमराजिरकुचन्मृगीदृशः ॥ १३ ॥
 विरलाभरणं विपाण्डुवक्रं त्रिवलीभङ्गदरिद्रमध्यभागम् ।
 मलिनीकृतचूचुकं मृगाक्ष्या वपुरासेचनकं बभूव भर्तुः ॥ १४ ॥
 जठरविहरमाणमाणवगुणानुसारिः परमाणुमध्यमाया बभूवुरध्यवसायाः ।
 व्याहर्तुं मृदुलाक्षरामपि गिरं वैक्लव्यमुद्रावती
 साटोपं विवरीतुमैहत वधूः सर्वाणि शास्त्राण्यपि ।
 रूढाशक्तिभरापि चत्वरगतिक्रीडासु वाराणसी-
 पूर्वाणि स्पृहयांचकार चरितुं पुण्यानि तीर्थान्यहो ॥ १५ ॥
 पाणिर्बभार किमपि प्रसवापचाये
 ग्लानिं द्वितीयकुसुमग्रहणेऽपि यस्याः ।
 सा विल्वपत्रनिकरैः स्वकरोपनीतै-
 रीशानपूजनमियेष मुहुर्विधातुम् ॥ १६ ॥
 किमङ्गरागेषु परिष्क्रियासु वा तवेष्टमालीति धवेन सा रहः ।
 कृतानुयोगा निजगाद काङ्क्षितौ विभूतिरुद्राक्षमणी विलासिनी ॥ १७ ॥
 प्रियमभिलषितोपहारशीलं निजहृदये नितरामधत्त साध्वी ।
 उदरविहरदर्भकोपलम्भव्यतिकरलोभवशादिव प्रविष्टम् ॥ १८ ॥
 अथाध्युषितकेसरिण्यहिमभासि मेषं गते
 कलावति तुलाधरोदयमुपेयुषि स्वामिनि ।

स्वतुङ्गजुषि वाक्पतौ मकरभाजि मित्रात्मजे

शुभैकजनने दिने सुतमसूत शातोदरी ॥ १९ ॥

सिंहिकातनुभुवा सह योगः सांप्रतं मृगपतेरजनीति ।

स्पर्धमान इव पुत्रमुदारं प्रत्यपद्यत स पूरुषसिंहः ॥ २० ॥

तस्योदये दातुरवाप लाभं बुधो न तत्पुष्यति विस्मयं नः ।

स्वयं कुजन्मापि धनाधिनाथो भूत्वा स रामामधिगम्य रेमे ॥ २१ ॥

विशङ्क्य पृथुकात्ततो निजनिकारमास्तां तदा

कविः स्वभवने हरिं शरणमेतु तेजोनिधिः ।

अजाश्रयणतत्परो भवतु स द्विजाधीश्वरः

कुलीरसदनान्तरं कथमसौ जगाहे गुरुः ॥ २२ ॥

निजहृदयकण्ठकायमानकुमतमण्डलीसमुद्धरणनिपुणविद्वदवतरणामोद-
समासादितप्रसादशालिनीनामाशाविलासिनीनां मुखसरोजनिःसृतो निश्वा-
सविसर इव सहजतुषारसौरभासारतुन्दिलो मन्दमन्दमस्पन्दत गन्धवाहः ।

अथारविन्दोपममायताक्षं सुताननं सुन्दरमीक्षमाणा ।

तपांसि सर्वाणि तदात्वहर्षे प्रसूरपर्याप्ततमानि मेने ॥ २३ ॥

क्षणमीक्षणमुद्रणां तदानीं न विमुञ्चन्नयमर्भको व्यलासीत् ।

निजसूतिविलम्बखेदिताया वदनं मातुरवेक्षितुं विलक्षः ॥ २४ ॥

सुकुमारपाटलकरं निजोदरादुदितं वितीर्णजनलोचनोत्सवम् ।

अरुणं तमङ्गभुवि पङ्कजेक्षणा दधती पुरंदरदिशेव सा बभौ ॥ २५ ॥

निहिताः पुरतो निविष्टदीपाः शुभयष्टीरपदिश्य सूतिगेहे ।

अभजन्फणिनो नु रत्नचूडा हरभूषाहिमणेरमुं विवर्तम् ॥ २६ ॥

अथ तदानीमङ्कुरित इव मङ्गलावेदनकुतूहलमन्थरेतरपुरंध्रिकुलसंज-
ल्पितैः, पल्लवित इव नानाविधदानविस्तारैः, कोरकित इव विविधराजयोग-
विभाजकसैद्धान्तिकलोकसूक्तावलिभिः, फलित इव द्विजाशीर्वचोभिर्विशेषै-
रशेषमपि बन्धुजनमानन्दमनयत तनयोत्सवः ।

गुरुरादरादथ कुमारमैक्षत प्रमथाधिनाथमिव बालताजुषम् ।

रुरुटङ्कसंवहनरूढवासनाकृतमुष्टिवन्धविलसत्कराम्बुजम् ॥ २७ ॥

प्रागेव कण्ठनिन्दैः श्रवणाभिरामै-
 रावेदितामथ विलोचनलोभनीयैः ।
 आम्नेडितामवयवैरथ भाग्यवत्तां
 निर्धार्य तस्य जनको नितरां ननन्द ॥ २८ ॥
 स क्षोणीविबुधो मन्त्रै रक्षोनिरसनक्षमैः ।
 पूतजन्मभृतस्तस्य जातकर्मविधिं व्यधात् ॥ २९ ॥

असौ पुनरवनीसुरकुमारको मुहुः समाराधयिष्यति मामिति हृष्य-
 न्मना इव दमुना हविर्ग्रहणकर्मणि तत्क्षणं प्रदक्षिणावर्तेशिखः प्रणनर्त ।

तस्य वाधूलसंतानतपःसमुदयाकृतेः ।
 धर्माभिधानकरणात्पितृभ्यां दर्शितौचिती ॥ ३० ॥

नयनायुधनर्मगेहमेतत्परिपाल्यं भवतीति शार्ङ्गिणेव ।
 वहति स्म निवेदितं स धीरो हृदि पञ्चायुधभीषणं मनोज्ञम् ॥ ३१ ॥
 अमृतं नभःसरित एव सूनवे दिशति स्म सा धृतमुरोजकुम्भयोः ।
 स विहाय वारि सकलं कथं भवेत्परथा तदेकभजने कृतादरः ॥ ३२ ॥

साधुसंघटितमुष्टिबन्धनं प्रत्यहाञ्चितपयोत्रतक्रियम् ।

आत्मसूनुमसकृत्प्रसूर्मुदा पश्यति स्म शिशुभावदीक्षितम् ॥ ३३ ॥

कलिना मलिनीकृतां पदाभ्यामवनीं स्पष्टमवेक्षितुं च दृष्ट्या ।

घृणया मुहुरुद्यताङ्घ्रिरासीदपि चोत्तानशयः स पूतजन्मा ॥ ३४ ॥

कुत्रापि धामनि कुलार्दिसुतासनाथे

दृष्टिं मुहुस्तरलतारहितां निधातुम् ।

अभ्यस्यतेव पटुताममुना व्यलोकि

निष्पन्दपक्ष्मनयनेन निशि प्रदीपः ॥ ३५ ॥

मातृवल्लिकुचमञ्जरीभृतां माकरन्दलहरीं धयं धयम् ।

पाणिपङ्कजवनीषु योषितां खेलनं व्यधित बालषट्पदः ॥ ३६ ॥

जनकः कृतजानुयानकेलिं तनयं वीक्ष्य तमादरोत्तरङ्गः ।

चतुरश्ररणान्निधाय धात्र्यां विहरन्तं वृषमेव मन्वते स्म ॥ ३७ ॥

जानुद्वयीचङ्गमणक्रमेषु रत्नस्थलीलक्षितमात्मबिम्बम् ।
हस्तेन संताडयति स्म सोऽयमात्मीयसाम्यासह एव बुद्ध्या ॥ ३८ ॥

पञ्चषाण्यथ पदानि निधातुं प्रस्खलच्चरणपल्लवमेषः ।

प्रा[र]भन्नपरमस्फुटनीयद्वर्णवल्गुतरमप्यभिधातुम् ॥ ३९ ॥

अजनि खुरलीकेलिस्तीर्थाभिधावनकर्मणि

त्रिचतुरपदन्यासक्रीडैव तस्य गृहाङ्गणे ।

फणितिरभवन्नान्दी म्पष्टेतराक्ष[र]मञ्जुला

विबुधहृदयग्राहिव्याहारनाटकनिर्मितौ ॥ ४० ॥

तन्वीपयोधरपयःकणिका निपत्य

तस्याभिरूप्यजलधेर्मुखशुक्तिकायाम् ।

मुग्धद्विजाङ्कुरततिव्यपदेशशालि-

मुक्तात्मना परिणतिं किल विभ्रते स्म ॥ ४१ ॥

तस्यालकप्रकरकुण्डलपद्मराग-

मन्दस्मितद्युतिभिरुन्मिषितां त्रिवेणीम् ।

पित्रोरजस्रमविगाह्य मनोविषादं

तत्याज संसृतिपथभ्रमणोपजातम् ॥ ४२ ॥

अयं पुनरवनिनिलिम्पशावकः शुभसमयनिर्व्यूढचूडामङ्गलो निरङ्कुशवि-
हारकेलिनिर्माणतरलमानसं समानवयःसनाथमाणवमनःसभाजनं खेलनाप-
हृतगृहोपकरणायासितवामालकाजनं वचनसीम्नातिलङ्घितकुतूहलं कौमारम-
भजत ।

सध्रीचीनकुमारकैरभिवृतश्छात्रायमाणैः स्वयं

शास्त्रव्याकरणाभिनीतिमकरोदारोपिताचार्यकः ।

काशीति त्रिदशापगेति कलयन्विश्वेश इत्यप्यसौ

केल्यामाकलयति स्म पांसुषु पुरीं शैवालिनीदेवताम् ॥ ४३ ॥

क्रीडां विधाय पृथुकैर्गृहमापतन्तं

क्लान्तं क्षमातरजोभरदूषिताङ्गम् ।

आरोप्य वक्षसि कुमारममुं करेण

खिन्नं तदीयवदनं जननी ममार्ज ॥ ४४ ॥

हरस्तुतीनां गुरुकीर्तितानामनूक्तिभिः प्रीणितया जनन्या ।
 प्रदिष्टमिष्टं लभते स बालः सहैव गण्डस्थलचुम्बनेन ॥ ४५ ॥
 कुशाग्रबोधो गुरुणा ततः सकृत्प्रकाशितां वर्णपरम्परामसौ ।
 मनोऽप्यनाविष्कृतमस्य किञ्चिन्महीसुराग्रेसरसूनुरग्रहीत् ॥ ४६ ॥
 पुनः पुनर्भूमितले स बालो वर्णावलीविन्यसनं व्यतानीत् ।
 विधाय शङ्के बहुधा परीक्षां पञ्चाक्षरीसंग्रहणं प्रणेतुम् ॥ ४७ ॥

अन्वितानि शुभस्पर्शैरन्तरूष्माञ्चितान्यपि ।

व्यञ्जनानि बटोर्जिह्वा सस्वरं समसेवत ॥ ४८ ॥

तदनु निटिलेक्षणाभिधामुपदेक्ष्यमाणमन्नाधिदेवतामिव विभावयितुं
 कुबेरदिशामासेदुषि वासराधिपतौ भूसुरापत्यमिदमध्यापयितुमिव कला-
 कलापमहाय संगृह्णति द्विजाधिराजे निजापचितिमागामिनीमिव परिग्रही-
 तुमाविष्कृतप्रकाशातिरेकेषु कविगुरुपुरोगेषु समागते च शिवतातिदिने
 जनक एष कृपानिधिरेनमुपानयत ।

स निर्मलात्मा गुरुणा समाहितं त्रयीनिदानं तदवाप्य वाञ्छयम् ।

अशोभत स्वैरमभीशुमालिना शशीव संचारितमंशुमण्डलम् ॥ ४९ ॥

स यज्ञसूत्रच्छलतस्त्वयीमधान्मुखस्फुरन्मात्रसमावृतक्षमाम् ।

पराभिचारप्रतिपादनाविलां मृषेतरोक्तिं च मृगत्वचो मिषात् ॥ ५० ॥

तत्तादृशीं गामिव तातदत्तां पातुं नियन्तुं च स बालवर्णी ।

पाणौ दधाति स पलाशदण्डं मौञ्जीं कटीसीमनि मेखलां च ॥ ५१ ॥

शशिपाण्डरेण समिदग्निभस्मना विहितास्त्रिपुण्ड्रविततीरयं प्रति ।

प्रथमागमे गिरिशभक्तिसंपदो रचिता इवाप(ह)रत रङ्गवल्लिकाः ॥ ५२ ॥

कलोलिताद्भजनकर्मविलम्बनेन

कोपादिव प्रकटगुम्फितशोणभावे ।

संप्रीणयन्निव मुहुश्चरणारविन्दे

पित्रोरवन्दत कृती प्रवदन्निजाख्याम् ॥ ५३ ॥

उपसंग्रहणच्छलादसौ युगलेनात्मकरारविन्दयोः ।
 स्वकृते बहुतीर्थचारिणी किमु पित्रोः समवाहयत्पदे ॥ ५४ ॥
 द्राधिष्ठमायुस्तनये निधातुं प्रकाममिच्छाभरितेन पित्रा ।
 अस्य हुतालंकृतिमौलि नाम प्रायुज्यत प्रत्यभिवादनेषु ॥ ५५ ॥
 समाश्रितस्वाङ्घ्रिसरोजनावं कुमारमेनं गुरुकर्णधारः ।
 प्राचीनवाणीकुहनापयोधेः पारं मितैरेव दिनैरनैषीत् ॥ ५६ ॥
 वाक्यैर्विवृण्वती भावं वल्गुस्वरपदक्रमैः ।
 कण्ठमेतस्य सुदृढं कान्तेव श्रुतिरग्रहीत् ॥ ५७ ॥

अपि च, अस्य निपुणदेशिकोपदेशसलिलविमलीकृतमतिरहिराजवचनकुटजाटवीनवजीमूतमालिकां साहित्यवाहिनीपतिशीतद्युतिं कौमारिलवचोरसालकुसुमाकरश्रियं निगमान्तकुमुदिनीधवदिवसान्तसमयलक्ष्मीमक्षचरणपक्षराजीवतापनरोचिश्छटां प्रौढिमाढौकत ।

कविवाचस्पतिबुधाः कलयापि न तत्समाः ।
 मूढता मुहुरेतेषामापतत्यनियन्त्रणा ॥ ५८ ॥
 निःसीमपश्यन्निटिलानुभावप्रकाशनं प्रत्युपकारयन्ती ।
 स्वशीलिनः संततमस्य मोदं वेदादिविद्याविततिर्व्यतानीत् ॥ ५९ ॥

अस्य पुनरभ्यस्यतः कलां गुरुतर्कनिवासजनुषमुरुतरक्लेशमसहमान इव शनैः शनैरपसरति शैशवे सकलकलाधिकारसहकारिबालतापनोदपरिणतं क्रोधमपनेतुकाम इव कामरिपुचरणपरिचरणोपकरणानां करणानामतिनिपुणिमानमुपपादयन्नवतरुणिमा वपुरसोढकुसुमायुधमसेवत ।

स्वभजनोचितवस्तुविवेचनं समभिलष्य किमस्य विलोचने ।
 श्रवणयोरवकर्णितशास्त्रयोः सविधभूमिमभूषयतामुभे ॥ ६० ॥
 कलितस्पृहमेव कालकण्ठस्थितिपर्याप्ततमावकाशभावे ।
 अदसीयहृदन्तरालमासीत्परिणाहातिशयप्रणीतशोभम् ॥ ६१ ॥
 बालोऽयमाजानुविलम्बिबाहुरालोकि लोकैरतिरूपशाली ।
 आराधनैः प्रीणनमात्मशत्रोः कर्तुं क्षितौ काम इवावतीर्णः ॥ ६२ ॥

तदनु द्विजकन्याया धन्यायाः सदृशैर्गुणैः ।
 संतानसंपदे तेन पाणिमग्राहयत्पिता ॥ ६३ ॥
 पार्श्वभूषा भवानीव पद्मेव हृदयंगमा ।
 सरस्वतीव सा मुख्या भर्तुरासीत्पतिव्रता ॥ ६४ ॥
 अजायत तयाक्रान्तममुष्य हृदयं तथा ।
 यथान्तरं न विन्देरन्नीषदप्यन्ययोषितः ॥ ६५ ॥
 शुभलक्षणशोभिण्या भावनापरिशुद्धया ।
 पुरंध्या सोऽरुचद्वेदः पूर्वमीमांसया यथा ॥ ६६ ॥

अहो महीसुरभुवो महाभागस्य भागधेयपरिपाकः, यदेष मदनगज-
 राजमदभेषजे रजोभरविजृम्भमाणमातरिश्चनि विषयमृगतृष्णिकाजलविभा-
 वनोष्णसमये तमोविकारसंपादननिशावतारसंपदि कुपथावगाहघटनहरि-
 न्मोहगौरवे पटुतरविवेकिशाखिपाटनविधानहस्तिनि तत्तादृशि वयसि वर्त-
 मानोऽपि भगवति मृगाङ्कशेखरे समनोनदीललामनि सुदतीमयार्धविग्रहे
 महती भक्तिरजनि ।

चन्द्रमसि चन्दनतरौ सुदृगाश्लेषे सुधांशुभूषे च ।
 स्निह्यति न कस्य चेतः कठोरसंतापकन्दलीहरणे ॥ ६७ ॥

अनूढभसितो मन्त्रैरशीलितषडक्षरः ।
 अपूजितपुरारातिरभुङ्क्त न कदाप्यसौ ॥ ६८ ॥

आगामिनामङ्गजवैरिमेघे हृदम्बरालम्बिनि हर्षवृष्ट्यै ।
 पौषैकहेतुं पुलकाङ्कुराणामभूषयद्वात्रमसौ विभूत्या ॥ ६९ ॥
 नदीं महोक्षं शिशिरांशुरेखां वाताशनेन्द्रं यजनं च भूतैः ।
 वाञ्छन्स पञ्चाक्षरमन्नलक्ष्यादाचष्ट तद्वाचि पदादिवर्णान् ॥ ७० ॥
 शंभोरजस्रं जलगन्धपुष्पैराप्लावनालेपनमण्डनानि ।
 आत्मीयतापत्रितयापनीतिं विधातुकामः स कथं व्यतानीत् ॥ ७१ ॥
 अन्नमर्षितमगात्मजापतेरस्तुतं प्रतिनिलिम्पभोजनम् ।
 अद्भुतं तदनिवेदितं त्वभूदोदनोऽयममुनैव सेवितः ॥ ७२ ॥

सरिद्रुतंसस्य जलाभिषेको बालेन्दुमौलेः प्रसवोपहारः ।
 स्यात्किं मुदे तस्य कृते मयेति समादि(धि)दम्भादकरोत्स चिन्ताम् ॥ ७३ ॥
 भक्तेषु प्रमथपतेः पदार्चनायां पर्याप्तं बलिसुतमेष मन्यते स्म ।
 पौलोमीपरिवृढमुत्सवावलोके व्यालेन्दुं विविधगुणप्रशंसनेषु ॥ ७४ ॥
 चेतोनिविष्टस्य सितांशुमौलेः परिच्युतं मौलिपदात्स्वगर्भे ।
 प्रालेयधामानमदच्छ(श्छ)लेन प्रासूत धन्या भवनं कु(क)लानाम् ॥ ७५ ॥
 अनिशं गिरिशातिवादशीलं परमेष्ठी किममुं प्रणेतुकामः ।
 अपदिश्य घटीभवादिसर्गान्पठिमाभ्यासविधिं परं वितेने ॥ ७६ ॥
 किमेष नन्दी शिवधर्मवक्ता किं वा कुमारः श्रितनीलकण्ठः ।
 आहो मुरारिः कृतदृष्टिरीशे पार्थोऽथवा पाशुपताभिमानी ॥ ७७ ॥
 एवमुत्प्रेक्ष्यत जनैरेधमानकुनूहलैः ।
 बाल एव परां कोटिं शिवभक्तेः श्रयन्नयम् ॥ ७८ ॥
 अपि सकलार्थविदोऽभूदर्थत्रयमेव चिन्तनीयं मनसि ।
 मोहोच्चाटनमूलिका तनुभृतां मुत्तयङ्गना कारणा
 दूती भाग्यवतामधर्मकलमस्तोमावसादस्थली ।
 लीलाताण्डवशालिका पशुपतेर्लक्ष्मीमणीपेटिका
 कस्मिञ्जन्मनि लोचनातिथिदशां गाहेत वाराणसी ॥ ७९ ॥
 कैवल्यामृतकन्दलीं वसुमतीकान्ताप्रसूनस्रजं
 मौलिक्षौमपटीं हरस्य हिमवन्मातङ्गशुण्डालताम् ।
 स्वर्गारोहणमार्गमौक्तिकशिलासोपानपारम्परीं
 भाग्यैरभ्यधिका जना भगवतीं पश्यन्ति भागीरथीम् ॥ ८० ॥
 सुखनिधिमपहत्य मायया स्वयमतिसंनिहितोऽप्यलक्षितः ।
 सुकृतिभिरधिकाशि गृह्यते श्रुतिकथितः स हि तस्कराग्रणीः ॥ ८१ ॥
 अकथयच्च सच्छात्रान् ।
 तीर्थावगाहस्थितिकल्पनायामर्चाविधौ वा यदि वोऽभिलाषः ।
 नदीषु गङ्गां नगरीषु काशीं देवेषु विश्वेश्वरमाश्रयध्वम् ॥ ८२ ॥
 जिज्ञासवे श्रुतिशिरोनिकरान्प्रवक्तु-
 मादौ यदक्षरमुपाददते महान्तः ।

श्रोत्रे तदेव विनिवेद्य जनान्भवाब्धे-
 रुत्तारयन्तमुपधावत विश्वबन्धुम् ॥ ८३ ॥
 अधिकाशि देशिकानामवतंसमणिं तमेव सेवध्वम् ।
 यो रहसि किञ्चिदक्षरमुपदिश्य जनान्करोति सर्वज्ञान् ॥ ८४ ॥
 अथ भक्तिवशादमुष्य काशीं प्रति यातुं स्पृहयालुचेतसोऽपि ।
 अभवज्जनकाङ्क्षिपन्नसेवानियमातिक्रमभीतिरन्तरायः ॥ ८५ ॥
 असौ पुनरात्मपितरावेव महीधरापत्यकुसुमास्त्रशासिनौ तदधिवासवसुम-
 तीमेव सुरस्रवन्तीमनुचिन्तयन्त्यथोदितसमयविधेयनियतकार्यपरायणमनाः
 सूर्यनारायणसमरपुंगवाभिधानाभ्यामसमानविनयधुर्याभ्यां सोदर्याभ्याम-
 श्रान्तरचितचरणारविन्दपरिचरणो निरवधिस्नेहपरिवाही जनकविहिताभि-
 लषितकर्मा सहधर्मिणीप्रणीतसमधिकानुरोधविधिरतिमहान्तमन्वभूदानन्दम् ।
 सौभागिनेयः स तदा शोभायै श्रुतिसंपदाम् ।
 असेवत शिवाकल्पकल्पमप्पय्यदीक्षितम् ॥ ८६ ॥
 पुस्तककरा बुधावलिररुचद्व्याख्याकृतः पुरो यस्य ।
 पटुवाङ्मुखप्रवाहप्लवनावष्टब्धपोतफलकेव ॥ ८७ ॥
 निन्दति मकरन्दरसं न्यक्कुरुते शर्करां पयो जयति ।
 मोचामदमाचामति वाचामधिपस्य वैखरी यस्य ॥ ८८ ॥
 यन्मुखविगलद्वाङ्मुखसुरपुरतटिनीजडीकृता विदुषाम् ।
 फणितिर्दन्तपटाभ्यामजीघटद्वाढमात्मसंवरणम् ॥ ८९ ॥
 वादिमतपुण्ड्रवाटीनिष्पीडननर्मयुक्तियन्त्रेण ।
 भुवि यः सृजन्नजृम्भयदवदातं ख्यातिफाणितत्रातम् ॥ ९० ॥
 यस्य च मनीषिणामग्रगण्यस्य शिबिकाग्रसीमनि वैतालिकवदननिःसृता
 सरस्वती शश्वदेवमश्रौषम् ।
 दुरभ्यस्तविद्यालवेनापि केचिद्दुरन्तामहन्तामयन्तां कृतं तैः ।
 प्रशस्ते कवित्वे समस्तेऽपि शास्त्रे भवत्यप्पयज्वावतंसात्कृती कः ॥९१॥
 रे रे मुञ्चत धावनानि विमताः सेवध्वमङ्घ्रिद्वयी-
 मप्पय्याध्वरिणो घटेत भवतामेतत्प्रसादस्तदा ।

तुध्यन्त्यक्षिगतेष्वपि प्रपतनात्सन्तः समृद्धागसः

काकस्यानतिकारिणो हि दयते किं नो रघूणां प्रभुः ॥ ९२ ॥

यश्च सकलविपश्चिदावलिधुरंधरो वसुंधरोलङ्घनजङ्घालशोभापिचण्डिलै-
र्यशोमण्डलैरजगर्हदभिनवकेतकबर्हम्, अवनीवलयानन्दसंदायकविलासकैर्गु-
णविलासैरजिहिपदम्भोजदुर्हदम्, तिवेलकलितसपर्यापरिचर्याभिप्रीणदगरा-
जकन्यकाप्रणयिनम्, अचलगुहाविहरदिभरिपुगर्जितोर्जितप्रणदैवोदविनोदै-
रततक्षदहितविबुधदाक्ष्यम्, अनवरतायातयाचकप्रियंकरणैर्वितरणैरचकम्प-
दशेषदातृयशःस्तम्भम्, अङ्घ्रिपङ्केरुहसेवाहेवाकमण्डलितान्पण्डितानलङ्घ-
दागमसागरसागरसंघम्, अनवद्यविद्याविशेषभूषणमञ्जूषया मनीषयाचर्चव-
दमरगुरुगर्वम्,

यस्याजस्रमुदित्वरेण हविपाकान्ते दिशामन्तर

तस्तम्भे कुमुदस्मयेन चकृशे ताराधिपच्छायया ।

सस्रंसे शरकाण्डपाण्डुरतया मम्ले मरालश्रिया

बभ्रंशे विसकान्तिभिर्विजगले डिण्डीरखण्डांशुभिः ॥ ९३ ॥

यत्कीर्तिप्रकरद्विपस्य विहृतिस्थानं जगन्मण्डलं

घण्टे चण्डमयूखशीतकिरणावालानमद्रीश्वरः ।

कक्षया व्योमतरङ्गिणी वमथवस्तारागणाः सप्तधा

निर्मुक्ता मदवारिनिर्झरपरीवाहाः पयोराशयः ॥ ९४ ॥

कर्णः श्रीचिन्नबोम्मक्षितिपतिरभितो लम्भयञ्जशातकुम्भ-

स्तोमं हेमाभिषेकप्रणयनसमये यस्य मूर्तिं प्रशस्याम् ।

रेजे श्रीरङ्गराजाध्वरिवरकलशाम्भोधिलब्धप्रसूते-

विद्याकल्पद्रुमस्य स्वयमिव कलयज्जातरूपालवालम् ॥ ९५ ॥

नीलकण्ठमतनिर्वहणोत्कादुक्तिवृष्टिमुपलभ्य तदभ्रात् ।

ईशयोग्यमयमाशयभूमौ बोधशालिभरमेधयति स्म ॥ ९६ ॥

अहो विबुधवर्गाय सकलाः सकला अपि ।

दिशन्ननिशमेताभिर्द्विजाधिपतिरैधत ॥ ९७ ॥

इति श्रीसमरपुंगवस्य कृतौ चम्पूकाव्ये द्वितीय आध्यासः ।

तृतीय आश्वासः ।

शक्तिमस्याभिरूपस्य सकलागमशोधने ।

पटीयसीमिवामृष्यन्प्रादुरास मधुस्तदा ॥ १ ॥

मध्येवनं भूरिदिनोपजातमौनव्रतानां कलकण्ठयूनाम् ।

समग्रवाग्वैभवसंप्रदायसंसिद्धिहेतुः समयो जजृम्भे ॥ २ ॥

दिनान्यभूवन्नवशीधुनापि विना जनानां मदसाधनानि ।

कंदर्पबाहाविजयाङ्कगीतसंदर्भनिष्णातशिलीमुखानि ॥ ३ ॥

मधौ मिलत्संपदि क्लृप्तभावा सीदद्वि...तिं शिशिरं धरित्री ।

शनैः शनैर्यद्विजहौ वधूनां साधारणीनां प्रकृतिः किलेदम् ॥ ४ ॥

वियन्महोदन्वति दक्षिणाशाव्यापारभाजस्तरणेनिवृत्तिम् ।

तदात्ववातानुगुणां ततान सांयात्रिकः किं समयाभिधानः ॥ ५ ॥

शीमा जडिम्नः शिशिरेण दत्तामात्माकृतेः संकुचितामवस्थाम् ।

दिनानुपूर्वीं त्यजति स्म जाते सुखैकहेतौ सुभगे वसन्ते ॥ ६ ॥

स्वीकर्तुमुर्वीं शिशिरर्तुभूषे विजृम्भमाणे भृशविस्तृताभिः ।

गते तु तस्मिन्क्षणदाभिधाभिर्निमीलितं नीलपटीकुटीभिः ॥ ७ ॥

प्रादुर्भवन्ती वहिरब्जिनीनां संवर्तिकासंहतिरावभासे ।

नीहारवर्पात्ययनिर्णयाय प्रसारिता पाणिपरम्परेव ॥ ८ ॥

मनो वशीकुर्वति माधवेन व्यक्तीकृते कोकिलवंशनादे ।

वल्ली मुधा बल्लवसुन्दरीणां पटारिवाभ्रश्यत पाण्डुपर्णेः ॥ ९ ॥

तपोनभस्वत्प्रभवेन क्लृप्तां त्रासेन नीहारसमावृतिं वा ।

वसन्तविश्लेषवलक्षपातां जहौ जरत्पत्रमिषेण वल्ली ॥ १० ॥

समं पुराणच्छदनैर्लतानामणूदरीणामतिधैर्यभारम् ।

बालानिले मुष्णति पल्लवेषु बभूव चित्तेषु च रागबन्धः ॥ ११ ॥

समीरणं चापलक्लृप्तपाण्डुपर्णांशुकाकर्षणपारवश्यम् ।

वल्ली बलत्पल्लवपाणिनेव निवारयन्ती नितरां चकाशे ॥ १२ ॥

आरामसीमामधिजग्मुषे नु दातुं वसन्ताय गणैस्तरूणाम् ।

प्रवालकौसुम्भपटोपहारसनाथशास्ताग्रकरैर्बभूवे ॥ १३ ॥

पर्यायतः पाटलमञ्जरीषु चरन्त्यलीनां पटली चकाशे ।
तत्तन्मधुस्वादिमतारतम्यविवेचनायै विहितोद्यमेव ॥ १४ ॥
अनङ्गवाणावलिरध्वनीनवान्तेषु शोकज्वलनाकुलेषु ।
निपातजातं किल नीलिमानं निलीनलोलम्बनिभाङ्गभार ॥ १५ ॥
माकन्दवाटीषु मधुव्रतानां कुलं वितेने कलकूजितानि ।
पिकावलेरञ्चितपञ्चमायास्तानार्पणायैव धृताभिलाषम् ॥ १६ ॥
गलन्मरन्दप्रमदाश्रु गीतमाकर्णयन्कौकिलमात्रशाखी ।
शाखाञ्चलेनानिलचञ्चलेन श्लाघाचलन्मौलिरिव व्यलासीत् ॥ १७ ॥
क्रोशन्तमिन्दिन्दिरघोषलक्ष्यात्पिकारवालोलितया प्रसाद्य ।
समीरपोतं सहकारवाटी धन्या मधुस्तन्यरसैरपुष्पात् ॥ १८ ॥
सकिङ्किणीकः कलचञ्चरीकैः प्रसूनधूलीपरिधूसराङ्गः ।
अङ्गानुपारुह्य दिग्ङ्गनानां बालानिलः साधु बबन्ध लीलाम् ॥ १९ ॥
वने वने बल्गुगिरां पिकानां कलखनाकर्णनकौतुकं वा ।
परागपालीषु परिभ्रमो वा मरुद्विहारेऽजनि मान्द्यहेतुः ॥ २० ॥
पिकद्विजं च स्पृहणीयवाचं मत्तद्विरेफं च मधुः पुषोष ।
सतो गुणानप्यसतोऽपि दोषाञ्जात्या विहीनो न विवेक्तुमीष्टे ॥ २१ ॥
वसन्तलक्ष्म्या वनकेलिभाजो लाक्षारसार्द्राः पदपङ्क्तयो वा ।
छिन्नस्य वा किंशुककैतवेन शीतस्य रेजुः सरसैकदेशाः ॥ २२ ॥
पान्थप्रियालस्य भैरैकहेतोरपि प्रियालस्य गुणानभिज्ञाः ।
उत्तानचित्ता भृशमुत्पलाक्षयो गानैर्विकासं घटयांबभूवुः ॥ २३ ॥
दृष्ट्या बधूनां तिलकद्रुमस्य स्वच्छन्दमासीत्सुमनोविलासः ।
सचेतनानां किमु शम्बरारिशरावलीजर्जरिताशयानाम् ॥ २४ ॥
निश्वासवातेन नितम्बिनीनामुद्गावितोपस्कृति सिन्दुवारम् ।
अलंचकार श्रवणं यदासां कृतज्ञभावानुगुणः किलेदम् ॥ २५ ॥
सनर्महासाङ्करचन्द्रिकाणामणूदरीणामनुकुर्वतेव ।
नमेरुणाभूयत सस्मितेन जनस्य चित्तेन तु विस्मितेन ॥ २६ ॥

स्वस्मिन्वधूभिः सुदृढोपगूढे विटान्प्रहर्तुं विहिताभ्यसूयान् ।
 अस्त्रावनिं नूनमनन्यजाय कदम्बकं कौरवकं व्यतानीत् ॥ २७ ॥
 कङ्कलिसालः कमलेक्षणानामङ्घ्रैः प्रणीताभिहतेर्निपीताः ।
 वमन्प्रवालान्व्यपदिश्य लाक्षां स्पष्टं वितेने निजपादपत्वम् ॥ २८ ॥
 तत्तादृशं भाजनमङ्गनानां हस्ताम्बुजस्पर्शनगौरवस्य ।
 तत्पादघातैकपदं प्रसूनैस्तरुं जहासेव रसालसालः ॥ २९ ॥
 अलिद्विजैरादरणीयनादव्याजेन क्लृप्तस्मरवेदपाठैः ।
 मन्ये न वन्यां मदिरानुषङ्गकलङ्किता गन्धफली सिषेवे ॥ ३० ॥
 मधुश्रियः काञ्चनकर्णिकेव मनोभुवो हैममिवातपत्रम् ।
 आलोकिकैरबलाजनोक्तिकार्यस्मितालंकृति कर्णिकारम् ॥ ३१ ॥
 नीलालकावक्रनिपीतशेषहालारसापादितहासशाली ।
 मदोदयभ्रान्तमधुव्रताक्षः शाखी जनस्याजनि कामपालः ॥ ३२ ॥
 सेतुं प्रति प्रतिष्ठासा शिष्टसूनोरथोदिता ।
 काशीगतिकलाधीतैरादौ प्रणवतामघात् ॥ ३३ ॥
 ग्रहैरशेषैः कलितानुकूल्ये लभे पितृभ्यां रचिताभ्यनुज्ञः ।
 मान्यैः कृतस्वस्त्ययनो मनीषी प्रातिष्ठत प्रेक्षितसन्निमित्तः ॥ ३४ ॥
 तमनु प्रस्थिता धन्या तादृशप्रेमशालिनी ।
 व्यद्योतत मनोवृत्तिः पित्रोरिव सहायिता ॥ ३५ ॥
 कथाभिधानैः सुहृदामुदारैरसंभृताध्वश्रमसंपदेषः ।
 आवासमद्वैतरसालनेतुराकल्पमुर्व्याः पुरमभ्ययासीत् ॥ ३६ ॥
 अथ तस्य नयनपथमासीदति शुनासीरवसतिरपि भूषितमहीतला, समधि-
 गतदक्षिणपथापि सर्वोत्तरस्वभावा, पावनतरानुभावापि पल्लवेषु कृतस्थितिः,
 अयोध्यापि भोगवती, विशालापि मथुरा, महोदयापि द्वारवती, वाराणसीव
 वरणोपवेष्टिता, वस्त्रोक्तसारेव धनदोषशोभिनी, वारवधूटिकेव वशीकृत-
 धूर्तावतंसा, कंसारिमूर्तिरिव कमलाकरोपगूढा, रूपकपरम्परेव रुचिरविधि-
 विराजिता, संगीतविद्येव सारङ्गनाटिकावती, पार्थसमृद्धिरिव पाञ्चालिका-
 च्चिता काञ्चीपुरी ।

स्पर्धा विधाय प्रभुणा गिरीणां संवर्धमानो दिवि यत्र सालः ।
विचिन्त्य विन्ध्याचलशासिंशक्तिं तिष्ठन्निवाभाति भियार्धमार्गे ॥ ३७ ॥
आनन्दामृतनिधिमर्धचन्द्रमुद्रं भोगेन स्फुटमभिवेष्ट्य सालनाम्ना ।
पूर्वार्धं भुजगपतेरिव स्थितस्य प्रोत्तुङ्गं विलसति गोपुरं यदीयम् ॥ ३८ ॥

यद्गोपुरं निशि समुच्छ्रितशृङ्गसीम-
विश्रान्तशीतकिरणच्छुरितं दधाति ।

पद्मासनस्फटिकपात्रपतज्जलौघ-

संघ्राव्यमानकमलासचिवाङ्घ्रिलीलाम् ॥ ३९ ॥

महीयसा गोपुरमन्दरेण प्रमथ्य सिन्धुं परिखाभिधानम् ।
आसादितस्येव नवामृतस्य कृष्णन्ति यत्र म्थितिमादधानाः ॥ ४० ॥
प्रतप्तजाम्बूनदपेशलाभिः पराजिता यत्प्रमदाननृभिः ।
सौदामिनी साध्वसपारवश्यादश्रान्ततारल्यमहो जिहीते ॥ ४१ ॥
कुचाञ्चले लोचनकोणभागे कचान्धकारेऽपि च कामिनीनाम् ।
जागर्ति यत्राहितसंनिधानात्पिनाकिनो भीतमना मनोभूः ॥ ४२ ॥
शश्वत्प्रतोलीसरणीषु कामं परम्परा भ्राम्यति यत्र यूनाम् ।
शातोदरीलोकदरावलोकसंमोहनास्वाहतिविह्वलेव ॥ ४३ ॥

प्रविश्यतां विपश्चितामपश्चिमोऽयमाश्चर्यवीतमतिरेतदवादीत्—‘अशेष-
जननयनयोग्यममुष्याः किमपि सौभाग्यम्, यदवलोकनलोलुपतया भृश-
मनेकपशैलराजशिखरमरविन्दलोचनोऽपि भगवान्प्रतिदिवसमधिवसति ।

वाणीसहचरस्यास्य वाजिमेधाध्वरक्षितौ ।

गोपुरावलिकूटेन भाति यूपपरम्परा ॥ ४४ ॥

अस्याः प्रभावेण जनस्य वाणी मन्दापि धाटीमधिगन्तुमीष्टे ।
विधेः प्रियोदाहरणं किलात्र सा मन्थरा वेगवती भवन्ती ॥ ४५ ॥
प्रसार्य नानाविधपण्यजातं प्रातः क्षपायामुपसंहरन्ति ।
इयं पुरारेरनुयाति लीलां प्रपञ्चसर्गप्रलयैकशीलाम् ॥ ४६ ॥
शरीरिणोऽस्या मणिसालगर्भप्रवेशनिष्क्रान्तिशतापदेशात् ।
विवोढुमहाय विमुक्तिकन्यामाकृष्य जन्मान्यनुभुञ्जते किम् ॥ ४७ ॥

कल्याणसंतानतरुं कयापि श्लिष्टं जगन्मङ्गलकल्पवल्ल्या ।
आसीनमस्या वरणालवाले फलार्थिनः केऽपि भजन्ति धन्याः' ॥ ४८ ॥

तत्पूर्वतीर्थयानोऽपि तत्र भूसुरनन्दनः ।
समवर्तत निर्व्यूढसर्वतीर्थावगाहनः ॥ ४९ ॥
अथ वेदशिरोनिष्ठानपि तीर्थतटीजुषः ।
अनङ्गीकृतकन्दर्पानपि सत्याञ्चितेक्षणान् ॥ ५० ॥
अपि माधुकरिं वृत्तिमञ्चतो अमवर्जितान् ।
अपि निःसामकारुण्यानक्षनिग्रहनिर्दयान् ॥ ५१ ॥
शाम्यद्विषयसंचारानपि प्रव्रजनाश्रयान् ।
राजहंससमारब्धसेवानप्यजडाशयान् ॥ ५२ ॥
रुषमंहसि विद्यासु लोभमात्मनि रागिताम् ।
अज्ञत्वमन्यनिन्दासु यतोऽपि जितषड्भिपून् ॥ ५३ ॥
शर्वरीसमयारम्भानिव संभृततारकान् ।
भीमसेनभुजाटोपानिव दण्डितकीचकान् ॥ ५४ ॥
अनल्पभसितालेपविलसद्विग्रहाञ्जुचीन् ।
प्रावृट्प्रशमिताटाट्यान्वरहंसधुरंधरान् ॥ ५५ ॥
असमुत्तम्भितप्रांशूनधौतविमलात्मनः ।
अखातगम्भीरतरानहिमाक्रान्तशीतलान् ॥ ५६ ॥
कदम्बमुकुलाकारैः कण्टकैरुपशोभितान् ।
.....तेरिव ॥ ५७ ॥
तत्र कुत्रचन स्थासूनवनीपावनाकृतीन् ।
कर्मन्दिनः प्रणम्यैष गाहते स महोन्नतिम् ॥ ५८ ॥
भृतकल्याणगुणानपि परकनकरुचित्यजोऽपि सर्वज्ञान् ।
अपिना.....भवानपि महोराशीन् ॥ ५९ ॥
शैवालापसमग्रान्भ्रमरहितान्प्रकृतिसमधुराजीवान् ।
विमलान्तरङ्गवार्तान्प्राप्तानिव पुण्यकासारान् ॥ ६० ॥

उन्मत्तपत्रपुष्पैरुत्पादितविभ्रमादनङ्गरिपोः ।
 आदातुमीहमानानावृतमानन्दमिव च सर्वस्वम् ॥ ६१ ॥
 सकलागममधुदिवसाञ्श्रीकण्ठासक्तकंसवैरिभुजान् ।
 नवभूतिश्रीदृष्टान्पुरुषानभजत्परत्र सुधीः ॥ ६२ ॥
 आर्यसेवी स निध्यातुमगादेकाग्रनायकम् ।
 वर्धते सुकृतश्रद्धावार्धकं वरिवस्यताम् ॥ ६३ ॥

ततः क्रमेण समतिक्रम्य कतिचिदेष कक्ष्यान्तराणि साक्षादकृत । कृत-
 केतरादरः स्वयंवरवल्लभ इति श्रुतिपल्लवाधराभिः, अगदंकार इति भवरुजा-
 तङ्कवाहिभिः, आहितुण्डिक इति कालकुण्डलिना, वाडवशिखीति वार.....-
 महार्णवेन, कूटपाकल इति कुसुमेपुदन्तिना, पुरंदरायुधमिति जलंधराचलेन,
 करुणापयोधिरिति शरणाभिलाषिभिः, एकस्वभावमपि बहुधा विभावितम्,
 आत्मविवर्तजगदभ्यागारिकम्, अखिलविध्यण्डमण्डलीखण्डनवैतण्डि-
 कम्, अतिकरालकाकोलमुष्टिंधयबन्धकविलासिनीकपोलमकरिकाभरणपश्य-
 तोहरम्, अहरवधिनटनविभ्रमालंकर्मीणम्, अद्भुतगरिमकार्मणविविधके-
 लिनिर्माणम्, चलतनयानयनपरमानन्दनाडिंधमरूपधेयम्, आपीडपदनिवे-
 शितसगरकुलभागधेयम्, असहायरसालतरविहारिणम्, आरग्वधमालभा-
 रिणं त्रिपुरवैरिणम्

विध्यादिविहितान्वेषं निध्याय महसां निधिम् ।

अद्रिकन्याकुचाभोगमुद्रितं मोदते स्म सः ॥ ६४ ॥

अभिवन्ध तमखिलभुवनवन्दनीयचरणारविन्दमकृत्रिमवचःप्रशस्तापदा-
 नमस्तौषीत् ।

हन्त च्छन्दःपारिजाताग्रभाजो माद्यन्मायामाक्षिकोत्सारपूर्वम् ।

यस्यास्वादं कर्तुमार्या यतन्ते माध्वीकं तद्भाति माकन्दमूले ॥ ६५ ॥

त्रसदद्रिसुतादृढोपगूहप्रमदाद्वैतपदाधिकारदात्रीम् ।

वलयाङ्क निधेहि मूर्ध्नि कम्पां धृतया किं फलमभ्रगङ्गया ते ॥ ६६ ॥

व्यर्थः पिधातुमजिनादिविरागचिह्नैः

स्त्रीवश्यतां त्रिपुरशासन ते श्रमोऽयम् ।

गात्रं तवैव कमनीयकुचाङ्गमस्या
विख्यापने विजयडिण्डिमतां दधाति ॥ ६७ ॥

सत्यं जितोऽसि मदनेन यतः सकम्पं
काञ्चीपदे कलयसि स्थितिमङ्गजारे ।

साहाय्यनिर्वहणसस्पृहकामकोटिः

शक्तिः किलैकसहकारवतोऽभिषङ्गे ॥ ६८ ॥

संपत्त्यै समिदुच्चयस्य परशुं भद्रं भरानीतये

पाकाय ज्वलनं जलाय तटिनीं पत्रोपकृष्ट्यै वटम् ।

माकन्दं च फलाय मन्मथरिपो संगृह्णति त्वद्यभू-

त्कामाक्ष्या विकलेतरः परिकरो नित्यान्नविश्राणने ॥ ६९ ॥

भावना मे महादेव..... ।

नौस्तम्भलग्ना काकीव नान्यत्र लभते गतिम् ॥ ७० ॥

अपि च ।

भगवति शंभावनया शिवया सह शीलिते भृशं भावनया ।

तदधिगमोदस्तस्य क्लेशात्पुंसो भवेत्प्रमोदस्तस्य ॥ ७१ ॥

.....देव्या पारेकम्पं क्ष.....या दयास्पदे व्यापारे ।

परिचितमधिकाञ्चितया पश्यदलीकं भजेयमधिकाञ्चि तया ॥ ७२ ॥

वरभेकरसालपतिः श्रुतिरमुमेव स्फुटाधिकरसा लपति ।

वपुरसमा तारमतेः स्वीकृत्यामुष्य विश्वमाता रमते ॥ ७३ ॥

सुरभिरमाकन्दस्य स्फूर्जति मूले निविश्य माकन्दस्य ।

प्रमथेशो भाति शये भृतमृगपरशुर्जिताब्जशोभातिशये ॥ ७४ ॥

नाथशरीरं भायान्नगभुवि मृदितं नटत्परीरम्भायाम् ।

भीत्या कम्पारयतः प्लावयितुं भुवनगोलकं पारयतः ॥ ७५ ॥

परिचितवेदान्तानां प्रणिहितमनसामुमाधवे दान्तानाम् ।

अलघुभवाटव्यसनं विरचयतां केन्द्रवेशवाटव्यसनम् ॥ ७६ ॥

दक्षसभावस्कन्दे पटुरवतु शिवो निरूढभावः स्कन्दे ।

स्त्री कृतकरणीयस्य स्मृतिभवचेतोविशत्यकरणी यस्य ॥ ७७ ॥

तमुपासे वासवतः परममरादपि च सारसे वासवतः ।
 अस्त्रितसारसनाभिं कमपि करासक्तकृष्णसारसनाभिम् ॥ ७८ ॥
 अतिरेकं दर्पस्य क्षपितवदक्षणा निजेन कन्दर्पस्य ।
 प्रशमितसन्नमदेनः स्मरत ज्योतिर्हृदावसन्नमदेन ॥ ७९ ॥
 पृथुकटकैलासस्य प्रसवसुगन्धैः पतिः स कैलासस्य ।
 भाति भवानीकान्तस्त्रिपुरान्धकमुख्यदानवानीकान्तः ॥ ८० ॥
 पटुरनुसायं नटने समतां सिंहस्य रंहसा यन्नटने ।
 मां भजमानं दयतां पशुपतिरातङ्कभाजमानन्दयताम् ॥ ८१ ॥
 सरसिजधामादिशते पदजुषि विद्यां पृथग्विधामादिशते ।
 विभवे विप्रसवाय प्रणतिरियं ध्वस्तविधिजविप्रसवाय ॥ ८२ ॥
 अधिफणिहारमरालः पतिरवतु कृपासरोविहारमरालः ।
 अघतटिनीरच्छा यं प्लवमेत्य तरन्ति गाङ्गनीरच्छायम् ॥ ८३ ॥
 बलदहिदाम वसानं त्वचमीडे देवदुर्हृदामवसानम् ।
 जगदतिसंधामाद्यन्नलिनशरप्लोषलालसं धामाद्यम् ॥ ८४ ॥
 पुरजेता मम नाथो रणदमितविपक्षराजमानसमुदयम् ।
 ॥ ८५ ॥

मतिभृङ्गि महेशाङ्घ्रिसारसं दोहलालसे ।
 आश्रयानन्दमाध्वीकसारसंदोहलालसे ॥ ८६ ॥
 शंभोरवतु मामेकसहकारतलासिका ।
 ऋते गिरिभुवं तेन सह का रतलासिका ॥ ८७ ॥
 सोऽव्याद्वहन्सुरोत्तंसमकरन्दरसं पदे ।
 दिशन्नरिं ध्वजारूढमकरं दरसंपदे ॥ ८८ ॥
 वेदविदध्वान्तस्य व्यतिकरमबलादिसौहृदध्वान्तस्य ।
 प्रमदाम्भोजहितेन प्रत्ययरविणाम्बिकाविभो जहि तेन ॥ ८९ ॥
 तं भजे बुभुजे येन तरसा गरलं घनम् ।
 यत्परैः सुकरं भद्रेतरसागरलङ्घनम् ॥ ९० ॥

राजतेजा गरादी नः सविता नयशोधनः ।

राजते जागरादीनः सवितानयशोधनः ॥ ९१ ॥

उषितः समया रसालसालं स्वमुपासीदति या रसालसालम् ।

गिरिजां मुहुराहिताङ्गपालीप्रणयः स्तौति गिरा हितां कपाली ॥ ९२ ॥

अद्वितीयाभ्रमूलासिकालालसं नृत्तलीलारसोल्लासिकालालसम् ।

मामकी दुर्भनोभावनागाहतेः श्रीगिरीशं भिया भावना गाहते ॥ ९३ ॥

अमितविभव सर्वदैव तेषु त्रिजगति ते भव सर्वदैवतेषु ।

नतिरतिरसभावितायमानैः स्फुटमिह धीरसभावितायमानैः ॥ ९४ ॥

फणाभृति तवेश दोर्णवपटीरसालासिका-

रते नटति कम्पितार्णवपटी रसा लासिका ।

सतीं प्रणयसंपदा समधिकामनङ्गाहतेः

स्सरान्तक तवान्तरं समधिकामनं गाहते ॥ ९५ ॥

इह खलु तामरसाक्षीमयवामतनो त्वमानतामरसाक्षी ।

इयमनुकम्पालय ते नतिरीश नमस्यतोऽधिकं पालयते ॥ ९६ ॥

गिरिश गभीरं हस्तस्फुरदायुधमत्र केऽपि भीरंहस्तः ।

सविधिकरोटीकं ते वपुः स्सरन्तो जगद्गुरो टीकन्ते ॥ ९७ ॥

लघु फलमाशासानश्चरतु जनो नेदमासुमाशा सा नः ।

त्वयि शशिकोटीरमणे भक्तिं याचेम कामकोटीरमणे ॥ ९८ ॥

प्रतिदिवसं सारस्य प्रकटितविपरीतस्थितेः संसारस्य(?) ।

इह सपदि व्याहारः शिव इति हरतेऽघमस्तदिव्याहारः ॥ ९९ ॥

अमित रसारम्भणतः श्राव्यं शिवनाम वेदसारं भणतः ।

स्यान्मम कालापनयः स तु किल कल्याणसाधकालापनयः ॥ १०० ॥

अविहितकृदकाण्डे दण्डितोऽभून्मनोभू-

रकरुणममुनेति स्पर्धमानेव गौरी ।

स्वकुचवलयमुद्राशालि गात्रं पुरारे-

रकृत मदनजैत्रस्तम्भमेकाभ्रमूले ॥ १०१ ॥

प्रणयकलहशान्त्यै पादमूले विनम्रा-
 दभिचलति कपर्दादभ्रगङ्गातरङ्गे ।
 पुनरुपगतकम्पापूरमोहेन देव्या
 दृढतरमुपगूढं ध्यायतैकाम्रनाथम् ॥ १०२ ॥
 कुवलयदामकोमलवधूमयवामतनौ
 भवतु भवे भवे मम भवेऽतिभवेऽभिरतिः ।
 न तु भवने धने परिजने मदनेभमद-
 प्रदचरितासु तासु वनितासु सुतादिषु वा ॥ १०३ ॥
 काञ्चीनगर्यामालोक्य कामकोटेः किमुन्नतिम् ।
 रुद्रकोटिमधिष्ठाय रोचते मदनान्तकः ॥ १०४ ॥

इति स्तुवन्निहमकरमौलिसंनिधेर्जगत्प्रसूचरणसमीपमभ्यगात् ।
 अलिर्यथा नवहरिचन्दनान्तिकादुदञ्चितध्वनिरुपकल्पवल्लिकाम् ॥ १०५ ॥
 अपिचैकभागमधिजग्मुषी विभोरतितृष्णयेव परभागमाश्रिता ।
 स्तनयोर्मनोजवसतामुपेयुषी परदेवता पथि सुधी दृशोरभूत् ॥ १०६ ॥
 असौ पुनरसदृशप्रतिपत्तिमेदुरः प्रणिपत्य मातरमवाङ्मनसगोचरगुणा-
 माचिकुरचरणारविन्दमनुसंधानो विसृमरानन्दवीचिरिदमवोचत ।
 सर्वात्मना स्तवे तव जननि जगत्यां न मादृशो निपुणः ।
 निवहोऽपि नित्यवाचां भागत्यागेन भणति यद्रूपम् ॥ १०७ ॥
 शम्बरवैरिक्लृपाणी शैलतनूजे तवासिता वेणी ।
 उन्मदयौवनकुञ्जरशुण्डालतिका शुभाय मे भूयात् ॥ १०८ ॥
 जननि तव मौलिचन्द्रो भिन्द्यान्मम बहलमान्तरं तिमिरम् ।
 वेणीविधुंतुदेन प्रस्तमिवार्धं न दृश्यते यस्य ॥ १०९ ॥
 कान्तिविशेषाधीतिं कलयितुमन्ते वसन्नपि शशाङ्कः ।
 वहति न ते वदनरुचिं भवति हि भाग्यानुसारिणी सिद्धिः ॥ ११० ॥
 वदनश्रियो विधात्रा विधृतस्य विधुच्छलातपत्रस्य ।
 मृगमदतिलकमिषेण च्छायावलयं चकास्ति तव फाले ॥ १११ ॥

उत्तेजितः किमुत्पलबाणो मदनेन भालशणेऽस्मिन् ।
 भाति यदियं भवानि त्वद्भ्रूरूपेण तद्रजोरेखा ॥ ११२ ॥
 अधिकमसितोत्पलादपि धरणीधरपुत्रि तावकं नयनम् ।
 कर्णाश्रयेण कान्तिमदाद्यं यत्तदतिपीडनेन परम् ॥ ११३ ॥
 विषयमरुमार्गसीमाविभ्रमसंजातसंज्वरानस्मान् ।
 अम्ब कृपारसपूरैरभिषिञ्चापाङ्गसारणीमुक्तैः ॥ ११४ ॥
 निध्याय किं भवत्या नासाचाम्पेयमन्तरालगतम् ।
 नयनमधुव्रतमिथुनं न कदापि मिथः समागमं भजते ॥ ११५ ॥
 कान्तिसुधया करम्बितमाननचषकं तवाधिवासयितुम् ।
 नासामणिच्छलेन न्यस्तं किमु मल्लिकामुकुलम् ॥ ११६ ॥
 विरसा विद्रुमवल्ली तुल्या न भवेत्त्वदोष्ठविम्बेन ।
 यदमृतसेवनलोभादीशो धत्ते बहूनि वक्त्राणि ॥ ११७ ॥
 अवतु तव स्मितकलिका शिखरिकुलाधीशकन्यके मातः ।
 प्रणयकलहप्रसक्तिषु यदवधिरीशस्य भवति चाटूक्तिः ॥ ११८ ॥
 सरघोपचितरसे वा सारे वा कालकूटसोदर्ये ।
 मधुरिमधियं विमुञ्चति गिरिशः प्रस्तौषि यदि गिरमपर्णे ॥ ११९ ॥
 वितता भवत्कपोले विलसति ताटङ्कमौक्तिकच्छाया ।
 अधिकतया श्रुतिगलिता हरचरितकथासुधारसञ्जरीव ॥ १२० ॥
 न नमय वदनसुधाकरममृतं निपतिष्यतीति सव्याजम् ।
 गिरिशेन केलिकलहे मुहुरुन्नमितं नुमो भवच्चिबुकम् ॥ १२१ ॥
 त्वत्कण्ठदत्तभङ्गः शङ्खो भीत्या समेत्य हरिदीशम् ।
 भजते ततोऽपि भङ्गान्कापि न शर्मास्ति कुटिलहृदयानाम् ॥ १२२ ॥
 कण्ठसमुदञ्चितं तव कलरुतमपहत्य सांप्रतं गिरिजे ।
 प्रकटयति जनसमक्षं प्रायो हस्ताग्रताडिता वीणा ॥ १२३ ॥
 नखरसुमनोलसत्करकिसलयमम्ब तव भुजलतायुगलम् ।
 आलिङ्गति सहकारं निटिलदृगभिधानमिति किलौपयिकम् ॥ १२४ ॥

आर्तान्क्षुधा पदाम्बुजसक्तानस्मान्समीक्ष्य वात्सल्यात् ।
 धृतया स्तन्यसमृद्ध्या भवति किमम्ब तव पीनता कुचयोः ॥ १२५ ॥
 मुखचन्द्रामृतलहरी मुक्तादामच्छलात्क्षरन्ती ते ।
 कुचगिरिमृगमदकलिला नाभिसरो विशति रोमराजिमिषात् ॥ १२६ ॥
 ज्यारोपणाय मध्ये धनुषो निहितस्य मारवीरेण ।
 अटनीनिपीडनोदितमवटं त्वन्नाभिरिति वदन्ति जनाः ॥ १२७ ॥
 उच्छ्रायशालिनोर्भरमुरसिजयोः सोढुमप्रवीणतया ।
 ताम्यति तवावलग्नं सखा न ह्यन्यसंपदल्पानाम् ॥ १२८ ॥
 वसतो वृषाङ्गभीत्या भवदीयश्रोणिपर्वतनितम्बे ।
 रशनामिषेण रक्षावरणो मदनस्य वर्तते मातः ॥ १२९ ॥
 मन्ये त्वदूरुकाण्डौ मन्मथतारुण्यवारणेन्द्रकरौ ।
 कथमिह घटतेऽपरधा कदलीस्तम्भाभिषङ्गलम्पटता ॥ १३० ॥
 समरव्यतिकरसमये पश्चाद्भवतो भृशं निषङ्गस्य ।
 दर्पहरणेन तावज्जङ्घाकाण्डस्य जननि का श्लाघा ॥ १३१ ॥
 संपल्लवास्त्वदङ्घ्रेः सक्ता वल्लीषु किसलयव्याजात् ।
 यत्पल्लवा इतीदं नाम्नो नामैकदेशतो ग्रहणम् ॥ १३२ ॥
 प्रकृतिकठोरपदावलिरेषा नुतिरेव मत्समारब्धा ।
 भवति भवदङ्घ्रिपल्लवशोणिमहेतुरिति शोभते वादः ॥ १३३ ॥
 जननि त्वदङ्घ्रिचङ्गमलीलालेशापहारसंदेहात् ।
 प्रायेण निगलबन्धं नरपतयः कारयन्ति नागानाम् ॥ १३४ ॥
 श्रुतिशतशिरोविहारश्रमपरिखिन्नेव चरणरेणुस्ते ।
 सुरवरशेखरसुमनोमकरन्दस्यन्दगाहनं तनुते ॥ १३५ ॥
 असितकचमायतेक्षणमुल्लसितस्मितमुदारकुचभारम् ।
 घनजघनमरुणचरणं कलये कामाक्षि तावकं रूपम् ॥ १३६ ॥
 सुधाभजनविधायिनोऽपि सपदि समुदेति सौहिती न पुनरम्बागुण-
 कदम्बामृतझरीनिषेवणधुरीणमानसस्य । पुनरपि भूसुरधुरंधरस्तदनुबन्धिनी-
 मेव भारतीमभिधातुमारभत ।

कस्मिन्मुहूर्ते करपल्लवेन तवाददे काञ्चनदर्विकेयम् ।
 यस्य प्रसादादयमिन्दुमौलिरैश्वर्यमव्याहतमम्ब भुङ्क्ते ॥ १३७ ॥
 धामास्य कैलासगिरिः करस्थो हेमाचलस्त्वं दयितान्नपूर्णा ।
 धत्ते हरो भिक्षुकतां तथापि लुब्धः समागच्छति केन तृप्तिम् ॥ १३८ ॥
 गिरीशहेरम्बकुमारवाहग्रस्तावशिष्टैरचलेन्द्रकन्ये ।
 धान्यैरपि प्रस्थमितैः कथं वा जगन्नयीपोषणमातनोषि ॥ १३९ ॥
 कम्पामपास्य ग्रथितोद्गमानां चञ्चुपुटग्रस्तबिसाङ्कुराणाम् ।
 उद्गीवमोघेन मरालिकानामाकर्ण्यमानाभरणस्वनानि ॥ १४० ॥
 मृदुप्रकृत्योर्मणिनिर्मितायां पदाब्जयोरर्पितयोः पदव्याम् ।
 तद्विम्बदम्भाद्दयमानधात्रीप्रारब्धपद्मास्तरणक्रियाणि ॥ १४१ ॥
 कुचामृतास्वादकुतूहलेन हस्तावकृष्टांशुकपल्लवाभ्याम् ।
 अभीष्टवस्त्वन्तरदानपूर्वमाख्यातसान्त्वानि कुमारकाभ्याम् ॥ १४२ ॥
 अनुद्रवच्छेकमृगीनिवृत्त्यै वितन्वतो हुंकृतिमाननेन्दोः ।
 साचीकृतप्रेङ्खितवेणिकास्तश्चासानिलाकृष्टमधुव्रतानि ॥ १४३ ॥
 मध्याय मन्देतरकम्पशालिपयोधरद्वन्द्वभरार्दिताय ।
 अनार्यशङ्काकुलितेन भर्त्रा प्रतिक्षणं प्रार्थितमङ्गलानि ॥ १४४ ॥
 अचिन्त्यमानस्फटिकाङ्गणोर्वीपुष्पोपहारस्खलनव्यथानि ।
 वेगोपयातानुचरीप्रणीतवेणीगलन्माल्यनिबन्धनानि ॥ १४५ ॥
 अभीक्षणमक्षणोः श्रवणारविन्दपरागपर्याकुलभावभाजोः ।
 प्रसादनाय प्रणयोत्तरङ्गं पिनाकिना दत्तमुखानिलानि ॥ १४६ ॥
 अद्वैतचूतप्रसवासवेषु पदे पदे प्रस्तुतमज्जनाभिः ।
 कम्पातरङ्गानिलकन्दलीभिराचान्तघर्मांश्चुकणावलीनि ॥ १४७ ॥
 अजस्रमभ्यागतमण्डलाय प्रत्यग्रमन्नं प्रतिपादयन्त्याः ।
 आ मण्डपादा च महानसात्ते कामाक्षि नः पान्तु गतागतानि ॥ १४८ ॥
 किं च ।
 मध्ये नीपवनस्य प्रचलद्गीर्वाणतरुवनीपवनस्य ।
 शीलितमोहनगानां जननीं भज भज्जनाय मोहनगानाम् ॥ १४९ ॥

पुरहरगिरिजातरसा चेतसि येषां चकास्ति गिरिजा तरसा ।
 अतिसरसं पद्यं ते रचयन्ति यशांसि तेषु संपद्यन्ते ॥ १५० ॥
 इयमुपनीताम्रतरावभिके सक्ता जपावनी ताम्रतरा ।
 मामिह पाकं पायान्नियतविधिं तन्वती कृपा कम्पायाम् ॥ १५१ ॥

बहुशो भाविता नासाशिखरन्यस्तलोचनैः ।
 बहुशोभाविताना सा भवानी परिपातु नः ॥ १५२ ॥
 घनसारसगन्धेन वदनेन स्मितेन च ।
 घनसारसगन्धेन ललितां ललितां भजे ॥ १५३ ॥
 अपत्यमगराजस्य भजमाननभाजनम् ।
 चन्द्रशेखरचाटूनां भज मानस भाजनम् ॥ १५४ ॥
 कलत्रमैशं दृग्भासा सन्नतामरसं सदा ।
 सेवे श्रितं पदोपान्तसंनतामरसंसदा ॥ १५५ ॥
 त्रातोऽस्मि देव्या बन्धूककलिकोपमदेहया ।
 गङ्गाधरे कृतप्रेम कलिकोपमदेहया ॥ १५६ ॥
 जनन्या गिरिशोद्गाढोत्कलिकालसमानया ।
 वयं धन्या वतंसेन्दुकलिकालसमानया ॥ १५७ ॥
 अम्बा तपोवनीभूतकम्पाकान्तारमालिका ।
 सेव्या शिवस्मृतौ वीतकम्पा कान्ता रमालिका ॥ १५८ ॥
 शिवा स्पृहावती कम्पावाहिनीपवनालये ।
 भासते सुमनोभारवाहिनीपवनालये ॥ १५९ ॥
 काशते वलयाङ्गस्य कमनी यतमानसा ।
 कान्तिसौभाग्यशीलैः किं कमनीयतमा न सा ॥ १६० ॥
 समरच्छिन्नदैतेयसारवद्विपदन्तया ।
 देव्या जितं कृतोपास्तिसारवद्विपदन्तया ॥ १६१ ॥
 अत्र गौर्या सदारब्धयागवासरसार्थया ।
 भूयते गीयते लोके या गवा सरसार्थया ॥ १६२ ॥

भजतः स्युरिमां विद्यां काञ्चीदा मोदराशयः ।
 साधु जानाति यान्मातः काञ्चीदामोदराशयः ॥ १६३ ॥
 धत्ते मुदा श्रियं गौरी तामसीमदमन्थरा ।
 अस्याश्च प्रकृतिर्दूरे तामसी मदमन्थरा ॥ १६४ ॥
 कलयामीन्दुकलया भूषितां तटभूषिताम् ।
 कम्पायाः सोर्मि कम्पाया देवतां शश्वदेव ताम् ॥ १६५ ॥
 कुन्दराजन्नवरदा वरदानविशारदा ।
 शारदाविनुता पातु तापातुरमिमं शिवा ॥ १६६ ॥
 जननी जननीतीनां गिरिजा गिरि जाग्रती ।
 महता महताटोपं तनुतां तनुतां शुचः ॥ १६७ ॥
 रमणीयतमा शंभुरमणीयमुपासिता ।
 कम्पातीरं गता नाधेः कं पातीरंमदाधिकात् ॥ १६८ ॥
 धरा धरार्तिकृत्पयोधराधरास्तपल्लवा ।
 परा परापनीतित्परा पराकरोत्यघम् ॥ १६९ ॥
 अमेयविभवे भवे सहृदया दयाघनमना मनाक्सभजने ।
 जने धृतसुमा समाधिसुगमागमालिमहिता हितास्ति जननी ॥ १७० ॥
 रयशालिकुचा लिकुचापजये वचसैव सुधा वसुधाधरभूः ।
 कलसारसना रसना भुवि मे तनुतां नटनं नटनर्मसखी ॥ १७१ ॥
 मुदितामुदितारुणविम्बनिभामगजामगजानुविधेयगतिम् ।
 अधिकाञ्चि घनाभवने भवने रतिभाजमिहाकलये कलये ॥ १७२ ॥
 महितया हितया जगतां त्रयीपथिकपालिकपालिजुषा मयि ।
 करुणयारुणया क्रियतां नमत्सुरगवीक्षणवीक्षणनाटिका ॥ १७३ ॥
 आर्तिभागशनदानवासनाशालिनी जनितदानवासना ।
 तादृशी जयति तापसी मया सेविता कृतिरतापसीमया ॥ १७४ ॥
 श्रये महस्तरुणिमसंपदा मनाञ्जदारुणं दृशि वशिनामदारुणम् ।
 तनुप्रभाततिपरिभूतनिर्दलज्जपावनं विनतसमाजपावनम् ॥ १७५ ॥

शिवयागमेषु लसमानवार्तया निजशीलवागलसमानवार्तया ।
 स्वगुणोदयत्सकलभावलीलया जगती कृतारिकलभावलीलया १७६
 सेवन्ते नतिमिह हारमालिकायै शर्वस्य स्तनधृतहारमालिकायै ।
 तारल्यप्रकटिततादृशान्तरङ्गा वागीशादिमवनिता दृशां तरङ्गाः १७७
 हितोपसंपन्नवनीपकानना वितापसंपन्नवनीपकानना ।
 श्रिता भवानी तरसा लसन्निधौ सदा भवानीतरसालसंनिधौ १७८
 अव्याजनिर्मलतरैर्नखरांशुपूरैः कम्पानदीप्रमदभिन्नगजेशयानाम् ।
 कर्माकरोति मनसा भवतीमिदं मे कं पानदीप्रमदभिन्नगजे शयानाम् १७९
 सहेतिमस्तच्छविपल्लवेषु शयेषु लृनाच्छविपल्लवेषु ।
 त्वामम्ब सिन्दूरविभासमानां ध्यायन्ति मध्येरवि भासमानाम् ॥१८०॥
 सति स्मरहरन्यस्तायतमानसभावने ।
 पाहि मामजहत्सेवायतमानसभावने ॥ १८१ ॥
 अम्ब यस्य भवलास्यकलनादरसंभवः ।
 स वेद तव संगीतकलनादरसं भवः ॥ १८२ ॥
 अधिमस्तकमेशेन सह सारसमध्यगाम् ।
 अम्बिके भवतीं पश्यन्सहसा रसमध्यगाम् ॥ १८३ ॥
 त्वत्कृपा भुवने पुंसां कामाक्षि करसाधिका ।
 त्वां विनानन्दलहरी का माक्षिकरसाधिका ॥ १८४ ॥
 करोषि देवि दानैस्ते करवैभवनाटनम् ।
 कदा ते किंकरीभूय करवै भवनाटनम् ॥ १८५ ॥
 नाके वलन्ते नादान्तमनसः परमेश्वरि ।
 ना केवलं ते नादान्तदीपिकायास्तु चिन्तकः ॥ १८६ ॥
 भगवति कामाक्षि पतिप्रणयिनि भजते श्रियं न कामाक्षिपति ।
 तव हि कटाक्षतरङ्गः करुणोर्मिनटीविशङ्कटाक्षतरङ्गः ॥ १८७ ॥
 स्थितिमधिकं पारम्ये कलयसि मातः स्थले च कम्पारम्ये ।
 सिध्यति तव पदवीक्षणतः सिध्यति पुंसामजादिपदवी क्षणतः ॥१८८॥

जगदुदयस्थेमहतीः कर्तुं काञ्चीपुरालयस्थे महतीः ।
 अतुलं चारित्र्येऽथा रूपं निगमान्तसौधचारि त्रेधा ॥ १८९ ॥
 द्विषति पुरामारभसे रुषमधिमौलि धृतजलधिरामारभसे ।
 त्वमिव परा का रमिता तस्य शिवे दक्षिणेतराकारमिता ॥ १९० ॥
 इह पिवतः स्तन्यं ते कस्य न वाचः सुधाभृतस्तन्यन्ते ।
 अम्ब तदाशु भवत्या प्रदीयतामस्य सर्वदा शुभवत्या ॥ १९१ ॥
 शुभमनसा कमनेन द्युपतिसुताया गुहेन साकमनेन ।
 स्तनरसदायजुषो मे समयं गमय स्तुते सदा यजुषोमे ॥ १९२ ॥
 कार्या देवि चिकित्सा कुक्षिरुजः का दयापदे विचिकित्सा ।
 स्तन्यरसायनमस्ते तमसि प्रदिशाङ्घ्रिसारसाय नमस्ते ॥ १९३ ॥
 चिदुदधिराकारजने त्रिभुवनमातः कृतस्सराकारजने ।
 तव नुतिवाचा रचये प्रपदनमजहत्प्रियोत्सवाचारचये ॥ १९४ ॥
 अञ्चितशंकरवाणि त्वत्पदसेवां दिवानिशं करवाणि ।
 मम न गिराजनि योगं वद वचनं ते वदन्ति राजनियोगम् ॥ १९५ ॥
 श्रितपतिमानसदेशे शश्वत्काश्यां भवद्विमानसदेशे ।
 भवतु शिवा सानुमति स्निग्धे तव देवि मन्निवासानुमतिः ॥ १९६ ॥
 इति विनिहितबुद्धिरीश्वरायां भवनमिवाद्रिपतेरसावयासीत् ।
 निजहृदयनिरूढकामकोटे रुचिततरा वरदोपकण्ठयात्रा ॥ १९७ ॥
 पार्श्वयुग्मगता यस्य प्रसूते गोपुरद्वयी ।
 अन्तरस्थितशैलेभवन्धनस्तम्भविभ्रमम् ॥ १९८ ॥
 कथं मनोविस्मयकारि तद्भवेदनन्तरं तत्र यदग्रणीः सताम् ।
 समाहितानन्तसरोवगाहनः स पुण्यकोट्या लभते स संनिधिम् १९९
 अथ सुमतिरयमधिरूढशिखरिकूटभागमवलोकयति स विस्मयवि-
 धायि विनयगौरवावर्जिताभिरापगावेगसङ्घिवेतसविडम्बिनीभिरुत्तमाङ्गप-
 रंपराभिरन्योन्यनमनकर्माणि निर्मिमाणैरापाण्डरोर्ध्वपुण्ड्रमरीचिनिबिडश-
 रीरतया श्वेतद्वीपविहरणोचितं परिणतिविशेषमिव गाहमानैः सत्वसमृ-
 द्धिमन्तरमान्तीं बहिरिव विभावयद्भिरतिवेलबोधजलधिपूरावगाहमिलित-

मिव बहलफेनपटलमाबिभ्राणैरधिकण्ठमाशये च नलिनाक्षगुणमण्डितैः
 सारसविहंगमैरिव समाचर्यमाणलक्ष्मणाभिमतैः कमलाकरैरिव कमनीय-
 जलजचक्राङ्गशालिभिरम्बरकुटुम्बिभिरिव प्रकटामृताभिलाषैरञ्जलिसनाथ-
 मौलिभिरस्तोकविसृमरस्तवैः परमभागवतसूरिभिराबध्यमानसेवानुवृत्तिमु-
 भयपार्श्वस्थितपरिजनकरावलम्बितैरनवरतविजृम्भमाणपतनोत्पतनकर्मभिर-
 लघुनिर्मलांशुडामरैश्चामरैः स्वकरुणारससुधापयोधिवीचिनिचयैरिव समा-
 चरितविजनोपचारमनधिगतवेपथुभिरपनिमेषचापलमात्मीयरूपसंपदमनुभव-
 द्विरिव दीपिकाप्ररोहैरवभासितभूषणप्रपञ्चं काञ्चीमध्यमण्डलमाखण्ड-
 लनीलमिव लक्ष्यमाणमेकेन पाणिना वारणविरोधियादोनिषूदनाय
 पत्याहमविनियुक्तेति कन्दलितादिव मन्दाक्षभरादधोमुखी कौमोदकी-
 मवष्टभ्य तिष्ठन्तमिदमेव मदावलभयविदारणमित्यभयमुद्रानुबन्धिना क-
 रान्तरेण सुदर्शनमिव प्रदर्शयन्तं शुण्डालवरनिवेदितं पुण्डरीकमुकुलमिव
 समञ्चितं पाञ्चजन्यमापाटलाङ्गुलीदलशोभावगुण्ठितमचिरखण्डितग्राहरु-
 धिराङ्गमिव रथाङ्गमपि हस्तारविन्दयुगलेन संदधानमध्युषितनिकषमध्यामपि
 कनकरेखामलंकृतगगनाङ्गणामपि तरुणारुणकिरणधोरणीमम्बुदकृतावल-
 म्बामपि शम्पालतामधिक्षिपन्त्या वक्षोनिविष्टया लक्ष्म्या समाश्लिष्टवपुष-
 मभिनवबन्धूकरोचिधि दन्तवाससि चन्द्रिकाशकलपेशलं स्वीकृतवपै-
 कदेशमिव हसितलेशमुद्रहन्तं पुत्रागमपि भुवनमण्डलीतिलकं पूत-
 चारित्रमपि भुजङ्गभोगभुजं हरिमपि प्रथमानकरिहार्दगरिमाणमसमान-
 महिमशेवधिं निरवधिविभूतिमनिमेषपतिम् ।

अङ्गत्विषामञ्जनमेचकानां व्याजेन विस्तारयति स्फुटं यः ।

कठोरवक्षःस्थलकेलिभाजो लक्ष्म्या नवेन्दीवरपत्रशय्याम् ॥ २०० ॥

वेदाकरा नीलमणेश्लिलोकीविभूषणानामपि भूषणस्य ।

अलंक्रिया यस्य किरीटमुख्यैरनुग्रहः केवलमेव तेषाम् ॥ २०१ ॥

आपादचूडाभरणेषु लक्ष्मीराभाति यस्य प्रतिबिम्बिताङ्गी ।

आक्रम्य हन्मध्यमपूर्णकामा समश्रुवानेव तनुं समस्ताम् ॥ २०२ ॥

यद्भूषणेषु हरिनीलमलीमसेव
 मुक्ताफलाम्भसि निमज्जति दृग्रमायाः ।
 शोणोपलातपमुपैति जडीकृतेव
 तप्तेव याति हरिदश्मतमालवीथीम् ॥ २०३ ॥
 यत्कौस्तुभप्रतिभटोपलसंग्रहेच्छु-
 रुद्धृत्य पूर्वजलधेर्मणिमम्बरस्य ।
 नक्तंदिवस्फुरणहीनममुं विचिन्त्य
 वेधा निरस्यति मुहुश्चरमाम्बुराशौ ॥ २०४ ॥

स्वबिम्बमन्तर्मणिराजमीक्ष्य जायान्तराशङ्किहृदः प्रियायाः ।
 क्षणं समुद्यत्किलिकिञ्चितानां यः पात्रतामेति दृगञ्चलानाम् ॥ २०५ ॥

उद्दामबाहुभरमुद्धृतकण्टकस्य
 यस्योपधाय सुखसुप्तिजुषस्त्रिलोक्याः ।
 क्षौमोत्तरीयमिव निःश्वसितप्रणुन्न-
 मास्ते महश्चटुलमङ्गदमौक्तिकानाम् ॥ २०६ ॥

यस्य वरदस्य हस्तो रंहस्तो हतपराग्रहस्तोमः ।
 कटकं त्रिभर्ति मानोत्कटकज्जमुखीविनोदसंघटकम् ॥ २०७ ॥
 शावककृष्टिपुरोगतिजगदभयत्यागदृष्टकौशलयोः ।
 सव्यापसव्यकरयोर्घटते मणिकङ्कणार्पणं यस्य ॥ २०८ ॥
 अन्तर्बहिरपि शुचयः कटकजुषो यस्य वृत्तकमनीयाः ।
 हृद्गतपरस्वरूपा मुक्तामणयो विभान्ति मुनय इव ॥ २०९ ॥
 कटककुरुविन्दकान्तिस्थगितान्मणिदाममण्डलाद्यस्य ।
 करपल्लवः क्षणार्धं हारग्रहणाय हन्त संदिग्धे ॥ २१० ॥
 सरसि विहृत्य वधूभिः संतरतो यस्य निर्जरेभस्य ।
 कटकहरिन्मणिकान्तिः सृजति कराकृष्टकमलिनीशङ्काम् ॥ २११ ॥
 मध्येरणं कटकमौक्तिकधामगौरो
 यन्नन्दकः परिपतन्नरिकन्धरासु ।

वैमानिकायतदृशां वरणागतानां

सूते वरार्पितसुरद्रुममाल्यशङ्काम् ॥ २१२ ॥

रणे बलाकृष्टसुरारिलक्ष्मीवेणीव सा दीव्यति यत्कृपाणी ।

तद्वान्तजातीकुसुमानुकारं तन्वन्ति यत्कङ्कणमौक्तिकानि ॥ २१३ ॥

यद्विव्याभरणोच्चयस्य महिमश्लाघाविधाने तथा

हर्षात्कम्पयते फणादशशतीमाशीविषग्रामणीः ।

पर्यस्येत यथा धृतश्चिरमदः प्रत्युत्तरत्नाङ्कुर-

प्रौढालोकनिरर्थकीकृतमणीवृन्दातिभारश्रमः ॥ २१४ ॥

तदनु दनुशासनाय विनयोपहतमौल्यानतिरसौ कल्याणिनेयः कौतुक-
विकसितेक्षणो नवनवाक्षराणि कतिचिदेवमस्त्राक्षीत् ।

काचिन्नीला भासा करुणा विकसद्गुमावनीलाभा सा ।

कृतरचनाम्नायततेः स्थितये लोकस्य वरदनाम्ना यतते ॥ २१५ ॥

स्फुरदपदानवलोऽपः सिन्धोरवगाह्य क्लृप्तदानवलोपः ।

नितरामायामी नः श्रियमनवद्यां तनोतु मायामीनः ॥ २१६ ॥

अरिजलजगदाधारं दूरं वचसामशेषजगदाधारम् ।

स्वीकृतकच्छपदेहं सेवेऽहं (तं) कृताब्धिकच्छपदेहम् ॥ २१७ ॥

बाहुषु सुरसालाभः प्रलयजलान्तःप्रणीतसुरसालाभः ।

किटिरुरुनासावंशः पूर्णो भावः परस्य नासावंशः ॥ २१८ ॥

अघमभितापं चास्यन्नमतां वक्त्रेण भास्वता पञ्चास्यम् ।

सृजदरिवक्षो दमितं भजत महस्तदसृगभिनवक्षोदमितम् ॥२१९॥

निजपदराजीवेन न्यकृतदैतेयशेखराजीवेन ।

कलितमहामहिमानः कल्पयतां शर्म घनमहा महिमा नः ॥२२०॥

विरचितपरशुभरणया त्रिसप्तवारावनीपरशुभरणया ।

संहृतकृतवीर्यजया श्रीपतिकलया भवाम कृतवीर्यजयाः ॥ २२१ ॥

पशुपतिचापलतायाः पाटयिता जयति पद्मचापलतायाः ।

यः किल साकेतपतिः स्वयमटवीमाप पितरि साके तपति ॥२२२॥

आदृतहालाहलया हतमुष्टिकमुख्यदुष्टहालाहलया ।
 श्रयत हरिज्यायस्या श्रेयःकलया सशस्तिरिज्या यस्याः ॥ २२३ ॥
 धाम्नो वंशस्तस्य प्रकाशतां विभ्रदारवं शस्तस्य ।
 अतिसुकुमारमयन्तं मधुमयतां गोपसतितमा रमयन्तम् ॥ २२४ ॥
 मुरलीं वादयमाना मोदं पशुपालनोत्सवादयमाना ।
 सदृशी तापिञ्छेन स्फुरति कृपा शिरसि भूषिता पिञ्छेन ॥ २२५ ॥
 हरिमभिजातोदन्तं वन्दे कृतबाणबहुभुजातोदं तम् ।
 वक्षसि परमा यस्य क्रीडति लक्ष्मीरपोढपरमायस्य ॥ २२६ ॥
 अधिगतकल्यन्तेषु म्लेच्छेषु सृजत्सु वृषमकल्यं तेषु ।
 नटितभुजातरवारि ज्योतिरुपासे भयोपजातरवारि ॥ २२७ ॥
 सार्थयन्वरदाभिख्यां साधून्पुष्यत्ययं वरैः ।
 सत्यव्रताधिका..... ॥ २२८ ॥
 क्रन्दति करुणमिभेन्द्रे क्व वैनतेयः क्व वैनतेय इति ।
 उक्त्या सह फणिशयनादुच्चलतस्ते स पातु संरम्भः ॥ २२९ ॥
 श्रीचाटुवाणीश्रवणान्तरेऽपि गर्जेव भेजे करिणः श्रुतिं ते ।
 आपन्नरक्षाध्वरदीक्षितानां पुंसां न भोगाभिनिवेशयोगः ॥ २३० ॥
 मधुपानुबन्धमनिशं मदान्धतां रसनाविपर्यसनमप्यचिन्तयन् ।
 अतिभक्तिमेव करिणस्त्वमग्रहीर्गुण.....ता खलु गुणो महीयसाम् २३१
 रमेश कारुण्यरसाम्बुराशेः समुज्जिहानो भवतः सवेगम् ।
 चक्रारुणो नक्रतमिस्रहारी बभार पद्मिन्यनुकूलभावम् ॥ २३२ ॥
 भवत्सायुज्यलाभेऽपि भवादतिशयान्तरम् ।
 भजते स्म न वेतण्डो भवन्मुक्तैकसंश्रयः ॥ २३३ ॥
 यस्ते कटाक्षविधिरार्तिमिते गजेन्द्रे
 यश्चास्य पीडनविधायिनि शिशुमारे ।
 तत्तादृशोर्वरदराज तयोरिदानी-
 माद्यं निधेहि मयि मद्रृजिने द्वितीयम् ॥ २३४ ॥

अजाश्वमेधाध्वरकल्पशाखिनः पचेलिमं तत्फलमच्युताकृति ।
अहो वताभिष्टुवतोऽपि सौहिती मनीषिणां मौलिमणेर्वर्धत ॥ २३५ ॥

इति समरपुंगवस्य कृतौ चम्पूकाव्ये तृतीय आश्वासः ।

चतुर्थ आश्वासः ।

अन्तर्वाणिरसौ गेहमरुणस्तु नभोन्तरम् ।

तौ विष्णुपदसंसेवात्परौ लब्धुमैच्छताम् ॥ १ ॥

तथा हि । तरलतत्कान्तिसंपद्विडम्बितजाम्बूनदकुम्भमम्भोजसचिव-
बिम्बमम्बरसौधशिखरमालम्बत ।

मुक्त्वारुचो मूर्धनि हर्म्यकेतोगसक्तमम्भोरुहबन्धुबिम्बम् ।

तस्याः पुरोऽराजत दण्डशालि हिरण्मयच्छत्रमिवावभासे ॥ २ ॥

प्रादुर्भूतं प्राग्दिशा विप्रयोगादाविभ्राणो हन्त संतापभारम् ।

काले तस्मिन्कामुकः पद्मिनीनामन्यैर्भेजे दुर्निरीक्ष्यामवस्थाम् ॥ ३ ॥

भूत्वा मृदुः पुरा पश्चात्तीव्रो याति दिनेश्वरः ।

प्रायो वसुसमृद्धानां प्रकृतिः किल भिद्यते ॥ ४ ॥

अपहत्य कुलान्यभीशुमाली जगदन्धंकरणानि शर्वराणाम् ।

प्रकटीक्रियमाणभीमभावः प्रतिपेदे परदुःसहं प्रतापम् ॥ ५ ॥

विभज्य विश्वंभरया नदीभिराशागणैरप्यनुभूयमानः ।

जज्ञे वियत्प्रान्तरयानजन्मा तापातिरेकस्तरणेसह्यः ॥ ६ ॥

उपगच्छति येन साकमुच्चैरुदया(द्रौ) जगदुष्णधाम्नि तस्मिन् ।

अखिलात्मनि तापमश्रुवाने तदभूत्तप्तमिहास्ति किं विचित्रम् ॥ ७ ॥

अहह ततिरशेषदेहभाजामपि पुरतः स्थितिमीक्षितुं तदानीम् ।

अभजत भृशमक्षमामवस्थां त्रिभुवनचक्षुषि दर्शितप्रकोपे ॥ ८ ॥

निरतिशयतापनिर्वापणायेव कमलकुवलयकह्लारविपिनानि किमपि परि-
ममर्श तरणिकरनिकरः । किमुत बहुदूरसरणिसंचरणारचितसंज्वरघनाः
पञ्चजनाः । तत्क्षणं च नगरमक्षान्तमिहिरसंतापतया सेव्यमानकदलीगृहान्त-
रमभिनन्द्यमानशशिकान्तमणिवेदिकमधिरुह्यमाणसरसकुसुमास्तरणमभ्यस्य-

मानकपूर्वालेपनमारभ्यमाणधारागृहासिकमासाद्यमानकासारखेलनमुद्गाव्यमान-
गन्धोदकयत्रशीकरासारमुद्गयमानलामैज्जकव्यजनमुपयुज्यमाननवनालिकेरस-
लिलपरिचीयमानपाटीरपङ्कमेदुरवधूटीकुचाचलमजायत ।

कुचमण्डलमालिलिङ्ग कण्ठं जगृहे वक्रसरोरुहं चुचुम्बे ।

स्पृशति स्म नितम्बमारुरोह प्रमदानां जघनं श्रमाम्बुपूरः ॥ ९ ॥

तालवृन्तपवनादभिकानामुत्तरीयमरुदब्जमुखीनाम् ।

प्रीतयेऽजनि ततोऽपि विसर्पन्वक्रसीमनि तदास्यसमीरः ॥ १० ॥

पयोधरोत्सारितकञ्चुकानां प्रासादवातायनसेविनीनाम् ।

स्त्रीणां जहार श्रममब्जगन्धी सशीकरो वेगवतीसमीरः ॥ ११ ॥

वीचीकणैः पौरविलासिनीनां व्यत्यस्तवक्रश्रमवारिलेशः ।

स्वसौरभक्रीतशिरोजगन्धः क्षीरापगागन्धवहश्चचार ॥ १२ ॥

प्रतिसौधगवाक्षलक्षितप्रमदावक्रशता पुरी बभौ ।

मिहिरज्वरवारणोदयन्मृगलक्ष्मावलिभूषितेव सा ॥ १३ ॥

तदनु निर्गत्य सरोजनेत्रसदनादतनुशासनसमाराधनाय नवकुसुम-
निचयमवचिचीषुरयमवतरति स्म विविधतरुकोटरक्रोडपरिक्रीडमानचिक्रोडं
पतनदलितनालिकेरफलपरिग्रहव्यग्रशावकपरिषदाबध्यमाननियुद्धकोलाहलं
विटपितलनिषण्णविटजनोत्सङ्गनिद्राणपुष्पलावीपरिष्कृतं दिवसकरभीतशीत-
लतानिरातङ्कवसतिं गजतुरङ्गसंदोहमन्दुरां चारुतरवीरुन्नटिनीनिवहनर्तनान-
र्तमहीं प्रमदोपगूढमिव मन्मथारूढहृदयं बहिरिद्धकण्ठकं च विन्ध्यमिव
नमेरुविरचितामोदं व्याप्तनभस्थलं च पथिकशरीरमिव प्रियालोपहतशोभं
प्रत्यग्रलोध्रपाण्डरं च पतिंवरापरिगृहीतमिव भासुरमधूकमालिकाभूषितं
प्रथमानमङ्गलं च राशिमण्डलमिव मन्दारमण्डितपुष्पवदलंकृतं च स्वर्लोक-
राज्यमिव सहस्राक्षसमन्वितं संभावितरम्भाविलासं च पार्थिवसदनमिव
पृथुलसालवलयितं कोशपरिपूरितं च दैत्यारिरूपमिव भद्रश्रियाञ्चितं धात्री-
निषेचितं च सज्जनशीलमिव समधिकद्विजपक्षपातमाश्रितसंतापहरं च बल-
कीवाद्यमिव रुचिरप्रवालशोभितमभिरूप्यककुभं च फणिराजशयनमिव

कृष्णलाभासितं सदाभोगसहितं च गणिकासनाथमपि विमलस्वभावमविरत-
जपानुबन्धमपि बहुतरारिष्टं जातिविशिष्टमपि नकुलचरितान्वितं सरलोदित-
च्छायमपि कुरवकसमग्रं सुकवीरशोभास्पदमपि साध्वसद्वगन्तरं प्रकटित-
स्पर्शनमपि नवनीपकाभिराममुत्फुल्लचिरिविल्वमुल्लासहरितमल्लिकमुन्निद्रपुन्ना-
गमुन्मुद्रणातिमुक्तमुद्गिन्नकर्णिकारमुन्मेषशोभिकेसरमुज्जृम्भमाणचम्पकमुद्दि-
कासवासन्तिकमभिजातहसितकेतकमारब्धविदलनारग्वधमतितन्नमुचुकुन्दमा-
वृन्तविकचमाकन्दमाकलितजागराशोकमवबोधशालिनवमालिकं निखिलज-
ननयननिर्माणफलमुन्मीलयता तारतम्यातिशयेन खाण्डवमपि निकर्षताण्ड-
वस्य वृन्दावनमपि मन्दाक्षसंपदो नन्दनमपि भूरिनिन्दनविधेरशोकवनिका-
मपि निराकरणकर्मणो मधुवनमपि पृथुवृणावतरणस्य चैत्ररथमपि महात्रास-
परिणतेः पात्रीकुर्वाणमलिपटलजेगीयमानसरसर्तुसाधिमास्पदं परभृतकदम्ब-
पापठ्यमानपञ्चशरविरुदप्रपञ्चं शुकशारिकानिकरजोघुप्यमाणपुराणपुरुषहृद्या-
वदानमुद्यानम् ।

पिकनिन्दमयीं नयन्प्रियोक्तिं प्रसवरसप्रमदाश्रुविन्दुवर्षी ।

उपवनपवनस्तदाभिधावन्परिरभते स्म तमानतं सगन्धः ॥ १४ ॥

तत्र पुनरत्रभवानशेषसुमनोविकासहेतुरसौ वसन्त इव समन्ततो विटपिवा-
टीषु पर्यटन्भवितव्यशिवपदाम्बुजसंपर्कबहुमानसंमदादिव विस्मयमानमभिजा-
तकुसुममाददानो जयविशिखसंग्रहणशीलमकराङ्गविलासभूयिष्ठतनुरिदमाचष्ट।

मधुव्रतक्षोदसहं अदीयः सदोपभोगेऽपि ससौरभीकम् ।

पुष्पं प्रसूते भुवि कस्तरूणामग्रेसरं केसरमन्तरेण ॥ १५ ॥

संदृष्टा किमु कापि हानिरियता चाम्पेयलोलम्बयो-

रस्राक्षीन्न परस्परं यदुभयोरम्भोजभूः सौहृदम् ।

क्षमापालैरुपलाल्यते न शिरसा किं चाम्पकः कोरको

भृङ्गः किं कमलाकरेषु न मुहुः प्राप्नोति लीलासिकाम् ॥ १६ ॥

ललिता त्वं.....लतावलीषु जाते सुकुमारः समयेषु माधवोऽपि ।

प्रणयेद्यदि संगतिं भवत्या स भवेत्सर्वगुणाकरस्तदानीम् ॥ १७ ॥

हे कर्णिकार मुहुरीश्वरवल्लभत्वं
 संतप्तहेमसमता च तवेति हृद्यम् ।
 आमोदभारमलिमानसलोभनीय-
 माविष्करोषि न यदत्र परं व्यथा मे ॥ १८ ॥
 भजतश्चपलोदये विकासं रजसा दूषयति स्वसेविनोऽपि ।
 प्रमथेशपदार्चने निषेधो भवतः केतक युक्तमेव मन्ये ॥ १९ ॥
 कर्पूरस्य पदे चिताग्निभसितं क्षौमस्य नागत्वचं
 प्रासादस्य परेतभूमिमुदरं प्रत्यग्रमुक्तावलेः ।
 दिव्याहारभरस्य किञ्च गरलं देवेन संतन्वता
 स्थाने काञ्चन पारिजातकुसुम स्थाने भवद्धारणम् ॥ २० ॥
 प्रमथाधिपार्चनायै बिल्व भवत्पत्रभङ्गरचनैव ।
 मूलमनघेन पुंसा मुक्तिवधूपत्रभङ्गरचनायाम् ॥ २१ ॥
 श्रीखण्डसालजगतीविदितानुभाव
 तत्तादृशीं सहनतां तव किं वदामः ।
 कामं यतः कठिनदारणदार्यमाण-
 देहोऽपि गन्धनिवहेन जनान्धिनोषि ॥ २२ ॥
 पौष्पैः कल्पयसे रसैर्मधुलिहां वृन्दस्य संतर्पणं
 छायासंपदमातनोषि जनतासंतापनिर्वापिकाम् ।
 पुष्पासि स्वयमङ्कुरैः शुभगिरां पुंस्कोकिलानां कुलं
 धात्र्यामत्र तवैव चूतविटपिन्धन्या महाभ्युन्नतिः ॥ २३ ॥
 उद्यानादथ मज्जनाय सुमना मध्याह्नहृद्येतर-
 च्छायानायकसंज्वरप्रशमनोपायादुपायात्सरः ।
 पाथोजावलिशीधुहृष्टमधुपत्रातप्रणादक्रिया-
 संगीतोत्तरनृत्तकौशलमिलद्भृङ्गालि रङ्गस्थलम् ॥ २४ ॥
 अधिगत्य च कासारमयमित्यभाषत ।
 नीरजानि जलनीलिकाभरैः साकमेव सततं बकैः सह ।
 मण्डलीमपि च मानसौकसां पुष्यति स्फुटमसौ जलाशयः ॥ २५ ॥

ग्राहाब्जिनीकण्टकपङ्कराशीनन्तर्दुरन्तानपि संदधानः ।
 बहिर्गतैरम्बुजराजहंसैर्बध्नाति विस्त्रम्भमयं तटाकः ॥ २६ ॥
 हे पद्माकर मा विषीद जगतीचेतःप्रियंभावुको
 धत्ते यत्त्वयि चन्द्रमा विमुखतां तस्थैव तल्लाघवम् ।
 सौहित्यप्रतिपादने तव पुनः शक्ताः परिष्कुर्वते
 पृथ्वीमध्यममी पराकृततमोदर्पा रवेर्भानवः ॥ २७ ॥

अनन्तरमसावनियन्नणस्नेहपरवशानुचरो निजकरविलुलितोदकमवगाह्य
 कमलाकरमवचितसरोजपरिष्कृताग्रहस्तः समुत्तीर्य वारितो निषेवितदिवस-
 बन्धुरयमवनिसुरधुरंधरो मन्दिराय मन्दमन्दमम्पन्दत ।

गत्वोपकार्या कलितेशपूजः स भुक्तवान्भूसुरभुक्तशेषम् ।
 ब्रह्मोद्यपाठं प्रतिपद्यते स्म सुचर्ययार्याः समयं नयन्ते ॥ २८ ॥

तथा हि ।

एष दुर्हृदनुरोधहेतुकं भेदमात्मपतिना समं गतः ।
 आपदामहह भाजनीभवन्पूरुषो भजति भूयसीं व्यथाम् ॥ २९ ॥
 ईशवासरमणेरदर्शनादेधमानघनमोहशर्वरः ।
 संनिकृष्टमपि शश्वदात्मनो हर्षशेवधिमसौ न पश्यति ॥ ३० ॥
 बोधचन्द्रमसि पूर्णविग्रहे मोहराहुमुषिताकृतौ सति ।
 स्नानदानयजनादिकान्यसौ मोचनावधि मुदानुतिष्ठति ॥ ३१ ॥
 आ रसातलतलादयं विधोरा च वासभवनाद्द्रुतागतैः ।
 खिद्यमानहृदयो गवेषते स्फारविश्रमसुखास्पदं पदम् ॥ ३२ ॥
 आधिवीचिमदनादिसंसृतिव्याधिभेषजविशेषवेदिनम् ।
 शर्मदं शरणमेयुषामयं ब्रह्मनिष्ठभिषजं प्रपद्यते ॥ ३३ ॥
 देशिकोक्तिदृढकुञ्जिकाकृते गाढविभ्रमकवाटपाटने ।
 आगमान्तवसुमन्दिरान्तरादर्थमिष्टमनघोऽयमृच्छति ॥ ३४ ॥
 पण्डितः पटुविचारशस्त्रिकाव्यस्तकोशमयवल्कसंहतेः ।
 सारमाकलयते जगद्धनक्षमारुहात्किमपि नित्यनिर्मलम् ॥ ३५ ॥

मानतर्कमयवारिधारया क्षालितेषु गगनादिपांसुषु ।
 अन्तरङ्गफलकान्तरे सुधीरीशताद्रविणमीक्षते निजम् ॥ ३६ ॥
 पारदुर्विधसुखप्रकाशके तत्त्वबोधतनयोदये सति ।
 अस्य कर्मकरणाधिकारिता नानटीति न कदाचिदप्यहो ॥ ३७ ॥
 विश्वकण्टकिफलं विशुद्धया वेदनच्छुरिकया विदारयन् ।
 आन्तरं रसममुप्य निर्ममः सर्वथा निरुपमं समश्नुते ॥ ३८ ॥
 विप्रयोगसमये स्वमायया विक्रियाशतमुपैति पूरुषः ।
 हन्त मुक्तिरमणीमवाप्य तामेष निर्विकृतिरेव तिष्ठति ॥ ३९ ॥
 मुक्तिसंगतिमहोत्सवो मुनेरीदृशोऽयमिति केन वर्ण्यते ।
 चेतसा सह यतो निवर्तते श्रेणिरागमशिरोगिरामपि ॥ ४० ॥

अपि च ।

चित्तेन वृत्त्या विषयेण संगान्मातृप्रामेयदशां प्रपन्नः ।
 आत्मैक एव प्रतिभासते चेदतः किमन्तर्मुखतास्ति भिन्ना ॥ ४१ ॥
 निःसन्धिवन्धं निगमान्तवाचः परप्रतीचोरभिदां वदन्ति ।
 सा च स्वरूपानतिरेकिणी चेदहंप्रतीतेरपरो न योगः ॥ ४२ ॥
 अजादिक्रीटान्तमनर्थजातमध्यस्तमेवात्मनि बोधरूपे ।
 स एव चेदस्ति भवेन्नवृत्तिरतः परं किं पुनरस्ति साध्यम् ॥ ४३ ॥
 इतीदृशीमागमदेशिकाभ्यामधीयमानामवबोधनावम् ।
 द्रढीयसीमेत्य तपोभिरेकः पारं परं याति भवाम्बुराशेः ॥ ४४ ॥

किं च ।

विना मृडप्रपतनं विगमो न हि जन्मनाम् ।
 भास्वतो दर्शनमृते प्रशमस्तमसामिव ॥ ४५ ॥
 आधिक्यमस्माज्जगतोऽधिगन्तुं विश्वाधिकोक्तेर्विषयं प्रपद्ये ।
 कालग्रहग्राहभयापनुत्थै कृतान्तशिक्षाकृतिनं प्रपद्ये ॥ ४६ ॥
 शृङ्गारभूजृम्भणवारणाय प्रसूनकोदण्डरिपुं प्रपद्ये ।
 विनेतुमार्तिं विषयाध्वजन्यां वटद्रुमाधोवसतिं प्रपद्ये ॥ ४७ ॥

मोहातिरेकस्मयमोषणाय पादार्दितापस्मरणं प्रपद्ये ।
 कर्माटवीपाटनकौतुकेन पाणौ विराजत्परशुं प्रपद्ये ॥ ४८ ॥
 विशुद्धविज्ञानविकासहेतोः प्रबोधमुद्राभरितं प्रपद्ये ।
 तापत्रयाटोपसमापनाय प्रालेयधामाभरणं प्रपद्ये ॥ ४९ ॥
 वैमल्यसंपादनवाञ्छयाहं मन्दाकिनीमाल्यधरं प्रपद्ये ।
 प्रसादलाभं परमीहमानो मुग्धस्मितोल्लासिमुखं प्रपद्ये ॥ ५० ॥
 व्यथामशेषां व्यपनेतुकामो नाम्ना मृडं नाथमहं प्रपद्ये ।
 ॥ ५१ ॥
 सर्वज्ञतासारभृतं प्रपद्ये निःमीमसौहित्यनिधिं प्रपद्ये ।
 अनादिबोधायतनं प्रपद्ये स्वतन्नतायाः सदनं प्रपद्ये ॥ ५२ ॥
 हरं प्रपद्येऽहमलुप्तशक्तिममेयसामर्थ्यमहं प्रपद्ये ।
 शिवं प्रपद्ये जनकं विधातुरीशं हृषीकेशगुरुं प्रपद्ये ॥ ५३ ॥
 इति प्रपत्तिमीशस्य तन्वते तत्त्वदर्शिनः ।
 तत्क्रतुन्यायरसिकास्तत्तादृशफलाप्तये ॥ ५४ ॥

तदनु तदनुवर्णितशास्त्रसमाकर्णनादिव विरक्तभावमापाद्यमानः कमपि
 शमप्रकर्षमुपदर्शयन्नरुणसारथिरवततार चरमगिरिशिखरम् ।

अस्ताद्रिशृङ्गादतिमात्रतुङ्गादात्माधिनाथं पतयालुमब्धौ ।
 द्रष्टुं नलिन्यो धृतभीतिभारा न्यमीलयन्नीरजलोचनानि ॥ ५५ ॥
 नभस्तमालद्रुमपल्लवाभा नव्या बभौ सान्ध्यमयूखरेखा ।
 अम्भोधिनिर्मज्जदभीशुमालिरथाग्रकौसुम्भपताकिकेव ॥ ५६ ॥

दिवसकरविप्रयोगतनीयसीनामाशाविलासिनीनामसितजलदानुकारिणी वे-
 णिकाधोरणीव तमिस्रपङ्क्तिरदृश्यत ।

प्रतिवेश्म तमिस्रेण बन्दीकृत्य नियन्त्रिताः ।
 प्रभा इव पतंगस्य दीपरेखा दिदीपिरे ॥ ५७ ॥

स्यदि गगनपथादपसरता वास(र)करेण सरभसानुसरणोद्भटतमःप्रति-
 भटविलोपनाय विस्तारितानि परिष्करणमुक्ताफलानीव तारकापटलानि
 ददृशिरे ।

तमिस्रकस्तूरिकयानुलिप्ता प्रदीपचाम्पेयकृतावतंसा ।
 वाटी हरिद्रासकसज्जकानां बबन्ध चन्द्रागमनप्रतीक्षाम् ॥ ५८ ॥
 अत्रान्तरे सिन्धुरवापदेशादानन्दयन्सर्वदिगन्तराणि ।
 ध्वान्ताभ्यमित्रीणतुषारतेजः प्रयाणभेरिध्वनिराविरासीत् ॥ ५९ ॥
 आगत्य संकोचभृतः सरोजादिन्दीवरं यावदलिस्ततोऽपि ।
 मौनस्पृशो यातुमियेष तावदिन्दुस्तदुद्धोधकरो जजृम्भे ॥ ६० ॥

विगतसकलाशाविकासकर्मणि परिहृतविषयानुभावे संमीलितसरोजच-
 क्षुषि तेजः किमपि दीपाकारमन्तरनुसंधाने कालकर्मन्दिनि पृथुलतमः-
 पटलभेदमुपपादयन्प्रबोध इव सुधाकरो भगवान्प्रादुरभूत् ।

द्यौरिन्दुनाधूतपुरस्तमिस्रा पश्चाच्च रिङ्गत्तिमिरा बभासे ।
 हृतोत्तरीया हृदयेश्वरेण तन्वी नितम्बस्तिमिताम्बरेव ॥ ६१ ॥
 संध्यारुणं प्रागथ सान्धकारं पश्चान्नभः प्लावितमिन्दुभासा ।
 रेजे विराजत्कमजृम्भमाणरजस्तमःसत्वमिवान्तरङ्गम् ॥ ६२ ॥

प्रह्लादने महसि तत्र सतिप्ररूढे

वाराकराम्बुलहरी ववृधे यथेष्टम् ।

चन्द्रोपलाः सरसतामधुरुत्पलानि

चक्रुः स्मितं किमुत यानि सचेतनानि ॥ ६३ ॥

न चेत्पुराणौ पुरुषौ नताङ्गीवशंवदोरःस्थलवामभागौ ।

तादात्विकं तावपि न क्षमेतां कामोद्यमं का गणना परेषाम् ॥ ६४ ॥

काञ्च्यां तदा कामकलाजनीति किमद्भुतं तत्र कृतान्तशत्रोः ।

तथा स्मरन्दग्धवतोऽपि देहे संदृश्यते शैलसुतास्तनाङ्कः ॥ ६५ ॥

तथाहि ।

विलासिनी काचन विप्रयुक्ता संतापिताङ्गी नवचन्द्रिकाभिः ।

विगर्हणापूर्वमिदं विषण्णा जगाद् चन्द्रस्मरगन्धवाहान् ॥ ६६ ॥

कोदण्डदण्डः कुरुनन्दनेन मुक्तो रुषा मूर्ध्नि शशाङ्कमौलेः ।

हिमद्युते यत्त्वयि नापपात महुष्कृतानां महिमा स एषः ॥ ६७ ॥

पान्थावलीभञ्जनसंचितेन दोषेण दोषाकरता तवेन्दो ।
 आलोकिते त्वय्यत एव चक्रेराशास्यते चण्डकरावलोकः ॥ ६८ ॥
 क्षपाकरक्ष्वेल विभावये त्वां हालाहलादप्यतिमात्रघोरम् ।
 स कण्ठ एव स्तिमितः स्मरारेरुपागमस्त्वं पुनरुत्तमाङ्गम् ॥ ६९ ॥
 धिग्धक्त्रिलोकीजनगर्हणीयां चारित्रमुद्रां तव शम्बरारे ।
 भवन्तमेकं परिहृत्य के वा धनुर्मृतः स्त्रीषु पराक्रमन्ते ॥ ७० ॥
 मुग्धासु चेतोभव मादृशीषु मुहुर्भवान्यत्प्रकटीकरोति ।
 क्रुद्धे पुरद्रोहिणि पौरुषं तत्क वा विनिद्रातुमगात्तदानीम् ॥ ७१ ॥
 आखेटमध्वन्यवधूमृगेषु प्रपञ्चयन्पञ्चशरः किरातः ।
 पिकालिगीतिप्रचुरो वसन्ते महीं मरुद्वागुरया निरुद्धे ॥ ७२ ॥
 संभ्राम्यदिन्दिन्दिरचक्रनेमिसीमन्तितारोपदिगन्तव्यमा ।
 महीतलान्धंकरणः परागैर्मश्नाति पान्थानतनोः शताङ्गः ॥ ७३ ॥
 तत्तादृशा दक्षिणतागुणेन विभावयन्विश्वसनीयभावम् ।
 मरुन्नवोऽयं बत मादृशीषु प्रभञ्जनत्वं प्रकटीकरोति ॥ ७४ ॥
 मध्येनितम्बं मलयाचलस्य स्पृष्टो नु दावाग्निशिखाकल्पैः ।
 विषोर्मिलव्यालमुखच्युतो वा मन्दानिलः सौति ममाङ्गतापम् ॥ ७५ ॥
 उष्णः स्वभावादनिलार्भकोऽयमुपाधितः शीतलतां दधाति ।
 आलिङ्गनादस्य कथं घटेत पत्रावशोषः परथा लतानाम् ॥ ७६ ॥
 उष्णाच्छिद्रामुष्णनिषेवणेन भिषग्जनाः प्राहुरिति प्रतीताः ।
 कुम्भीनसा घोरविषोष्णशान्त्यै पिबन्ति बालानिलमुग्रवीर्यम् ॥ ७७ ॥
 हराक्षिकीलाभिहता रतीशप्राणानिला एव परं धरायाम् ।
 पटीरशैलानिलकैतवेन पान्थावलीप्लोषकृतो बलन्ते ॥ ७८ ॥
 स्वयं जगत्प्राणतया स्वधाम वियोगिनीविग्रहचक्रवालम् ।
 नभस्वतो निर्दहतः कृशानुरवाप्तजन्माभवदाश्रयाशः ॥ ७९ ॥
 शितो यतः शैत्यमतो बिभर्ति नवः समीरो न तु शीतभावात् ।
 अस्यावलेहं सृजतामहीनां भिन्ना रसज्ञाः परमत्र मानम् ॥ ८० ॥

पटीरशैलेन्द्रफणाधरेभ्यो जनावलीजीवितमोषविद्याम् ।
 अभ्यस्यता चेदमुना गृहीता निद्रापि नैष प्रसरेद्विषादः ॥ ८१ ॥
 अयं भुजङ्गावलिपीतशेषः समीरपोतः स्वविकासहेतोः ।
 वियोगिनीजीवितमारुतानामसंशयं संग्रहणं तनोति ॥ ८२ ॥
 निरागसामध्वगसुन्दरीणामुद्वेगदानादुपजातरोषाः ।
 स्वच्छन्दमन्तः श्वसनं निरुध्य मन्ये निगृह्णन्ति महानुभावाः ॥ ८३ ॥
 जगत्रयोपद्रवशातनाय पीताम्बुराशिः प्रथमो मुनीनाम् ।
 बालानिलाब्धिं च पिबेद्वेले न चेदयं नागविलीढशेषः ॥ ८४ ॥
 अगस्त्यदिङ्मारुतमापतन्तं वृष्टेरवग्राहमुशन्ति वृद्धाः ।
 अहो भवत्यस्य समागमेऽपि वियोगिनीलोचनवारिवृष्टिः ॥ ८५ ॥
 और्वं पयोधेरवलेपशान्त्यै समीरणस्यापि च सर्पजालम् ।
 विधिर्विदध्यान्न यदीयमुर्वी कथं न जायेत कथावशेषा ॥ ८६ ॥
 श्रीरामविश्लेषविषण्णसीताप्राणप्रतिष्ठापनवीततन्द्रः ।
 स्त्रीणामसुग्रासपटोः समीरादतो हनूमान्कथमाविरासीत् ॥ ८७ ॥
 विना जगत्प्राण भवन्तमेषा विश्वत्रयी न श्वसितुं क्षमेत ।
 ईदृग्विधेऽपि त्वयि खेदहेतौ वियोगिनीभिर्वद किं विधेयम् ॥ ८८ ॥
 धर्मच्युतस्योचितमाशुगम्य तीक्ष्णाकृतेर्देहिबधैकरस्यम् ।
 आविःसुधर्माश्रयणस्य ते तु दाक्षिण्यधन्याशुग तद्विगेयम् ॥ ८९ ॥
 भवन्तमाहुः प्रथमेशमूर्तिं पदार्थशुद्धेः परमं च हेतुम् ।
 सदागतिं चात्र समीर किं ते युक्तं वियुक्ता युवतीर्निहन्तुम् ॥ ९० ॥
 प्ररूढमन्तः पथिकाङ्गनानां वियोगशोकानलविस्फुलिङ्गम् ।
 किं मञ्जरीगर्भरजःकरीषैः समीर संवर्धयतः फलं ते ॥ ९१ ॥
 वृणा न ते दक्षिणगन्धवाह तवावतारे तरवोऽपि धात्र्याम् ।
 वितन्वते व्यक्तशरीरकम्पाः प्रवालपाणिप्रविधूननानि ॥ ९२ ॥
 त्वामश्रुतां वाचि तपोधनानामाशीविषाणामपि वक्रसीम्नि ।
 विषाभिवृद्धिर्विदिता नभस्वन्नतो जगत्यामतिदारुणोऽसि ॥ ९३ ॥

सङ्घे भृशं क्रोशति षट्पदानां कु(ह्)रवाधायिषु कोकिलेषु ।
अपह्नुवानो धृतिमध्वगानां भवान्विविङ्क्ते पवमान बाल्यम् ॥ ९४ ॥
आः क्रूरकर्मासि फणाभृतोऽपि धरातलेऽस्मिन्स हि तीव्रदंशैः ।
प्राणानिलानापिबति प्रजानां भवान्पुनः स्पर्शनलीलयैव ॥ ९५ ॥
अये समीरानिशमध्वनीनवधूवधैः पातकमर्जितं ते ।
वल्लीप्रवालव्यपदेशतप्तभल्लाग्रपातैरपि किं प्रशाम्येत् ॥ ९६ ॥
भृगुप्रपातं बहुतीर्थसेवां दिने दिने दीप्तशिखिप्रवेशम् ।
करोषि मन्दानिल कामतस्त्वं कुर्वन्मुहुः पान्थकुटुम्बहिंसाम् ॥ ९७ ॥
मान्द्यैकभूमे मलयाद्रिवात मामद्वयीमात्रमवस्थितिं ते ।
अचिन्तयन्हन्त कथं तनोषि पदे पदे स्त्रीवधपातकानि ॥ ९८ ॥
प्राक्सेतुबन्धावसरे कपीन्द्रैरुन्मूलितश्चेन्मलयः समूलम् ।
नृशंस मन्दानिल निर्दयं त्वां पश्यन्ति किं पान्थविलासवत्यः ॥ ९९ ॥
मन्दं समागत्य ममांशुकाग्रमालम्बसे स्वेदमपाकरोषि ।
अङ्गौ पतस्याहितचापलस्त्वं पराङ्गनास्पर्शभयं न किं ते ॥ १०० ॥
मामङ्गनेति स्पृश मा समीर वियोगिनी व्यक्तमनङ्गनाहम् ।
कन्या नृपस्यान्यकरग्रहार्हाः स्पृष्ट्वा त्वया किं फलमाप्तमासीत् ॥ १०१ ॥
कृतावतारो हृदि गन्धवाह कन्दर्पनाराचगवाक्षिते मे ।
प्राणान्गृहाणाशु यतो भवेयमभीकविश्लेषकथानभिज्ञा ॥ १०२ ॥
मय्येव संनह्यसि मन्दवात कान्ते मदीये करुणां दधासि ।
मृद्वासि चेन्मामिव निर्दयं तं स किं समायास्यति नान्तिकं मे ॥ १०३ ॥
रणे शताङ्गस्य रयातिरेको जैत्रश्रियं चापभृतः प्रसूते ।
मन्दं रथं त्वामधिरुह्य मारो मन्ये महेशेन पराजितोऽभूत् ॥ १०४ ॥
भवन्तमालम्ब्य रथीभवन्तं सखा रतेः शर्वजिगीषुरासीत् ।
प्राप्ते रणे तं प्रतिपाद्य तस्मै चक्रे त्वया स्वाशुगतानुरूपम् ॥ १०५ ॥
यदा रतीशं भगवान्जैषीत्तदाप्रभृत्येव समीर भीत्या ।
दिवानिशं आम्यसि दिङ्मुखेषु तथापि ते शाम्यति नैष दर्पः ॥ १०६ ॥

आयासि शीघ्रं हरिदन्तरेभ्यः शनैस्तु चण्डांशुभुवो दिगन्तात् ।
 कामारिभीतिः खलु तत्र हेतुः सा चेन्न हन्याज्जगतीमकाण्डे ॥ १०७ ॥
 मा मा मरुन्माणव वल्गनानि प्रकाममन्दप्रकृते विधेहि ।
 पदे पदे त्वन्मदभङ्गनाय जाग्रत्यमी जातरुषो भुजङ्गाः ॥ १०८ ॥
 तदनु मदनपीडां सोढुमक्षमतया तया हरिणशावेक्षणया प्रियतमाय
 संप्रेषिता सखी समेत्य तमित्यभाषत—

सन्त्येव कान्तेषु समश्रुवाना रागातिरेकं ललना जगत्याम् ।
 नालोकितो न श्रुतिमागतो वा तस्या मृगाक्ष्यास्त्वयि भावबन्धः ॥ १०९ ॥
 आस्वाद्य शश्वन्मधुनोऽपि हृद्यां गुणावलिं ते कुटिलायताक्षी ।
 नितान्ततृप्ता नियतं सखीनामाहारवार्तामपि सा धुनीते ॥ ११० ॥
 दूरीकृतस्त्वद्विरहार्तिभारादुदित्वरोरुश्वसितैरिवास्याः ।
 इन्दीवराक्ष्या वदनारविन्दे संदृश्यते जातु न मन्दहासः ॥ १११ ॥
 मनोभुवो धूममयैरिवास्त्रैरुत्पादितादूष्मलबाष्पपूरात् ।
 भीतेव तस्या भृशमायताक्ष्या निद्रा दृशोर्नैव पदं निधत्ते ॥ ११२ ॥
 पराङ्मुखी चन्दनपङ्कलेपवीटीक्रियामाल्यविभूषणेषु ।
 बाला विधत्ते भवदोष्ठबिम्बसुधारसास्वादकृते तपस्याम् ॥ ११३ ॥
 दूतिकावर्धितस्नेहदीपितं मदनानलम् ।
 कामी निर्वापयामास कान्ताश्लेषसुखामृतैः ॥ ११४ ॥
 आलीहितोक्तिनिकरादनु दूतिकाना-
 माभाषणादनु मनोभवशासनाच्च ।
 अम्लानमानकलिकामपरो विलासी
 संप्रीणयन्प्रियतमामिदमावभाषे ॥ ११५ ॥
 पाठीनकेतुपरदेवतया त्वया कि-
 माज्ञापिते कबरिकारचनादिकृत्ये ।
 शंसामुना परिजनेन समुल्लङ्घ्ये
 पङ्केरुहाक्षि तव केन बभूव कोपः ॥ ११६ ॥

अश्रान्तमाशुगभरेण विचित्रकर्मा
 मर्माणि हन्त मम कृन्तति पञ्चबाणः ॥ १२३ ॥
 विश्वत्रयोदरभुवां विशिखत्रजानां
 शश्वद्वचयं रचयतो मयि शम्बरारेः ।
 नाणीयसा भुजमदेन नताङ्गि शङ्के
 वेणीलता विरहिता तव मालिकाभिः ॥ १२४ ॥
 क्रीडाचकोरशिशवोऽपि कृशाङ्गि नून-
 मेते परं वयमिव त्वयि सापराधाः ।
 मन्दस्मितामृतमरीचिकरैरमीषां
 तृप्तिं यदा रचयसे न तृषातुराणाम् ॥ १२५ ॥
 तत्तादृशैः कुरवकीभवनं तपोभिः
 प्राप्यं न मेरुपदवीमपि दूरभूताम् ।
 हित्वा चकोरनयने भवतीमिदानी-
 मभ्यर्थये तिलकभावमशोकतां च ॥ १२६ ॥
 प्राणेश्वरस्य पटुचाटुकृतः कुचाद्रि-
 कस्तूरिकाभिरनुलिप्य भुजान्तरालम् ।
 वेलातिलङ्घनचणप्रणयाभिरामा
 रामा ददौ रदपटीं मुखवीटिकां च ॥ १२७ ॥
 शक्रकोपशकलावलीसदृग्वीटिकातिमला बभौ ।
 चक्रतुः प्रकटरागमेदुरस्वस्वमानसनिवेशनं मिथः ॥ १२८ ॥
 पाणिना प्रसवसङ्गिनीमलिश्रेणिकामिव निगृह्य वेणिकाम् ।
 सुभ्रुवो मुखसरोरुहासवं सेवते स्म सृमरादरो विटः ॥ १२९ ॥
 पाटलोष्ठपरिचुम्बने दृढं मेलनामधिगता मिथस्तयोः ।
 चारुताभरसमुद्रकश्रियं व्यानशे वदनमण्डलद्वयी ॥ १३० ॥
 आत्मनेतुरनुरागसंपदः श्लाघनं विदधतीव संमदात् ।
 गाढपीडितरदच्छदामुना कामिनी व्यधित मौलिधूननम् ॥ १३१ ॥

अन्वकारि पुलकैरणूदरीबाहुनद्धपरिणेतृसंवृतैः ।
निर्भरस्तननिपीडनोद्गता शम्बरारिशरशल्यमण्डली ॥ १३२ ॥
मय्यमुष्य नितरां पचेलिमं मा स्म सौहृदमितश्चलत्विति ।
स्वस्तनाग्रमणिकीलोर्युगं सा हृदि प्रियतमस्य संदधे ॥ १३३ ॥
अस्पृशत्करयुगेन कामिनः पश्चिमाङ्गमुपगूहने वधूः ।
न्यस्तमस्य हृदि मत्कुचाञ्चलं निःसरेद्भ्रुवमिहेति किं धिया ॥ १३४ ॥
चित्तजार्चनचिरात्ययैसो भञ्जनाय भृगुपातसाहसम् ।
कर्तुमेष किमु कामुको हठादध्यरुक्षदबलाकुचाचलम् ॥ १३५ ॥
या पुरा विरहिणी स्मराशुगैगप खेदमतिकोमलैरपि ।
सा बभूव वनितारतार्भटी(ः)निर्दयप्रियविमर्दनक्षमा ॥ १३६ ॥
निर्विशङ्कनखसंनिवेशनः पाणिगोधरहितोष्ठचुम्बनः ।
स्वस्तिकोज्झितकुचोपगूहनः स्वैरलब्धरशनावमर्शनः ॥ १३७ ॥
विप्रलम्भविहितानुतापयोः संप्रहृष्टमनसोः समागमात् ।
तत्क्षणं तरुणयोस्तयोरभूल्लङ्घिताशयपथो रतोत्सवः ॥ १३८ ॥

तदानीं च तरुणिममदानीतरभसमुत्प्लुत्य केलीतल्पतलादुद्वेलमेखलाडम्बर-
रविभाव्यमानसंरम्भा निजनर्मसचिवस्य समरविशेषसंनाहमसहमानेव तमधो
निपातयन्ती तव कितव दर्पातिरेकमुत्पाटयामीति तर्जयन्तीव परिहृतार्जव-
गुणां भ्रूवल्लीमादधाना दशनदष्टाधरोष्ठपल्लवमाविष्क्रियमाणकण्ठग्रहणचण्डि-
मातिशया मानद, सपदि मारयामि भवन्तमिति सविकारमुद्वीरयन्ती श्रवणा-
वतंसकुसुमपरिमलाकृष्टमधुकरकुलवाचालतया स्वबन्धुभिरिव दीयमानबन्ध-
भेदोपदेशा साटोपविधीयमानचपेटाभिघातमायतवितायमाननिःश्वासपवनपरि-
वीतमाहितनवपिष्टातपांसुमुष्टिभिरपनीयमाननिरवधिस्वेदमतिनिशितनखरायु-
धवितीर्यमाणनानाविधमर्मवेदमाश्चर्यगरिमनिश्चलविलोकनोद्गीवपरिसरगतप्र-
दीपजातं किमपि विपरीतमदनरणरतिमुररीचकार शातोदरी ।

तस्मिन्विलासी तनुभूनियुद्धे पराजयं प्राप्तमिवातिमात्रम् ।
हस्तारविन्देन नितम्बभारमास्फालयामास मृगेक्षणायाः ॥ १३९ ॥

संतुष्यता तादृशसाहसिक्यान्मीनध्वजेनेव कृता मृगाक्ष्याः ।
 पर्यस्तधम्मिल्लपरिच्युतानां बभूव वृष्टिः प्रसवावलीनाम् ॥ १४० ॥
 कुचौ कराभ्यां कुलशैलतुङ्गौ जग्राह कान्तो जलजेक्षणायाः ।
 प्रतायमानादनयोः प्रकम्पान्मध्यव्यथा मा भवतादितीव ॥ १४१ ॥
 सा मेखलामङ्गलवाद्यघोषैः कण्ठोदयत्काकुनिनादगीतैः ।
 वक्षोजनृत्तरपि वारिजाक्षी चित्तेशयं दैवतमारराध ॥ १४२ ॥
 अस्या भृशं पौरुषमास्थितायाः प्रपेदिरे विक्लवतां प्रतीकाः ।
 भीरोरनीका...वसे प्रकामं शैथिल्यमङ्गानि खलु श्रयन्ते ॥ १४३ ॥
 श्रान्ता पुनः सामिनिमीलिताक्षी कान्ता पपातोरसि कामुकस्य ।
 क्रीडासमाबद्धवियातभावव्रीडादिवामुष्य तनुं विशन्ती ॥ १४४ ॥
 संभोगान्ते किमपि सुमनश्चापनाडिंधमेन
 प्रत्युप्तायाः प्रियतमहृदि स्त्रीमणेः स्थैर्यसिद्धयै ।
 गाढोत्पीडावलयितकुचोद्धान्तकाश्मीरलक्ष्या-
 त्प्रायो रेजे बलवदभितो घट्टिता हेमरेखा ॥ १४५ ॥
 चुम्बनोद्गमितवीटिकापृषट्पितप्रियदृगुत्थिता वधूः ।
 गात्रकामकरवालवल्लरीमाहवप्रकटितामथावृणोत् ॥ १४६ ॥
 इति किल परमात्मनः सुखाब्धेर्विषयसमीरविसारितैस्तरङ्गैः ।
 जगदिदमभिषिच्यमानमासीदमितभवज्वरवेदनानभिज्ञम् ॥ १४७ ॥
 वाधूलवंशधूर्वहस्तु वावदूको निर्वर्तितसांध्यकृत्यसंतानप्रस्तुतनियमादरप्र-
 वाहनिर्मज्जदखिलविषयाभिलाषोऽपि मानसपथनीतमकरकेतुशासनः सुखम-
 शेत । तदनु दिगङ्गनादृढसमालिङ्गनचन्द्रिकाङ्गरागः प्रकटकलङ्कैतवादति-
 चिरोपभोगपरिश्रान्तिगरिमविश्रान्ततनुलतां हृदन्तरेण विभावरीं दधानो
 दरनिमीलदानीलसरोजलोचनमारभ्यमाणनिद्रारसानुभूतिरियमुत्पलिनीति त-
 दुपगूहनविधायिनीं करसंहतिमात्मनः शनैरुपसंहरन्प्रचुरविहारखेदपरिम्लान-
 मूर्तिरपराद्रिनिकेतशयनमजिहीत तुहिनदीधितिः ।
 गगनमणिसौधशिखरादभिसरति दिशं निशाकरे चरमाम् ।
 प्राप कुलिशायुधाशा परिपाण्डुदशां वियोगविवशेव ॥ १४८ ॥

शीर्णपाण्डुरिमजीर्णपलाशा रूढसांध्यरुचिपलवपङ्क्तिः ।
 पूर्वदिग्गततिरम्बरलक्ष्मीभूषणं तपनगुच्छमपुष्पात् ॥ १४९ ॥
 आत्मनश्चिरमसंनिधिहेतोर्वैकृतं किमपि वारिधिनेमेः ।
 चिन्तयन्निव शनैरुपतस्थे लोकबन्धुरथ मध्यमलोकम् ॥ १५० ॥
 नभोमणिप्राङ्गणनर्मभाजस्ताराभिधाः केचन राजदाराः ।
 आलोकमार्गादरविन्दबन्धोरपासरन्नध्युषितोदयाद्रेः ॥ १५१ ॥
 दिशो दशानन्दयितुं विधाय तिरस्कृतिं ध्वान्ततिरस्करिण्याः ।
 महा.....त्मा महसां स राशिराकाशरङ्गस्थलमाससाद ॥ १५२ ॥
 अर्कोदयात्प्रागधिगत्य बोधं प्राज्ञस्तु स प्रातरुपास्य संध्याम् ।
 पिनाकिसेवां प्रणयन्ननैषीन्निशात्रयं निस्तुलसत्ववृत्तिः ॥ १५३ ॥
 इति समरपुङ्गवस्य कृतौ चम्पूकाव्ये चतुर्थं आश्रमः ।

पञ्चम आश्रमः ।

निष्काञ्चिरैक्षिष्ट स निम्नगां तां पयस्विनीं पाण्डरफेनजालाम् ।
 सुपर्वधेनोः सुतवत्सलायाः स्तनान्तरात्सद्य इव प्रवृत्ताम् ॥ १ ॥
 शैवालपालिस्तटसीम्नि यस्या निलीयते वीचिनिरस्यमाना ।
 क्लृप्तावगाहेन गणेन नृणां प्रक्षालिता पातकधोरणीव ॥ २ ॥
 सविलासविवर्तनेषु शश्वद्विवृतावर्तगभीरनाभिर्गतम् ।
 दधती चलमीनदृष्टि गात्रं भजते रागवतीव या पयोधिम् ॥ ३ ॥

पार्श्वद्वयप्रभवसारणिकासहस्र-

निःसार्यमाणलहरीकतया नितान्तम् ।

आसादितापि क्लृप्ता विदधाति यस्याः

सस्यावलीकलनकीर्तिमुखेन शोभाम् ॥ ४ ॥

अधमर्षणमन्त्रसंतरेयमावर्तनमाचरन्मुधीः ।

अदसीयजलान्तरावसत्कलिभीत्येव कदर्थितश्चिरम् ॥ ५ ॥

सलिलैरखिले तस्याः कलिते नित्यकर्मणि ।

आदिष्टतपनो भासा प्रातिष्ठत स धार्मिकः ॥ ६ ॥

श्रीनन्दिशैलद्विपदानधारां हारावलीमर्णवमेखलायाः ।
 पुण्याम्बुपूरामथ भूसुरेन्द्रः पिनाकिनीं प्रापदसौ प्रपन्नम् ॥ ७ ॥
 उरुभिस्तटकेतकैरुदन्वन्महिषी दीव्यति या मनोज्ञसूनैः ।
 कलधौतपिधानखङ्गहस्तैरभिगुप्तेव महाभटैरभीक्षणम् ॥ ८ ॥
 अतिसंनिहितोच्छ्रयावभङ्गे निपुणामाहितनीचतुङ्गभावाम् ।
 अनुगच्छति या महीपतीनामनघां नीतिमदर्शितान्तरङ्गाम् ॥ ९ ॥

तत्र च पवित्रतरपाथसि प्रणीतमज्जनविधिरेष सज्जनशिरोमणिः सरो-
 गणविमुक्तसारणीपूरनिर्वर्त्यमानशालिनिचयसंवर्धनक्रियं कुशसमिदाहतिकुतू-
 हलवशादग्रहारशतविनिर्गतैरवनिनिलिम्पमाणवककदम्बकैः ससंभ्रमविडम्ब्य-
 मानसंप्लवनरंहसा शम्बरकुलेन मुहुरलंक्रियमाणजाङ्गलमहीभागमागमजल-
 धिपारगधीरजनमेधाभिभूतचण्डीशकुण्डलमतिलङ्घ्य तुण्डीरमण्डलं पाताल-
 भुवनमिव फणिराजसमधिष्ठितं विपिनान्तरालमिव व्याघ्रपदलाञ्छितं कल-
 शाब्धिहृदयमिव कैटभद्रेषिनिद्रागृहाञ्छितं विपुलगिरिदुर्गमिव विमतभवभी-
 तिसंज्वरचण्डीरतिहरमहिण्डत पुण्डरीकपुरम् ।

प्राकारपद्मे परिखासरस्यामुन्मेषवत्युज्ज्वलशृङ्गपत्रे ।
 यत्रामितानन्दमयं महान्तः शिलीमुखाः सीधुरसं पिबन्ति ॥ १० ॥

तत्र च धरणीसुराग्रणीरनर्गलश्रद्धासमाहिततीर्थावगाहनः सकौतुकमाक्रान्त-
 चि(वि)त्सभान्तरो यवनिकापनयनक्षणलक्ष्यमाणतेजःपुञ्जसंछादितदशदिशा-
 वकाशतया वारिदघटाविनिःसृतममृतकरसहस्रमपहसन्तं निपुणतरविनिहिते-
 क्षणनिरूप्यमाणनिखिलप्रतीकतया मणिभवनमध्यदेशप्रविष्टमिव दृश्यमान-
 मरुणसुतशिक्षणविधावपवृत्तदाक्षिण्यमपि दक्षिणं चरणमधो निधाय तिष्ठन्त-
 माटोपगरिष्ठविक्षेपभाविनीं त्रिभुवनविपत्तिमभिशङ्क्य सरयमुपसर्पता सव्य-
 करपल्लवेन कलितविनिवारणमिव किञ्चिदाकुञ्चितमितरपदसरोजमुद्यम्य
 नृत्यन्तमेकहस्ततलविन्यस्तेन सरभसपरिभ्रान्तिसंदीप्तहेतिना पवमानसचिवेना-
 'रि(नि)विष्टदेहतया विलसदष्टापदसालवेष्टितं कैलासशैलमिव भासमान-
 मियदेव नर्तनलयानुगुणमित्यन्यपाणिसंतन्यमानमतिलटहडमरुडात्कारक-

न्दलं परिच्छेदयतेव परं परशयसरसिजेन विरचिताभीतिमुद्राभिनीतिमादि-
नटमद्राक्षीत् ।

अवस्थिते मय्यपि गर्भदासे भागीरथी किं भवतैव धार्या ।

जगत्पते स्थापय तामिहेति मन्ये स नम्रीकृतमौलिरासीत् ॥ ११ ॥

आकर्णनत्रजनतीर्थवरावगाह-

निर्मात्यगन्धनिवहग्रहणावलोकैः ।

अन्येन्द्रियावलिमवेक्ष्य भृशं कृतार्था-

मस्तौदमुप्य मृडमक्षमयेव जिह्वा ॥ १२ ॥

संनिधौ मम समस्तदेहिनां नृत्तमेव निखिलार्थसाधकम् ।

तत्कलैवमिति किं नु दर्शयन्पुण्डरीकपुरनाथ नृत्यसि ॥ १३ ॥

नालीकसंभवमुखामरनायकानां

सत्यादिलोकपतिभावसमृद्धिलाभम् ।

प्राञ्चस्वदेकपरतन्नमुदाहरन्ति

तेषां पुनः किमभिलप्य तनोषि नाट्यम् ॥ १४ ॥

अमितद्रुहिणाण्डमण्डलीनामधिनेतुः स्वगताणिमादिभूतेः ।

घटते खलु कामुकस्य गौर्यास्तव संसन्नटताण्डवानुबन्धः ॥ १५ ॥

साक्षिणोऽपि जगतां तव शम्भो दर्शनाय विचरन्प्रतितीर्थम् ।

अङ्कगात्मजगवेषणशीलं हन्त लोकमनुयामि विमूढः ॥ १६ ॥

तावकीनपदतामरसार्चामावसानमसकृद्विदधानः ।

श्रीसदाशिव कदा नु मुदाहं वासरान्क्षणमिव व्यपनेप्ये ॥ १७ ॥

असौ विद्यानिधेरस्य पार्श्वस्थितपतञ्जलेः ।

हिया किमियतीं कृत्वा स्तुतिं तृष्णीकतामयात् ॥ १८ ॥

अथ बुधपुङ्गवः सद्यगिरिशङ्कुसंदानितां बन्धरशनामिव सिन्धुराजपट-
मण्डपस्य विधिवनचरप्रसारितां व्यापाद्बवागुरामिव पातकभरश्चापदपरं-
परायाः सैकतनितम्बसङ्गिनीं मेखलामिव जगतीमृगीदृशो निरतिशयसलि-
लकेलिनिरङ्कुशचोलीविशङ्कटवक्षोजजघनविक्षोभजातवेदनामिव प्रतिमुहुरु-
र्मिपवनापदेशेन विनिःश्वसन्तीं बहुदूरगमनखेदालसामिव पदे पदे तरङ्गकरेण

तटभूमिमवलम्बमानां कलिविजयकर्मविहितोद्यमस्य धर्मक्षमापतेः कटकसंनि-
वेशैरिव कलशाम्बुराशिकल्लोलपाण्डरैरमरनिकेतनप्रासादमण्डलैरविरहितती-
रदेशां लासिकामिव रभसविभावितभ्रमीसहस्रशालिनीं नारायणीमिव
नवकुवलयश्यामलां कौमुदीमिव कुमुदवनामोदनीं वनमालिमूर्तिमिव वारि-
जसमञ्चितां पञ्चशरवैजयन्तीमिव पाठीनपरिशोभितां विलासवतीमिव विधु-
तफेनधवलचारुचन्दनामगाहत केवेरनन्दनाम् ।

स्पर्धावती बाढमिवाभ्रनद्या सहस्रधा चोलभुवि स्रवन्ती ।

समन्ततः संवसथानुपेत्य पुष्पाति पुत्रानिव या सवित्री ॥ १९ ॥

कदापि नैवात्र पदं करोतु दुर्भिक्षतादोषकथापि चेति ।

प्रवाहवाहापरिवेष्टनेन बध्नाति चोलक्षितिपालनं या ॥ २० ॥

रोधोवनीपिकरुतश्रवणैर्निकामं

सक्तेव या क्वचन संहतलौल्यमास्ते ।

अन्यत्र तादृशविलम्बनजन्यमब्धे-

राशङ्क्य रोषमिव हन्त रयात्प्रयाति ॥ २१ ॥

स्वयमनुतटि यस्याः स्वादु संगृह्य तोयं

पृथुलफलघटीभिः प्रांशवो नालिकेराः ।

गगनमरुपदव्यां गच्छतो लेखपान्थां-

श्चलदुरुदलहस्तैः सत्यमाकारयन्ति ॥ २२ ॥

अनन्तरमयमवनिवृन्दारकमणिः प्रचुरफणिवल्लरीवेल्लितकमुकवनजालेषु
चौलेषु विश्रुतं मायाघनतमिस्रमार्तण्डमण्डलभुवनमपि च्छायावनं साधा-
रण्यपदवीविदूरमपि श्वेतारण्यं नारीव्यापारकमनीयसौधमपि गौरीमायूरं
मुक्त्यार्जनरसिकमोदैकहेतुमपि मध्यार्जुनं जृम्भमाणहरिहरावदानघोषमपि कु-
म्भघोणं संचरदनघशैवसंजवनमपि पञ्चनदं स्त्रीलाञ्छितदराङ्गनटननृत्तरङ्ग-
मपि श्रीवाञ्छं विमलाशयपुरुषपरिषदाशास्यमपि कमलालयमधिगत्य, परि-
शीलयन्कियन्तमपि पन्थानमतिलङ्घ्य, कतिपयदिनैरमलेफेनपटलभासुरामपां
श्रियमिव सरस्वतो वेलाचलस्तम्भयुगलावलम्बिनं पाशमिव दाशरथिवि-

ख्यातिलासिकानाट्यस्य तिर्यगवष्टम्भयष्टिमिव तीव्रतरवातपरिभूतवार्धिमर्दन-
पटिमशालिनः कल्लोलकपटमल्लस्य वेत्रलतामिव जलधिवीचिनर्तकीनटनवि-
द्योपदेशकारिणः समीरणदेशिकस्य मध्यवंशमिव फणिराजमन्दिरसमावृति-
कृतो नीरधिद्वन्द्वनीप्र(ध्र)द्वयस्य बन्धनदारुभेदमिव सलिलमर्त्यशावकभृतो
वीचिमदूर्मिडोलाविशेषस्य विषमसमकरणविरचनाफलकमिव सगरकुलकीर्ति-
शालि.....पोषिणो वारिधिकेदारवसुमतीभागस्य सुवेलगिरिकीलसुदृढप्रसं-
जितां दामनीमिव धरणीगवी कमठचरमाङ्गकलितविनिवेशनां वैतानवेदिमिव
राक्षसाधिपविजयदीक्षानुबन्धिनो रामचन्द्रस्य तूलिकामिव त्रैलोक्यधामनि
रामचरित्रचित्रलेखनपटोः सर्गसिजासनशिल्पिसार्वभौमस्य विधुंतुदमिव
दशकन्धरयशश्चन्द्रमसो युगंधरमिव पुरनिष्पदनस्यन्दनस्य कालदण्डमिव
घनकलुषमण्डलीनां नालमिव पौलस्त्यनगरारविन्दस्य वादनकोणमिव
वाराशिदुन्दुभेः स्थूणाप्रकाण्डमिव खरखण्डनप्रथापटमण्डपस्य दारणक-
कचमिव सरिदधिपदारुणो गुरुतरग्रावद्रोणीमिव वाहिनीशखुरलीविहारस्य
गाधभावाधिगमकाण्डमिव दशवदनशौण्डीर्यतटिनीविलासिनः शिक्षाकशा-
मिव सिन्धुपतिभङ्गसैन्धवत्रातस्य नलसेतुमवलोक्य कौतुकाक्रान्तमना वच-
नमिदमाचष्ट ।

जनकतनयाधिनेतुर्जयहेतुर्यातुधानपतिजेतुः ।
सेतुस्त्रिभुवनकौतुकहेतुर्भवतां तनोतु कल्याणम् ॥ २३ ॥
दशमुखरघुवरयशसी तुलयितुमरविन्दजन्मना कृतयोः ।
सिंहलजम्बूद्वीपच्छलधटयोर्यष्टिरवतु वः सेतुः ॥ २४ ॥
रघुवरकीर्तिनटीमणिरङ्गगृहे जयति दीप्यमानस्य ।
आधारयष्टिमेतत्प्रतापदीपस्य सेतुमालम्बे ॥ २५ ॥
मामवतु रामसेतुर्मध्ये वाराकरस्य यो भाति ।
भूपैः पुरा खनद्भिः कियतीव स्थापिता क्षितिर्मितये ॥ २६ ॥
चलकङ्कणैः पयोनिधिशयने वेलावधूर्मिहस्तैर्यः ।
आस्फालितोरुभागः स्वपितीव चकास्ति सेतुराजोऽयम् ॥ २७ ॥

सेतुर्जयति यदाक्रमसंभ्रमलोलाः समुद्रकल्लोलाः ।
 विश्वत्रयीविलङ्घनलाघवशिक्षारता इवाभान्ति ॥ २८ ॥
 पुष्पातु सेतुः प्रचुरां मुदं वो महीसुवेलान्तरमानदण्डः ।
 वृद्धस्य सिन्धोरतिवेपमानतरङ्गपाणेखलम्बदण्डः ॥ २९ ॥
 कृत्तांशुकां यद्धटनेन धात्रीं द्रष्टुं धृतापत्रप एव रामः ।
 ततान तत्संवरणानुकूलं यशोदुकूलं प्रथते स सेतुः ॥ ३० ॥
 सेतुः श्रियं पुष्यतु यद्भुजेन सुवेलमालम्बत भूतधात्री ।
 पौलस्त्यकीर्तिप्रकराम्बुराशौ विहृत्य वेलामिव यातुकामा ॥ ३१ ॥
 यद्व्याजदण्डेन नेन्द्रवर्यनिवेशितेनेव कृतान्निरोधात् ।
 अपारयन्धावितुमब्धिभोगी विवेष्टते तं विनतोऽस्मि सेतुम् ॥ ३२ ॥
 डिण्डीरनिर्मोकधरः स मुप्यादघानिलान्सेतुफणाधरो नः ।
 निशाचराधीश्वरकीर्तिदुग्धं यः पायितोऽभूत्प्रभुणा रघूणाम् ॥ ३३ ॥
 न केवलं येन पुरा रघूणां नाथो ललङ्घे लवणाम्बुराशिम् ।
 सीतापहारोपचितापवादसिन्धुं च हन्याद्भृजिनं स सेतुः ॥ ३४ ॥
 हिनस्तु सेतुर्दुरितानि यस्मिन्मनोज्ञफेनांशुकमण्डलानि ।
 आस्फाल्य वेलाद्रिशिलासु वीचिहस्तेन विस्तारयतीव वार्धिः ॥ ३५ ॥
 भास्वत्करानीतपयोदकुम्भसहस्रसंग्राह्यपयोभरस्य ।
 उदन्वदन्धोरुपरिप्रदेशशिलामधीमो नलसेतुरेखाम् ॥ ३६ ॥
 स्रपयन्पयसा यदम्बुराशिः परिलिम्पन्नवफेनचन्दनेन ।
 मुहुरर्चयतीव रत्नसूनैस्तदुपासे हृदि रामसेतुलिङ्गम् ॥ ३७ ॥
 मकरालयचेलमध्यभाजः परितो लक्षितफेनसक्तुराशेः ।
 क्षितिचक्रघरदृकस्य यष्टिं कलये कल्मषपेषणाय सेतुम् ॥ ३८ ॥
 विनिवेश्य यदर्गलां पयोधौ नरकद्वारकवाटिकायमाने ।
 क्षितिजापतिरीशलङ्गमुद्रां विदधे शर्म ददातु वः स सेतुः ॥ ३९ ॥
 रघुवीरपदावलीसमर्चारचनायेव पयोधिना वितीर्णैः ।
 स्खलदूर्भिरयोदितैः स्फुलिङ्गैरिव रत्नैर्विलसन्मुदेऽस्तु सेतुः ॥ ४० ॥

लघयत्वघराशिमेष सेतुः श्रयतां दीव्यति यः सुवेलमूले ।
दृढदण्ड इवार्पितः समूलं परमुन्मूलयितुं पुलस्त्यसूनोः ॥ ४१ ॥
नलसेतुमहं नतोऽस्मि सीतापतिकीर्तिप्रमदावलम्बनार्हम् ।
बलदब्धिपटीवृताग्रदीव्यद्वरणीमण्डलतालवृन्तनालम् ॥ ४२ ॥
सुवेलशैलद्विरदेन माद्यता कृतः सलीलं क्षितिवाशितो(सिनो)परि ।
करोतु वः सेतुकरो भवार्णवप्ररोहदंहोबिसिनीसमुद्रृतिम् ॥ ४३ ॥
नमामि सेतुं नटदूर्मिपाणिना तटे यदीये ततमौक्तिकावलिः ।
चकास्ति बन्धुः सरितां रघूद्रहप्रशस्तिवर्णप्रकरानिवार्पयन् ॥ ४४ ॥
श्रयामि सेतुं चलदूर्मिकाञ्चलैर्विनिक्षिपन्यस्य तटे वराटिकाः ।
विराजते राक्षसराजविद्विषो गणं गुणानां गणयन्निवार्णवः ॥ ४५ ॥

परिचरितपुण्यपण्यावलीलाभविपणिसरणं पुरुहूतपुरकवाटसमुद्धाटन-
कुञ्चिकां राघवयशःक्षीरसागरमहाझषमर्णवनेमिवरवर्णिनीवेणिकामतितुङ्गप-
दलिप्सुतनुभृदधिरोहिणीं दुरितसिन्धुसंतरणहेतुं सुकृततरणितोलनारित्रं ल-
ङ्केशबाहुतेजकडङ्गरीयदूरीकरणयष्टिकां जलधियुगलसीमाविभागभित्तिं डि-
ण्डीरवसनषण्डविन्यसनलिङ्गिनीं प्रचेतोनिकेतनप्रासादमालिकां दुर्ललित-
यातुधानसमाजधूमकेतुरामसेतुम् ।

वारिधिः समरवंशजन्मनां क्षमाभुजाममितकीर्तिशेवधिः ।
यत्र दारुणि तिरश्चि लम्बते संपदे स नलसेतुरस्तु नः ॥ ४६ ॥
सेतुरेष परिपातु पातकव्यालसंहतिविहङ्गपुङ्गवः ।
यस्य पार्श्वविततौ सरित्पती पुप्यतश्चटुलपक्षविभ्रमम् ॥ ४७ ॥
पच्यमानपयसि स्फुटमैर्वज्वालया सरिदधीशकटाहे ।
आसिकाविधिकृतोऽवनिदर्व्या नालमञ्चत दशा नलसेतुम् ॥ ४८ ॥
जलधिचक्रमिषाद्वलयीकृते धनुषि दैवरघूद्रहसंहितः ।
रचयतादघराक्षसमण्डलीजयमसौ नलसेतुशिलीमुखः ॥ ४९ ॥
इष्टं सेतुः सौति यद्रामबाणच्छिन्नाकारे वाहिनीसंनिवेशे ।
भ्राम्यद्रीचीबाहुबृन्दा कबन्धश्रेणी नृत्तं प्रोद्धतं संविधत्ते ॥ ५० ॥

यातायातायामतुङ्गैस्तरङ्गैर्दृश्यादृश्यो दृश्यतां रामसेतुः ।
 वाताधूतं वार्धिचेलं यदूरौ भूयो भूयः स्थापयन्तीव धात्री ॥ ५१ ॥
 मृत्स्नाकूटं मेदिनीनामधेयं विन्यस्यान्तर्विश्वसृत्कुम्भकारः ।
 प्रायश्चक्रं प्रेङ्ख्यत्यब्धिरूपं यष्ट्या येन त्रायतामेष सेतुः ॥ ५२ ॥
 सेतुं वन्दे सिन्धुराजस्य गावः काषं काषं ग्राणि यत्राङ्गकानि ।
 चारं चारं जन्तुदुष्कर्मतृण्यां दोहं दोहं पुण्यदुग्धान्य(ट)न्ति ॥ ५३ ॥
 मध्येपाथोराशि पातालमूलादुन्मग्नस्य क्रीडयोर्वीमिषेण ।
 भाति ग्रीवेवादिकूर्मस्य यो मां पापासक्तं पावयत्वेष सेतुः ॥ ५४ ॥

शीर्णाब्जक्रीकसभरं शिथिलप्रवाल-
 वह्यान्ननालमवकीर्णवराटदन्तम् ।
 भग्नोर्मिबाहु च पतद्भिरगैर्बभूव
 यन्निर्मितौ जलधिवर्षं स सेतुरव्यात् ॥ ५५ ॥
 कुण्ठीकृताशरकुलाधिपगर्वराशिः
 खण्डीकरोतु भवतां कलुषाणि सेतुः ।
 भारासहिष्णुरिव यम्य पयोधिरङ्ग
 वीचीकरैर्विततशङ्खनखैः क्षिणोति ॥ ५६ ॥
 अहाय सेतुरशिवानि विहन्तु यत्र
 सक्तेतरेतरतरङ्गमुखौ चकास्तः ।
 वेलातिलङ्घनविधापणबन्धनाय
 श्लिष्यत्परम्परकराविव सिन्धुराजौ ॥ ५७ ॥
 सेतुर्मुदे भवतु वो जलमम्बुराशे-
 वीरेण यत्करणकौतुकिना विभेजे ।
 सीतावियोगशिखिरावणबाहुधाम्नोः
 कर्तुं पृथक्प्रशमनामभिकाङ्क्षतेव ॥ ५८ ॥
 विषं जगद्गुरोरदादयं पुरेति रुष्टयोः
 सुवेलगन्धमादनस्मराभियातिभृत्ययोः ।

निधाय मध्यसीमनि प्रमृद्गतोर्यदर्गलां
विरौति वाहिनीपतिः श्रियै स सेतुरस्तु नः ॥ ५९ ॥

उदञ्चद्धोषाभ्यामुदधिलहरीभ्यामुभयतः
कृतासङ्गः सेतुः कवलयतु पापानि भवताम् ।
भृतक्षोणीकन्यापतिविजयनिःसाणयुगली-
लसत्पार्श्वद्वन्द्वावलितकरिराजन्यविहृतिः ॥ ६० ॥

दक्षाः संगतलोकपातकविधौ ताटस्थ्यभाजो नृणां
चेतोभीतिविधायका मलिनतां संविभ्रतो भूयसीम् ।
तुङ्गाः पातकराशयस्तनुभृतां भृ(भ)ङ्गा इवाम्भोनिधेः
सङ्गाद्यस्य विनिर्दलन्ति शतधा तस्मै नमः सेतवे ॥ ६१ ॥

श्रीमद्दामयशोदुकूलकलनावेम्ने नतिं मौलिना
कुर्मो गर्हितकर्मदग्धजनताजीवातवे सेतवे ।
शश्वद्यत्र विजृम्भतो रघुपतेः ख्यातिप्रतापाङ्कुरा-
न्यक्तान्मौक्तिकपद्मरागमिषतः सिञ्चन्निवाम्भोनिधिः ॥ ६२ ॥

मध्येवारिधि काञ्चनाचलमिलन्मध्या मही दृश्यते
पुंसां नौरिव कापि पुण्यपटली वाणिज्यलाभार्थिनाम् ।
लङ्का तन्निकटस्थितेव तरणिर्लघ्वी तयोरन्तरे
सेतुः पाश इव स्फुरन्वितरतु श्रेयांसि भूयांसि वः ॥ ६३ ॥
वलमानवीचिकरलीलया मिथः
पृथुकम्बुकन्दुकमिह प्रहिण्वतोः ।
निहितेव यः स्फुरति यष्टिरन्तरे
सरिदीशयोः स नलसेतुरीक्ष्यताम् ॥ ६४ ॥

लङ्काभिव्यासिधाटीचटुलरघुवरोद्दामदोर्धाममार्ग-
स्त्रैलोक्यग्रासजाग्रद्दशवदनयशोरोधविष्कम्भकाण्डः ।
सेतुर्वः संतनोतु श्रियमुभयनदीवान्धवोपान्तलीला-
लोलत्कल्लोलमल्लद्विपयुगलसमीकार्भटीमध्यभित्तिः ॥ ६५ ॥

श्रीमत्कूर्मोर्गेन्द्रक्षितिवलयमयैरादिमध्यान्तभागै-

राबद्धे मूर्तिमम्भोनिधिवसनसमावेष्टचमानां दधाने ।

पीठे यद्गोमुखाढ्ये कनकधरणभृल्लिङ्गमाभाति तुङ्गं

पायादस्मानपायात्सुकृतनरपतेर्जैत्रकेतुः स सेतुः ॥ ६६ ॥

धर्मकोटेस्तदा तस्य धर्मकोटिमभीप्सतः ।

कथमात्माश्रयोऽप्यासीत्कार्ये न प्रतिबन्धकः ॥ ६७ ॥

अयं पुनरधिरूढगन्धमादनं रतिबन्धुशासनमभिवन्ध नुतिबन्धमौखरी-
मविन्दत ।

नलसेतुबन्धतटकेलिशालिने नतिरस्तु शैलतनयाविलासिने ।

सृजतीव यन्मकुटसिन्धुरब्धिना सहनर्मसंलपनमूर्मिनिःस्वनैः ॥ ६८ ॥

यो वारिराशेरुदरात्तरङ्गमहोरगान्मौलिभृदोषधीशः ।

आकृष्य भूयस्त्यजतीव सोऽयमास्तां मनम्यादिविषापहारी ॥ ६९ ॥

यस्याद्दृहामेन्दुरुचा पयोब्धिनीलां दधाने लवणाम्बुराशौ ।

निद्राणनागयणनर्म धत्ते सेतुः स मां पुंगवकेतुरव्यात् ॥ ७० ॥

रमतां हृदि गमनाश्रदेवो वितता वारि.....गेहे ।

श्रियमञ्चति सेतुबन्धरेखा शयितोर्वीधरचापनिर्विशेषा ॥ ७१ ॥

चण्डैः प्रगृह्य चलवीचिकरैर्नराणां

पापावलिं पृथुषु सेतुशिलातलेषु ।

यच्छासनेन परिपातयतीव सिन्धुः

सोऽयं ममास्तु हृदि सोमकलावतंसः ॥ ७२ ॥

व्याकीर्णविद्रुमजटावलयं विमुक्त-

फेनाद्दृहासमवधूर्णितवीचिहस्तम् ।

संध्यासु यस्य नटनानुकृतिं समुद्रो

निर्माति शर्म वितनोतु स नीलकण्ठः ॥ ७३ ॥

आयात पातककृतो भवतामघानि

संक्षालयानि महसेनि यद्ग्रभागे ।

अम्भोधिरात्मभवसेतुविलङ्घनेन
सत्यापयन्निव चकास्ति मृडं तमीडे ॥ ७४ ॥

रामेश्वरो विजयते ललदूर्मिहस्त-
पर्यस्तशुक्तिपटलीकपटेन यस्मै ।

चूडामणीकृतमुधांशुकलान्तराणि
विश्राणयन्निव विभाति तरङ्गमाली ॥ ७५ ॥

पादावनम्रजनपङ्कपरंपराणां
संक्षालनामिव समुद्रजलैर्विधातुम् ।

श्रीरामसेतुतटसीमनि वासलीला-
माग्नेडयन्घटयतां मुद्मद्रिधन्वा ॥ ७६ ॥

मुक्ताविद्रुमपद्मरागपटलीमुख्योपदामन्तिके
न्यस्यन्नेत्य सृजन्निव प्रणयिनीनिर्मोचनाभ्यर्थनाम् ।

भूयो याति मुखे वहञ्जलनिधिर्भङ्गं किलापाकृतो
येन प्रत्यहमेधते स भगवानेणाङ्गचूडामणिः ॥ ७७ ॥

जानकीकरसमूढवालुकामूर्तये मुषितराघवार्तये ।

रामनाथ इति नामशालिने शूलिने नटनशीलिने नमः ॥ ७८ ॥

तदनु पण्डिताखण्डलः पाण्ड्यधरणीमण्डनायमानमुरुतरश्रीलास्यमुखर-
मुपगम्य हालास्यनगरमगणायगुणविशेषामशेषभुवनमातरमपि सवित्रीकृतम-
लयध्वजधरित्रीशवल्लभामपरयुवतिदुर्लभाभिरङ्गजनृपालपुंगवशक्तिभिरिव व-
क्षोजवृद्धिभिस्तिसृभिरुपशोभमानयौवनारम्भां विपुलसंरम्भविहितनिखिलदि-
ग्विजययात्रावसरनेत्रातिथीभवत्रिपुरविरोधिसंनिधितिरोहिततृतीयपयोधरभरां
सपदि मीनाक्षीमध्यक्षयन्प्रणिपातपूर्वमयमभिजातपथविहारिणीं वाणीमभाणीत् ।

हरमिव समाख्यातुं चित्ताय जाग्रतमग्रतो

रचयति कुचे तार्तीयिके भुजान्तरमज्जनम् ।

सपदि विनतो लज्जासङ्गात्तदीयगवेषण-

प्रवण इव नः पायान्मीनाक्षि ते मुखचन्द्रमाः ॥ ७९ ॥

स्तनशिखरिणोः स्पर्धामुत्पाद्य तावकयोः पुरा
 कुलमहिधरो दृष्ट्वा तस्थौ तृतीयकुचात्मना ।
 अधिगतवतोः पश्चादैक्यं तयोः सविधादसौ
 निजपरिभवं प्रायो निर्धार्य देवि तिरोदधे ॥ ८० ॥
 तव गिरिसुते वक्षोजेषु त्रिषु स्मरशासिनो
 नयनसरसीजातैर्नीतेषु सत्सु.....भक्तताम् ।
 दहनघटनत्रासाल्लिल्ये तृतीयपयोधरः
 समकुचददश्चिन्ता.....न्धादलीकविलोचनम् ॥ ८१ ॥
 पुरहरकरामर्शत्रासेन भूधरनायक-
 स्तव कुचयुगोपान्ते प्राप्य स्तनान्तरभूमिकाम् ।
 भगवति तिरोभूतः कापि प्रतिक्षणभाविनी-
 महह पुनराशङ्केशानस्य हस्तविमर्शनाम् ॥ ८२ ॥
 भवति विमुखे धैर्ये पाणौ विमुञ्चति कार्मुकं
 सुरभिलशरेऽप्याजौ स्वीकुर्वति प्रतिकूलताम् ।
 परमवसरं लब्ध्वा पृथ्वीधरेन्द्रशरासनो
 जननि भवतीमाविल्लज्जां करे जगृहे हरः ॥ ८३ ॥

इति सुमतिरयमभिदधानो विगलितोपमानसंकथां रूपसंपदमखिलजगद-
 म्बिकाया विभावयन्पुनरिदमभाषत—

अम्ब कदम्बवनान्तरमन्दिरसंजातकेलिसंचारे ।
 भूरि पुरवैरिलीलासाक्षिणि मीनाक्षि देहि वाग्देवीम् ॥ ८४ ॥
 आचिकुरचरणपल्लवमनवद्यानां शिवे तवाङ्गानाम् ।
 उपमां वदञ्जघन्यैरुपमानैः क इव नापराधी स्यात् ॥ ८५ ॥
 तदपि भवदीयचिन्तासुकृतानि.....लब्धुमिच्छन्त्या ।
 भक्त्या समाहितः परमयमारम्भः सवित्रि सहनीयः ॥ ८६ ॥
 विक्षिप्तदक्षिणेतरकरपल्लवमन्यपाणिधृतकीरम् ।
 किमपि करुणापयोधेरधिदैवतमाविरस्तु मम चित्ते ॥ ८७ ॥

कुलगिरिकुमारिके तव कुन्तलपरिमुषितसंपदो मेघाः ।
 क्रन्दन्ति नूनमेते क्षितिभृत्पादेषु क्लृप्तनिप्यन्दाः ॥ ८८ ॥
 जडमपि दोषाकरमपि समधिककौटिल्यमपि सुधासूतिम् ।
 शिरसा वहसि यदेषा जननि कलापक्षपातशैली ते ॥ ८९ ॥
 आपाटलाधरच्छविबालारुणकिरणपरिचयात्किं वा ।
 अनिशविकस्वरमास्ते पार्वति भवदीयवदनतामरसम् ॥ ९० ॥
 कमलभवन्मुखभेदे कलयेदीशोऽपि देवि मीमांसाम् ।
 एकत्र षट्पदावलिरितरत्र भ्रूलता न चेदृष्टा ॥ ९१ ॥
 शशलक्ष्मणो विशिष्टं शफराक्षि मुखं तवेति मे धिषणा ।
 यदिह विशेषकमिन्दोरसुलभममितैस्तपोभिरप्यास्ते ॥ ९२ ॥
 तव जननि लोचनद्वयमाभाति मदारुणीकृतोपान्तम् ।
 निजगतिनिरोधकारिणि कर्णयुगे किञ्चिदात्तरोषमिव ॥ ९३ ॥
 शर्वाणि ते कटाक्षः शक्तिं जगृहे नु कालकूटस्य ।
 गलकलितोऽपि स विकृतिं न दिशति नाथं यदेष मोहयति ॥ ९४ ॥
 श्यामापि विमलशीलां संततलोलापि संभृतस्थैर्याम् ।
 गौरि कुटिलापि ऋज्वीं तनुते श्रियमानतेषु तव दृष्टिः ॥ ९५ ॥
 तावकहसितविडम्बनसंभृतगाढागसां विधोर्भासाम् ।
 संभाव्यते चकोरीचञ्चूसदंशकोटिभिश्छेदम् ॥ ९६ ॥
 दशनकिरणप्ररोहैस्तन्त्रीममृतैरिवाभिषिञ्चन्ती ।
 श्लाघाचलितशिरस्कं गायति शश्वद्यशांसि कामारेः ॥ ९७ ॥
 भवदीयकण्ठनालीपरिवादिन्यामलीकटक्कान्ते ।
 तन्त्रीगु.....र्धत माङ्गल्यहेमसूत्राणि ॥ ९८ ॥
 हालाहलानलाकुलहरगलसंतापकन्दलीहरणात् ।
 ब्रूमो भुजद्वयीं तव तनुरुचियमुनातरङ्गयुगलीति ॥ ९९ ॥
 कलयामि.....ननि श्यामो यदंशुसंदोहः ।
 मूर्च्छति कपोलमूले मङ्गलदूर्वावतंसमतिदायी ॥ १०० ॥

परिणतदाडिमबीजभ्रमचुम्बितपद्मरागमणिमुद्रम् ।
 विभ्रमशुकमालोक्य स्मेरमुखीं त्वां भजामि मीनाक्षि ॥ १०१ ॥
 आनन्दपारवश्यादपि विस्मृतमन्तरान्तरा गेयम् ।
 हैमवति यद्विरा पुनरनुसंधत्से स मां शुकः पायात् ॥ १०२ ॥
 अङ्गुलिभिरम्ब तन्त्रीताडनसमये तव स्फुरन्तीभिः ।
 संगीतविभवसंभृतपल्लवनिवहेव भासते वीणा ॥ १०३ ॥
 माभूदयं विलीनो गीतिरसेनेति किं नु मीनाक्षि ।
 कुचगिरिमलाबुरुद्धं कुरुषे वीणाविनोदवेलायाम् ॥ १०४ ॥
 मध्येगानसुधाम्बुधिमज्जनमभिशङ्क्य किं नु वा धन्ये ।
 वीणावादनकेलिषु कलयसि कुचयोरलाबुविन्यासम् ॥ १०५ ॥
 त्वं वल्लकी च देवि द्वे सख्यौ कृतपरस्पराश्लेषे ।
 चारुस्वने भवत्यौ सृजत इवान्योन्यकेलिसंलापम् ॥ १०६ ॥
 स्फीते महःप्रवाहे मज्जनलीलाकृतः स्मरेभस्य ।
 उत्पतिताविव कुम्भावुरसिजभारौ तवावभासेते ॥ १०७ ॥
 तव तरुणि मानमायी कोऽपि न रोमालिरस्य मणियष्टिः ।
 न कुचौ करण्डयुग्मं मौक्तिकमाला न कन्दुकश्रेणिः ॥ १०८ ॥
 शिशुतां विजित्य मध्यमसीम्नि निखातो नवेन तरुणिम्ना ।
 रोमलतिकात्मना तव राजति जम्भारिमणिजयस्तम्भः ॥ १०९ ॥
 कुचगिरिचरद्भवाशयकरिपातनजातकौतुको मदनः ।
 तावकगभीरनाभीदम्भादम्ब ध्रुवं चकार बिलम् ॥ ११० ॥
 कुचयुगलभारपीडा कुरुते तनुतां तवावलग्नस्य ।
 अविवेकिनः समुन्नतिरन्तिकभाजां विषादनायैव ॥ १११ ॥
 त्रिवलीमयेन यौवनदर्वाकरवेष्टनेन किमपर्णे ।
 भवदीयतनुपटीरव्रततीमध्यो विगाहते तनुताम् ॥ ११२ ॥
 कथमतितरां कठोरैः करहिशिरःकदलिकाण्डतूणीरैः ।
 जननि जघनोरुजङ्घं तुलयन्ति धुतोपमानसङ्घं ते ॥ ११३ ॥

भवमहिषि तव पदाभ्यामिदमधरीकृतमिति ध्रुवं वेधाः ।
 कलयति कमलमधस्तात्सर्वे कुर्वन्ति सत्समाचरितम् ॥ ११४ ॥
 नखरनिकरच्छलोदितनूपुरहीरोपलप्रतिच्छायाः ।
 अङ्गुलिदलापदेशाद्भ्रान्ति भवच्चरणकिरणनिप्यन्दाः ॥ ११५ ॥
 कमलकलहोद्यमो वा हिमगिरिहेलाविधानवाञ्छा वा ।
 यमिहृदयवारिजस्थितिकलना वा तव पदं करोत्यरुणम् ॥ ११६ ॥
 हंसास्त्वया मदालसविभ्रमगत्या विभीषितस्वान्ताः ।
 मातः पयोदमालां प्रेक्ष्य भवच्छङ्कया पलायन्ते ॥ ११७ ॥
 निर्माय निर्मले तव केवलशृङ्गारकन्दलैरङ्गम् ।
 उडुराजखण्डमौलेरुपदीकुरुते स्म किं मनोजन्मा ॥ ११८ ॥

श्रुतिश्रमविनोदिभिः शुक्रवैरभिव्यक्तया
 पुरारिगुणसंपदा पुलकितैकगण्डस्थलम् ।
 कदम्बविपिनान्तरे कलितसंनिधानं चिरा-
 न्महः किमपि दृश्यते मरकतोपलश्यामलम् ॥ ११९ ॥

अनन्तरमुपसृत्य सुन्दरेशमारचितसंनतिरिदममन्यत—
 अभीष्टसिद्धयै हरिणाङ्कशेखरं विनौमि हालास्यपुरीविहारिणम् ।
 विभोश्चतुःषष्टिविलासकारिणः कियन्मदीयावनकेलिकौशलम् ॥ १२० ॥
 जरद्वारोहणशीलिना त्वया कदर्थ्यते हन्त नरे(गे)न्द्रकन्यका ।
 हयावलीविक्रयिणस्तवेश किं तुरङ्गमः कोऽपि बभूव दुर्लभः ॥ १२१ ॥
 गिरिश पाणिषु माधुरयोषितां वलयभूषणमर्पयता त्वया ।
 शफरदृक्करपल्लवसंपदा कथय तेषु कलापि किमीक्षिता ॥ १२२ ॥
 उत्कूलसिन्धूदकरोधहेतुमृत्क्षेपकर्मावसरे विनम्रात् ।
 संसेत गङ्गा यदि मन्तकात्ते का वा दशा स्यान्मधुरानगर्याः ॥ १२३ ॥
 उरसिरुहत्रयरूपामुपहत्य तव त्रिवर्गसंपत्तिम् ।
 अजनि शफरेक्षणा स्वयमानन्दघनापवर्गसंसिद्धिः ॥ १२४ ॥
 अथ निर्गत्य मधुरापुरादधिगत्य च कवेरजां समरमृगयादलिनदनुजमा-

रङ्गयूथमपि श्रीरङ्गनाथं परिकल्पितपूजापुण्यततिमपि गजारण्यपतिं चिरमु-
पास्य निःसृतः सहचरलोकमवलोक्य वाक्यमिदमाख्यातवानवनीसुरशाकरः ।

कलशार्णवान्तरङ्गं कावेरीसङ्घि मन्महे रङ्गम् ।

यदिह घनपीनतुङ्गे पुरुषो निद्राति भोगिपर्यङ्के ॥ १२५ ॥

चारुकवेरजाझरसमीरणपारणया पोषघने शयान भुजगेशमहाशयने ।

श्रीमहिलामनोज जलदामलधामनिधे त्वं गुरु मङ्गलं मम तरङ्गय रङ्गपते १२६

हृद्यमरुद्धृधाहृद्यवर्तनसक्तमते प्रौढगजाटवीनटनपाटवरूढरुचे ।

संभृतसंपदा विहितकम्बुविडम्बनया साधय बोधय माशु मम चेतसि भूतपते ॥

अज्ञातापचयक्रमं द्विजवरैरास्वाद्यमाने रसे-

ऽप्यर्धं वारिदनीलमर्धमुदयन्मार्तण्डबिम्बारुणम् ।

मूले सङ्घकुमारिकातटपरिष्कारस्य जम्बूतरो-

रद्राक्षं फलमेकमीक्षणकृतामश्रान्ततृष्यावहम् ॥ १२८ ॥

संसारी स्यन्दनी वा जलधिरशनया लोचनी शेखरी वा

नेत्रा नीलोत्पलानामुदधिपरिवृढेनालयी तूणवान्वा ।

पर्यङ्की कङ्कणी वा फणिधरपतिना सङ्घभूभृत्कुमारी-

मध्यालंकारलीलावसतिरवतु मां देवतासार्वभौमः ॥ १२९ ॥

वृद्धाचलाधिपमुपास्य ततो विपश्चि-

दाराध्य शोणगिरिसङ्घिनमङ्गजारिम् ।

नत्वा विरिञ्चिपुरनायकमप्ययासी-

न्न्यग्रोधकाननपुरीं निजवासभूमिम् ॥ १३० ॥

अनेकतीर्थाटनवैभवेन समापतन्तीं सशरीरबन्धाम् ।

कांचित्तपःसिद्धिमिवैष कन्यामन्यां महीयानथ पर्यणैषीत् ॥ १३१ ॥

अनवगुणकलापैरन्यनारीदुरापै-

रनुसृतनिजचित्तं हैमवत्योरिवेशः ।

द्वयमिदमनुरुन्धन्दक्षिणः सारसाक्ष्यो-

रधित मुहुरमान्तीमन्तरानन्दवृद्धिम् ॥ १३२ ॥

इति समरपुंगवगकृतौ यात्राप्रबन्धचम्पूकाव्ये पञ्चम आश्वासः ॥

षष्ठ आश्वासः ।

ताभ्यामसौ धर्ममण्डूरीभ्यां समाचरन्संशयगोचरेषु ।
निर्धारणाय श्रुतिनिर्विशेषं प्रमाणमासीत्परमङ्गभाजाम् ॥ १ ॥
तस्य तीर्थभजनोचितयात्रामादिशन्निव सुदीधितिकस्य ।
स्मेरपाटलपरीमलवीचीमोदितालिमुखरः समयोऽभूत् ॥ २ ॥
मल्लिकाकुसुममण्डलगौरो मारवाहुमदमान्द्यविधायी ।
दीप्तचण्डकरदीधितिरागात्कालकाल इव कश्चिदनेहाः ॥ ३ ॥
ग्रीष्मसंज्वरकृतामतिपीडामब्जिनीपतिरिवासहमानः ।
मेदुरामविरतं मिहिकाभिर्विश्रवःसुतदिशं विजगाहे ॥ ४ ॥
उत्क्षिपद्भिरटवीतरुकाण्डानुद्भूतैरपरदिक्पवमानैः ।
भग्नरंहसि पतङ्गशताङ्गे द्राधिमानमलभन्त दिनानि ॥ ५ ॥
मेदुरे करसहस्रनिपीतैर्मेदिनीतलजलैरहिमांशौ ।
भारकुण्ठितजवै रथवाहैः प्रादुरास गरिमा दिवसानाम् ॥ ६ ॥
व्योम्नि दावशिखिधूमवितानैर्मासले खरमरीचिहयानाम् ।
मार्गमार्गणकृतातिविलम्बाद्दीर्घतां समजय(गम)न्दिवसानि ॥ ७ ॥
अस्फुरच्छिखरिगह्वरगर्भव्यापिहेतिरटवीहुतवाहः ।
उद्गतैरिव विशन्निजधूमैरुद्भवं जलमुचामभिशङ्क्य ॥ ८ ॥
भाविवैद्युतलतापरिणत्यै बीजसंततिरिव प्रविकीर्णा ।
व्योमसीम्नि विपिनज्वलनानां विस्फुलिङ्गपटली विजजृम्भे ॥ ९ ॥
शोषितेष्विह जलेषु नितान्तं शेषलोकसलिलान्यपि पातुम् ।
दारुणैर्वसुमती करजालैर्दारितेव तपनेन पफाल ॥ १० ॥
प्रस्थितेन मधुमासनृपेण प्रापिता वनमहीशिविराणि ।
पावकावलिरिव प्रचकाशे पाटलीकुसुमकोरकपङ्क्तिः ॥ ११ ॥
अंशुमालिकपिशाम्बरमध्ये व्यक्तिभाजि मधुवैरिणि काले ।
अद्भुताय किमिदं यद्गुप्तिन्नर्जुनस्य मुहुरास विकासः ॥ १२ ॥
माधवेन विहितोपचयानां मार्दवं किसलयप्रकरणाम् ।
आजहार शुचिराशु निधातुं किं शिरीषकुसुमस्तबकेषु ॥ १३ ॥

दारुणातपभिया स्तनसीमामाश्रितं शिशिरमम्बुरुहाक्ष्यः ।
 सान्द्रचन्दनरसैः किमरक्षञ्शस्यते हि शरणागतरक्षा ॥ १४ ॥
 तालवृन्तमभितो हिमधारास्यन्दनिर्भरसिताभ्रवलक्षम् ।
 नृत्यति स्म निकटे युवतीनामास्यदास्यकृदिवैन्दवबिम्बम् ॥ १५ ॥
 अम्बुजव्यजनमब्जमुखीनामाश्रयन्नपि मुहुर्मरुदासाम् ।
 घर्मवारिकणजालममुष्णात्का व्यवस्थितिकथा चपलेषु ॥ १६ ॥
 पर्ययेण कृतपातमधोऽधो वापिकाजठरवारि विरेजे ।
 चण्डभानुकरसंज्वरभीत्या गन्तुकाममिव गर्भमवन्याः ॥ १७ ॥
 उन्नदद्भ्रमरमुच्छ्रितपद्मं भासते स्म पटलं नलिनीनाम् ।
 साध्वसात्करमुदस्य सवित्रे शंसदात्मसरसामिव शोषम् ॥ १८ ॥
 क्रीडितुं सरसि तीरगतानां वक्रराजिररुचद्वनितानाम् ।
 सादरेव जलजेषु विधातुं सर्वसन्नहनसाहसकेलिम् ॥ १९ ॥
 अम्बुगाहनकृतामवलानामङ्घ्रिपङ्क्तिरपनूपुरनादा ।
 लक्ष्यते स्म सरसीरुहलक्ष्मीमोषणाय भृतमूकदशेव ॥ २० ॥
 प्रक्रमे सलिलकेलिकलाया नाभिदग्धमपि सारसमम्भः ।
 श्रोणिभिः पुनरुरुरुहदग्धं युभ्रुवामजनि संभ्रमहेतुः ॥ २१ ॥
 प्रापिते सरसि पद्ममुखीनां क्षोभमूरुकुचकुम्भनितम्बैः ।
 अब्जसंततिरधोमुखवीक्षा लज्जितेव लहरीषु मम(ज्ज)जे ॥ २२ ॥
 वीचिलोलमपहाय सरोजं वक्रसीमनि पतन्नपि वधवाः ।
 षट्पदस्तदुपगूहनहृष्यच्चेतसा सहचरेण शशंसे ॥ २३ ॥
 अङ्गनाः कलिलमम्बु सरस्याः कुर्वते स्म कुचकुङ्कुमपङ्कैः ।
 रञ्जयन्ति विदुषामिव भावैराशयं किमु जलस्य मृगाक्ष्यः ॥ २४ ॥
 पादयावकमुरोजपटीरं चक्षुरञ्जनमपि क्षपयन्तम् ।
 वीक्ष्य रोषविवशा इव हस्तैस्ताडयन्ति वनिताः स्म तटाकम् ॥ २५ ॥
 कान्तयन्त्रकरवारिभरेण प्लाविते सति पयोधरकुम्भे ।
 हृद्गतो मृगदृशां मदनेभः खेदमातपकृतं विससर्ज ॥ २६ ॥

अक्षमा अपि विहर्तुमगाधे कामिनां करगृहीतवलम्बाः ।
 बालिकाः प्रसृतपाणिपदाब्जं पाथसि प्लवननर्म वितेनुः ॥ २७ ॥
 कैशिके सलिलसंगिनि तासां कान्तचित्तमजनिष्ट रसार्द्रम् ।
 शुष्यति प्रचितशोषणमस्त्रैराङ्गजैर्नियमिते च निबद्धम् ॥ २८ ॥
 नीलकुन्तलनियन्त्रितमल्लीसूनकन्दुकभरा सुदृगाली ।
 वारिदोदरवलद्विधुबिम्बामावलिं क्षणरुचामनुचक्रे ॥ २९ ॥
 अथैष पित्रोरमितैस्तपोभरैरुपेयुषोः स्वर्गमुपार्जितैः स्वयम् ।
 गयाशिरःसीमनि कृत्यमास्तिकः स्वधर्म इत्याचरितुं समैहत ॥ ३० ॥
 द्युसिन्धुकाशीतदधीश्वरेषु प्राग्भ्य या बाल्यममुष्य भक्तिः ।
 करावलम्बप्रतिपादनं सा गयाप्रयाणाभिरतेरतानीत् ॥ ३१ ॥
 लम्बे शुभे स निरगाद्रचितः सुरेन्द्र-
 संतर्पणः सहजनिर्मलशीलशाली ।
 दुष्कर्मवर्मितजनागमदूषितानि
 तीर्थानि पावयितुकाम इवाखिलानि ॥ ३२ ॥
 बलिभोजिबकोटयोर्जवात्प्रतिपन्नाटनयोः प्रतिक्षणम् ।
 किरणच्छलतोऽसितार्जुने किमभातां पुरतोऽस्य निम्नगे ॥ ३३ ॥
 अनुपदमपश्यदयमपसव्यपार्श्वतः सहसा विनिःसृतं धरणीतलादुपरि
 बाहुमध्यमादनतितुङ्गे नभसि विहितचङ्कमतया संनिकृष्टोदयामिष्ट.....
 मनक्षरमाचक्षणमदक्षिणभागविटपिशाखाशिखरविरचितोपवेशतया भजनीय-
 देशभाविनीमञ्चितामुन्नतिमभिव्यञ्जयन्तं कमपि खञ्जरीटकखगम् ।
 अम्बरे मण्डलभ्रान्तिमपदिश्य गरुत्मतः ।
 तमागतवतस्त्रातुं हरेश्चक्रमदृश्यत ॥ ३४ ॥
 उल्लीढमाणिक्यमरीचिकोर्मिहल्लीसशीलच्छवि हल्लकाद्रौ ।
 वल्लीसखं धाम वशीन्द्रलोकहल्लीनमेकं मतिमाननंसीत् ॥ ३५ ॥
 स्थितस्य मध्ये शिवयोर्विभाति वक्रावली यस्य समं तदास्यैः ।
 बिम्बालिरिन्दोरिव भानुमालिस्पर्धाभृतद्वादशविग्रहस्य ॥ ३६ ॥
 अभिवन्द्य च तं भगवन्तमिदं नवनमतानीत् ।

गन्धश्रेणीसान्द्रकह्लारचूडं मन्दस्मेरोदारवक्रारविन्दम् ।
 अन्तर्वाणिध्येयमाघ्रायगेयं वन्दस्वैनं वाणि वल्लीसहायम् ॥ ३७ ॥
 दीनपालनमहाव्रतकर्तौ दीक्षितेयमधिहलकाचलम् ।
 वैनेतेयतनयाधिरोहिणी वासना विहरते षडानना ॥ ३८ ॥
 कालिकागिरिशयोगसाधितं गाढमग्निजठरे समाहितम् ।
 गालितं पयसि सौरसैन्धवे काञ्चनीकृतशराटविं रुचा ॥ ३९ ॥
 शीलितोपचयकृत्तिकापयःस्वीकृतिप्रकटितातिवैभवम् ।
 व्यालिहामि मनसा भवामये मज्जतां किमपि पारदं रसम् ॥ ४० ॥
 इहेश्वरादेकमुखप्रवृत्तेरीषल्लभा.....रीरितार्थः ।
 कह्लारशैलाधिपतिं कथं वा भजन्ति संदंशितबाहुमुख्यम् ॥ ४१ ॥
 कनीनिकांशुग्रथिताक्षमाला षडाननी भाति षडाननस्य ।
 अम्भोरुहश्रेणिरिवासिताब्जदलस्रजा गाढतरं निबद्धा ॥ ४२ ॥
 त्रिसंध्यमाविष्कृतसंध्यके धराधरेऽस्मिन्निदमन्यदद्भुतम् ।
 यदेकनालोपरि शश्वदीक्ष्यते समग्रबोधाकलिता षडम्बुजी ॥ ४३ ॥
 कलापिनीनां नटनान्तरेषु कपोल[डो]दोलायितकुण्डलानि ।
 नालीकसंदोहनटन्मिलिन्दपालीकन च्छूपरिशोभितानि ॥ ४४ ॥
 कह्लारमाघ्रातुमिवेक्षणाभ्यां गाढावलीढश्रवणान्तिकानि ।
 नेत्रद्वयीसीमनिबद्धसेतुनर्मस्पृशा नासिकयोज्ज्वलानि ॥ ४५ ॥
 न्यस्तस्य दृग्दोषनिवारणाय बिन्दोः सगन्धं तिलकं वहन्ति ।
 प्रियाधरोष्ठाभृतपारणायामुच्चैरहंपूर्विकया युतानि ॥ ४६ ॥
 उपासकेभ्यो युगपत्प्रणीतपङ्क्तिनिर्व्याकृतिसंभ्रमाणि ।
 कह्लारसौरभ्यघने कपोले स्वैरं शिवाभ्यां कृतचुम्बनानि ॥ ४७ ॥
 रसाभिलाषेण रहः प्रियाभ्यां पर्यायपीताधरपल्लवानि ।
 धन्यो जनः पश्यति तारकारेर्मुखानि मुग्धस्मितकन्दलानि ॥ ४८ ॥
 कुमारमीडे गुरुगर्वयोगादुपोढसंरम्भमुपेत्य यस्य ।
 विलासहासेन भवान्विचेष्टः शक्रो जयस्तम्भ इवावतस्थे ॥ ४९ ॥

अहरलङ्घ्यविधेयशतस्य वा निशि निषेविततल्पतलस्य वा ।
 उपनिषन्मुखवेद्यमुदेतु मे मनसि षण्मुखवारिरुहं महः ॥ ५० ॥
 नीलावनीभृन्निभसौरिघाटीलुलायकोलाहल्लुप्तधैर्ये ।
 काले स्मरामः करुणाभिरामविलोकनं तारकवैरिणं तम् ॥ ५१ ॥

वल्लीवक्रारविन्दे मदकलमधुपत्रातसंपातरीत्या

तुल्यानां जृम्भणानामहमहमिकया गुम्भने दुर्निवारैः ।
 हृद्यामुद्गावयद्विर्दिशि दिशि.....पङ्क्तिमिन्दीवराणां
 कल्याणं वः कटाक्षैः कलयतु करुणाशालिभिः कार्तिकेयः ॥ ५२ ॥

स्तनंधयोऽपि शर्वाण्या दैत्यं दारितवानसौ ।
 स्वतो धारयतः शक्तिं किं वयो गण्यते वुधैः ॥ ५३ ॥
 सर्वागमोपदेष्टापि शबरीमयमग्रहीत् ।

अस्य भिल्लाग्रणीसूनोरथवा किमनौचिती ॥ ५४ ॥

श्रयत भवानीतनयं शतमखरिपुजैत्रवैभवानीतनयम् ।
 निरवधि कारुण्येन व्याप्तं हृदि वपुषि चाधिकारुण्येन ॥ ५५ ॥

सेनानीरजनि करश्रेणिपराभूतशोणनीरजनिकरः ।
 परनलिनीरजनिकरः परमशिवानन्दवाप्पनीरजनिकरः ॥ ५६ ॥

प्रशस्तलीलाविभवोपनीतकुशस्थलीकूलझरीविशेषम् ।
 कृपालतोपन्नमुपात्तवेधःकपालमाराधयदेष देवम् ॥ ५७ ॥
 इमं परीपाकमिहापराधादम्भोजयोनेरपि पश्यतेति ।

अदःकपालेन सुरालयेषु भिक्षामटन्यः प्रकटीचकार ॥ ५८ ॥

तदनु निःशङ्कं भूधरोत्सङ्गसीम्नि शीलित.....मासादितरागसंपदावे-
 शतया शैलेशतनुभुवा सततमाकेशचरणमवलोकनीयरामणीयकं नागेशम-
 भिवन्ध नरपालमन्दिरद्वारमासाद्य दूरोदेव नृपसदसि मागधकुलनिगद्यमान-
 मभिजातपद्यजातमार्यमिश्रः सहर्षमश्रौषीत् ।

वर्धस्वामितसार सारसविधेयालोकलोकत्रयी-

गेयप्रौढिविशेषशेषनिभवाङ्गैःपुण्यपुण्याकृते ।

संग्रामाङ्गणधीर धीरत सतां कोदण्डदण्डक्षत-
 प्रत्यर्थिस्मयसङ्गसंगतमहीरामाक माकप्रभो ॥ ५९ ॥
 घनजयकृता दानेनानेकदिक्तटलङ्घन-
 स्यदनिरतया कीर्त्या नीत्या निरस्तकलङ्कया ।
 सरसकलया चात्रेः संतानरत्नचिरन्तना-
 ननघचरितान्राजज्ञेगीयसे क्षितिनायकान् ॥ ६० ॥
 जनितनलिनीशङ्कावेशे हरिन्मणिकुट्टिमे
 शशधरकलामुद्यद्विम्बां निशासु समंततः ।
 बिसधिषणया केलीहंसाः स्पृशन्ति मुखाञ्चलैः
 प्रतिबुधगृहं यत्तन्माकप्रभो तव वैभवम् ॥ ६१ ॥
 श्रीमन्माकक्षितिधर भवत्कीर्तिशैल्लषयोषा
 मेरुस्तम्भे भ्रमणनटनप्रक्रियां संविधत्ते ।
 तस्यास्तादृग्विलसितजुषो रत्नताटङ्कभूषा-
 युग्मं तिग्मच्छविरिति शशीत्यम्बरे बम्भ्रमीति ॥ ६२ ॥
 चक्राणां विदधाति सोऽतिकदनं तेषां शरण्यस्त्वयं
 राजा विष्णुपदाक्रमं वितनुते सोऽयं तु तस्यार्चकः ।
 आस्ते सोऽहिभयैकभाजनमयं तस्यानभिज्ञस्त्विति
 त्यक्त्वा तं परिकर्ममौक्तिकमिषात्वामेव ताराः श्रिताः ॥ ६३ ॥
 तव माकविभो धराधिपैरवलेपादकृताभिवन्दनैः ।
 इह दिव्यपि चानुभूयते बहुशस्त्रीपरिरम्भसंभ्रमः ॥ ६४ ॥
 पार्श्ववर्तिजनताप्रतिबिम्बव्याजतो विमतराजसमाजम् ।
 सङ्गरे कवलितं किल धत्ते साल्व माक तव पाणिकृपाणः ॥ ६५ ॥
 वमथुनिकरेण वसुधां सिञ्चति माकनृप तव गजश्रेणी ।
 अत्मपदाहतिलीलानिर्मितमूर्च्छानिवारणायैव ॥ ६६ ॥
 श्रीमाकक्षितिपालशेखर भवद्वेतण्डकर्णानिलो
 नेप्यत्याशु कुतोऽपि तूलपटलीरीत्या हरिद्वारणान् ।

आलोच्यैवमचञ्चलस्थितिकृते तेषां किमम्भोजभूः
 क्षोणीमण्डलभारमेव सततं कुम्भस्थलीषु न्यधात् ॥ ६७ ॥
 घाटीहेलासु घोटीसुरपुटदलितक्षुण्णरेणूपगूढै-
 र्दानैर्जम्बालितासु त्रिदशकरटिनां गण्डभित्तिस्थलीषु ।
 लग्ना नीलारविन्दच्छदरुचिरलिनां धोरणी कज्जलेन
 व्यालिप्ता जैत्रवर्णावलिरिव भवतो भासते माकभूप ॥ ६८ ॥
 अध्यासीना समन्तात्क्षितिभरणकृतामावलिः सिन्धुराणां
 वातैरश्रान्तलोलश्रवणपुटमहातालवृन्तोपजातैः ।
 काष्ठानामन्तराले किमपि विसरतस्त्वत्प्रतापानलस्य
 प्रायः संधुक्षणानि प्रणयति नितरां माकराज क्षितीन्द्र ॥ ६९ ॥
 विपक्षलक्ष्मीः क्रियते त्वया महीवराहवन्दी प्रमदासमञ्जसा ।
 रिपुं च माकेन्द्र करोषि किंकरं वराहवं दीप्रमदासमञ्जसा ॥ ७० ॥
 प्रकल्पते त्वत्करवालयष्टी रविप्रभावारिजयापनाय ।
 न हि प्रवर्तेत कदापि लोके रविप्रभा वारिजयापनाय ॥ ७१ ॥
 इह महिमा कनकपटः पटुघटितं सात्वमाक नकपटः ।
 विहरति मानवलोके विलसत्कारुण्यवीचिमानवलोके ॥ ७२ ॥
 पापनृकण्ठीरवतः प्रथितादुदितं दिशासु कण्ठीरवतः ।
 एत्य धरा माकेशं हृष्यति हटकृष्टवैरिरामाकेशम् ॥ ७३ ॥
 वारिजनाभी राजति सोऽयं कृतस्तवारिजनाभीः ।
 जहिहि स्कन्धावारे वसतिं तरसा दिगन्तिकं धावारे ॥ ७४ ॥
 हेमाकल्प क्षमाकण्ठकहरपटिमा कलयरामाकटाक्ष-
 स्तोमाकाषः सुमाकर्कशभणितिललामा कथं वर्ण्यतेऽसौ ।
 क्षमाकर्पूरभ्रमाकल्पनलटहयशःप्रौढिमा कर्मरूढ-
 स्थेमा कारुण्यसीमा कनदनघगुणो माकराजक्षितीन्द्रः ॥ ७५ ॥

अनन्तरमयमवनिभृदन्तिकादभिमुखमापतद्विरागच्छत सरयमाशिषो व-
 दत भूपतेः श्रीमदवलोकनकुतूहली नृपतिरयमास्त इति निवेदयद्विरावसरि-

कपुरुषैरावेद्यमानसरणिरवगाह्य धरणीशमन्दिरमतिलङ्घ्य कतिचिदपि कक्ष्या-
 (क्षा)न्तराणि कविवुधबन्धुसचिवमित्रसामन्तमण्डलीशोभिनि काञ्चनास्थान-
 मण्डपे मणिमयचतुस्तम्भमध्यमवितर्दिकायामतिमृदुलतूलमालिकामांसलममृ-
 तफेनपटलीविनिर्मलमादिपुरुषमिव शेषमास्तरणविशेषमध्यासीनं वारविलासि-
 नीकरकमलडो(दो)लायमानचामरद्वितयभासुरपार्श्वभागतया कलशजलधियुग-
 लीकल्लोलयुगला.....रुलसन्तमरविन्दिनीबन्धुमपह(स)न्तं कौसुम्भपटखण्डपरि-
 कलितमालतीप्रसवशालिना मौलिबन्धेन संध्यामयूखसंवलिततारकमम्बरतलै-
 कदेशं विडम्बयन्तमस्तोककुङ्कुमस्थासकपिशङ्गमरीचितरङ्गितां मूर्तिमावृण्वता
 कण्ठाभरणमुक्ताफलदीप्तिवृन्देन मन्दाकिनीपूरपतनगौरवपुषं सुमेरुमवधीरयन्तं
 पीतवसनपरिपीतकटिप्रदेशतया पुष्करजालसंवृतनितम्बभूमिमुदयक्षमाभृतम-
 धिक्षिपन्तं कलकल्पशाखिनः किसलयान्तरालकन्दलितेन कुसुमकोरकेणेव
 कुरुविन्दमध्यवर्तिना कुलिशोपलेन परिशोभमानमहं वीरकङ्कणं मणिबन्ध-
 सीमनि महनीयमुद्रहन्तं मकरध्वजमिव मार्गणोपदर्शितसौमनस्यं पाकशा-
 सनमिव प्रतिरोधिवलविभेदनं पुरवैरिमित्रमिव समस्ताभिलषितपूरणधुरी-
 णसंनिधानं द्वितीयहरमिवातृतीयलोचनमन्यमिव शतमन्युमितरमिव वदान्य-
 पादपमपरमिव कुसुमाकरमत्रिकुलपवित्रीकरणकुशलचरित्रसंपदं कोनाम्बागर्भ-
 कुञ्जगृहसंचारकेलिपञ्चाननं पापजगतीपतिप्राचीनसुकृतपरिपाकं माकनरलो-
 कनायकमवलोकयन्मनस्येवमकरोत् ।

यो भोगिप्रवरोऽप्यजिह्वचरितः श्रीशोऽपि हृष्यदृषो

भास्वानप्यरिदुःसहः कुवल्याधीशोऽप्यदोषाकरः ।

सर्वज्ञोऽप्यनलीकट्टिचलोऽप्यक्षीणपक्षावलिः

सोऽयं माकनृपो विचित्रमहिमा स्वैरं विजेजीयते ॥ ७६ ॥

तदनु संमदादुत्थाय पार्थिववरिष्ठेन समुचितासन्नविष्टरे समुपवेशितोऽय-
 मतिविचक्षणो दक्षिणमुद्यम्य हस्तं नृपकुलमणेरस्य नमदखिलसामन्तभूपते-
 राशिषं प्रायुङ्क्त ।

कल्याणाकर माकराज भवते कारुण्यसंशीलना-

दाँद्रेरेष जनार्दनो वितरतादालोकनैः संपदम् ।

पारावारसुतासनाथमभितो बाहान्तरान्तःपुरं
 दोष्णां यस्य चतुष्टयी चिरधृतैः पातीव दिव्यायुधैः ॥ ७७ ॥
 लक्ष्मीनित्यविहारकैटभरिपो चक्रावलीरञ्जन-
 च्छायावल्लभ कीर्तिवृद्धिकलनाधाराधराभ्यागम ।
 दोषापोषणपूर्णचन्द्र सुमनोविस्फूर्तिपुष्पाकर
 श्रीव(म)न्साल्वकुमार माक भवतः श्रेयांसि संप्रार्थये ॥ ७८ ॥
 सकलभवद्गुणसङ्घश्लाघाचातुर्यविवृतिकलनायाम् ।
 जगति फणिराज एकः शिष्यत इत्येव शेषतां धत्ते ॥ ७९ ॥
 पारं भवद्गुणौघानां वाणी व्रजतु मे कथम् ।
 अपर्याप्तस्थितिर्येषामपि ब्रह्माण्डमण्डलः ॥ ८० ॥
 तदपास्य भवद्गुणावलीस्तवधाटीरुचिमेतदद्य नः ।
 पृथिवीश भृशं निवेदने प्रकृतार्थस्य मनः प्रवर्तते ॥ ८१ ॥
 स्थितिगुप्तिमलब्धसंगतिं क्षितिपालाधिगमे फलं विदुः ।
 मनुजेशधुरीण मादृशामुचितं तेन तवोपसर्पणम् ॥ ८२ ॥
 भुवि ते तु बुधैरवस्थितैरनवाप्तं न किमप्यवेक्ष्यते ।
 अपहाय पुरा कृताधिकं सुकृतं दुष्कृतशोधनक्षमम् ॥ ८३ ॥
 तदिमां मनुजादिबन्धुतां तव पार्श्वे विनिवेश्य सांप्रतम् ।
 अविमुक्तमुपासितुं व(रै)रविमुक्तं वयमाद्रियामहे ॥ ८४ ॥
 परिपाहि मदीयवान्धवान्विषये ते विहितस्थितीनिति ।
 कथनं खलु सिद्धसाधनं क्षितिसंत्राणकृतस्तवान्तिके ॥ ८५ ॥

इति तमभिलपन्तं हृष्टचेता नरेन्द्रो
 भृतमुदमुपचारैः प्राहिणोदत्युदारैः ।

पथि खलु विदधानो भावबन्धं विशुद्धे-

र्बलवदिह सपर्याभाजनं कस्य न स्यात् ॥ ८६ ॥

अथ विनिर्गत्य निःशङ्कदुर्गभुवो निखिलदुर्गतजनस्वर्गतरोरनर्गलशौर्यवि-
 स्मारितभार्गवस्य भर्गतनूभवस्येव दुर्गाप्रसादलब्धविविधाभिलषितवर्गस्य भो-
 गिवरनिराकृतिपटुविवेकशालिनो माकराजमहीपाकशासनस्य सुजनतातिरे-

कमनुचिन्त्य मुहुर्मुहुर्मुदमनुसंधानस्तदवलम्बिभिरेव वचनगुम्भनैरनुचरस-
माजमपि सभाजयन्सरोजलोचन इव सहचरीद्वयेन कियदूरमिव गत्वा स
लब्धवर्णः सुवर्णमुखरीं निर्वर्णयन्निदमवर्णयत । इयं खलु

हुंकृत्य भृङ्गनिनदैरुपगृह्य वीची-

हस्तैः शिशूनिव जनानदसीयपङ्कम् ।

प्रक्षाल्य हंसरसितैः परिसान्त्वयन्ती

मोदं प्रसूरिव मुहुर्मुहुरातनोति ॥ ८७ ॥

उत्तरेण सरिदुत्तमामिमां तुङ्गशृङ्गदलितद्युसिन्धुना ।

चक्षुषोरुपदया चिराय नो भूयते भुजगराजभूभृता ॥ ८८ ॥

अत्र कुञ्जगृहासीनकेलिकाराङ्कलालिताः ।

विष्णोः कर्माणि गायन्ति विद्याधरमृगीदृशः ॥ ८९ ॥

अहो वृषधरमहीपतेरमुप्य महिमा ।

पङ्कपनीतैरिह सत्प्रसूनैः कुणिः स्रजो गुम्भनमातनोति ।

अम्भोजनाभम्य कथामवाचा प्रस्तूयमानां वधिरः शृणोति ॥ ९० ॥

अथ तदानीं

पद्मासद्भायमाने मणिमुरसि वहन्कौस्तुभं वास्तुभूमि

र्भासामासारदानोन्मुखघनमुपमागर्वनिर्वापिकानाम् ।

स्तुत्यः श्रुत्यावलीभिर्नियमधनजनस्वान्तकान्तारलीला-

कुम्भी कुम्भीनसाद्रेरधितटममुनालोकि लोकैकनेता ॥ ९१ ॥

असौ पुनरुरसा विशङ्कटेन विधृतवनमालिकं वेङ्कचे(टे)शमभिवन्द्य
निर्मलमनाः सपरितोषमिदमभाषत ।

साधूनां हृदयान्तरालसरणौ पुष्पण्परिष्कारतां

कुक्षेः सीमनि दर्शनीयविभवां कुर्वञ्जगन्मण्डलीम् ।

आख्यामञ्जनभूभृतो निजतनुच्छायां त्वर्थय-

न्कोऽप्यास्ते मणिरिन्दिराकुचतटीशाणोपलोत्तेजितः ॥ ९१ ॥

अब्जेन्दीवरयोरनङ्गशरयोरुत्तेजिते यदृशौ

मञ्चो यस्य समस्तशब्दकुहनामाणिक्यशाणोपलः ।

आधारधुर्य जगदण्डकपालवन्ति
 पाथोमिषेण फणिमन्दिरमण्डपस्य ।
 उर्वीशिलामुपरि निक्षिपता व्यतानि
 येनाम्बुमानमिव तेन वयं सनाथाः ॥ १०२ ॥
 प्रान्तक्षरज्जलधिवारिभरामुदस्य-
 न्घोणाञ्चलेन धरणीं कुहनावराहः ।
 तादृक्कृतिव्यतिकरश्रमवारणाय
 धारागृहान्तरमिवाधिगतः पुनातु ॥ १०३ ॥
 मद्यं शुभानि विदधातु महावराहो
 दंष्ट्राहितेन विलसन्वलयेन धात्र्याः ।
 संरक्षणादिव चराचरमण्डलीना-
 मासादितेन महतातपवारणेन ॥ १०४ ॥
 अङ्गं महीवरतनोर्गधिरोपिताया
 व्यापारयन्निजदृशा वदनारविन्दे ।
 आद्यः पुमानभयमुद्रिकयादसीय-
 मस्यन्हठोद्धरणभीतिमिवावतान्नः ॥ १०५ ॥
 भवाब्धिरूरुद्वयसो जनानां पदाब्जमेतद्भजतां ममेति ।
 वक्तीव यः सक्थिनिवेशितेन वरप्रदेनापि कराम्बुजेन ॥ १०६ ॥
 तदनु शेषाचलभूषामणेररविन्दलोचनस्य चरणारविन्दपरिचरणपुण्य-
 परिणतेरिव नयनसरणिमवगाहमानमन्तिकनिप्यन्दमानसिन्धुपवनकन्दलग्रा-
 सतुन्दिलशिथिलबन्धस्य फणिराजपरिकर्मणः प्रतिक्षणदृढीकृतौ कृतदक्षिणं
 दक्षिणकैलासकटकतटसीमनि शिलावटमूलबद्धरतिं कालहस्तिपतिमासेवमानो
 भूदेवानन्दनः सानन्दमिदमवादीत् ।
 अग्रे लृताग्रथितपटलीकल्पितच्छायमास्ते
 सिक्तं दन्तावलकरजलैरर्चितं भोगिरलैः ।
 भिल्लाधीशोपहतपिशितामोदवक्त्रारविन्दं
 भाग्यं पृथ्वीधरपतिसुता योरादितत्वम् ॥ १०७ ॥

पायादपायरहितं परिणम्रमुक्ता-
 दायादकायमतिवेलदयाविधेयम् ।
 दूरे चिरंतनगिरं दुरितापहारि
 पारेसुवर्ण.....कटं महो नः ॥ १०८ ॥
 ब्रह्मादयोऽपि भवदासिकृते यतन्ते
 यत्नं विनापि ययुराटविकादयस्त्वाम् ।
 आतः कृतान्तविजयिन्नतिचित्रशीलं
 त्वां. मन्महे न सुलभं च न दुर्लभं च ॥ १०९ ॥
 प्रत्यग्रपुष्करपयःकलिताभिषेके
 नागे नटद्रुणततावपि लृतिकायाम् ।
 प्रीतिस्तवास्तु भगवन्नभवत्कथं वा
 लुब्धद्विजिह्वविषयः प्रणयानुबन्धः ॥ ११० ॥
 अन्योपचारविधिरस्तु महानणुर्वा
 भावत्कहर्षपदमान्तर एव भावः ।
 गौरीश ते मणिगुणप्रतिपादनेन
 प्राप्तौ गतिं किल समां फणितन्तुवायौ ॥ १११ ॥
 त्वद्भावतोऽपि तुहिनांशुकिशोरमौले
 धन्या भृशं भवति तावकभक्तैव ।
 श्रीकालहस्तिपुरसीमनि यत्त्वयापि
 भक्ताग्रिमस्य जगृहे फणिनः स्वरूपम् ॥ ११२ ॥
 निर्मोकपट्टसितमङ्गमसह्यवेगः
 क्ष्वेलानलो दुरवबोधतरं पदं च ।
 सर्वं यतः सममहेर्भवतश्च शूलि-
 न्नन्योन्यरूपपरिवृत्तिरतः किमासीत् ॥ ११३ ॥
 देव त्वया यदिह दक्षिणरौप्यशैले
 व्यालद्विपेन्द्रतनुरष्टविधा वितेने ।

स्पृष्टं शिरः शबरपादुकयेति मन्ये
तस्मिन्नमर्त्यतटिनीं विभूषे तथापि ।
दृष्टामिषग्रहणदर्शितचापलस्य
नेहास्ति कापि तव निष्कृतिरन्तकारे ॥ १२१ ॥

गङ्गागाण्डिवचापयोर्मदभरक्षेपाय चूडापदे
गण्डूषाम्बु च पादुका च शबरोत्तंसस्य बभ्रे त्वया ।
पद्माक्षस्मयभङ्गनाय दृगपि प्रत्याददे कस्य वा
दर्पापाकृतये महेश जगृहे दृष्टावशिष्टामिषम् ॥ १२२ ॥
त्वन्मस्तकाहितपदन्यसनादिदोष-
संशोधकत्रतकृतं शबरो बभार ।
चर्माम्बरं कटितटे भसिताङ्गराग-
मङ्गे कपालमधिपाणि जटाश्च मौलौ ॥ १२३ ॥

सन्तु प्राणिवधैकतानमतयः शश्वन्मदान्धीकृता
जिह्वव्यापृतयोऽथवा जनिभृतः स्फारीभवद्भ्रान्तयः ।
मुक्तिस्तान्वृणुते स्वयं यदि कृपा मुग्धेन्दुचूडाल ते
तत्र व्याधगजाहिक्रीटपतयो दृष्टान्तकाष्ठापराः ॥ १२४ ॥
यामि प्रीतिमहं परान्नभजनैरुच्छिष्टभोजी भवा-
न्मूर्ध्नाहं चरणौ स्पृशामि धनिनां त्वं पादुकाशेखरः ।
सेवेऽहं घनपापकर्दमनर्दीं त्वं वक्रतोयाप्लुतो
युक्ता किंनु मदीयदोषगणना श्रीकालहस्तीश ते ॥ १२५ ॥

सत्कर्माचरणात्मिकां प्रथमतः संपाद्य नान्दीं ततः
प्रादुर्भाव्य समस्तभक्तिगरिमप्रस्तावनाकौशलम् ।
द्रागुत्सार्थं तमःपटीमथ वृते दीपेन विद्यात्मना
चित्ते मे नटनं विधास्यसि कदा श्रीकालहस्तीश्वर ॥ १२६ ॥
गण्डूषाम्बुनिमज्जनाय यद्भूद्गङ्गावतंसस्य ते
चूडालङ्कृतिकल्पनाय विधृतज्योत्स्नावतः पादुका ।

तृप्त्यै भक्षितशेषमामिषमपि त्रैलोक्यकुक्षिभरे-
 विद्याधीश मुदे तवास्तु तदियं वाणी लघिष्ठापि मे ॥ १२७ ॥
 भिल्लाग्रणीचरणपल्लवपादुकायै
 सेयं क्रियासमभिहारवती नमस्या ।
 वेधः करोटिविधुखण्डवियन्नदीनां
 सेहे न या गिरिशशेखरताभिमानम् ॥ १२८ ॥
 अस्त्येव यद्यवतरेन्मम दृष्टिमार्गे
 नैवास्ति चेन्न तटिनीभरणं घटेत ।
 इत्थं विधेर्विमतिमीश किरीटलक्ष्म्या
 यस्याः स्मृतिर्हरति सावतु पादुका नः ॥ १२९ ॥
 त्रातं यया हरजटावनचारकेल्यां
 वेधःशिरः प्रतिहतेः शबराङ्घ्रिपद्मम् ।
 सा पादुका षडरिवर्गविनिर्जयाय
 संनह्यतां भवतु संप्रति नः शिरस्त्रम् ॥ १३० ॥

अपि च—

जगन्मण्डलीयं त्वयि स्वप्रकाशे नटन्ती रवेरंशुजाले नदीव ।
 अविद्याविलासाकृतिर्विद्यया ते भव.....भवत्यन्तकारे ॥ १३१ ॥
 मनोहारिशब्दादिभिर्व्यज्यमानानहं किञ्चिदालिह्य यस्यैव लेशान् ।
 सुखत्वेन जानामि संसारपीडां तमानन्दवाराकरं त्वामुपासे ॥ १३२ ॥
कणस्फूर्तिहेतुः सुखादिप्रपञ्चोऽपि सर्वप्रियत्वेन भाति ।
 परप्रेमभारास्पदत्वेन तादृक्प्रमोदाकृतिप्रत्यगर्थोऽसि शम्भो ॥ १३३ ॥
 न कर्तास्मि नानाविधानां क्रियाणां प्रसक्तोऽपि नैतत्फलास्वादनेषु ।
 सदानन्दविज्ञानसान्द्रस्वभावो भवानेव सोऽहं भवामि स्मरारे ॥ १३४ ॥
 यथा मातृवाक्येन राधेयभावं परित्यज्य कर्णः पृथामूनुरासीत् ।
 तथा तत्त्वमस्यादिवाक्येन जैवं समुत्सृज्य रूपं त्वमेवाहमस्मि ॥ १३५ ॥
 भवन्तं वदन्त्येकमेवाद्वितीयं प्रणीतेतरालापसीमावचांसि ।
 अतः साधयेदावयोर्भेदसत्तामयं कल्पितः किं नु संसारबन्धः ॥ १३६ ॥

यथा शुक्तिकादेरिदंतानुविद्धं समारोपितं वस्तु सर्वं चकास्ति ।
 तवानङ्गजेतस्तथा सत्तयेदं समालिङ्गितं दृश्यजातं विभाति ॥ १३७ ॥
 गुणे कल्पिताया यथा कुण्डलिन्या जनत्रासकम्पादिसंपादकत्वम् ।
 तथा संसृतेरीश नानाविधार्थक्रियासाधकत्वं त्वदारोपितायाः ॥ १३८ ॥
 त्रयीमौलिना देशिकस्यापि वाचा समावेदिता संगनिर्मुक्तता मे ।
 न सा बाध्यते नाथ मिथ्याभिमत्या महारत्नदीपप्रभा वात्ययेव ॥ १३९ ॥
 असङ्गत्वधीरात्मनीयं मदीया हृदाधत्त कर्त्रादिभावप्रतीत्या ।
 सुधांशूपले शुद्धतासंविदस्मि जपोपाधिकारुण्यबुद्ध्यैव नैति ॥ १४० ॥
 सदा शुद्धबुद्धो विमुक्तस्वरूपस्त्वमेतादृशोऽहं च तर्कागमाभ्याम् ।
 अभेदेऽपि सत्यावयोरन्तरात्मन्नहो मे सुखस्फूर्तिरल्पेयमास्ते ॥ १४१ ॥
 विरामेण सर्वेन्द्रियव्यावृ(ष्ट)तीनां सुषुप्तावपि क्षीणशोकोदयायाम् ।
 सहाविद्यया संमदस्यानुभूतिः सकाकोलमाध्वीकसेवासमाना ॥ १४२ ॥
 विसर्पन्महामोहवेगान्धकारे निरस्येह निःसारसंसारकूपे ।
 भृशं क्लेशयित्वा लमापन्नबन्धो शिव त्राहि मामीश कारुण्यसिन्धो ॥ १४३ ॥
 दुरन्तव्यथाहेतुभूतस्य दुष्टव्रणस्येव शस्त्रेण वैद्यो दयालुः ।
 हृदो दुःसहं ग्रन्थिमीशान भिन्दन्प्रबोधेन मे देहि मोदातिरेकम् ॥ १४४ ॥
 वधूयुग्मवाताशनव्याधलूतानराधीशनत्कीरनागार्तिहारिन् ।
 त्वं(?)मानयैनं जनिव्याधिपीडाविहस्तीकृतं कालहस्तीश देव ॥ १४५ ॥
 तुषारद्युते ।
पवादं मया ते वितीर्णा कलामालिकेयम् ॥ १४६ ॥
 एकदापि रचितेक्षणापणौ तौ तदैव भवताभिरक्षितौ ।
 पार्वतीश पदयोस्तवानिशं दत्तदृष्टिमपि मामुपेक्षसे ॥ १४७ ॥
 इत्यादि कीर्तयन्नयमत्यादरादुपेत्य धीराग्रिमो माराभियातिशरीरार्ध-
 हारिणीमाराध्य मातरं शतपत्रमुकुलसच्छात्रताजुषौ मस्तकभुवि हस्तौ
 निधाय समस्तोपनिषदर्थौघसुरभिलाभि..... श्रौषीत् ।

विष्वद्रीचि मरीचिमद्रुचिभरे वीचीव वारां त्रयी
 लोकानां यद्वेदनादुदयते यद्वेदनान्मीलति ।

सत्यानन्दसुधासमुद्रलहरी सा काचिदेका

.....सि त्वमेव परमा ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १४८ ॥

नित्यानित्यविवेचनादिमजुषो नित्यैर्वचोगुम्भनै-

राप्तैः स्वस्य तवापि चैक्यमुभयोरापाततो जानतः ।

कल्याणे तव दृक्पथे निपततः कस्यापि पुण्यात्मनो

जिज्ञासा त्वयि जायते भगवति ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १४९ ॥

विध्याद्यासु विधासु कापि भवतु श्रोतव्यवाक्ये विधा

....कर्मविचारक....घटनया प्रत्यग्विचारस्य च ।

लिङ्गैः षड्भिरुपक्रमप्रभृतिभिर्वेदान्ततात्पर्यधी-

राधेया त्वयि तद्विमर्शकलया ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १५० ॥

कार्योत्पत्त्यनुकूलवेदनतया कर्त्र्या भवत्याः पुनः

साक्षादेव निदानतां त्रिजगतीद्वारं तु मायापरम् ।

मृद्वत्तन्मसृणत्ववच्च कलशे सत्तामृतस्ते तत-

स्तस्या जाड्यजुषश्च संगतिरिह ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १५१ ॥

कुम्भीजन्मनि कुम्भकार इव भूभर्तेव भूमिस्थितौ

हेतुः किं जगतोऽन्य एव जननस्थेन्नोरुपादानतः ।

इत्थं भ्रान्तिमुदित्वरीं शमयितुं लक्ष्माहुरेकं जग-

जन्मादित्रयहेतुतां तव बुधा ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १५२ ॥

पीलूनां द्यणुकादिकार्यनिवहप्रारम्भकत्वं यथा

नानारूपजडात्मना परिणतिर्यद्वत्प्रधानस्य वा ।

तद्वन्निर्द्वयनिर्विकार.....स्ते तद्वयासंभवा-

द्यालस्य स्रगिवास्य कारणमसि ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १५३ ॥

देहान्तःकरणस्पृहासुखमुखे रज्जूरगाद्वाधिम-

प्रत्येकाध्यसने च जीववपुषा पुष्पास्युपादानताम् ।

आकाशाग्निसमीरवारिधरणीमुख्ये तु साधारणे

रूपेणैव महेशितुस्त्रिजगती ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १५४ ॥

नित्यामस्तसमस्तभेदविसरां निस्यन्दचित्कन्दली-
 मानन्दैकरसामगम्यसरणीमाम्नायवाचामपि ।
 मूर्तिं जीवमहेश्वरौ विदधती मायावशेनात्मन-
 स्तद्वद्वानुगता विशुद्धचिदसि ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १५५ ॥
 निष्प्रत्यूहमिषत्स्वरूपधिषणासंसिद्धसर्वज्ञता
 सर्वोत्पादयितृत्वसर्वभुवनाधिष्ठातृताग्रेसरैः ।
 कल्याणैरुपशोभितां गुणगणैः कैवल्यलक्ष्मीमयीं
 दिव्यामीशदशामवाप्य जयसि ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १५६ ॥
 मायाराहुविलीढबोधशशिना चक्षुर्मुखाक्षोदयं
 नानावृत्तिमुखावलोकनमिलत्किञ्चिज्ज्ञताशालिना ।
 उन्मीलद्बहुशोकवेगगरिमोद्विभ्रेन जीवात्मना
 बध्नासीव भवाब्धिमज्जनविधिं ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १५७ ॥
 छायावल्लभशीतभानुहुतभुङ्क्षत्रतारादयो
 भान्तीं त्वामनुभान्ति केवलचिदालोकातिरेकीकृते ।
 चेतोवृत्तिपदार्थभेदकभवन्मातृप्रमामेयता-
 धुर्या भासयसि त्वमेव भुवनं ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १५८ ॥
 ऐक्ये व्यक्तिमुपागते सति बहिश्चन्द्रदृगाभावश्च
 प्रेङ्खद्वृत्तिवशेन साक्षिविषयावच्छिन्नचैतन्ययोः ।
 प्रत्यग्बोधमयेन दीपमहसा संबन्धमाध्यासिकं
 प्राप्तेन प्रकटीकरोषि विषयाञ्ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १५९ ॥
 सन्त्येवावरणादिशक्तिसहिता मूलप्रकृत्यंशका
 मूलाज्ञानपदाभिषेकविधिना संभाविताः सूरिभिः ।
 बाह्यैर्वृत्तिभिरीक्षणादिकरणोद्भूताभिरेकैकश-
 स्तैरुद्यन्निखिलव्यवस्थितिरसि ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १६० ॥
 सामान्यग्रहणात्तदंशविषयाविद्यानिवृत्तावपि
 स्रङ्मुख्येतरभागसंवृतिविधाजाग्रत्तमोवस्थितेः ।

स्रग्वातंधयशुक्तिरौप्यमरुभूरिङ्गन्मरीचापगा-
 पूर्वाध्यासशतानि संकलयसि ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १६१ ॥
 अस्पृष्टैर्भ्रमवञ्चनादिकलयावच्छेदनिन्दापरैः
 संसर्गाविषयप्रमैकजनकैश्छन्दोगिरां मौलिभिः ।
 दुष्टां प्राथमिकां दृगादिजनितां बुद्धिं भिदागोचरा-
 मस्यद्विर्घटते तदद्वयमिति ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १६२ ॥
 तत्त्वावेदनतश्चिरंतनगिरा प्रच्याविताध्यक्षधी-
 रज्ञानव्यतिरिक्तदोषमहिमाजन्यं प्रपद्यास्पदम् ।
 नानाकार्यपरंपरास्वनुगतां सत्तां तवातन्वती
 व्यत्यस्तामिव बोभवीति सफला ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १६३ ॥
 आदर्शाहतिसंनिवृत्तनयनव्यालिह्यमानं यथा
 कण्ठस्थं मुखमेव न प्रतिमुखं मिथ्या पदार्थान्तरम् ।
 चैतन्यप्रतिबिम्ब एव मुकुरे जीवोऽपि मायामये
 त्वद्रूपादतिरिच्यते न हि तथा ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १६४ ॥
 प्रक्षीणादिकथा समस्तजनिमत्प्रत्यक्षताशालिनी
 विक्षेपप्रतिरूपशक्तियुगलीविख्यापितप्रक्रिया ।
 मन्दीभूतनिरुत्तिमार्गगमना मायाभिधा किंकरी
 किं ते दुर्घटमेव नो घटयति ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १६५ ॥
 स्वच्छन्दारुणबन्धुजीवसुमनोगुच्छाङ्कपालीवशा-
 दच्छायां तु यथा सुधाकरमणावध्यस्यते शोणता ।
 संसारप्रवणस्वभावभरिताहंकारसान्निध्यतः
 शुद्धायामपि संसृतिस्त्वयि तथा ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १६६ ॥
 दृष्टिं सृष्टिमुशन्ति केचिदपरे दृक्तुल्यकालां तु ता-
 मभ्रादिक्रमतस्त्वया प्रथमतः सृष्टस्य दृष्टिं परे ।
 लोकानां मृगतृष्णिकाम्बुलहरीसाधारणं सर्वथा
 रूपं बोधनिवर्त्यमेव भवति ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १६७ ॥

जन्म श्रोत्रियसंततौ शुभतरे काले व्रतस्वीकृतिः
 साङ्गाम्नायसमागमो गुरुमुखाद्धारग्रहः सत्कुलात् ।
 निष्कामाचरणं च कर्मविततेर्निष्पद्यते कस्यचि-
 त्त्वज्ज्ञानादरहेतुशुद्धि(द्ध)विधये ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १६८ ॥
 वर्णी स्नातककाननस्थितिजुषां धर्मैश्च कर्मन्दिनां
 संन्यासैरपि कर्मभिः समुचितैः पादोद्धवादेरपि ।
 निष्पन्ना निखिलाप्यपूर्वपटली वेगाद्विलम्बादपि
 त्वद्विद्याजननोपयोगमयति ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १६९ ॥
 आधानाहितसंस्क्रियोज्ज्वलतरे निष्पादिते पावके
 यागोऽपूर्वमिव त्वदेकविषयध्यानक्रियाशीलनात् ।
 चित्तेनातिपचेलिमेन सहिता सा तत्त्वमस्यादिवा-
 क्तवत्साक्षात्कृतिमादधाति विमलां ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १७० ॥
 ग्रीवावस्थितमेव रत्नखचितं त्रैवेयकं विस्मृते-
 रन्विच्छ(प्य)न्पुरुषो यथाप्तवचनादाप्तैव तन्मोदते ।
 अज्ञानस्थगितां सतीमपि तथा त्वद्रूपतामात्मनः
 प्राप्यैवागमतः प्रहृष्यति सुधीर्ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १७१ ॥
 त्रय्यन्तश्रवणे तदर्थमनने तद्भावनायां च स-
 न्संप्राप्तादपरोक्षसंविदुडुपात्संसारपारं गतः ।
 यार्व.....श्चविमुक्ति खेलति भजन्बिम्बेशतां त्वन्मय-
 ब्रह्मानन्दरसानुभूतिललितां ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १७२ ॥
 वस्तुन्याहितचित्तमौपनिषदे वैधेषु वा जाग्रतं
 नानाकर्मसु रक्षसीति यदयं नैसर्गिकस्ते गुणः ।
 देहात्मभ्रमधूसरं जनमिमं त्यक्तात्मनीनक्रियं
 यद्युत्तारयसे यशस्तव तदा ज्ञानप्रसूनाम्बिके ॥ १७३ ॥
 वृत्तान्तास्तसुधं दयैकरससंवृत्तान्तरङ्गं त्रयी-
 सिद्धान्तं स्फुटमात्मसंविदपृथक्सिद्धां तनूमाश्रितम् ।

अध्वान्तप्रणयानुबन्धिनि महत्यध्वान्तधाम्नि स्थितं
 शुद्धान्तःकरणाञ्चितं पशुपतेः शुद्धान्तमन्तर्भजे ॥ १७४ ॥
 अपि च । श्रीमन्नराजमणिपञ्जरकेलिशारि
 च्छन्दःशिखासदनमङ्गलदीपरेखे ।
 नानागमोपवननाट्यकलामयूरि
 देवि त्रिलोकजननि त्रिपुरे नमस्ते ॥ १७५ ॥
त्रयीपुरहरार्धभिदादिरूपे
 श्रीकामराजमनुशेखरवर्णभागैः ।
 कृताननस्तनजगत्प्रकृतिप्रतीके
 कल्याणि हैमवति कामकले नमस्ते ॥ १७६ ॥
 आपाटलं कुटिलकुन्तलमायताक्षं
 शोणाधरच्छवि सुधाकरबिम्बवक्रम् ।
 कुम्भस्तनं सृणिगुणाशुगचापहस्तं
 रूपं विधाय कृतलोकहिते नमस्ते ॥ १७७ ॥
 मध्येपयोम्बुधि मरुद्गुमनीपधाम्नो
 रत्नान्तरीपतिलकस्य ललामभूतम् ।
 कृतं वदान्यमणिभिर्गृहसार्वभौम-
 मास्थाय शश्वदनुभूतरते नमस्ते ॥ १७८ ॥
 दीप्ताणिमादितनुदि.....ल-
 व्याप्तान्तरालभुवि विभ्रमशालिकायाम् ।
 मञ्चाग्रणीभवदजादिसदाशिवान्त-
 पञ्चामरीधृतशिवाङ्गगते नमस्ते ॥ १७९ ॥
 प्राचीनसूक्तिरसदिग्दिवसाधिनाथ
लोचनदलेषु सरोरुहेषु ।
 तत्तत्फलाहिततरङ्गितमानसाभि-
 राराधिते मतिमदावलिभिर्नमस्ते ॥ १८० ॥

आनन्दवाष्पमकरन्दभृताक्षिपद्मै-

रंशेषु.....रपुनर्भवाय ।

अन्तर्महाकमलकाननमम्ब धन्यैः

संभाव्यमानचरणाम्बुरुहे नमस्ते ॥ १८१ ॥

निद्राविधौ निरवधिक्षुधया धरादि

पर्वावलीविलसितामतिलङ्घ्य पद्याम् ।

ली.....रभिषिक्तलोके

शर्वाणि कुण्डलिनि चन्द्रकले नमस्ते ॥ १८२ ॥

गीर्देवताहरिवधूगिरिजादिशक्ति-

साम्राज्यपीठनियतस्थितिजागरूके ।

शुद्धान्तसुन्दरि परस्य सुधांशुमौले

ज्ञान.....जनयित्रि शिवे नमस्ते ॥ १८३ ॥

ततश्च विपश्चिदेष निर्गत्य दुर्गत्यरुणकरधोरणीसंत्रासगरिमानुबन्धिभि-
रन्तर्मुखजनैरनवरताक्रान्तगह्वरगृहान्तमहरवसान..... नटन्महानटपाद-
तलाभिघातपरिपीडितशरीरतया भूरितरगौरिकपुञ्जपिञ्जरीभवदमितनिर्झरी-
कैतवेन परितो दरीमुखशतैः क्षतजलहरीरिव समु.....न्तं जलधरपरंपरा-
पिहितशिखरनितम्बभागतया शाम्बरीसंछन्नमौलिचरणस्य पार्वतीपरिणे-
तुरनुकुर्वाणं निखिलसंसिद्धिनिर्वाहनैपुणी(ण्य)चर्वितसकलकुलशैलगर्वतति-
मभजत श्रीपर्वतम् ।

सरिद्वराः सप्त विधाय मध्ये विभेदनं यस्य विनिःसरन्त्यः ।

विपाटयामो वृजिनप्रपञ्चमेवं जनानामिति दर्शयन्ति ॥ १८४ ॥

पाटलाञ्चितपदं शरीरिणां घोरतापहरदानकोविदम् ।

मल्लिकार्जुनमसोढमन्मथं तत्र तं शुचिमसावसेवत ॥ १८५ ॥

यस्य सायमुरुत्तरंहसा पूर्णनं गुरुतरं समेयुषाम् ।

वासना...तिकरादहर्निशं ज्योतिषां सुरपथे परिभ्रमः ॥ १८६ ॥

तदनु धरणीसुराधिपो भवनाशिनि तटप्रकटितरसन्निधानं(?) निधानमिव
निखिलनियोगिनां व्यक्तिभिदालेशवञ्चितेऽपि वपुषि व्यञ्जित.....रुषमृगजा-

तियुगसमवायमनपायशौर्यवडवानलहेतिशोषितदनुजाधिराजभुजमहोजलनि-
धिमलोकयदहोबलपतिम् ।

सर्वान्तर्यामिभावे मम निगमशिरःसंप्रदायैकलक्ष्ये

दृष्टान्तस्तम्भगर्भो न परमिदमपीत्येव संदर्शनाय ।

हृन्मध्यं दानवेन्दोः सपदि विदलयन्पाणिजैः कूणिताग्रैः

प्रह्लादाह्लादकारी समहृत जगति स्फीतमत्याहितं यः ॥ १८७ ॥

तदनु पाशायुधप्रसाधितमाशावकाशमवगाहमानः प्रकटितसेवमानजन-
दुरितभङ्गमुद्रामधिगम्य तुङ्गभद्रां सुमतिरित्ययमवोचत ।

मातर्भवत्येव महावराहवक्रावतीर्णा न वसुंधरापि ।

त्वमेव कामं न हि तुङ्गभद्रा किंतु त्वया सापि कृतानुषङ्गा ॥ १८८ ॥

मह्या नितम्बमिव गौरवमाननीय-

सह्याचलं समधिरुह्य सुधीरयासीत् ।

वेलागतं तदनु वीचिमतः प्रतीचो

लीलानिकेतमृषभध्वजवल्लभायाः ॥ १८९ ॥

लम्बालकान्तललितामलिके पटीर-

जम्बालिकान्तधवलच्छविमङ्गकेषु ।

बिम्बारुणामधरभासि विनम्य धीमा-

नम्बामथैष वचनैरधिनोन्मनोज्ञैः ॥ १९० ॥

हस्तैश्चतुर्भिरभयं वरमञ्जचक्रे

संबिभ्रती त्रिनयना नवचम्पकाङ्गी ।

पीताम्बराञ्चितकटी नवचन्द्रखण्डा

काचित्सरोजनिलया करुणाविरास्ते ॥ १९१ ॥

चण्डि प्रसाधयसि यत्प्रियवामभागं

सौभाग्यचिह्नमिदमेव न किं भवत्याः ।

अध्यास्य किं मुहुरमुप्य किरीटसीमां

सह्योऽथवा भवति नातिशयः सपत्न्याः ॥ १९२ ॥

दिकूलचुम्बिनि दृढं विमलस्वभावे
 मातर्भवन्मणिकिरीटमरीचिपूरे ।
 अर्धेन्दुनावमधिरुह्य मदीयभावः
 स्वच्छन्दसंचरणकेलिविधिं विधत्ताम् ॥ १९३ ॥
 कल्याणि ते मुखविधुस्मितकौमुदी च
 नेत्रारविन्दकरुणामधुनिर्झरी च ।
 वक्षोजकुम्भगलितामृतवाहिनी च
 तन्वन्तु नस्त्रिविधतापकलापशान्तिम् ॥ १९४ ॥
 चक्रं नितम्बफलकेन तवात्तगन्धं
 शङ्खं च कण्ठविजितं विभृषे कराभ्याम् ।
 आर्या गुरोरिह लघोरथवा निकाम-
 मङ्गीकृतस्य परिपालनमाद्रियन्ते ॥ १९५ ॥
 प्राप्यं जनेन परमं वरसेतदेव
 पादाम्बुजं परमितो न च किंचनेति ।
 व्याकुर्वतोस्तव वराभयमुद्रिकाभ्यां
 सेयं युगाथ करयोः शिरसा नमस्या ॥ १९६ ॥
 अस्तोपमर्दलवमादियुगावतारे
 धृत्वोदरस्य तव सूतवतस्त्रिलोकीम् ।
 मातः कथं कथमिवेह महानुभावाः
 सद्भाव एव सततं प्रथयन्ति चिन्ताम् ॥ १९७ ॥
 सन्मार्गरोधरसिके शमवत्प्रणीत-
 न्यक्कारभाजि नवमन्मथपत्रिभिन्ने ।
 अक्षानुषङ्गमलिने हृदि मामकीने
 शर्वाणि विन्ध्य इव ते चरणौ निधेहि ॥ १९८ ॥
 मूकाम्बिके मुहुरपास्तजपस्य कामं
 रागस्पृशो रचितपलवसौहृदस्य ।

भक्तस्य मे पदयुगस्य भवेत्तवैव
 श्लाघ्या गतिः सकलहंसकुलैर्दुरापा ॥ १९९ ॥
 साकारा सुखकन्दली पशुपतेरेका मनोहारिणी
 स्तोकालोकसुधाकृतस्मरवधूशोकाग्निनिर्वापणा ।
 त्रैकाल्यप्रतिपत्तिदोहनविधौ या कामधेनुः सतां
 सा कारुण्यतरङ्गिणी मनसि मे मूकाम्बिका दृश्यते ॥ २०० ॥
 इति सपदि हिमाचलेन्द्रकन्यां पशुपतिनेत्रचकोरपौर्णमासीम् ।
 समजनि भजतोऽस्य साधुमौलैरकृतकभक्तिसुधाम्बुधेः समृद्धिः ॥२०१॥
 इति समरपुंगवस्य कृतौ चम्पूकाव्ये षष्ठ आश्रासः ।

अथ सप्तम आश्रासः ।

अथ मनीषिमणिरप कुमुदिनीरमणकोरकापीडसेवादरादिव शैवलिनी-
 पतिना प्रतिमुहुरधिष्ठिताभ्यर्णं गोकर्णमधिगम्य मन्मथपरिपन्थिमत्रैक-
 साधकानघवैदिकजनानात्मीयनयनयोः पन्थानमुपनीय चिन्तामिमामतानीत् ।
 इह केचन शास्त्रवेदिनो भवदुःस्वप्नपरम्परादृशः ।
 तदपायकृते जपक्रियामधिगोकर्णममी वितन्वते ॥ १ ॥
 पारेपारावारमाविर्भवन्तं देवं मारामित्रमाराध्य धीरः ।
 सोऽयं भूयो भक्तिपीयूषवर्षादात्तोत्कर्षा भारतीमित्यवादीत् ॥ २ ॥
 अनुतटमनिशं महाबलो न यदि भवानिह नाथ तिष्ठति ।
 जलधिरभिभवेदयं तदा जगदभिकृष्टदिगन्तराक्रमः ॥ ३ ॥
 अथवा लघुरेष सिन्धुरास्तां प्रतिविध्यण्डममी पितामहाद्याः ।
 स्थितिमादधते धृतप्रकम्प्रास्तनुभूशासन शासने त्वदीये ॥ ४ ॥
 सृजसि स्मरजेतरासिकामिह गोकर्णमिते निकेतने ।
 दिशसि श्रयतां तु देहिनां कथमाभोगकरम्बितं पदम् ॥ ५ ॥
 अयं खलु तदनु संख्यावदग्रणीरतिलङ्घ्य सङ्घधरणीधरमतिस्त्रिह्य-
 दनुचरघटासमावृतो विविधनीवृदावलिमवगाहमानः प्रबलवाहिनीकुलानि

पावनस्थलानि च पदे पदे निशामयन्कुशाञ्चलपरिहसनमतिरतिमात्रपेशलां
सूक्तिमभिधातुमाद्रियत ।

वरदापदाब्जमकरन्दकन्दर्ली वरदापगामधिविगाह्य निर्मलाम् ।

अधुना निजामवयवार्थदुर्विधामभिधां समञ्चति मलप्रहारिणी ॥ ६ ॥

वीचीहस्ता विपुलपुलिनश्रोणिरिन्दीवराक्षी

फेनोदारस्मितविलसिता बन्धुरावर्तनाभिः ।

चक्रोरोजा सरसिजमुखी चारुहंसप्रचारा

पारावारप्रथमगृहिणी भासते कृष्णवेणी ॥ ७ ॥

महावलेशमकुटीतटजाते तरङ्गिणि ।

सकृष्णापि त्वया शश्वदकृष्णा हन्त मेदिनी ॥ ८ ॥

दोलायितं बालसमीरणेन वीचीदुकृलांशुकमुद्रहन्तीम् ।

पृथ्व्या स्वयं भीमरथीभवन्त्या पताकिकां भीमरथीमुपासे ॥ ९ ॥

पुरुषत्रयमौलिभागभूषामणिनीराजितमञ्जुपादपीठाम् ।

तुलजापुरवासिनीं तुरीयामवलम्बे जगदम्बिकां भवानीम् ॥ १० ॥

कञ्जराजिगलितैरनारतं पिञ्जराभसि नवीनकेसरैः ।

पञ्जरासरिति क्लृप्तगाहनः किं जरायुवसतिं प्रपद्यते ॥ ११ ॥

नीलग्रीवजटा विगलितां निर्माल्यमालामिव

ब्रह्मक्षोणिभृदुत्तमाङ्गविततां पृथ्वीपरिष्कारिणीम् ।

आत्मीयैरधिवासितं विदधतीमम्भोनिधानं रसै-

स्तामद्याहमगण्यपुण्यसुलभां द्रक्ष्यामि गोदावरीम् ॥ १२ ॥

पात्रगा पट्टधियामिव संपत्कान्तसिन्धुरमिता करिणीव ।

गौरिवाञ्चितपयोधरभारा गौतमी हरति लोचनजाड्यम् ॥ १३ ॥

तापसाघदलनाय निर्गता गौतमी हरति कल्मषं नृणाम् ।

चातकार्तिशमनोद्यता जलैरभ्रपङ्क्तिरभिषिञ्चति क्षमाम् ॥ १४ ॥

त्रिनयनजटाराजद्राजक्षमारुहकोरक-

व्यतिकरघनामोदा गोदावरीलहरीभराः ।

पशुवधमहाकालीनालीढगोतमपातक-

प्रशमकुशलारम्भाः संभावयन्ति वसुंधराम् ॥ १५ ॥
 जगत्पतेरस्य जटाच्युतेति विधेहि गोदावरि मा विषादम् ।
 सरोषगौरीचरणाहतीनामलम्भनादाप्नुहि मोदमेव ॥ १६ ॥
 स्वेलान्तर्लीलासुभगतरबालानिलवल-
 तरङ्गालीतुङ्गातरलतरभृङ्गा तत इतः ।
 तटिन्यास्ते धन्या तरुणकमलिन्याकरतया
 प्रणीता वैनीतावलिभिरभिवीता शतधृतेः ॥ १७ ॥
 पवित्रामद्राक्षं वहलकमलामोदमधुरैः
 समीरैरध्वन्यश्रममपनयन्तीं नवनवैः ।
 अतिप्रेम्णा भर्तुश्चरमजलधेरर्पितमुखीं
 पयोष्णीमुष्णीषप्रतिमलहरीं विन्ध्यनृपतेः ॥ १८ ॥
 कलितापीडा कमलैर्महिता पीयूषमधुरतापीना ।
 जनतापीतजलेयं मम तापं हरतु मलिनतापीडाम् ॥ १९ ॥
 मुधांशुकन्या स्वदतां जनानां तापं च दूरे तनुतां पयोष्णी ।
 कथं त्वमप्यम्ब कठोरधाम्नस्तनूभवे तापि तथाविधासि ॥ २० ॥
 अक्ष्णोर्वर्षत्यमृतलहरीमाश्रमैस्तापसानां
 नित्योदञ्चन्निगमपठनैरुलसतीरभागा ।
 अश्मत्रातैरचलधनुषो लिङ्गभूतैरभूतां
 मज्जन्नानामनुजपटलीशर्मदा नर्मदा मे ॥ २१ ॥
 पूजनीयविभवासु भूतले जाग्रतीषु शतशो नदीष्वपि ।
 किं त्वयैव वितनोति केलिकामर्णवस्त्वमसि येन नर्मदा ॥ २२ ॥
 कुचपरिणतिभाजः क्षोणिविम्बाधराया
 विगलितमिव यस्मादुत्तरासङ्गचेलम् ।
 नटयति मुदमम्भो नार्मदं शृङ्गसीमा-
 मधिवसति महाद्रेरस्य माहिष्मतीयम् ॥ २३ ॥

पुरी जयत्यर्जुनभूपतेरियं वहन्निमां विन्ध्यवसुंधराधरः ।
 त्रिविष्टपालम्बतया धृतस्मयं नगाधिराजं न तृणाय मन्यते ॥२४॥
 माहिष्मतीमण्डनमार्तिहारि जनस्य दोस्तम्भसहस्ररम्यम् ।
 सप्तार्णवीमुद्रितराज्यलक्ष्मीविलासगेहं किमपि स्मरामि ॥ २५ ॥
 अवतारविशेषमञ्जनाभेररुणोष्णीषमनल्पहेमभूषम् ।
 कृतवीर्यतनूजवेषमीडे जगतीपालनकर्मनिर्निमेषम् ॥ २६ ॥

यदीयभुजमण्डले धरणिरेत्य लीलारतिं
 विशङ्कटतरे.....विसृजति स्म दौस्थ्यव्यथाम् ।
 परीक्षणकपोपलः स दशकण्ठबाहूप्रमणां
 जगन्महितशासनो जयति कार्तवीर्यार्जुनः ॥ २७ ॥
 रेवा यस्य परं दुरासदभुजासेतौ न माति स्म सा
 तेजोवार्धिरपि क्षपाचरपतेस्त्रैलोक्यकूलंकषः ।
 सप्तद्वीपनिखातयूपपुलकच्छन्नावनीविग्रहः
 सोऽयं हैहयनायको विजयते शूरक्षितीशाग्रणीः ॥ २८ ॥

काचिन्महाकालनिकेतनस्य पुरामरतेर्भुवि राजधानी ।
 श्रिया विशालं जनतामवन्ती चक्रास्त्यसावुज्जयिनी पुरीणाम् ॥ २९ ॥
 भूतिं देहि ब्रूहि नामानि शंभोराद्यं विद्यां लीलयेत्याचरन्ती ।
 देव्या साकं ध्यायत ध्यायतेति ध्यायन्त्यस्यां दैवतं केऽपि धन्याः ॥३०॥
 अस्यां मरालीततिरद्रिकन्याकेलीगतिप्रार्थनसापराधा ।
 निवारितान्तर्गमनेव नित्यमास्ते बहिः खेयरतिच्छलेन ॥ ३१ ॥
 क्रीडाजुषामत्र कृशोदरीणामारज्यमाना घुसृणाङ्गरागैः ।
 सृप्रा जगत्पातकसंहतीनामुत्पातसन्ध्येव पुरः समिन्धे ॥ ३२ ॥
 अस्यां निरस्ता दिवसान्तनृत्यत्पिनाकिपूजापटहप्रणादैः ।
 निर्याति नृणामिव दुष्कृतालिः सौधेषु कालागरुधूमरेखा ॥ ३३ ॥
 आरूढकर्मन्दिपथा इवास्यामाविर्भवज्जङ्घितितारनादाः ।
 आरामवीथीप्वनुवल्लिगेहमटन्ति भृङ्गा मकरन्दभिक्षाम् ॥ ३४ ॥

स्वयं विशालाप्यवकाशहीना दुष्कर्मलेशस्य शरीरभाजाम् ।
 उच्चैर्महाकालमुपाश्रितापि कदापि नैषाञ्चति काललक्ष्याम् ॥ ३५ ॥
 स्थितं संनिधानेऽपि धीसूक्तिदूरं निराकारमप्यर्धनारीशरीरम् ।
 अधिष्ठानमप्यस्य विश्वस्य शश्वन्महाकालवास्तव्यमव्यान्महो नः ॥ ३६ ॥
 अस्याः सिन्धोरूर्मिहस्तावलम्बादेनःसिन्धोरेत्य पारं भवामि ।
 निर्विन्ध्याया निर्मलाम्भःप्रवाहे निर्मज्याहं निर्गतः क्लेशविन्ध्यात् ॥ ३७ ॥
 चर्मण्वत्याः साधु खण्डीकृतांहोमर्मण्यस्या मज्जतां वारिपूरे ।
 कुम्भीपाकाद्धोरपीडाविपाकार्त्किं भीतिः स्यात्किंचिदप्यङ्गभाजाम् ॥ ३८ ॥
 इदं तावदिह दृश्यते मन्दाकिनीविहितमहितसांगत्यमलघुसलिलपूरसा-
 तत्यवितीर्णजलधिसौहित्यमशिशिरकरापत्यम् ।

क्षितिरोमलता कलिन्दभूभृत्करिकालायसशृङ्खला स्रवन्ती ।
 भवतापपरीतमानसानां नवतापिञ्जवनीयमाविरास्ते ॥ ३९ ॥
 वृषमौक्तिकसंहतेर्विधात्रा वणिजा भूविपणौ विसारितायाः ।
 परभागकरी पटीव नीला प्रतिभाति द्युमणेरियं कुमारी ॥ ४० ॥
 मिहिरांशुविलीनमेवमार्गद्रवनिप्यन्दतौ परं किलास्याम् ।
 यमुनेति कलिन्दजेति सिन्धोरबलेति प्रथते नृणां विमोहः ॥ ४१ ॥
 नतिरस्तु गभस्तिमालिसूनोर्नरकद्वारमहायसार्गलायै ।
 जनसद्गतिनर्तकीमसारप्रतिसीराकृतये प्रकाममस्यै ॥ ४२ ॥
 असितोत्पलमालिकामवन्या जनतापुण्यशिखावलाभ्रपङ्क्तिम् ।
 शिशिरामवगाह्य सिन्धुमेनां जनितापं विजहाति जीवलोकः ॥ ४३ ॥
 अनुवारमवाप्तवारिकेलेरसिताया मुरशासनस्य मूर्तेः ।
 अयमाविशदंशुमालिकन्यामभिरामः किमु नीलिमातिरेकः ॥ ४४ ॥
 अतिवेलरसोदयानुभावात्कलयन्ती निजकामुकाभिसारम् ।
 असितावरणांशुकं किमेषा सहजश्यामलकच्छलेन धत्ते ॥ ४५ ॥
 अभिषिञ्च कलिन्दकन्यके मामतिनीलच्छविनैव वारिणा ते ।
 सहसा भवितास्मि तावताहं शरदिन्दीवरवान्धवावदातः ॥ ४६ ॥

दिशि वासमवाप्य दक्षिणस्यां सहजन्मा तव शास्ति पापशीलान् ।
 भवती तु परिष्कृतोत्तराशा कृपया कल्मषमेव देहभाजाम् ॥ ४७ ॥
 जननि त्वदवेक्षणं जनानां निरयश्रेण्यनवेक्षणे निदानम् ।
 भवदम्भसि मज्जनं तु भेदे पुनरुन्मज्जनकारणं भवाब्धेः ॥ ४८ ॥
 जननामयभेषजैः श्रुतीनां पटवासैस्तटरेणुभिर्भवत्याः ।
 चरणाम्बुजवासितैर्मुरारेरनुलितोऽपि भवामि नीरजस्कः ॥ ४९ ॥
 रविनन्दिनि नीलरत्नयोस्ते तटसीमाजनुषोस्तयोः किलैकम् ।
 अभवत्परिकर्म विन्ध्यभूमेरपरं गोपवधूपयोधराणाम् ॥ ५० ॥
 हसितौषधमोहिताशयानामनुतीरं तव बल्लवाङ्गानानाम् ।
 बहुशो हरति स्म नीविबन्धानतिमंधापटुरादिमः स चोरः ॥ ५१ ॥
 तटमम्ब तवैनदेव शार्ङ्गी निजवंशीविनदामृतैरसिञ्चत् ।
 अत एव पुरीयमत्र भान्ती मधुरेति व्यपदिश्यते जगत्याम् ॥ ५२ ॥
 महतीषु पुरीषु काममेषा मधुरेत्यत्र किमाविरास शार्ङ्गी ।
 अवतारमहोत्सवेन शौरेरथ चेयं मधुरा किमायु जज्ञे ॥ ५३ ॥
 जनिकापथचङ्गमालसानामलघुश्रान्तिकलापमङ्गभाजाम् ।
 अमृतार्पणलीलया हरन्ती नगरीयं मधुरा भवेन्न केषाम् ॥ ५४ ॥
 धरणीतिलकं तरी भवाब्धेः खनिरिन्द्रानुजगारुडोपलस्य ।
 दिशति प्रमदं दृशोरियं मे रजनीशान्वयराजराजधानी ॥ ५५ ॥
 यद्वुंशयशोनिदानभूमिः शिशुताविभ्रमसाक्षिणी मुरारेः ।
 नवमुक्तिवधूविवक्षुलोकप्रतिबोधाङ्कुरपालिकेयमास्ते ॥ ५६ ॥
 अवकर्णयितुं यशो मुरारेरसकृत्पौरजनोपगीयमानम् ।
 गलितावरणैरियं गवाक्षैः परिफुलश्रुतिसंपुटेव भाति ॥ ५७ ॥
 यमुनालहरीसमीरधूतैरियमाभाति शतैस्तटाकिकानाम् ।
 उपकण्ठमुपेयुषां जनानामघसंघातमिवापसारयन्ती ॥ ५८ ॥
 निजभक्तिनिरूढमानसानां घनसंसारविषादखण्डनाय ।
 अरविन्दविलोचनः किलास्यां परिजग्राह भवानुबन्धलीलाम् ॥ ५९ ॥

चिरकालधृतं हृदा जगत्याः किमपि प्रौढविषादकारि शल्यम् ।
 भगवानिह कंसनामधेयं बलसंदंशिकया समुज्जहार ॥ ६० ॥
 इह धन्यतमैरलोकि रेखासरसीजातरथाङ्गशङ्खचिहा ।
 अनुवीथि पदावली मुरोररकुतो जन्मसरस्वतीविचेया ॥ ६१ ॥
 मनुजो नहि मादृशो जगत्यामनुकम्पालवदुर्विधान्तरङ्गः ।
 चिरशीलितमप्यधर्मजातं बहिरुत्सृज्य पुरीमिमां विशामि ॥ ६२ ॥
 इत्यादिवचनरीतिमुखरिताननो हरितालनिभवसनभरितात्मकटितटं हरि-
 नीलमणिभङ्गसंकाशरोचिषमवनतपरिषदतिहर्षविरचनाय समुद्यन्तमिव कमपि
 तडित्वन्तमानकदुन्दुभेरात्मजमभिवन्द्य संक्रन्दनमुकुन्दशातोदरीद्वन्द्वसंवाद
 रूपमरविन्दलोचनस्तुतिकलापमभिरूपशेखरोऽयमेवमकरोत् ॥

विधाय केलिं वियदापगायां यान्त्योस्तटीमिन्द्रमुकुन्दपत्न्योः ।
 पटीविपर्यासवशेन जज्ञे प्रगल्भवादप्रतिवादभङ्गी ॥ ६३ ॥
 पटे सुरेन्द्रप्रमदैकधार्ये कुतोऽन्यथा मुह्यसि गोपभीरो ।
 तवैव मोहो दयितं मुरोररशेषवन्द्यादधिकं वदन्त्याः ॥ ६४ ॥
 मृगाक्षि शौरेर्महिमातिरेकमाख्याति राज्यानधिकार एव ।
 बलेस्त्रिलोकीमपहत्य बाले गोत्रारये दत्तवतः क राज्यम् ॥ ६५ ॥
 ज्यायोबलत्साधयतोऽनुजस्य कार्याणि मुग्धे वद कः प्रकर्षः ।
 त्राणं गवां तन्वति मत्सहाये दृष्टं बलं दुर्ललिते मघोनः ॥ ६६ ॥
 गोपालबाले कुलिशायुधेन कृपा व्यधायीति किमेष दोषः ।
 मग्नानुकम्पा क नु मातृगर्भं दम्भोलिना दारयतो बलारेः ॥ ६७ ॥
 दिवैकसां दानवजातिमात्रे स्पर्धा निसर्गप्रभवा हि सत्ये ।
 पौलोमि तर्हि त्वयि पाकशासी वैरानुबन्धान्न कुतो विधत्ते ॥ ६८ ॥
 नारीवधं नर्मसखस्तवैव शतक्रतुः संविदधीत किं वा ।
 अकार्यमप्याचरणीयमेव वितन्वता विश्वकुटुम्बरक्षाम् ॥ ६९ ॥
 स्वकुक्षिपूर्त्यै कृतचोरवृत्तेर्दूरे जगत्राणधुरंधरत्वम् ।
 पुंसः स्वकीयोदरपोषणं च तस्य त्रिलोकीपरिपोषहेतुः ॥ ७० ॥

मर्त्याङ्गनागर्भपुटीमितेऽस्मिन्करोषि मिथ्यागरिमाधिरोपम् ।
विश्वत्रयव्यापितनोरनेन का हानिरुन्मीलति कैटभारेः ॥ ७१ ॥
किं किं शुभे केशवशाम्बरीभिर्विमोहिता त्वं न समर्थयेथाः ।
भजन्तमुत्सृज्य जनं परेषु धार्तां निबध्नाति तदीयमाया ॥ ७२ ॥

आनन्दामृतसर्वस्वमाशास्यममरैरपि ।

आभीरपतिगेहान्तमभिव्यक्तमुपास्महे ॥ ७३ ॥

पयःपयोधौ बहुकाललीलया वितायमानादिव वासनावलात् ।
हरिर्विहायानकदुन्दुभेर्गृहान्त्रजे सुधाढ्ये विहरन्स पातु नः ॥ ७४ ॥
जङ्घोपरि न्यस्य कृते जवेन मंक्षालने संविहितां जनन्या ।
प्रदक्षिणाम्भःपरिषेकरक्षामन्तर्हमन्वीक्ष्य हरि पुनातु ॥ ७५ ॥

स्तनं जनन्या धयतेव संमुखं प्रसारितः पातु करो बलिद्विषः ।
निशाचरीमम्ब निरीक्ष्य मारितां प्रयाहि मा भीतिमितीव शंसितुम् ॥ ७६ ॥

वन्दे मुकुन्दं पदपलवाभ्यां वाचालमञ्जीरमनोहराभ्याम् ।
प्रहारलीलां मनसि प्रणेतुमभ्यस्तडो(दो)लाफलकाभिघातम् ॥ ७७ ॥

जानुद्वयीचङ्गमणेषु धात्र्यां पाणिं निधायैकमुदस्तबाहुः ।
तमाहरिप्ये तरुमिन्द्रलोकादिहेति शंसन्निव शौरिरव्यात् ॥ ७८ ॥

अपि त्रिलोकीममिमीत यस्त्रिधा समाहितैरङ्घ्रिसरोजविक्रमैः ।
स माधवो नः परिपातु संचरन्करौ समालम्ब्य पितुर्गृहाङ्गणे ॥ ७९ ॥

अमेयमप्यकृतकभारतीशतैरगोचरं यमिवरचेतसामपि ।
गृहाङ्गणे किमपि यशोदया गुणैरुलूखले कलितमुपास्महे महः ॥ ८० ॥

आकुञ्च्य पादाम्बुजमेकमन्यदुत्क्षिप्य नृत्यन्तमुदग्रचूडम् ।
पाणिद्वयीपायसगव्यसारौ पश्यन्तमीडे पशुपालडिम्भम् ॥ ८१ ॥

कराम्बुजस्तम्भितकिङ्किणीरवं पदे पदे कल्पितपार्श्ववीक्षणम् ।
शनैःशनैराकलिताङ्घ्रिचङ्गमं विनौमि शौरेर्व्रजगव्यमोषणम् ॥ ८२ ॥

विज्ञातुमामोदवशेन मोषं गव्यस्य गोपाङ्गनया कयापि ।
निजाननेन्दोर्निकटोपनीतं जिघ्रन्मुकुन्दो वदनं स जीयात् ॥ ८३ ॥

गृहे मदीये कियदद्य गव्यमहारि शंसेति कयापि पृष्टे ।
 पयोधरौ पाणियुगेन तस्याः स्पृष्ट्वेयदस्तीति भणन्विटोऽव्यात् ॥८४॥
 कलशीनिहितं पयः कथं वा परिपीतं भवतेति राधयोक्ते ।
 अधरामृतपारणाममुष्या विदधानं विभुमेवमित्युपासे ॥ ८५ ॥

हैयङ्गवीनहरणाकुलघोषयोषि-

दाक्रोशनाटितरुषः पुरतो जनन्याः ।

व्यत्यस्तपाणिविधृतश्रवणानि चित्ते

नाथस्य केलिनमनोन्नमनानि भान्ति ॥ ८६ ॥

लताङ्गि मद्यं रचयाञ्जलिं पटीमहं दिशामीत्यवकर्ण्य भाषितम् ।
 कृतेऽञ्जलावेककरेण राधया शिरो विधून्वञ्जिशशुरस्तु संपदे ॥८७॥
 रक्षाकरं मङ्गलमारचय्य संप्रेषितः सानुनयं जनन्या ।
 कस्तूरिकाकृतमालपत्रो नासाञ्जलेनापि मणिं दधानः ॥ ८८ ॥
 काञ्चीगुणोदारकटिप्रदेशो मायूरबर्होज्ज्वलमौलिवन्धः ।
 वहन्करे वेत्रविषाणवंशान्पाथेयशिक्याकलितांसभागः ॥ ८९ ॥
 पवित्रयन्त्रद्विपयोरुहाभ्यामाभीरपल्लीभवनाङ्गणानि ।
 बहिर्नयन्पीतनिबद्धशावं कुलं गवां गोष्ठगृहान्तरेभ्यः ॥ ९० ॥
 भ्रूलिलया काञ्चिदपाङ्गितेन परां दरस्मेरमुखश्रियान्याम् ।
 कर्तुं रहः केलिकलां वनान्ते समाह्वयन्घोषसरोरुहाक्षीम् ॥ ९१ ॥
 पित्रा कियद्दूरमिवानुगम्य वात्सल्यनिघ्नेन विसृज्यमानः ।
 वनाय शृङ्गिण्यवनाय चाद्यो विद्योततां चेतसि पूरुषो मे ॥ ९२ ॥
 किरीटसंदानितकेकिपिञ्छं वशीकृताभीरवधूप्रपञ्चम् ।
 कदम्बगुच्छाहितकर्णपूरं कुर्वे हृदन्तः कुहनाकिशोरम् ॥ ९३ ॥
 हेलावलङ्गीवमितत्रिभङ्गीवक्राम्बुजव्यापृतवंशनालम् ।
 व्यत्यासविन्यस्तपदं पुरस्तादास्तामवस्थानमनङ्गशौरैः ॥ ९४ ॥
 वंशीमुपासे वसुदेवसूनोरारज्यमानामधरांशुपूरैः ।
 शृङ्गारगीतामृतसेचनेन रोहत्प्रवालामिव लोभनीयाम् ॥ ९५ ॥

वंशीसुधां वर्णय वाणि शौरेराखादितामर्कसुतामरालैः ।
गलन्मृणालीकवलच्छलेन तृप्तेस्तदुद्गारमिवादधानैः ॥ ९६ ॥

आप्लावयेयुरपि नः श्रवसी कदाचि-
त्कंसाभियातिकलहंसवरामृतानि ।
प्रादुर्भवत्किसलयच्छलतः प्रसार्य
जिह्वां महीरुहकुलैरपि सेवितानि ॥ ९७ ॥

अनुभवेयमहं किमु जातुचिन्मुरभिदो मुरलीनिनदामृतम् ।
किसलयाञ्जलिशालिमुखाञ्चलैः किमपि सेवितमन्यभृतैर्द्विजैः ॥ ९८ ॥
आपाटलान्यङ्गुलिपलवानि व्यापारयन्तं विवरेषु वेणोः ।
नादामृतैर्नन्दगवीकुलानां मोदान्मृजन्तं कलये मुकुन्दम् ॥ ९९ ॥
खुराहतिक्षुण्णभुवां पशूनां परागजालैः परिधूसराङ्गे ।
मुह्यद्दिगन्ते मुरलीनिनादैः स्निह्यत्यनन्ते मम शेमुषीयम् ॥ १०० ॥
दृढानि गोपीधृतिबन्धनानि हठादपाकुर्वति हासलेशैः ।
अनीदृशे मे मतिरागमान्तवनीचरे वैणविकावतंसे ॥ १०१ ॥
विम्बाधरं बन्धुरमन्दहासं लम्बालकासङ्गिललाटदेशम् ।
विरामकालेऽपि न विस्मरामि मुखं रणद्वेणुसखं मुरारेः ॥ १०२ ॥
हसितस्पृशि हारिकण्ठनाले परमानन्दसरःप्ररूढमूले ।
अधरच्छविकेसराभिरामे श्रुतिसौरभ्यनिधौ शुचां विरामे ॥ १०३ ॥
त्रजयोषिदपाङ्गभङ्गवीते मकरन्दायितमञ्जुवेणुनादे ।
परिलक्षितशृङ्गिणीपरागे रदमुक्त्तारमणीयगर्भभागे ॥ १०४ ॥
अमितप्रणयावगाहिनीभ्यां रचिताघ्राणविधौ रमावनीभ्याम् ।
कुरु मानसराजहंसलीलां कुहनागोपमुखाम्बुजे विशालाम् ॥ १०५ ॥
वनाद्दिनान्ते त्रजमात्रजन्तमभङ्गशृङ्गारवपूरिताशम् ।
श्रवःकदम्बस्तबकेन साकं मनागिवाम्लानमुखारविन्दम् ॥ १०६ ॥
वराङ्गनादन्तपटप्रतीति सरोषराधासमुदीक्षितेन ।
विम्बोष्ठमध्ये भृशपाटलिम्ना विन्यस्तवंशीजनुषा विभान्तम् ॥ १०७ ॥

वृन्दावने प्रीणितया कयापि संभावितं सप्रणयावलोकैः ।
 संकेतभूवञ्चितया तु गोप्या संताडितं दारुणदृष्टिपातैः ॥ १०८ ॥
 भ्रूक्षेपमन्दस्मितदृक्तरङ्गैः पुष्पन्तमन्तः स्मरमङ्गनानाम् ।
 आभीरवृद्धाननुकम्पयाद्रैरालापभेदैरनुमोदयन्तम् ॥ १०९ ॥
 नन्देन क्लृप्ताभिगमेन गाढमालिङ्ग्य दोर्भ्यामभिगम्यमानम् ।
 आविःस्तनक्षीरमिलिन्दभाजा यशोदया सादरमीक्ष्यमाणम् ॥ ११० ॥
 श्वोभाविगोसंचरणप्रदेशान्संकेतयन्तं सवयोजनानाम् ।
 अग्रेचलद्गोकुलमम्बुजाक्षमालम्बतां बालकमाशयो मे ॥ १११ ॥
 गोवर्धनव्यञ्जितकौशलेन गोवर्धनच्छत्रमुदस्य दोष्णा ।
 गोपायिताभीरकुलाय वर्षाद्गोपायितायास्तु स ते प्रणामः ॥ ११२ ॥
 ऋजूकुर्वन्नपि हरिस्त्रिवक्रामसृजन्पुनः ।
 दृगन्तकचभारेषु त्रिषु वक्रां धिनोति नः ॥ ११३ ॥
 भवभीतिपराकृतेरुपायं शृणु चेतः श्रुतिमौलिसंप्रदायम् ।
 परिशीलय भावनां मुरारेः कुरु दारादिकुतूहलानि दूरे ॥ ११४ ॥
 प्रसूरियमसौ पिता मम सुतो नताङ्गीति किं
 विमोहमरुगाहनव्यतिकरेण वा ताम्यसि ।
 यद्वृद्धहवधूटिकाजठरशुक्तिमुक्तामणौ
 मनो भज विनोदनं मधुविदारके दारके ॥ ११५ ॥
 अशौरिकुलपावनानकृतनन्दगोपालका-
 नकालियविमर्दनानकरनीतगोवर्धनान् ।
 अकंसमदभञ्जनानकलितावनीरञ्जना-
 नबाणभुजदारकानलमुपास्य वृन्दारकान् ॥ ११६ ॥
 अलूनवृषभासुरैरशिखिपिच्छकाभासुरै-
 रगव्यरसलालसैरपटुरासलीलारसैः ।
 अगोभरणदीक्षितैरकमलानुवादीक्षितै-
 रभृङ्गसचिवालकैरलमशाम्बरीवालकैः ॥ ११७ ॥

कृष्णस्य वृन्दावनकन्दरान्तराभीरदाराभिरतेः कथाभिः ।
 अलं विमुक्त्यै कृतमर्चनायामायासभौरमरान्तराणाम् ॥ ११८ ॥
 वनमालिवशीकृताशयानां पदविन्यासपवित्रितो वधूनाम् ।
 यमुनातटरेणुरेव पुंसामलमंहो विनिहन्तुमङ्गसङ्गी ॥ ११९ ॥
 परःसहस्राणि परस्य धाम्नः सन्त्येव रूपाणि जगद्विभूत्यै ।
 मृग्यो मृषा गोपविलासवीर्यलावण्यसौरभ्यलवोऽपि तेषु ॥ १२० ॥
 पशुपैरपि बाह्यदृष्टिशीलैर्दृष्टे दृश्यरथाङ्गशङ्खचिहा ।
 अधिनन्दनिवासमागमान्तैरपि मृग्या पदपङ्क्तिरञ्जनाभेः ॥ १२१ ॥
 उरुभक्तिसुधारसोर्मिलानामपनेतुं जनिखेदमङ्गभाजाम् ।
 स्वयमादृतसंभवानुबन्धे महर्नाथे रमतां मनो मुकुन्दे ॥ १२२ ॥

किञ्च—वन्दे महः किञ्चन वंशनालीशृङ्गाङ्कुशाजिह्वगचापहस्तम् ।
 गुञ्जारुणं कापि ततोऽपि नीलं बर्हावलीबालमृगाङ्कचूडम् ॥ १२३ ॥
 शृङ्गाटमध्ये कृतसंनिधाना मुखारविन्दे मुरलीं दधाना ।
 ममास्तु चित्ते महनीयशीला विद्या मुरद्वेषिविचित्रलीला ॥ १२४ ॥
 इदं मदंशद्वयमेवमेव कृतव्यतीहारमजायतेति ।
 विभावयन्ती विनिमाय पादौ विद्या परा वेणुमती समिन्धे ॥ १२५ ॥
 कुहचिज्जयकुञ्जरप्रचारं परतो भावितराजहंसयानम् ।
 कटिसीमनि वाससी वसानं कनकाद्भासिकुमुम्भरागशोणम् ॥ १२६ ॥
 हृदि कौस्तुभमेकतो दधानं परतस्तुङ्गपयोधरोपरुद्धम् ।
 गिरिधारणकर्कशैकपाणिं कुमुमादप्यतिकोमलान्यहस्तम् ॥ १२७ ॥
 हरिणाधिपकोकिलावलेपान्क्षपयन्तं निजकण्ठनादभङ्ग्या ।
 क्वचिदुज्ज्वलकुण्डलाभिरामं पटुताटङ्कपरिष्कृतं कुतोऽपि ॥ १२८ ॥
 विनतार्तिहरं विलोचनाभ्यां कमलेन्दीवरगर्वमोचनाभ्याम् ।
 धृतचित्रकदम्बसरोरुहा(भ्यां) निटिले निर्जितबालचन्द्रभासि ॥ १२९ ॥
 प्रियकस्तवकासितोत्पलाभ्यां प्रतिपन्नश्रवणावतंसकृत्यम् ।
 शिरसा शिखिनः शिखण्डमालां शशिखण्डं च सहैव लालयन्तम् ॥ १३० ॥

बलभिन्मणिबन्धजीवशोभं धृतपाशाङ्कुशपुष्पबाणचापम् ।
 मुरलीवरमूर्च्छनासु शश्वहन्मनीयासु निबद्धमौलिकम्पम् ॥ १३१ ॥
 गिरिशार्धगृहान्तरे विहारान्कलयन्तं नवकल्पशाखिमूले ।
 परितः परिवारदेवतानां प्रकरेणाहितसेवनानुबन्धम् ॥ १३२ ॥
 इतरेतरयोगमेयुषाभ्यामतिहृद्यन्मकरन्दशर्कराभ्याम् ।
 कृतिनः खलु केऽपि भावयन्ते भवशान्त्यै परसंविदोरभेदम् ॥ १३३ ॥
 रुचिराद्भुतरूपसंविधानं परमानन्दसुधापयोनिधानम् ।
 उषितं पथि योगिनां विधेये तदहं धाम विचिन्त्य तत्र लीये ॥ १३४ ॥
 पुण्यस्थानाग्रगण्यादथ यदुनगरादेष तस्मान्मनीषी
 स्थाण्वीशाख्यं धरण्यामभजत किमपि क्षेत्रमुच्चैः पवित्रम् ।
 सद्यः संसिद्धिहेतुं समधिकतपसां पुष्करं दुष्कराणां
 सोमावासं प्रभासं सुगतियुवतिसंचारिकां द्वारकां च ॥ १३५ ॥
 अथ द्रुताभीष्टकरीं शतद्रुं पाशापहन्तीं भजतो विपाशाम् ।
 धरावतीर्णां धरणीधरेन्द्रादिरावतीं चैष निषेवते स्म ॥ १३६ ॥
 सामोगां चन्द्रभागां जगदखिलमिदं पावयन्तीं च सिन्धुं
 सेवित्वाथो निवृत्तः परिचितधनदारामगन्धाद्दिगन्तात् ।
 प्रौढं जालन्ध्रपीठाभिधमनघपदन्यासधन्यं भवान्या
 हृद्यं प्रापद्यतासौ हिमवति किमपि स्थानमानन्दशाली ॥ १३७ ॥
 असौ पुनरनेकतटिनीसरोवनीनगरप्रदेशेषु विरचितभ्रमणोऽपि परमपाव-
 नपयःपूरनिष्यन्दिनीं शृङ्गिणीमिव पुंगवकिशोरकस्त्रिदशतरङ्गिणीं निशाम-
 यन्किमपि चिन्तातिशयसंदानिताशयो व्याहर्तुमिति गिरं प्रावर्तत ।
 इक्ष्वाकुसंतानयशःपताकां मुक्तामणिं तां मुनिकण्ठशुक्तेः ।
 दुर्वर्ण्यकक्ष्यामवनीवशायां निर्वर्णयिष्यामि कदा स्रवन्तीम् ॥ १३८ ॥
 विद्याम्बुजश्रेणिविभातवेलां मायातमश्चन्द्रमरीचिवीचीम् ।
 मुक्तालतां मुक्तिविलासवत्या भागीरथीं चेतसि भावयामि ॥ १३९ ॥
 गङ्गामुपासे गगनापदेशकासारकेलीकलहंसपङ्क्तिम् ।
 स्वयंवरासक्तिसमेतमुक्तिवधूकराम्भोजमधूकमालाम् ॥ १४० ॥

किरीटिकोदण्डकृतप्रहारत्रणोल्बणीभावविशङ्कयेव ।
यामोषधीशेन समं महेशो दधाति मौलौ तटिनीं नुमस्ताम् ॥ १४१ ॥
भागीरथी सावतु या गिरीशजटाटवीपर्यटनोपजातात् ।
आशाभ्रमान्मार्गमजानतीव भगीरथस्यन्दनमन्वयासीत् ॥ १४२ ॥

क्रीडापराधशमनाय नतस्य शंभो-

श्रूडापदे विहरणं समवेक्ष्य यस्याः ।

कोपातिरेकमयते कुलशैलकन्या

सा पावनी दिशतु संमदमभ्रगङ्गा ॥ १४३ ॥

अम्बरगालितमासीद्ब्रह्माण्डघटे यत्किञ्चिन्ना यस्मात् ।
तस्मादतीव पूतं जज्ञे किल भ्रामैन्धवं सलिलम् ॥ १४४ ॥
द्युसिन्धुरुर्व्यां दुरितानि हन्तुमादौकते वीवधगूढरूपा ।
प्रकाशमंचागविधौ भयेन कुतोऽपि धावेयुरितीव बुद्ध्या ॥ १४५ ॥
समुद्धृता वीवधसंपुटीषु भार्गीरथी भाग्यवतां जनानाम् ।
आगेहणं मूर्धनि संविधातुं प्रायो विधत्ते पदमंसभागे ॥ १४६ ॥
गङ्गा निजं वारि विगाहमानाञ्जशरीरिणः कालहरीकरोति ।
सुधांशुमौलेः स्वमदापहस्य गर्वापहाराय कृतोद्यमेव ॥ १४७ ॥
विष्टपत्रयतमःपरिपाटीखण्डनाय कलितावतरापि ।
अभ्रसिन्धुरखिलानपि लोकानन्धकारयति हन्त किमेतत् ॥ १४८ ॥
निमज्ज्य गङ्गाम्भसि निःसरञ्जनः पयोदनीलप्रतिमागतं गलम् ।
विलोक्य जम्बालविलेपशङ्कया करोति भ्रूयोऽपि च गाढमज्जनम् ॥ १४९ ॥
मातेति पूर्वं महयन्विधत्ते सुरापगायां सुकृती विगाहम् ।
कान्तेति पश्चात्कलयन्नसौ तां कोटीरकोटौ कुरुते विचित्रम् ॥ १५० ॥
स्मेराम्भोरुहशीधुसारलहरीनिप्यन्दमुष्टिंधयो
गेधोदेशविकासिकैतकरजोविस्तारकुक्षिभरिः ।
वीचीनर्तितराजहंसवनितासंगीतसर्वकषो
मर्त्यानां हरति श्रमं सुकृतिनां मन्दाकिनीमारुतः ॥ १५१ ॥

कदा तरङ्गे गगनापगाया निमज्ज्य गाढं निवसामि तावत् ।
 प्रविश्य यावत्प्रतिहृत्प्रतीकं समूलमुन्मूलयते स तापान् ॥ १५२ ॥
 अयि नगराजनन्दिनि घनसुकृतसारकन्दलनिप्यन्दिनि परतत्त्वविज्ञान-
 पाथोनिधानकौमुदि भगवति भागीरथि,

निम्नगासु न ते तुल्या नीचेषु न च मे समः ।

मयि प्रपातनं मातर्विधातुं किं विलम्बसे ॥ १५३ ॥

अनन्तरमन्तर्वाणिरयमतिदुरन्तभवखेदसंतानभीषितः पिपासित इव
 पीयूषकन्दलीं परिशुष्यदमेयसस्यसमूह इव प्रत्यग्रवर्षधारां प्रतिभटानुद्भुत
 इव प्रबलत[मा]मित्रवाहिनीं जिह्वगविषाभिभूत इव जीवातुमूलिकां कल्लोलिनी-
 रमणलहरीविषक्त इव कामपि महातरिं तीव्रनदीपूरनीयमान इव तीरभूमिं
 घर्माभितप्त इव कर्पूररसनिर्झरीं निर्धनलोक इव निक्षेपसंततिं जगतीधराधी-
 शशिखरान्तरादधिहरिद्वारमापतन्तीममृताशनसरितमुपलभ्य निर्भरानन्दसं-
 भ्रान्तमानसो मौनमहासीत् ।

पयः प्रकृतिशृङ्गिण्या ब्रह्माण्डोधसि संभृतम् ।

जगदर्भकजीवातु गङ्गेति परिगीयते ॥ १५४ ॥

विध्यादेशकरी सेयं विविधप्रत्ययावहा ।

आगमैरञ्चिता भाति शब्दविद्येव जाह्वी ॥ १५५ ॥

उद्दिधीर्षुः सगरजानसौ स्वर्गादवातरत् ।

गणयन्ति न हि क्लेशं परार्थैकपरायणाः ॥ १५६ ॥

गिरिशस्य पुरा केशान्परिगृह्योर्भिपाणिना ।

पादावलम्बिनी पश्चादासीज्जाड्यादसौ नदी ॥ १५७ ॥

ईशमुक्ता गिरिदरीरियमाप पदे पदे ।

भगीरथस्य तन्वाना भावं भूयस्तपोविधौ ॥ १५८ ॥

परं नापूरि जाह्व्या भगीरथमनोरथः ।

पारावारोऽपि निःसीमपरिणाहविभूषितः ॥ १५९ ॥

त्रिविक्रमपदोद्भूता त्रिलोकीमियमानशे ।

कारणस्यानुकुरुते कार्यं हि गुणसंपदा ॥ १६० ॥

अनन्तपथगाप्येषा हन्त त्रिपथगामिनी ।
 भगवत्पादजातापि शुक्ला वर्णेन शोभते ॥ १६१ ॥
 नदी नवसुधाधारा वसुधावासवत्यपि ।
 प्रतिकूलप्रवृत्तेयमनुकूलापि देहिनाम् ॥ १६२ ॥
 गङ्गोरगी गिरीशस्य जटाकन्दरनिःसृता ।
 विषोदया वितनुते पापमण्डूकपारणाम् ॥ १६३ ॥
 आस्ते किमावृता गाङ्गे दाहशक्तिरिहाम्भसि ।
 निर्दह्यते यतो नृणामस्य सङ्गादघाटवी ॥ १६४ ॥
 आपगाया जगत्यस्याः कोऽपि शीतलतागुणः ।
 पातकानि प्रकम्पन्ते यस्या नामश्रवादपि ॥ १६५ ॥
 ननु त्रिपथगावारि ममस्ताम्भोविलक्षणम् ।
 सिक्तः कूलाङ्कुरो येन कल्पते मूलतृप्तये ॥ १६६ ॥
 कोऽपि निर्जरवाहिन्या गुणासङ्गी शरोत्करः ।
 चलञ्जवेन तनुते षडरिच्छेदनं नृणाम् ॥ १६७ ॥
 अनादिमलसंघातहरणैकपटीयसीम् ।
 अभ्रगङ्गामपि नदीमन्यामपि गृणन्त्यहो ॥ १६८ ॥
 विध्यण्डपुटनिष्पन्नो वियद्गङ्गामयो रसः ।
 अजरामरणां सिद्धिमाधत्ते सेवितो नृणाम् ॥ १६९ ॥
 शिरांसि भजतामाशु सिन्धुरेषाधिरोहति ।
 विवरीतुं प्रवृत्तेव विश्वमूर्धन्यतां निजाम् ॥ १७० ॥
 अस्यामिहावतीर्णायामाविराम्ने भवाद्भयम् ।
 कालमन्मथयोः शश्वत्कदाचिन्न शरीरिणाम् ॥ १७१ ॥
 विमुक्तिविश्राणनधुर्यभावबोधाय बद्धा भुवनान्तराले ।
 काशीपतेः क्षौमपताकिकेव लेखस्रवन्त्या लहरी समिन्धे ॥ १७२ ॥
 इयं प्रसन्ना हृदये जले च तीरे प्रवाहेऽपि च दीप्रहंसा ।
 अभीष्टदाने गमनेऽपि शश्वदपास्तमान्द्या तटिनी चकास्ति ॥ १७३ ॥

आपन्नसत्त्वेव वियन्नदीयमाविर्भवत्केतकबर्हशोभा ।
 वीचीकरालम्बितपार्श्वभित्तिविजृम्भमाणश्चसनं प्रयाति ॥ १७४ ॥
 कूलद्विजा कुन्दसगन्धमूर्तिः स्वादुस्तुषारा सुरभिः सरोजैः ।
 इयं प्रसूतेः फलमिन्द्रियाणां मन्दाकिनी पुष्यति मामकानाम् १७५
 तदनु भुवनोपतापदमनोपचितरंहसि सुमनोनदीजले कलितावगाहनो
 बुधजनोत्तंसमणिरतिमनोहरं वचनोपहारमतनोत् ।

त्रिमार्गगे वाञ्छनसातिदूरः स कोऽपि जागर्ति तव प्रकर्षः ।
 यदन्यतीर्थातिशयप्रसङ्गे विश्राम्यति त्वय्युपमानभावः ॥ १७६ ॥
 दानाय मुक्तेर्धृतकङ्कणायां मयि स्थितायामपि केऽपि मर्त्याः ।
 क्लिश्यन्ति चेतः श्रुतिचिन्तयेति क्लृप्ताट्टहासेव विपाण्डरासि ॥ १७७ ॥
 ब्रह्माण्डरन्ध्रात्पतनं सुमेरौ नानानगेन्द्राभिहतीश्च गुर्वीः ।
 अचिन्तयित्वा भुवमागतासि पातुं सुतानम्ब भवाब्धिमग्नान् ॥ १७८ ॥
 हिमाचलं प्राप्य जटाकलापादीशस्य नेत्रानलतापितेव ।
 प्रपद्यसे मज्जदनेकलोकभवाग्निकीलाकुलितेव सिन्धुम् ॥ १७९ ॥
 अम्ब त्वया भेषजमत्यपूर्वमशिक्षि कस्मादिदमभ्रसिन्धो ।
 भवज्वरं यद्विषमं प्रकृत्या शीताम्बुसेकेन नृणां क्षिणोषि ॥ १८० ॥

ब्रह्मन्हरे हर भवादवतेति देही

जल्पन्निमज्जति जले तव जहुकन्ये ।

निर्माहि पाहि निजहीति निदेशमेषां

तन्वन्नुदञ्चति क एष तवानुभावः ॥ १८१ ॥

गगनतटिनि तावकं गरिम्णा सलिलमशेषजलातिशायि मन्ये ।
 न विसृजति निमज्जतां नराणामिदमधिरुह्य सकृद्यतः शिरांसि ॥ १८२ ॥
 भरणे निजवर्ष्मणोऽपि खिन्ना भवतीं जाह्ववि देहिनो भजन्ते ।
 किमिदं निदधाति मूर्ध्नि तेषामहहाशेषजगत्कुटुम्बभारम् ॥ १८३ ॥
 त्रिदिवस्रवन्ति भवदम्बुमाधुरी सकलातिशायिविभवेति मन्महे ।
 अवलिह्य जातुचिदिदं यतो जना विमुखीभवन्ति जननीकुचामृते १८४

अयि तावकं चरितमद्भुतोदयं सुरभीकरोति सुरलोकनिम्नगे ।
पदमुन्नतं भजनसङ्गिनो जनान्नयसे यतः स्वयमधोनिपातिनी ॥ १८५ ॥

चेलं चर्म निकेतनं पितृवनं पात्रं शिरो लेपनं
भस्मालंकृतिरस्थिजालमनुगा वेतालपारम्परी ।

भिक्षापर्यटनं च वर्तनमहो नृणां भवत्सेविनां
मातर्ब्रूहि कथं त्वदीयभजनं कुर्वे सुपर्वापगे ॥ १८६ ॥

आकण्ठं सलिले निमज्ज्य पुलिनाभोगोपधाने शिरः
कृत्वा शैलसुतापते सुररिपो गङ्गाधरेत्यालपन् ।

गृह्णन्कर्णपुटे शिवेन कृपया प्रव्याहृतं तारकं
तीरे जाह्नवि तावके तनुपरित्यागं विधाम्ये कदा ॥ १८७ ॥

त्वद्रोधोभुवि भूस्त्वदम्बुनि जलं त्वत्फेनभासि प्रभा
त्वद्वीचीपवने मरुत्त्वदुदकावर्ताम्बरे चाम्बरम् ।

इत्थं देवि मदीयदेहजननी भूतावली लीयतां
त्वत्संबन्धिनि जह्नुन्दिनि महत्येषा मम प्रार्थना ॥ १८८ ॥

इति स्तुत्वा नभःसिन्धुमेष धीमानमोदत ।

मनसा फलिताशेषमनोरथसमृद्धिना ॥ १८९ ॥

इति समरपुंगवकृतौ यात्राप्रबन्धचम्पूकाव्ये सप्तम आश्वासः ।

अष्टम आश्वासः ।

पत्या प्रकाश्यमानं क्षेत्राणामयमुपास्य केदारम् ।

सकलमहितं फलानि स्वकुलत्राणक्षमाणि लभते स्म ॥ १ ॥

उच्चैर्महागिरिविहारमुपेत्य धीमा-

न्नीहारसंवृत्तिनिवृत्तिदिनावतारे ।

प्राहृष्यदादिपुरुषं वदरीवनान्तः

पश्यन्करोदरमिषद्वराविशेषम् ॥ २ ॥

तदनु कारुण्यलवनविकृतकामरूपां कामरूपान्तराहितकामपीठस्थितिं
कामपि परदेवतामाराध्य नरदेवदुर्नयनाटिकाविभावनपाटवानुवर्तिभिरालाप-
विस्तारैरस्तौषीत् ।

त्वद्भूलालानुसारिन्निपुरहरणदृक्किङ्कराधोक्षजाज्ञा-
 निर्वोदृ ब्रह्मचिन्तासमुपनतजगद्धोरणीकोणभाजः ।
 उर्व्याः कापि प्रदेशे कतिपयविषयाधीशतामेत्य मत्ता
 न त्वामञ्चन्ति भूपाः समयविषमतां किं ब्रवीम्यद्रिकन्ये ॥ ३ ॥
 नत्वा पृच्छामि किञ्चिद्भगवति भवतीं वाच्यमेतत्कुतश्चि-
 त्पुण्यात्पट्टाभिषेकव्यतिकरसमयप्राप्तिमात्रेण राज्ञाम् ।
 सौजन्यं क्व प्रयायात्क्व मतिरुपरमेत्क्व व्रजेत्साधुवादः
 सौलभ्यं कापसर्पेत्क्व पुनरपसरेदातुरेष्वार्द्रभावः ॥ ४ ॥
 भूजाने जय जीव कोऽत्र पुरतः शब्दायते वार्यता-
 मायुष्मन्नहमेव कोऽसि कथय त्वं वा त्वदीयाश्रितः ।
 आस्तां तद्भवदीयनाम किमहं डित्थस्तथा वा तदि-
 त्यभ्यस्तानपि खेदयन्ति गिरिजे भूपा भवद्वञ्चितान् ॥ ५ ॥
 आयाहि प्रातरेहि ह्यलमनवसरो याहि मे देहि सद्यः
 स्वर्णान्येतत्पिधेहि प्रतिभुवमथवा ब्रूहि नो चेदपेहि ।
 इत्येवं द्रष्टुकामा नरपतिहतकानेतदासन्नभृत्यै-
 रायास्यन्ते नितान्तं जननि तव पदद्रोहिणो देहभाजः ॥ ६ ॥
 ह्यः शर्वर्यां समज्याविघटनसमये हे बुधा युष्मदर्थं
 राज्ञेऽवोचाम किञ्चिद्रहसि स च तदा प्रीतचेता इवास्त ।
 इत्थं वागीशसार्थानयि जननि भवद्वञ्चितान्वञ्चयन्तो
 मन्दाः कुर्वन्ति केचित्पितृपतिनगरीमार्गपाथेयबन्धम् ॥ ७ ॥
 आकर्ण्यस्माकमभ्यागमनमवनिभृद्वित्रिकक्ष्यान्तराणि
 प्रोलङ्घ्याभ्येत्य नीत्वा बहुमतिमतनोदर्धपीठीजुषां नः ।
 इत्थं मिथ्यावचोभिः पटव इव जना वञ्चयन्ति प्रपञ्चं
 केचिज्जानन्ति नैते भवदुपजनितानम्बिके विप्रलम्भान् ॥ ८ ॥
 अद्य प्रातः सभायामखिलनृपतिषु प्रेक्षमाणेषु पीठा-
 दुत्थायास्मत्कराग्रादवनिभृदुपदामग्रहीत्पाणिनेति ।

एतादृक्त्वेन जात्वप्यवनिपतिम[वि]ज्ञातवन्तोऽपि केचि-
 द्राजाभिज्ञा इवाज्ञास्त्वयि सति विमुखेष्वैन्द्रजालं सृजन्ति ॥९॥
 नीहाराहार्यकन्ये तव पदकमलध्यानमुद्राविधानै-
 रत्यर्थं वर्तयन्ते जनुषि सफलतां केऽपि धन्या धरण्याम् ।
 अद्राक्षीदीषदस्मान्नृपतिरधिगतप्रीतिरद्येति सार्थं
 मन्वाना जन्म यान्ति प्रतिमुहुरितरे निर्वृतिं दुर्विवेकाः ॥ १० ॥
 मातर्देतेयवैरिप्रमुखसुरवरैः शश्वदध्यासितायां
 भावत्कागारबाह्याङ्गणभुवि वसतिप्राप्त्युपायं विहाय ।
 हा हा मोहाद्यतन्ते जगति तनुभृतो नैकनिष्ठचूतवीटी-
 जम्बालैर्दूषितायां नरपतिभवनद्वारि कर्तुं विहारम् ॥ ११ ॥
 धिक्कारः सौविदल्लैश्चिरविततबहिर्वेदिकावासकार्श्यं
 याञ्जादैर्न्यानुरोधः करितुरगकुलेष्वाकुला पर्यटाश्रया ।
 निर्हेतुर्दण्डपातो भृशसुलभरुपा मेदिनीनायकेने-
 त्येवंरूपेण मातः परिणमति नृणां त्वत्पदाब्जापराधः ॥ १२ ॥
 त्वत्पादाम्भोजपूजाविरचनविमुखीभावदोषावतीर्ण-
 क्षोणीभृत्सेवनानां पुरुषपरिषदामद्रिराजन्यकन्ये ।
 नाहारो नैव निद्रा न सुखरसिकता नार्चना देवतानां
 राजद्वारोपकण्ठेष्वपि तु तत इतः पर्यटाश्रयैव कृत्यम् ॥ १३ ॥
 त्रैलोक्यश्लाघनीये धरणिधरकुलोत्तंसवंशे प्रसूतिः
 शुद्धान्तैश्वर्यभाक्त्वं त्रिभुवनभरणोल्लासिनश्चन्द्रमौलेः ।
 लोकानां मातृता चेत्यखिलमपि शिवे हृद्यमेतद्भवत्या
 भूपद्वारासिकायै पुनरपि तु सतां सृष्टिरेकैव कष्टा ॥ १४ ॥
 आवासं दुर्गुणानां कमपि नृहतकं भूपतित्वेन सृष्ट्वा
 तद्देहद्वारि याञ्जामहह रचयितुं यद्विनिर्मासि धीरान् ।
 सोऽयं सर्गस्वभावः किमु तव जननि ब्रूहि किं विभ्रमो वा
 नैर्घृण्यं वा किमाहो किमुत दृढतरद्वेषिता वा बुधेषु ॥ १५ ॥

तस्याः को वा निषेधं सृजति गिलति चेदावृतिः सस्यजालं
 मर्यादालङ्घिनी चेज्जलनिधिलहरी को नु वा तां निरुन्ध्यात् ।
 किं च त्वं शैलकन्ये कुटिलनृपगृहद्वारवेदीविहार-
 क्लेशोदन्यावदान्या भवसि यदि सतां कस्तव स्यान्नियन्ता ॥१६॥
 भूमृत्सेवाविधानं बुधजनविततेः शास्त्रदृष्टेः पिधानं
 दुष्कृत्येषु प्रधानं दुरितमिषविषोन्मेषपाथोनिधानम् ।
 ब्राह्मण्यस्यावसानं प्रसरदपयशोवल्ल्युपपन्नप्रदानं
 सत्यस्वापोपधानं सति किमु बहुना त्वय्युपेक्षानिदानम् ॥ १७ ॥
 भुक्ते प्राचीनवित्ते गरिमजुषि ऋणे भिक्षुतायां धृतायां
 संमाने हीयमाने नृपसदसि बहिर्द्वाररोधेऽपि जाते ।
 कोऽयं मायानुभावस्तव सति विलसत्यर्थलाभातिलोभा-
 द्धावं धावं बुधानां ततिरटति मुधा राजधान्यामधन्या ॥ १८ ॥
 विन्यस्ताञ्जलिना प्रणम्य शिरसा याचे दया चेद्बुधा-
 नास्थानीनरकान्तरे क्षितिभुजां कामाक्षि मा मा क्षिप ।
 यद्यस्मिन्क्षिपसि व्यपेतकरुणालेशा तदा शालिका-
 द्वाराध्यासनदुर्दशां वितर नो गुर्वीं दुरुर्वीपतेः ॥ १९ ॥
 नैतत्स्वर्गतिसाधनं न च कुलाचारं(रो) न चाज्ञा गुरो-
 राम्नायैर्विहितं च कर्म यदिदं भूपाधमोपासनम् ।
 प्राग्जन्मन्यचलात्मजे कृतभवत्पादापराधा वयं
 पातं केवलमात्मनः स्वयमहो कर्तुं प्रवर्तामहे ॥ २० ॥
 मूर्ध्ना पर्यटने कृतेऽपि करुणामुद्रा न चेत्तावकी
 न प्राप्येत नरैर्गुवाकफलमप्यन्तर्घुणास्वादितम् ।
 जानन्नप्यमुमर्थमर्थपटलीसंपादनाकाङ्क्षया
 हा धिक्कष्टमनुद्रवामि धरणीपालाधमानम्बिके ॥ २१ ॥
 त्वच्चिन्तां कलयामि चेत्त[दधुना] प्रत्यूहजाग्रन्मनः-
 क्षोभोत्पादनचञ्चुरौदरशिखिज्वाला समुज्जृम्भते ।

तच्छान्त्यै नृपतीन्भजामि यदि तच्छानात्त्वदीयस्मृति-
 नैवोदेति किमाचरामि कथय प्रालेयशैलात्मजे ॥ २२ ॥
 प्राचीनक्षेत्रमात्रान्न लगति किल मे स्फारसंसारभारः
 कृत्वा भूमर्तृसेवां धरणिरभिनवोपार्जनीया मयेति ।
 चिन्तासंदानितान्तःकरणसरणिभिर्घस्मरैरस्मदाद्यै-
 रन्वारब्धा भवत्यां पुरहरदयिते देवि साक्षादुपेक्षा ॥ २३ ॥
 उत्थानं प्रातरुर्वीपरिवृढभवनद्वारदेशाभिधानं
 निध्यानं भूमिबन्धोः पुनरुपगमनं वासशालां प्रतीति ।
 एतैर्व्यापारजातैरचलपतिमुते नित्यमावर्त्यमानै-
 रङ्घ्रिद्वन्द्वं भवत्या मुहुरहह वयं घस्मरा विस्मरामः ॥ २४ ॥
 ग्रामं वा ग्रामटीं वा मितभुवमथवा हाटकं वा पटं वा
 यः कोऽप्यस्माकमेतत्किमिह न वितरेदेकिकां वा वराटीम् ।
 इत्यम्ब त्वय्युपेक्षाविरचनदुरितप्राप्तदारिद्र्यमुद्रा-
 कातर्याः पर्यटाश्यां नगरभुवि वयं बह्वधर्माय कुर्मः ॥ २५ ॥
 अन्तःशुद्धान्तमास्ते नृपतिरविरतं नैव निध्याति दैवा-
 न्निर्गच्छन्तं कदाचित्तिरयति तरसा खेटकूटैर्भटौघः ।
 वक्ता वा नास्मदर्थे स्वयमपि गमनं दुष्करं द्वार्यथापि
 त्वद्गोहादद्रिकन्ये वयमवनिपतिं द्रष्टुकामाश्चरामः ॥ २६ ॥
 विद्यागोष्ठीषु राज्ञो नहि रुचिकणिकाप्यस्त्युदास्ते प्रधानो
 विद्वेष्टि स्वाधिकारक्षतिचकितमनाः सोऽप्यमेधाः पुरोधः ।
 अन्यस्त्वज्ञातविद्वज्जनसरणिरथाप्यम्ब ते शाम्बरीभिः
 पश्चात्संचोद्यमानाः सुधिय इति वयं राजधान्यां भ्रमामः ॥२७॥
 संनह्यत्सौविदल्लाधमवदनसमालोकनाय प्रसर्प-
 ङ्गुलीषु द्वारवेदीशिखरसरणिषु प्रत्यहाध्यासनाय ।
 याच्ञावाणीनिबद्धक्रमरसरसनाधारणायपि चास्मा-
 न्निष्कारुण्यं सृजन्त्यास्तव गिरितनये किं फलं लब्धमासीत् ॥२८॥

कर्णो मध्याह्नदीनः समयमनुसरत्यम्बुदः स्वर्गमात्रे
 सन्तानस्त्यागशाली वयमपि तु मुहुः सर्वतो दानशौण्डाः ।
 इत्युर्वीपालगर्वप्रलपितगरलज्वालजालानि पातुं
 कर्णाभ्यां किं नु सृष्टा वयमवनिधराधीशकन्ये भवत्या ॥ २९ ॥
 कुम्भीपाकादिनानाविधनिरयकुलेष्वातलं संनिमज्जा-
 व्यापारे नास्ति भारः सरसिरुहभुवो यावदायुर्विरामम् ।
 क्षमापालद्वारि किंतु क्षणमपि वसतिः शक्यते नैव कर्तुं
 तस्मादस्मद्विपक्षं जनमपि न कदाप्यम्ब तस्यां निधेहि ॥ ३० ॥
 आस्थानी गाहनीया नृपनिकटजुषो रञ्जनीया मनुष्या
 भूपालः सेवनीयः स च बहुलधनैरापनीयो मयेति ।
 चिन्तां संत्यज्य सोऽहं तव पदनलिनोपासनामात्रकृत्यः
 प्रेङ्खद्भावः कदा वा वद जननफलान्यम्ब संपादयिष्ये ॥ ३१ ॥
 यास्यामो राजधानीं कथमपि नृपतेरन्तिकं तत्र को वा
 नेप्यत्यस्मानकस्मात्प्रचुरधनभरैः प्रीणनामन्तरेण ।
 दृष्टे वा राज्ञि कृष्टां चिरवसतिमृते नाञ्जसा वाञ्छितासि-
 स्तस्मादक्लेशलभ्यां द्रुतफलजननीमद्रिजां न त्यजामः ॥ ३२ ॥
 लक्ष्मीकुर्वे किमुर्वीसहचरहतकानम्बिके तावकाङ्घ्रौ
 जाग्रत्यश्रान्तमन्तःकरणभुवि ममाभीष्टविश्राणनाय ।
 त्वद्भृत्यद्वारःस्थवीटीचिपिटकपटसंवाहकक्रीतदासी-
 दासेयप्रेप्यचेटीसुतजनसदृशाः किं नु ते राजकीटाः ॥ ३३ ॥
 कामाक्षि त्वत्कटाक्षव्यतिकरकलिकामोदसाम्राज्यलक्ष्मी-
 पर्याप्तस्वान्तवृत्तेर्नहि मम गणनागोचरे ते नरेन्द्राः ।
 सेवाहेवाकभाजां तव जननि जगत्यब्जभूर्वा हरिर्वा
 व्यक्षो वा लक्ष्यकोटौ विलसितुमनलं केऽपि मूढा नृकीटाः ॥ ३४ ॥
 त्वद्धानैकावधानप्रणयनसुलभानन्दलीढान्तरात्मा
 नाहं भूपानुपासे पुरहरसुतनो संपदे किंपचानान् ।

पुंसां चिन्तालताभिर्हृदि तव चरणोपप्लवतामद्रिकन्ये
 नाबध्यन्ते कतीभाः कति कति तुरगा गेहवाह्याङ्गणेषु ॥ ३५ ॥
 कुर्वन्तु स्वैरमुर्व्या कतिचन समयक्षेपणं भूपगेह-
 द्वारावस्थानधारापरिचयरचनोदीतरागा वराकाः ।
 त्वद्भयानारम्भलब्धोदयनिरतिशयानन्दनिप्यन्दसिन्धो-
 रन्तःस्वच्छन्दचारैर्जननि वयममी कालजालं नयामः ॥ ३६ ॥
 स्निह्यद्भूपालदत्तद्विरदवरघटामांसलस्निग्धमुग्ध-
 स्कन्धाभोगाधिरोहकमसृमरतमख्यातिसंप्राप्तितोऽपि ।
 देवि त्वद्भृत्यशालारजकवशजुषामन्वये रासभाना-
 मुद्भूयामेयभारोद्वहनमतितरां युक्तमित्येव मन्ये ॥ ३७ ॥
 साकं भूनायकेन प्रचुरमणिभरोड्डामरं सामरस्या-
 दध्यारुह्यासनार्थं युगपदभिमुखीभूय संलापतोऽपि ।
 न्यञ्चद्गात्रं निषेधप्रसृतकरतलं निर्भरोत्कम्पमम्ब
 त्वद्देहद्व्याःस्थवेत्रप्रहरणसमयत्रासदैन्यं परं नः ॥ ३८ ॥
 आन्दोली चतुरन्तयानतुरगश्चेतातपत्रद्विप-
 प्रायां संपदमावहेति गिरिजे न त्वां कदाप्यर्थये ।
 याचे केवलमेतदेव बहुधा त्वत्पादपङ्केरुह-
 द्वन्द्वाराधनचातुरीगुणनिकासाम्राज्यसिंहासनम् ॥ ३९ ॥
 तदनु तुहिनजगतीधरादवतीर्य स पुनरार्यमिश्रो निजवचःस्तुतिधौततत्त्वा-
 वबोधकर्दमनिकरस्य सगरसुताहुतिहुताशनीकृतप्रबलरुषः कपिलमुनेराश्रम-
 भद्रमुपाश्रयत ।

अभिषिच्य भसितराशीन्पुरहरनिर्माल्यसलिलपूरेण ।
 निरवापयत्पितृणां भगीरथो यत्र निरयबाधाग्निम् ॥ ४० ॥
 अहाय पत्युरहामपहाय सतामसूयितवतीव ।
 श्लिष्यति सुरस्रवन्ती नर्मसखं यत्र नवनवोर्मिकरैः ॥ ४१ ॥
 तत्र च जलधिमध्यक्षयन्निदमवादीत् ।
 भागीरथीतिप्रथिताभिधानां कांचित्कुमारीमुपनीय गौरीम् ।

असौ वरायातिसृजन्पितृणां चक्रे मुदं चण्डकरान्वयेन्दुः ॥४२॥
 अहस्करापत्यसरस्वतीभ्यामभ्यर्णमादाय विमुच्यमाना ।
 अमुं नवोदेव.....ख द्युसिन्धुराबद्धभङ्गा पतिमभ्युपैति ॥ ४३ ॥
 वारं वारं प्रौढवातानुपङ्गाद्वेगेनायं वेपते वीचिमाली ।
 कुम्भीयोनेः कुक्षिवास्तव्यमग्निं ध्यायं ध्यायं त्रासमृच्छन्न्रिवोच्चैः ॥४४॥
 मन्थानशैलमथितोऽपि घटीभवेन

ग्रस्तोऽपि दाशरथिना कृतबन्धनोऽपि ।

उद्दामवाडवहुताशनपीडितोऽपि

गम्भीरतां न हि कदाचिदयं जहाति ॥ ४५ ॥

अथ नीलाद्रिमासाद्य कृती स कृतवन्दनः ।
 अस्तौदित्थं जगन्नाथमघनिर्माथकर्मणे ॥ ४६ ॥
 चरितं तव प्रथीयः शक्यं मितया न मे गिरा स्तोतुम् ।
 नासामणिर्न भवितुमर्हति मानाधिकं रत्नम् ॥ ४७ ॥
 अतिलघुनापि च वचसा मधुमथन तव प्रणौमि महिमानम् ।
 तुभ्यं त्रिभुवनवपुषे तुल्यं कथमर्प्यते माल्यम् ॥ ४८ ॥
 मम यन्मनुष्यजन्मनि भवत्सपर्यापराङ्मुखीभवनम् ।
 स.....नवनीतनिर्गमसमये मन्थानगुणभङ्गः ॥ ४९ ॥
 अन्यार्थमपि भवन्तं परिचरता प्राप्यते गतिः पुंसा ।
 आमोदमेणनाभेराजिघ्रति किं न पणितापि ॥ ५० ॥
 भवतः प्रपद्यमानश्चरणौ पदवीं समश्नुते परमाम् ।
 को गन्धगजाधिरूढः क्षुद्रं प्रतिपद्यते द्वारम् ॥ ५१ ॥
 प्रकृतिजयिनस्त्वदङ्गेः पातकराशिरपि किमु भवेल्लक्ष्यम् ।
 अस्त्रमरविन्दयोनेश्चटकोपरि किं नु संधेयम् ॥ ५२ ॥
 ईषलभा मनीषिभिरीहितसंपत्प्रसादविषयैस्ते ।
 हैयङ्गवीनसङ्घं ह्यादधतो न खलु घृतचिन्ता ॥ ५३ ॥

१. 'हैयङ्गवीननिर्गमसमये' इत्युचितं प्रतिभाति.

करुणागुणपरिणाहः कंसारे तव निसर्गसंसिद्धः ।
 आधीयते न केनचिदमृतरसौघस्य माधुर्यम् ॥ ५४ ॥
 अनुपदमतिलङ्घ्य जनपदशतानि विबुधाग्रण्यः स पुण्यस्थलीषु शस्तं
 गयाक्षेत्रमयासीत् ।
 दृश्यते तटिनी यस्मिन्नद्भुताकारशालिनी ।
 अपि फल्गुः स्वयं पुंसामफल्गुफलदायिनी ॥ ५५ ॥
 अधिमौलि गयामरद्विषो विबुधैर्यत्र कृते पदार्पणे ।
 भुवनत्रयमस्तके पुनः पितरो हन्त पदं वितन्वते ॥ ५६ ॥
 कटितटिघटिततटिन्निभांशुकं रमाधवं छविजितमारमाधवम् ।
 जगत्रयी प्रणमति यत्र मौलिना गदाधरं किसलयभं गदाधरम् ॥ ५७ ॥
 तत्र च विहितकर्तव्यकलापोऽयमभिरूपो विनिर्गत्य ततः समग्रगुणसं-
 भूतेन कुटुम्बिनीयुगेन विविधतीर्थसमूहमवगाहमानो विमानितदिविषदा-
 हारसंपदं व्याहारमुदजृम्भयत ।
 अहस्करेऽप्यलघुतमिस्रतस्करे कुमुद्वतीं समधिगता कुमुद्वतीम् ।
 पवित्रितक्षितिरियमत्र चक्षुषी पुनः पुना रमयति मे पुनःपुना ॥ ५८ ॥
 संध्याटवीचारविवृद्धमूर्तिः कुर्वन्मुहुः कूलविहङ्गलीलाम् ।
 स्वैरं प्रणर्दन्निह शोणभद्रो गवामसौ गच्छति संनिवेशम् ॥ ५९ ॥
 शर्वाणीचरणसरोजवान्तलाक्षाजम्बालभ्रमजनिहेतुधातुशाली ।
 विन्ध्याद्रिवितरति मे नितम्बसीमाविस्तारस्थगितदिगन्तरः प्रहर्षम् ॥ ६० ॥
 अध्यास्ते रुचिरममुष्य शृङ्गमेका सा काचिन्निभुवनसंज्वरापहन्त्री ।
 निर्व्याजप्रणिहितनीलकण्ठहर्षा वर्षन्ती कमपि रसं बलाहकाली ॥ ६१ ॥
 कल्याली हतमधुकैटभावलेपा लोकान्धंकरणलुलायदर्पहन्त्री ।
 चामुण्डा शकलितरक्तबीजदम्भा सुम्भघ्नी जयति निसुम्भसूदनीयम् ॥ ६२ ॥
 विश्वस्मादपि धरणीधरेन्द्रकन्ये विन्ध्योऽयं निरवधिभागधेयशाली ।
 आक्रान्ताखिलभुवनापि यस्य नाम्ना विख्याता परमसि विन्ध्यवासिनीति ॥ ६३ ॥
 देवि त्वत्पदरुचिदर्शितातिरागा तुङ्गेषु द्रुमविटपेषु लम्बमानाः ।
 शैलेऽस्मिन्सततमवाञ्जुस्वत्वभाजो दृश्यन्ते धृतनियमा इव प्रवालाः ॥ ६४ ॥

कुब्जत्वं दधदपि कुम्भयोनिभक्त्या विन्ध्याद्रिविबुधनिवासतोऽपि तुङ्गः ।
 संचारं सद्यगिरीशपाणिपद्मस्पृष्टाभ्यामिह वितनोषि यत्पदाभ्याम् ॥६५॥
 मच्चित्ते.....महिषासुरोत्तमाङ्गे विन्ध्याद्रेरधिशिखरं च विश्वमातः ।
 निःशङ्कं निहितपदाब्जया भवत्या काठिन्यं क्व नु वद काममन्वभावि ॥६६॥
 वेलायां विषमकृतान्तवाहघण्टासंरावश्रवणसमाहितव्यथायाम् ।
 मञ्जीरकणितमनोहरं पुरस्तादास्तां नश्चरणसरोजमम्बिकायाः ॥ ६७ ॥
 पारीन्द्राः परिभवमापिता निकामं मध्येन स्मरहरवल्लभे भवत्याः ।
 तत्तादृक्किमिरतरङ्गितासु मन्ये बध्नन्ती(न्ति) स्थितिमिह.....भ्यतो गुहासु ६८
 उत्तुङ्गा बलवदुदारकान्तिभाजो वर्तन्तां शतमिह वारणेन्द्रकुम्भाः ।
 सोढारस्तव कुचभारवत्किमेते पञ्चास्यप्रसभविमर्दसंभ्रमाणाम् ॥६९॥
 शर्वाणि स्तनभरसंपदा परं ते विन्ध्याद्रिविगलिततुङ्गतावलेपः ।
 व्रीले(डे) न क्षितिमभजद्विजस्तु भेजे प्रख्यातिं शिव शिव भाग्यरीतिरेषा ७०
 संत्रातुं जनमिह सर्वहिंसकेभ्यो वात्सल्याद्वहसि वरायुधानि हस्तैः ।
 हन्तैतद्भगवति साहसं यतोऽमी रज्यन्ते नवसुमनोजिघृक्षयापि ॥ ७१ ॥
 चन्द्रस्ते वदनमिषेण शैलकन्ये विन्ध्याद्रौ वसति विधुंतुदैकभीत्या ।
 पर्यन्तभ्रमणमिष(षा)त्तरक्षुवीक्षावित्रासव्यतिकरविद्रवत्कुरङ्गः ॥ ७२ ॥
 त्वद्विम्बाधरतुलना शिवे तदानीं प्रादुप्यादिह सहकारपल्लवेषु ।
 धात्रा चेन्मकरन्दसारधारानिप्यन्दः कुसुमवदेषु निर्मितः स्यात् ॥ ७३ ॥
 स्वच्छन्दं विलसतु चन्द्रिकाङ्कुराणामुद्भेदः किमपि सुधारसोद्गमश्च ।
 वक्त्रेन्दौ तव वरवर्णिनि स्मरारेराश्चर्या न किमिह सूतिरम्बुजानाम् ॥७४॥
 अस्याद्रेरनुवनमध्यमम्बुजातैर्वेत्तण्डव्रजकरदण्डपातभीतैः ।
 सारङ्गैरपि चकितैर्वनेचरेभ्यः सर्वस्वं निहितमिव स्वकं त्वदक्ष्णोः ॥७५॥
 फुल्लासु क्षितिरुहपुष्पमञ्जरीषु भ्राम्यन्ती ततिरिह भाति षट्पदानाम् ।
 पृथ्वीभृत्प्रियतनये विलोकयन्त्याः कान्तारश्रियमिव ते कटाक्षमाला ॥७६॥
 पाठीनध्वजपरिपन्थिकायमायाकैलासक्षितिधरकालमेघपङ्के ।
 मातस्ते हतजनिमार्गपर्यटाञ्चानिष्टे मयि निपतत्वपाङ्गधारा ॥ ७७ ॥

त्वामभ्रच्छविमिह वीक्ष्य नीलकण्ठास्तुष्यन्तः सपदि वितन्वते कलापान् ।
 त्वत्केशद्युतिविसरापहारशङ्कां निर्माष्टुं निपुणमिव प्रदर्शयन्तः ॥ ७८ ॥
 उद्विन्नस्मितलवमुल्लसत्कपोलं लोलाक्षिभ्रुवमतिलोभनीयनासम् ।
 विम्बोष्ठं भृतमणिकुण्डलाभिरामं वक्रं ते जननि वयं न विस्मरामः ॥ ७९ ॥
 विनिर्गतानविहितपुण्यदुर्लभत्रिमार्गगासलिलविगाहनाय नः ।
 पदे पदे बहलविपत्तिशङ्कया विषीदतः सुखयतु विन्ध्यवासिनी ॥ ८० ॥
 अपि च ।

रक्षति दुर्गा यन्तं विपदः स्वगुणान्कृपामृदुर्गायन्तम् ।
 समहृत कासरदनुजं तमपि च या सुम्भमन्तिकासरदनुजम् ॥ ८१ ॥
 देवी सा मे दुरितं क्षपयतु कृपया हरिस्वसा मेदुरितम् ।
 शक्तिषु परमा नन्दं जनकं किल या निनाय परमानन्दम् ॥ ८२ ॥
 शुचमिह नोपलभन्ते वपुः सरन्तो बलार्दनोपलभं ते ।
 स्थितमनिदानवलक्षे हर्यक्षे चण्डि लूनदानवलक्षे ॥ ८३ ॥
 अपि च ।

स्कन्धादवपुत्य हरेः सलीलमाक्रम्य पद्मचामवनीलुलायौ ।
 संधित्सया चापगुणैर्निषङ्गादुदर्चिषं मार्गणमुत्क्षिपन्तीम् ॥ ८४ ॥
 प्रहारकेलिस्पृहया रथाङ्गनेमिग्रहव्यग्रनिजाग्रहस्ताम् ।
 तिर्यञ्जुर्खीं पाणिधृताञ्जलस्य कम्बोः समुद्धोषणकर्महेतोः ॥ ८५ ॥
 उदस्तहस्तोपहितत्रिशूलनिर्भिद्यमानं निजपश्चिमाङ्गात् ।
 निर्गच्छतो निर्जरशात्रवस्य चर्मासिपाणेः शिरसश्छिदायै ॥ ८६ ॥
 आलम्ब्य केशानवधूय खेटं पाणावधिक्षिप्तकृपाणवल्लीम् ॥
 दरोच्छ्वसन्मध्यमदृष्टिरिङ्गदग्निस्फुलिङ्गावलिभीषणास्याम् ॥ ८७ ॥
 विश्वत्रयापद्विनिवारणाय संनाहमेवं समरे दधानाम् ।
 किरीटचन्द्रांशुकृताभिषेकामम्बामहं भावनयावलम्बे ॥ ८८ ॥
 तमसामर्दिनि विधृतमसाधिषं तमसा जाह्नवीपूरं तमसा विगाहते ।
 निर्जेतुं दुरितावलीं सति कलौ निःसीमवीर्योदयां
 देवो मेलयति स्म यत्र सुदृढं तिस्रो महावाहिनीः ।

श्रेयानेष निरीक्ष्यते स शिविराभोगः प्रयागाभिधो
 धीराः स्वैरमिह प्रयान्ति पदवीं देहत्यजं शाश्वतीम् ॥ ८९ ॥
 देहिनामिह तटस्थितिस्पृशां पुण्यमात्मजमिमाः पुनः पुनः ।
 स्फारविस्मयकृते परस्परं संगताः प्रसुवते सरिद्वराः ॥ ९० ॥
 अन्योन्यमायामिभिरूर्मिहस्तैरास्कन्दकर्मण्यनयोः सपत्न्योः ।
 साक्ष्यं न साधीय इतीह सा किं सरस्वती संवृतमूर्तिरास्ते ॥ ९१ ॥
 जाह्नवीरविसुतारजतायःशृङ्खलायुगलसंदतमेनम् ।
 क्रीडितुं स हि विमुक्तियुवत्या केलिमञ्चमयमञ्चति लोकः ॥ ९२ ॥
 यियासतामत्र निमज्ज्य नाकं हित्वा तनुं मुक्तिमभीप्सतां च ।
 वैवस्वतीविष्णुपदीमिषेण वेदोपदिष्टाध्वयुगं चकास्ति ॥ ९३ ॥
 निर्वापितानामिह विष्णुपद्या नृवर्गकान्तारभवानलानाम् ।
 विसृत्वरी धूमपरम्परेव विराजते चण्डमरीचिकन्या ॥ ९४ ॥
 सहजमलिनं विद्यावर्त्म स्वभावमलीमसा
 विधिपदविका चित्रः पन्था विमिश्रितयोस्तयोः ।
 इति पृथगवस्थित्या संमेलनेन च देहिना-
 मिह विवृणुतो नानामार्गान्द्युसिन्धुकलिन्दजे ॥ ९५ ॥
 निर्माति घर्माशुसुताभुजङ्ग्या निर्मोकशङ्कामिह गाङ्गमम्भः ।
 यां वीक्ष्य लोकाः समवर्तिलोकयात्राकथामप्यवधीरयन्ति ॥ ९६ ॥
 अनेकदेशोन्मिषदभ्रसिन्धुप्रवाहखण्डामिव भानुकन्याम् ।
 पश्याभ्यविद्यामिव तत्र तत्र प्रभिद्यमानां विषयप्रकाशैः ॥ ९७ ॥
 उन्नेतुमुद्वेलभवाब्धिमग्नान्कृतोद्यमाभ्यां कृपया शिवाभ्याम् ।
 प्रसार्यमाणाविव बाहुकाण्डौ पश्यामि नद्योरनयोः प्रवाहौ ॥ ९८ ॥
 वेगाविद्धसरोजकुञ्जलकुचं विक्षिप्तवीचीभुजं
 फुलेन्दीवरदृष्टिं बुद्बुदनिभाविभूतरोमोद्गमम् ।
 त्रुट्यत्फेनविपाण्डुकञ्चुकमुभे दूरात्समभ्यागते
 गाढालिङ्गनमत्र हन्त तनुतो गङ्गाकलिन्दात्मजे ॥ ९९ ॥

कापि प्रस्तुतदोर्मृधे इव मिथो वीचीभरैराहतै-
 रेतैरात्तजयश्रियाविव कुतोऽप्यन्योन्यकृसाक्रमैः ।
 विद्राणे इव साध्वसेन कुहचिद्व्यक्तापसारत्वरै-
 स्तन्वाते सरितौ विडम्बनमुभे तत्तादृशानां नृणाम् ॥ १०० ॥
 कालिन्दीसुरनिम्नगे विलसतः कालावदाते ययो-
 रंशूनामिव संतती तनुभृतामन्तस्तमिस्रापहे ।
 पुण्यैरद्य पुराकृतैर्वयममी तत्तादृशौ तावुभौ
 वेणीमाधवशूलटङ्कगिरिशौ वीक्षामहे चक्षुषा ॥ १०१ ॥
 वामे भागे वरतनुमयं शूलटङ्केशमीडे
 संध्यानृत्तभ्रमणरचनासङ्गिनो यस्य कण्ठात् ।
 स्रस्तां मुक्तास्रजमिव महाकृष्णसर्पाञ्चितार्धा-
 मग्रे पश्याम्यमरतटिनीमर्ककन्योपगूढाम् ॥ १०२ ॥
 भुवनत्रयपारवर्ति पुंसामधिगन्तुं पदमाहितस्पृहाणाम् ।
 अनुभूतचरादिविप्रयागादयनं नेह परं भुवि प्रयागात् ॥ १०३ ॥
 इत्यालपन्नयमुत्तीर्य सुरधुनीमनीदृशसंपत्तिपेशलान्कोसलानवलोकयन्ननघ-
 गुणपरिभूतधनदपुरुहूतपुरमजिहीत साकेतम् ।
 विमलां प्रकृतिं विवृण्वती सततं भावितसर्वमङ्गला ।
 यदलंकरणाय कल्पते हिमवन्मानससंभवा नदी ॥ १०४ ॥
 परिसरयूपकण्ठमलग्नूत्तरवेदितटी
 परिसरयूपकण्ठपरिवद्धचषालशता ।
 प्रदिशति यत्र कौतुकमशीतकराभिजन-
 प्रभवजनाधिनाथहयमेधवितानमही ॥ १०५ ॥
 तत्र स रामभद्रं प्रणिपत्य नुतिमित्यतानीत् ।
 कल्पयत्यवनिकर्णजन्मनो वङ्गहि श्रवणहर्षवैभवम् ।
 संभवे जनकमोदसंपदामात्मजोक्तिरयते निदानताम् ॥ १०६ ॥
 सनुनैव सुवचं प्रचेतसो वस्तु वर्णयितुमाद्रियामहे ।
 राघवैकसुगमे रणाङ्गणे व्यापृतं किल वलीमुखैरपि ॥ १०७ ॥

हन्त सत्यपि रघूद्वहे गिरा प्रस्तुवन्ति कवयः परानपि ।
 यस्य वक्तुमपदानमेव या प्रादुरास भुवि पद्यरूपिणी ॥ १०८ ॥
 तद्विना दशरथावनीसुहृन्मानिनीजठरशुक्तिमौक्तिकम् ।
 वावदूकजनवाङ्मुखस्य किं विद्यते भुवि विभूषणान्तरम् ॥ १०९ ॥
 संयमिप्रवरसाधितस्य किं पायसस्य परिपाकवैभवात् ।
 माधुरीमधिगतो महियसीं राघवो रमयते ममाशयम् ॥ ११० ॥
 दत्तया दिविकृतत्रिशङ्कुना निर्ममो निखिलशस्त्रविद्यया ।
 आधिशङ्कुभरमापयन्दिशामाशयेषु रघुनायकोऽवतात् ॥ १११ ॥
 पादरेणुपरमाणुयोगतः सिद्धता युवतिसृष्टिकर्मणा ।
 साधयन्नपि मतं मुनेः कथं जानकीपतिरतर्कमार्गगः ॥ ११२ ॥
 कुर्वतो दृढगुणप्रकृष्टतामात्मनो दशरथाङ्गजन्मनः ।
 गौरवं न सहते स्म कार्मुकं कामशासनकरोपलालितम् ॥ ११३ ॥
 धर्मनिर्मथनकर्मठं हठात्कल्पयन्नपि करातिपीडनम् ।
 मेदिनीहृदयहारिभिर्गुणैर्भेदुरो जयति मैथिलीपतिः ॥ ११४ ॥
 प्रक्रमं रचयतः प्रनर्तितुं विक्रमस्य किल विघ्नशान्तये ।
 गेशचापतृणभङ्गमाचरन्नेष दाशरथिरेव सेव्यताम् ॥ ११५ ॥
 दोःप्रतापशिखिनः समिन्धने दोहलीव निजबाहुलीलया ।
 काकपक्षधर एव कार्मुकं पाटयन्पशुपतेः स वर्ण्यताम् ॥ ११६ ॥
 आप भङ्गमवनीमुताभ्रुवः पूर्वमेव पुरवैरिकार्मुकम् ।
 अर्कवंशमुकृतैरयं पुनः कीर्तिमानवतु केलिमानुषः ॥ ११७ ॥
 हन्तुमुद्यमवतो निशाचरानट्टहास इव रामतेजसः ।
 पूरयन्दश दिशः पुनातु वो भैरवः शिवधनुर्भिदारवः ॥ ११८ ॥
 मैथिलीहृदयमञ्चशायिनः सौखशायनिकशेखरः प्रभोः ।
 पातु वो रघुवतंसदोर्लताभज्यमानभवचापनिस्वनः ॥ ११९ ॥
 आत्मवैरिधनुरार्तिनानटद्वीरचोदितविदेहजार्पिताम् ।
 दत्तरङ्गवरणोत्पलस्रजं धारयन्नवतु वो रघूद्वहः ॥ १२० ॥

जातरूपफलके शनैः शनैरङ्गसंगतिभियापसृत्वरीम् ।
 मन्दमन्दमपदेशपूर्वकं मैथिलीमनुसरन्स पातु वः ॥ १२१ ॥
 वार्धिनेमिजनुषो वधूमणेराशये शयकुशेशयेऽपि च ।
 कौतुकस्य कलयन्निवन्धनं नन्दनो दशरथस्य पातु नः ॥ १२२ ॥
 मैथिलीपरिणयोत्सवे मुखं मन्दहासमधुराधरं विभोः ।
 घर्मवारिकणहृद्यमस्तु मे [मङ्गलाय] शुभिकाविभूषितम् ॥ १२३ ॥
 आश्रमप्रसृमरे शनैर्जवादाहितापसरणे कथंचन ।
 संगते सदसि मङ्गलाय मे जानकीरघुवतंसयोर्भ्रुवौ ॥ १२४ ॥
 मैथिलीमनुकुलावतंसयोः पुष्पती पुलकजालमङ्गके ।
 शोभनस्तुतिमया शुभाय मे कल्पतां मुद्गल्लुकाकपि (?) ॥ १२५ ॥
 भाविनि त्रिदशवैरिभङ्गने साध्वि मे कुरु सहायतामिति ।
 याचमान इव जानकीकरं पाणिना परिमृशन्मुदेऽस्तु सः ॥ १२६ ॥
 चम्पवल्लिकरपीडने रुषः शान्तये किमुपलाधिरोहणे (?) ।
 जानकीपदसरोजमामृशन्पाणिना रघुपतिः प्रसीदतात् ॥ १२७ ॥
 हन्त दृश्यमपरं मदागमः शंसति ध्रुवमितीर्ष्ययेव सः ।
 तत्प्रदर्शनविधौ धराभुवि मन्दवर्षवचनो धिनोतु माम् ॥ १२८ ॥
 मैथिलेन्द्रमहिलाभिरेकतः स्थापितौ सदृशतादिदृक्षया ।
माहितस्थितौ चिन्तयामि जगदादिदम्पती ॥ १२९ ॥
 मैथिलीसहचरं मनः सखे सर्वदैव तदवेहि दैवतम् ।
 घोरजन्मकुहनापयोनिधेस्तारकं तव तनुप्रतारकम् ॥ १३० ॥
 सन्तनामहं वीशसम्मतपरं (?) देवता विगणयामि नैव ताः ।
 राममेकमभिरामवैभवाराममाशरविराममाश्रये ॥ १३१ ॥

तमालच्छायालः सततमनुकूलस्तनुभृतां

वचः केलीशे.....(?) विशगतमधूलीमधुरिमा ।

जगन्नेता सीतापतिरहितजेता गुणगणैः

स नाथो हत्साधो जनुषि रघुनाथो विजयताम् ॥ १३२ ॥

मणिगणपरिणद्धे मण्डले पुष्पकान्तः-

सुरतरुतलभञ्जि स्वर्णपीठे निषण्णौ ।

विसरमुपहसन्तौ विद्युदम्भोदभासां

मनसि मम रमेतां मैथिलीरामचन्द्रौ ॥ १३३ ॥

सकृदेव शरीरिणः प्रपन्नान्भवदीयाः स्म इति प्रजरूपतोऽपि ।

परिपातुमभीतिलम्भनेन प्रतिपन्नव्रतमस्ति दैवतं नः ॥ १३४ ॥

अपि च ।

तमुपास्महे तपोधनमहिमार्जितपायसार्थपरिपाकम् ।

पङ्क्तिरथपार्थिवेन्दोरन्तिमऋणभागमोचनं द्रविणम् ॥ १३५ ॥

भक्तिपरितोषिताशयकं कालिके कलितोपदेशविभवेन (?) ।

त्रिजगदरिष्टविदारणदीक्षादृढबद्धर(ल)क्ष्यतां यातम् ॥ १३६ ॥

मुस्तं तस्य सुकेतं प्रभदनतनुमेदिनीप्रतप्तस्य (?) ।

आशरकुलाशनोद्यमभाजः(जं) प्रा(वा)णाहुतीकृतमुबाहुम् ॥ १३७ ॥

अपि भ[ग]वदङ्घ्रिजसा संहितचिरलुप्तनिर्येमिसंसारम् ।

परिणीतधरणितनयं पञ्चुपतिचापाधिरोपणपणेन ॥ १३८ ॥

दैत्यभिदो धनुषा सममात्तभृगुप्रवरशक्तिसर्वस्वम् ।

त्रातारं वसुधाया अन्ते सह सीतयाऽनुभूतसुखम् ॥ १३९ ॥

जगति परिग्रहयोग्या न खलु श्वश्रूरिति प्रतीत्येव ।

धरणिमनपेक्ष्य साकं तत्सुतयाध्युषितचित्रकूटतटम् ॥ १४० ॥

स्ववशमुपेयुषि विभवे विमुखस्य भ्रातुरर्पितेन करे ।

चरणत्राणेन चिरं कारितवन्तं क्षमापरित्राणम् ॥ १४१ ॥

आत्मीयादपि चास्त्रादतिरभसभृतो जवातिरेकेण ।

विस्मेरितामिदैत्य(?)व्यञ्जितकरुणं कृतागसि स्वगेऽपि ॥ १४२ ॥

ना(सा)कमवगाहमानं जनकापत्येन दण्डकारण्यम् ।

चेतस्तपोधनानां शीतलमम्बश्च...दायाः (?) ॥ १४३ ॥

१. भगवतः स्वस्येति व्याख्येयम्. २. नियमोऽस्यास्तीति नियमी मुनिः. अत्र गौतमस्तस्य संसारोऽहल्येति बोध्यम्. ३. श्वश्रूः पृथिवी. ४. विस्मापितादितेयमिति संभवति.

सेतुमिवारिमिवाब्धे(?)श्छेदितवन्तं निशाचरीनासाम् ।
 प्राग्(ह)तविराधपदविं चारितरक्षश्चतुर्दशसहस्रम् ॥ १४४ ॥
 उन्भीलितखरदूषणमुर्व्या रिपुयशस्तिरोधानाय ।
 चिरकालविरहसीदन्मातृसदेशोपनीतमारीचम् ॥ १४५ ॥
 सदयोदयं सपक्षे पत्रिणि दशकण्ठयानपक्षेऽपि ।
 हनुमन्मुखेन संहितसुग्रीवं स्वप.....भाजकबन्धे (?) ॥ १४६ ॥
 सालान्सप्तमहीद्रा(ध्रा)न्फणिपतिभवने च पत्रिणैकेन ।
 दारितवन्तं तरसा सर्व्यरविस्त्रम्भसम्पदं साकम् ॥ १४७ ॥
 विमतश्चापदमृगयाविधिशीलतया विधाय निजमूर्तिम् ।
 दत्तहतिर्मनन्दनदीपकमृगवञ्चितात्मने हरये(?) ॥ १४८ ॥
 हरिणपदाना हरिणप्रतिघादिव दूरतः प्रयातायै ।
 मणिमणि(गण)मुद्रां प्रेषितवन्तं प्रेयसीमिव वयस्याम् ॥ १४९ ॥ (?)
 प्रस्प(सृ)मरमहः पुरेहे(?)सुदृशश्चूडामणौ समीरभुवा ।
 संप्रापितेऽपि संनिधिमाचितमोहान्धकारसंदोहम् ॥ १५० ॥
 भुज(भव)जलधिकर्णधारं भजतादे(मे)नं क्रियान्भवाब्धिरिति ।
 सरुषा विभीषणेन प्रतिपत्तिकृताङ्घ्रिपाथोधिमम् ॥ १५१ ॥
 दयया हृदयमरातेरनुजं राज्याभिषेकसलिलेन ।
 प्लावितवन्तम(न्तं ह्य)धिकं प्लवगभटानां च हर्षवाप्पेण ॥ १५२ ॥
 सेतुपथेन जितवति सुग्रीवभटे तटं सुवेलस्य ।
 अवधि जगति वृन्दं तान् प्रापितवन्तं प्रतापयशसी स्वे(?) ॥ १५३ ॥
 अखिलजगदन्तरङ्ग..... ।
 आत्मन इवाश्रमस्थितमहिरवन्तं धनुर्गुणस्यापि ॥ १५४ ॥ (?)
 छादितसकलदिगन्तैः कपिभिः पुर एव कलितरोद(ध)स्य ।
 निजतेजस इव तापान्निर्याताय द्विषे प्रपदिष्टवधम् ॥ १५५ ॥ (?)
 हुतवहक(के)(नि)प(प्प)तितां स्वकीयचारित्रशुद्धि(द्ध)विस्रता(म्भा)म् ।
 अधिरोप्य पुष्पकं पुनरायान्तं स न (सहैव) साकेतम् ॥ १५६ ॥

१. सत्वरेति प्रतिभाति.

प्रकृतिविरचिताभिषेकपाथः प्रमुदित..... ।

सकलभुवनमाद्य(?) शासनाङ्गा मधिगतमखण्डितां समृद्धिम् ॥१५७॥

इति श्रीवाधूलकुलतिलकस्यातिरात्रयाजिनः समरपुङ्गव-
दीक्षितस्य कृतौ यात्राप्रबन्धेऽष्टमाश्वासः ।

अथ नवमाश्वासः ॥

.....

.....निजभाववचः क्रियाभिः ।

संभिद्य यत्र सुमनः सरिता रमन्ते

सागे(के)[तके] च (?) सरयूरपि गोमती च ॥ १ ॥

नेदीयसीमतिचिराय निजैस्तपोभि-

वाराणसीं प्रति ततो वल..... ।

क्षेत्सान्तराज्यततिरेकमिव सह(?)

स्वेन व्यदायि जगतीतलपर्यवाख्याः(?) ॥ २ ॥

प्रदक्षिणप्रक्रमजन्मनोर्व्याः क्लेशेन काशीमुपतिष्ठतीति ।

कृपावती प्रक्रममस्य गङ्गा वातेन वीचीजनुषा व्यनैषीत् ॥ ३ ॥

अनन्तरमवनीगुरधुरंधरेण गच्छता पथि स्वच्छन्दमानन्दनिजभरेण (?)

.....भ्यधायि । आः कथमग्रत एव हयखुरक्षुण्णमेदिनीक्षोद-

मेदस्विभावमासेदुपि समुदये दिशामनुकूलपवनदोलायिताञ्चलैः.....

.....शतशः शताङ्गपीता.....

.....कावेरीव समावेद्यमानसरणिः परिषदियमालक्ष्यते । अद्य खलु माघचतु-

र्दशीवासरे वाराणसीनगरवास्तव्यस्य शर्वरीरमणचूडामणेः समाराधनाय

भक्तिपरवतीयं प्रस्थितवती । अहो पुनरमुप्य वासरविशेषस्य वैभवातिशयः ।

जनयति शिवरात्रिव्रतसंकल्पो विश्वसृष्टिसंकल्पम् ।

जागरणं चार्याणां सकलजगद्भारभरणजागरणम् ॥ ४ ॥

आश्रितगिरीशपार्श्वैरपनीतनिमेषवर्तनायातैः ।

पदरि(?)समाक्रमचकितैश्चतुरैरतिवाह्यते शिवरात्रिः ॥ ५ ॥

अवाप्तुमिच्छा यदि वामहर्निशं प्रजाग्रतोः पङ्कजयोः सगन्धताम् ।
विधीयतामस्तनिमेषमुद्रणं दृशौ युवाभ्यां शिवरात्रिजागरः(रे) ॥ ६ ॥
अनिमेषता जनानामनिमेषत्वाय भवतु शिवरात्रौ ।
इह पुनरभक्तभावो हेतुः कथमीश भक्तभावस्य ॥ ७ ॥
शिवरात्र्युपविधेः शीलं यामि.....यतकृतीनाम् ।
शिवजगत्कदम्बककरोषि तृप्तये.....नालम् ॥ ८ ॥(?)

.....औषवस्त्यमविशातरात्रिः.....हसा हसन् जनः ।
अत्र सिद्ध्यति यतोति रामणौ कालकूटगरलेन हारिणा ॥ ९ ॥(?)

ये स्थाणुतां गिरिशयोग्यदला(लो)पहारै-
र्विल्वद्रुमस्य शिवरात्रिदिने दिशन्ति ।

संसारिणामुदयते [भविकं हि] तेषा-

मात्मीयकर्मफलमत्र न को नु भुङ्के ॥ १० ॥

अहो मम पचेलिमानां प्राचीनतपसामनुभावो यदस्मिन्नहनि विस्मया-
तिरेकमुपहरिष्यति मदीयं चक्षुषोरसदृशप्रभावसाधीयसी वाराणसी ।

अभ्यर्थ्य जम्भरिपुणापि वितीर्यमाणं

सर्गानिकाममपि गणाय मत्पतीक्षणान् ।

अस्मत्पितृन्नियतमद्य निजाग्रहस्तं

न्यस्ताप्यपात्रमुपयास्यति नाभिजन्मा ॥ ११ ॥ (?)

कथमिवैतस्य कथयामि महिमानमानन्दकाननस्य ।

कैलासशैलादपिकामशत्रोश्चेतोविनोदोपचयप्रदात्री ।

काशी भवाशीविषवैनतेय(सत्) पाटिका पाटयते तमांसि ॥ १२ ॥(?)

विभर्ति चन्द्रः शशमित्यकीर्ति कुले निरूढामपनेतुकामः ।

वाराणसीजाङ्गलवर्त्मचारी प्रायेण चन्द्रं विभृते शशोऽपि ॥ १३ ॥

अधिकाशि तरक्षुरामिषस्पृहया संहरति.....वलिमृगम् ।

अजिनग्रहणाय राहोर्हरिणश्चायममुं मृगादनम्(?) ।

काश्यामुमाकामुकराजधान्यामैश्वर्यलोभेन कृतासिकानाम् ।

कैश्चिद्दिनैरेव वयस्यकोटौ संख्येयतामेति घनं शिवोऽपि ॥ १४ ॥

अस्वण्डमैश्वर्यमपेक्षमाणाः कथं नु कार्शीं पुरुषा भजन्ति ।
 भवन्ति यस्यां बहुसंपदोऽपि भिक्षाकमध्ये प्रथमं गणयाः ॥ १५ ॥
 यातुं कुत्र सखे व्यवस्यसि(ति) महाम्या(भवाना)नन्दवन्यन्तरे
 मा गाः केन ततो गतस्य न मया दृष्टं परावर्तनम् ।
 कस्मात्तत्र समेयुषां वसुभृतां वर्ण्यादिपूर्वस्थितिं
 कोऽप्युत्सार्य बलात्प्रयच्छति निजं रूपं किराताग्रणीः ॥ १६ ॥
 अविद्यायां द्वेषं चिरपरिचितायां घटयते
 निरुन्धे तत्सूनोरपि च मनसो लालनविधिम् ।
 न कामक्रोधादीनपि तु सहते तस्य तनया-
 नहो पुंसः काश्यामभिनवजनिः प्रेमगरिमा ॥ १७ ॥
 अहो भाग्यं काशीवसतिरसिकानां तनुभृतां
 यतो भोगानेते चिरमिह समास्वाद्य विविधान् ।
 अलभ्यां ब्रह्मादेरपि समधिकानन्दभरितां
 भजन्ते देहान्ते परमशिवसायुज्यपदवीम् ॥ १८ ॥
 पुरा भोगत्यागः श्रवणमथ वेदान्तवचसा-
 मथोद्बोधः पश्चादमृतमिति शैलीसुलभता ।
 यदर्चामाहात्म्यात्सकृदुपगता निग्रहवता-
 मलं मुक्त्यै काशीपुरभुवि निवासः क्षणमपि ॥ १९ ॥
 आहितनरकावज्ञान् विमुक्तरमाविलासपरितुष्टीन् ।
 उच्चैः स्थापितगोत्रानुपास्यते(स्महे) चेतसा महापुरुषान् ॥ २० ॥
 वरणो(र्णो)ज्ज्वलम(प्र)सिद्धां करिमुखजलपाति(लि)तां पुरीं पुरुषाः ।
 भैरवदुर्गाधिष्ठितमध्यामध्यासते स्वरक्षायै ॥ २१ ॥
 वसतिरविहता परस्य पुंसो भवति तपोभरवैभवेन काश्याम् ।
 जगदवनपरायणस्य शंभोः स्फुरति कृपालहरीव यत्र गङ्गा ॥ २२ ॥
 [वाराणसी] वासविदामविघ्नां दिशन्तु देवा मम भैरवाद्याः ।
 दिने दिने सादरमानतीनां शतं शतं प्राभृतयानि तेषाम् ॥ २३ ॥

निरुपप्लवनिर्मलस्वभावं परमानन्दघनं प्रबोधसान्द्रम् ।
 गिरिजागिरिजापयोः स्वरूपं परिपश्यन्त्यधिकाशि भाग्यभाजः ॥ २४ ॥
 आरूढशर्करमपावन्नहनि(?)माश्लिष्टपार्श्वमुमया हरिणाङ्कचूडम् ।
 भ्रमार्धमूर्तिरुदके मणिकर्णिकायाः पुण्यैः कदा पुरत एव विलोकयिष्ये ॥ २५ ॥
 अस्तीति निर्धार्यमकृत्रिमोक्त्या निरञ्जनैरेव निरीक्षणीयम् ।
 आश्चर्यमानन्दनिधिं कदा वा द्रक्ष्यामि तीरे मणिकर्णिकायाः ॥ २६ ॥
 भो भो मन्मथलोभमत्सरमदव्यामोहरोषाः सुखं
 युष्माभिः क्षपितानि भृगिदिवसान्यस्मासु क्लृप्तासिकैः ।
 देशानद्य यथामनीषितमितो याता न जानीमहे
 यास्यामो भवतामगम्यविषयामेतर्हि वाराणसीम् ॥ २७ ॥
 तदनु धरित्रीसुधाशनपवित्रीक्रियमाणसमाश्रितजीववर्गमपवर्गफलप्रदान-
 कल्पलतोद्यानमविमुक्तमवलोकयन्नतिनाकसुखभरतरङ्गितो गिरं कृतनवीनमा-
 ध्वीकदूषणां साध्वीमिमामभाषत ।
 वाराणसि त्रिपुरवैरिकरारविन्दा-
 देकं त्वया विधिशिरो हृतमामनन्ति ।
 आसेदुषे सविधमङ्गभृते कदा वा
 वेधःकरोटिविततां प्रवदानि मालाम् ॥ २८ ॥(?)
 इदं खलु त्रैलोक्यमहनीयमभ्यर्णवितृणा(?)मधिकर्णपुटं वर्णयतः प्रणव-
 मपर्णासहायस्य वक्त्रेन्दुविगलितैर्विद्यासुधार.....विव विहितपरिपूरणं
 निर्वेलं भवतापनिर्वापणक्षममालक्ष्यते परमपावनतीर्थसमुदयाग्रेसरं च कृतं
 सरः ।
 अतिकलिलनायिन्यामा नाकमा च रसातला-
 दिह भरपरीवाहैर्देवादियं पुरतो मया ।
 उरुविमलताहेतुः पाथः प्रसन्नमुपेयुषी
 निखिलजगतीमान्या संवर्ण्यते मणिकर्णिका ॥ २९ ॥(?)
 स्वयमास सुदर्शनं खनित्रं खननेऽस्यामुरशाखिलैव कर्ता(?) ।
 अभिपूर्तिविधायितभ्रयांभस्त्रिदयं (?) तावदगोचरे नुतीनाम् ॥ ३० ॥

परस्य पुंसः प्रसृताधिराजादारान्मदीयं मुहुरापतन्ति ।
 आश्लिष्यती मामवमूर्मिहस्तैः सर्वस्य रम्यः सहजः स योगः ॥३१॥
 कैवल्यमानक्षमतैकराज्यवैराज्यमूलानवधार्य दोषान् ।
 गङ्गानया क्लृप्तविभेदलेशं मेघावती हेलनमादधाति ॥ ३२ ॥

नियतं विभर्ति निटिलेक्षणायिता-

मपसार्य मूर्तिमगजेव जाह्ववी ।

अत एव भागमदसीयमेककं

मणिकर्णिका किमपि मण्डयत्यसौ ॥ ३३ ॥

कल्लोलमन्दपवनैर्गगनोपगीय-

मासेवते जनमिमां(वा)ति(न्ति)मयाव(न)काले ।

भूरिश्रवापनयपूर्यममुप्य मूर्ध्नि

निक्षिप्यमुद्यमवतीव निजाम्बुभारम् ॥ ३४ ॥(?)

उदयिता(?) किलेन्द्रियोपघाते विषमे जीवितविप्रयोगकाले ।

इह दैवतमेकमाविरास्ते जलदश्यामलकंधरं(रो)जनानाम् ॥ ३५ ॥

अत्रासून्विजहाति सः शिव शिवेत्याकर्ण्य कण्ठध्वनौ

देवीं भूषयितुं गृहीतमनघं धृत्वैव सारं करे ।

आदावप्यतिसंभ्रमेण भगवानर्धेन्दुचूडामणिः

सर्पादेय(व)विमुक्तिवामदृगलंकारं विधास्यन्निव ॥ ३६ ॥

ओंकारमन्न(त्र)विपरीतमुपैतु पाणि-

मालम्ब्य शैलजनुषो मुहुरद्रिधन्वा ।

पाशावमोचनकरी परमोत्त(क्त)विद्या

सैषी(षे)ति किं प्रकटनाय शरीरभाजाम् ॥ ३७ ॥ (?)

तीरेऽस्याः स्थिरशयनस्पृशां जनानां

तत्तादृग् विषभजने ततो द्रुमाणाम् ।

आनन्दद्रविणभरापणो विबद्धः

पार्वत्याः पतिरधमर्णलोकशैलीम् ॥ ३८ ॥(?)

श्रमातुराणां चिरकालबन्धादत्रामृतास्वादकृते पशूनाम् ।
 तेषामधीशो दयमानचेताः पाशापनीतं(तिं) प्रसभं विधत्ते ॥ ३९ ॥
 प्रेङ्खद्रथाभीशुभरापदेशादत्रोपदेशावसरे महेशः ।
 कुतर्कघोषाविलमङ्गभाजां कर्णान्तरं लक्षयतीव तोयैः ॥ ४० ॥
 त्रयीरहस्यं विचितं तपोधनैरनेकवर्णास्पदमेकमक्षरम् ।
 शरीरिणामत्र शशाङ्कशेखरो व्यनक्त(क्ति)प(पु)र्यामपि वेद्यमप्युभे(?)॥४१॥
 अस्तं कलानामिह षोडशानामादाय दोषाकरमण्डलस्य ।
 सतारकस्फूर्तिरहो समग्रमस्यामृतं पुप्यति कालकालः ॥ ४२ ॥
 जन्तुः शृणोतीह वृषाङ्कवक्रादोकारमुत्तम्बितपश्चिमाम्भः ।
 वामाकृते राशिवधूभवन्त्याः प्रकाशनेभि हृदि वाति लज्जाम् (?)॥४३॥
 भगवदरञ्जतोरन्तः अन्तः प्रणवाम्यतं (?)
 स्वमुखशशिनः सारं शूली विसारयतीह सः ।

लिख्यमानमिव स्थितम् ॥ ४४ ॥
 विद्याविक्षतिसंभ्रमेण मुकुटाद्विश्वेश्वरोऽपि स्थिता-
 मादत्ते मुहुरैन्दवीमिह कलामाधातुकामः पथि ।
 कांचिन्मौक्तिककुञ्चिकामिव नवां सद्यः प्रसन्नेप्सित-
 स्फीतामोदनिदानकोशभवन[द्वा]रार्गलोद्धाटिकाम् ॥ ४५ ॥
 चूडाशशिक्षुतविषक्तमुधैकलेश-
 व्याजादिह प्रण[य]दानविधौ पिनाकी ।
 मध्येललाटफलकं मनुजस्य दृष्टिं
 कर्तुं पुरा किमपि कल्पयतीव चिहम् ॥ ४६ ॥
 इह पतिरखिलानामेकहस्तेऽवरुन्धन्
 समयसुरभिपाय(?)शङ्कया ब्रह्मरन्ध्रम् ।
 परिकलयतु मत्तः पाणिनान्येन जन्तोः
 श्रवणमपि च गृह्णन्स्यन्दयत्युक्तिसारम् ॥ ४७ ॥

तारकार्धविवृतं तनुभाजां कुर्वतः कुमुदिनीविटमौलेः ।
 श्लाघते चतुरतामिव चञ्चन् दक्षिणेतरेवपुःस्तनकुम्भः ॥ ४८ ॥
 वपुरर्पयतीव विश्वभर्त्रे जनता जीवितमोचनच्छलेन ।
 प्रणवाक्षर(वर्णना)पदेशादुररीकारमिवातनोति सोऽपि ॥ ४९ ॥
 प्रणवमयमेव तिलकं प्रियामुखे लिखति वासनातिशयात् ।
 अनुसंधातुमिवेशामनुनेप्यन्नहह करुणविवशतां नीतः ॥ ५० ॥

त्वरितमभितो धावं धावं कृपातिशयात्प्रभो-
 रतिसुकृतिनां कर्णेष्वाकारमत्र विवृण्वतः ।
 अनभिवलपतः.....

स जयतितरां शश्वन्निःश्रेयसार्पणविभ्रमः ॥ ५१ ॥

असौ पुनरत्र निर्वर्तितावगाहविधिरतिवादितार्धनिदाघसंज्वरो निर-
 ज्ञनहृदयसङ्घनिःशङ्कविहृतिमन्दिरं चिरंतनसुन्दरीसीमन्तसरणिमौक्तिकं
 समस्तजगन्नमस्क्रियासंकेतशालिकान्तारमङ्गजानुरागसागरहरिणाङ्कपरिणता-
 ननं द्युमणिमरीचिकोच्चयदुर्जयतमोनिषूदनमनतिकषायचेतसामदृश्यगतिं
 पश्यतिस्म विश्वपतिम् ।

पुरत्रयी येन पुरा व्यधायि मन्दारमाला भवता रणेन ।

मन्दाकिनी यापि च मौलिभागे मन्दारमाला भवतारणेन ॥ ५२ ॥

निध्याय च निटिललोचनबद्धानतिरिदमवोचत ।

स्वर्धुनी प्रकृतितो जलाकृतिः कालिकाश्रितकुटुम्बघातिका ।

धूर्जटे त्वमपि धूर्तशेखरो हा तथापि कथमाश्रयन्ति वः ॥ ५३ ॥

विश्वेश्वरत्वं निखिलेश्वराणामाब्रह्मकीटं फलमेकरूपम् ।

सर्वेश्वरः प्राणिषु तुल्यवृत्तेः कथं नु सेवां तव कल्पयामः ॥ ५४ ॥

लोके महान् लुब्ध इति प्रवादो मुदा न ते मुग्ध शशाङ्कमौले ।

यतः समीपे तव याचकानां प्राणप्रहाणावधिरिष्टलाभः ॥ ५५ ॥

किं तस्य ते वच्मि गिरीन्द्रकन्याकान्तस्य कर्णे जनुतोऽनुभावम् ।

यस्यैकदेशे निहितेऽपि या(म)र्त्या भवन्ति दारप्रमुखे पराञ्चः ॥ ५६ ॥

मान्त्रिकेषु महितो भवान् यतो देहिनस्त्वदुपदेशवैभवात् ।
हालहालमपि पातुमीशते नेतुमा[भ]रणतामहीनपि ॥ ५७ ॥

अन्या माध्यमपीतदेहपतनत्रासं'....घापालिता
देहेष्वेकपरिक्षयेऽपि भवतां त्राताऽस्मि देहाष्टकम् ।
त्रय्यन्ता इह संक्षिता दधत इत्यर्धं जगत्प्राणिनां
व्यक्तं वक्तुमिव प्रकाशिततनुं काश्यां भवं तं नमः ॥ ५८ ॥

सान्द्रानन्दपयोधिवर्धकविधुं संसारविन्ध्याटवी-
दावाग्निं सनकादितापसमनोधामप्रदीपाङ्कुरम् ।
वेदान्तोपवनान्तरालसततव्यापारकेलीशुकं
काशीकल्पलताफलं भज मनः कात्यायनीकामुकम् ॥ ५९ ॥

कान्तया सह शुभालकान्तया मूर्तयेव कृपयैकमूर्तये ।
सर्वदाय नतिरस्तु सर्वदा नाकिनेत्रमणये पिनाकिने ॥ ६० ॥

सेवित्वा चिरमचलात्मजासनाथं
विश्वेशं विसृमरसंपदान्तरङ्गम् ।
धन्योऽयं तदनु शनैःशनैरयासी-
दावासं त्रिभुवनमातुरन्नदात्र्याः ॥ ६१ ॥
कृतावनतिरम्बायै सतामयतु(म)पश्चिमः ।
अपारकरुणामेनामुपातिष्ठत सूक्तिभिः ॥ ६२ ॥

इष्टातिथिं कृतकलामनसौरभेयी
मृष्टान्नहारमृगनाभिमुखैरुदाराम् ।
सेवाकृतं मयि गृहं श्रियमावहन्ति
सौवानना पशुपतेरिह संनिधत्ताम् ॥ ६३ ॥ (?)

दर्वीशरावौ कृतकङ्कणाभ्यां संविभ्रती पाणिसरोरुहाभ्याम् ।
पट्टांशुकं पाटलमुद्वहन्ती काचित्पुरस्तात् [करुणा] ममास्ताम् ॥ ६४ ॥
त्वमन्नपूर्णापि कृशासि मध्ये श्यामासि संफुल्लजपाभिरामा ।
छन्दोवनस्थाप्यवनप्रसक्ता वन्दारुमन्दारलताप्यपर्णा ॥ ६५ ॥

निरस्तवेलानियमं विमुक्तचिरन्तनागन्तुजनव्यवस्थम् ।
 व्यसेपवेधः कृमिभेदचिन्त(?) मगात्मजे नौमि तवान्नदानम् ॥ ६६ ॥
 अपोभिरष्टादशभेदशालिरसैरिह त्वामतिरञ्जयित्रीम् ।
 न स्तोतुमीष्टे नलिनासहो(नो)ऽपि वाचं रसैर्वासयिता तदर्थैः ॥ ६७ ॥
 आर्ये मुहुः केवलमर्थमन्नैः पुष्णासि वाचं न पुनः कदापि ।
 भवत्स्वरूपप्रतिपादने किमतः प्रयातीयमशक्तिमत्ताम् ॥ ६८ ॥
 प्राचीनवाचापि परं दुरापां त्वामीडितुं यत्त्वरते रसज्ञा ।
 निदानमस्मिन्भवदीयदर्वीनिवेशदिव्यान्नरसाभिलाषः ॥ ६९ ॥
 न स्तौति क्लृप्तान्नमयादिपोषा..... ।
 संबिभ्रतः स्वीयशरीरमात्रं जनस्य का वा जगति प्रशंसा ॥ ७० ॥
 त्वामोषधिप्रस्थपतेस्तनूजां प्राचीनभिक्षाकपरिप्लवाक्षीम् ।
 अकिंचनाग्रेसरमध्यगेयां वयं कथं विश्वसिमोऽन्नदात्रीम् ॥ ७१ ॥
 न विद्यते पाकसमुद्यमस्ते नैकत्र (वा) भोक्तृजना मिलन्ति ।
 जगन्नयीतृप्तिकरं तथापि चित्रीयते देवि तवान्नदानम् ॥ ७२ ॥
 केलीकृते श्रीरिव सारसं वा वाणीव पाणौ मणिवल्लकीं वा ।
 दधासि चेदम्ब विधूय दर्वीं कथं त्रिलोकी कुशलं लभेत ॥ ७३ ॥
 वैषम्यशाली वलते जनेषु पदाब्जयोः शारदयोः प्रसादः ।
 हिताशनैरेधयितुं त्रिलोकीं दधे तु (?) जागर्तुं तवाम्बिकायाः ॥ ७४ ॥
 अवस्थिता भर्तुरमुक्तपार्श्वमार्तातिथीनामवनं च भोज्यैः ।
 भवानि कर्तुं यदतिप्रवीणा गुणः किलायं कुलपालिकानाम् ॥ ७५ ॥
 आर्तिस्पृशामम्ब सुखासु(नु)भूते(ति)रापादि नानाखिलदेहभाजाम् ।
 आहारदाने नियमस्तवायमर्थे परेषामनघाय तत्ते ॥ ७६ ॥
 अशेषलोकावनमम्ब भोज्यैः कर्तव्यमित्येव करोषि बुद्ध्या ।
 तामालिदो (?) दासजनाभिपोषमावश्यकं प्राहुरधीश्वराणाम् ॥ ७७ ॥
 स्वार्धं प्रियं सर्वमितीरयन्ती मृषेतारा वागपि सा मृषैव ।
 आदिश्य किं पुष्यसि विश्वमन्ते स्वमम्ब संप्राप्तसमस्तकामा ॥ ७८ ॥

कार्या न किं कान्तपदाब्जसेवा नास्ति श्रमः कापि न किंकरीति ।
अङ्गानि धन्ये स्मयमङ्गभाजां दर्वीमसंत्यज्य धृतां दधासि ॥ ७९ ॥
त्वमेव दर्वीर्दधतः क्षुधार्तान्पुष्णासि भूयस्यपि दासलोके ।
स्वपुत्ररक्षाविषये सवित्री परत्र न प्रत्ययमादधाति ॥ ८० ॥
संतर्पयस्यम्ब सदान्नदानैरागन्तुलोकानपि पार(ल)यन्ती ।
आद्यस्य भिक्षोरनपायि नित्यं जानानि धिनार्तिजनप्रयासान् (?) ॥ ८१ ॥
भैक्ष्याय मातः प्रतिवीथि काश्यामितस्ततो यान्तमतिक्षुधा माम् ।
आहूय वत्सेत्यनुवेलमन्नैर्विधेहि सौहित्यविशेषभाजम् ॥ ८२ ॥
दर्व्या प्रपञ्चे तव रक्ष्यमाणे विहाय चिन्तां रमते वृषाङ्कः ।
सधर्मिणी चेच्चरितानुरोधात्कुटुम्बिनः शर्म कुतस्ततोऽपि ॥ ८३ ॥
प्रपञ्चमन्नैः परिपोषयन्त्यामार्ये भवत्याममृतांशुमौलेः ।
भिक्षाटनं प्राभवजृम्भितेषु क्रीडाविभेदेषु गणेयमासीत् ॥ ८४ ॥
आतु(मात)र्भवप्रार्थनदैवमिन्दोरग्लान्तकृताश्रयणस्य कार्श्यम् ।
क्षेप्तुं भिवोर्भिक्षुकृतां च मातः क्षमेतरा त्वं कथमन्नपूर्णा ॥ ८५ ॥ (?)
अज्ञातमन्यैरमितान्नदानादैश्वर्यमैशं भवती न्यनः (व्यनक्ति) ।
प्रकाशभावं प्रमदामुखेन प्रयाति गुप्तोऽसि(पि)भृशं किलार्थः ॥ ८६ ॥
आस्तां नि.....श्मशानं वस्तां त्वचं वा विभु(वपु)रस्य भूतिम् ।
कथं विधत्तामखिलं किलेदं सत्यन्नपूर्णे तव संविधाने ॥ ८७ ॥
ईर्ष्या किमाशाय गिरं वितीर्य गणे सुराणां.....तौघे । (?)
दिवानिशं देवि सुधान्नवृष्ट्या धिनोपि यत्रीण्यपि विष्टपानि ॥ ८८ ॥
जगन्मुखारोपणकृत्कपालं पतिर्दधावित्ययशः प्रमार्ष्टुम् ।
किमम्ब गृह्णासि करेण दर्वीं प्रतिक्षणं विश्वजनप्रतीक्ष्याम् ॥ ८९ ॥
त्रैलोक्यकुक्षिंभरिणा हेरेण ताभ्यां च लम्बोदरषण्मुखाभ्याम् ।
अधिष्ठिते धाम्नि तवान्नभूमा जयत्ययं देवि जनार्तिहारी ॥ ९० ॥
तवास्पदं दातुमरुद्वीना(?)माक्रान्तमुद्यानममर्त्यसालैः ।
वेश्माभिचिन्तामणिभिः प्रणीतं विश्राणनेनास्य किमम्ब भारः ॥ ९१ ॥

सर्वातिथि(थीं)स्त्वं खलु सर्वकालं निश्चिन्तमन्त्रानि दिशस्यर्षे ।
 न तत्र हेत्वन्तरमन्तरेण न्यग्रोधमालोग्रजपं प्रियं ते ॥ ९२ ॥
 मातर्विशालाक्षि महार्हचेलस्रगङ्गरागप्रभृतौ स्वभूतिम् ।
 सदोपयुक्ते यदि शैलधन्वा कथं तदा ते घटतेऽन्नदानम् ॥ ९३ ॥
 त्रैलोक्यसंतर्पणदानजन्मा दूरे गिरां त्वत्सुकृतातिरेकः ।
 आस्ते कपर्दी यदनुग्रहेण वेधोमुखामर्त्यविरामसाक्षी ॥ ९४ ॥
 स्रष्टुं प्रतिष्ठापयितुं जगन्ति हर्तुं तिरस्कर्तुमनुग्रहीतुम् ।
 पितामहाद्याः प्रभवन्ति यत्ते सवित्रि दर्वीविभवः स एषः ॥ ९५ ॥
 समाप्य नाथे सवनं द्वितीयमारब्धदीनागमनप्रतीक्षे ।
 नवीनमन्त्रं नगजे भवत्या प्रदीयतां प्राघुणिकाय मद्यम् ॥ ९६ ॥
 अपास्य षाण्मातुरमर्धपीतवक्षोजमभ्यागतवत्सले त्वम् ।
 आगत्य वेगादमृतौदनं मे पिनाकपाणिप्रमदे प्रदेहि ॥ ९७ ॥
 आनर्धमाणीकृशरापमध्यादार्तेन (?) कार्तस्वरदर्विकायाम् ।
 भैक्षेण दाक्षायणि पावनेन मनोरथं पूरय मामकीनम् ॥ ९८ ॥
 संतन्वतेव स्वमणीकलम्पटे.....षूपदेशात्कृशतानुयोगात् । (?)
 हस्तेन कात्यायनि हन्त कामं विश्राणय श्रान्तिविनोदनं मे ॥ ९९ ॥
 हैयङ्गवीनस्रुतिशालिहस्तनखंपचं नव्यसितानमार्धम् ।
 करस्फुरत्काञ्चनभाजनात्ते भवानि दिव्यं दिश पायसान्नम् ॥ १०० ॥
 दृशोऽनुकम्पारसदीर्घिकाया नीलारविन्दैरिव निर्जहानैः (?) ।
 अपाङ्गपातैरनुगृह्य मातरामोदयान्नैरिममन्नपूर्णं ॥ १०१ ॥
 श्रान्तः क्षुधा सायमहर्मुखे वात्यन्नं दिश द्वारमुपैमि यावत् ।
 शिञ्जानमञ्जीरपदं समेत्य प्रयच्छ मे पार्वति तावदन्नम् ॥ १०२ ॥
 आविष्कृतप्रार्थनमप्यकाले वीतक्षुधं मां गिरिजे विधेहि ।
 प्रतीक्षते किं पृथुको जनन्याः स्तन्यामृतासारसमृद्धिवेलाम् ॥ १०३ ॥
 अवश्यकर्तव्यतयानुवेलं महान्ति कर्माणि सदा दिशन्ति ।
 पर्याप्तमम्ब प्रतिपादयान्नं कर्तुं न किञ्चित्क्षमते बुभुक्षुः ॥ १०४ ॥

नित्यान्नदे मे निजमूर्तिभारमचिन्तयित्वाशनमर्पयेथाः ।
 आदाय दर्वी कचिदासिकायै जगज्जनन्याः समयः कुतस्ते ॥ १०५ ॥
 दूरे क्षिपन्ती गुणदोषचिन्तामिष्टाशनैरेधय मामनव्यम् ।
 निजे तनूजे किल निर्गुणेऽपि व्यनक्ति वात्सल्यभरं सवित्री ॥ १०६ ॥
 अन्नार्थिनं मां यदि चेद्भुनोषि कृपापराची गणये किमन्यत् ।
 ॥ १०७ ॥

दर्वीपायसभाजने कलयता युग्मेन हस्ताञ्जयो-
 रप्रत्यूहविभावितत्रिजगतीभिक्षाकनेत्रोत्सवा ।
 वाचालाभरणं महानसगृहादन्नोपहारेच्छया
 निर्यान्ती परदेवता मम मुहुश्चिन्तापथं गाहताम् ॥ १०८ ॥
 स्तन्यास्वादकृते निरुध्य पुरतः संतन्वते प्रार्थनां
 सेनान्ये सति पूर्वकायमसकृत् स्थित्या दिशन्ती स्तनौ ।
 अस्तस्वेदपयःकणां(णा)प्रणयिनो हस्तेन वक्रादुमां(मा)
 मृष्टान्नार्पणमर्थिनां विदधती(ती)मेधा महा(या)लम्ब(म्ब)ते १०९
 स्मेरस्मेरमलीकचित्रकपरामर्शी श्रमाम्बोर्लवं
 दिव्यास्ते व्यजनानिलाद्धरचलोत्तंसं दधाना मुखम् (?) ।
 चेतो मे न जहात् सा भगवती कृत्वातिथेर्यी कृपा-
 माशी[राशि]परा गिरीशवसतिं प्रत्याव्रजन्ती जनैः ॥ ११० ॥
 दृढभक्तिरङ्गितक्रमामथ मश्यन्नधिकालि देवताः ।
 अविगाढपरं मनोगिरामधितानन्दममन्दमास्तिकः ॥ १११ ॥
 आर्यश्चक्रसरोवगाहनियमैरश्रान्तयात्राक्रमै-
 रस्माकं द्विजनौहितीविरचनैरावश्यकैरध्वरैः ।
 विद्याब्धकरणैश्च शिष्यसदसे विश्वेशमाराधयन्
 बाधूष्णान्वयमौलिरावसदसौ वाराणसीमृद्धिमान् ॥ ११२ ॥
 प्रालेयाद्रिश्वासाहायभजनप्रेमानुबन्धस्पृशे
 विद्याक्षीलविनीत.....पो विश्राणनासङ्गिने ।

